

NASTAVNI PLAN

I I II CIKLUSA STUDIJA

Univerzitet u Banjoj Luci
EKONOMSKI FAKULTET

IZDAVAČ

Univerzitet u Banjoj Luci
Ekonomski fakultet
Majke Jugovića 4, Banja Luka

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Prof. dr Novak Kondić

ODGOVORNI UREDNIK

Doc. dr Saša Petković

LEKTOR

Mr Tatjana Marić

TEHNIČKI UREDNIK

Milan Damjanović, dipl. inž.

ŠTAMPA

Atlantik BB, Banja Luka

ZA ŠTAMPARA

Branislav Galić

GODINA

2011.

TIRAŽ

500 primjeraka

PREDGOVOR

Nastavni plan i program, usvojen na sjednici Naučno-nastavnog vijeća Ekonomskog fakulteta 17.05.2007. godine, konačno je dobio svoj finalni oblik. Šest generacija studenata našeg Fakulteta se školuje prema principima bolonjskog procesa, tako da ova publikacija ne predstavlja samo potrebu detaljne prezentacije plana i programa, već i temelje za nove standarde visokog obrazovanja, koji će biti ugrađeni u nove nastavne planove i programe.

Nastavni plan i program prvog i drugog ciklusa studija se sastoji od uvoda, misije i ciljeva, utemeljenosti studijskog programa, sadržaja programa i detaljnog opisa svih obaveznih i izbornih predmeta. Odlučili smo se da dokument objavimo na srpskom i engleskom jeziku, s ciljem približavanja Fakulteta širem okruženju.

Ovom prilikom se zahvaljujemo svim nastavnicima našeg Fakulteta, bez čijeg svesrdnog zalaganja ova publikacija ne bi ni došla do zainteresovanih čitalaca. Posebno se zahvaljujemo Milanu Damjanoviću, mr Igoru Todorovoviću, mr Jeleni Tešić, Draganu Gligoriću i Siniši Rakiti za nesebičnu pomoć, podršku i savjete.

Banja Luka, 14.4.2011. godine

Doc. dr Saša Petković

S a d r Ź a j

Contents

UVOD	9
MISIJA I CILJEVI	9
NASTAVNI PLAN EKONOMSKOG FAKULTETA U BANJOJ LUCI	10
UTEMELJENOST STUDIJSKOG PROGRAMA	10
NAZIV I CILJEVI STUDIJSKOG PROGRAMA	10
VRSTE STUDIJA I ISHOD PROCESA UČENJA	10
STRUČNI, AKADEMSKI ILI NAUČNI NAZIV	11
USLOVI ZA UPIS NA STUDIJSKI PROGRAM	11
NAČIN I VRIJEME IZVOĐENJA STUDIJA	11
SADRŽAJ NASTAVNOG PLANA DODIPLOMSKIH AKADEMSKIH STUDIJA EKONOMSKOG FAKULTETA U BANJOJ LUCI	12
SADRŽAJ NASTAVNOG PLANA DODIPLOMSKIH AKADEMSKIH STUDIJA EKONOMSKOG FAKULTETA U BANJOJ LUCI PO GODINAMA I PREDMETIMA	15
PRVA GODINA STUDIJA	16
DRUGA GODINA STUDIJA	25
TREĆA GODINA STUDIJA	34
ČETVRTA GODINA STUDIJA; ODSJEK: FINANSIJE, BANKARSTVO I OSIGURANJE; SMJER: RAČUNOVODSTVO I REVIZIJA	45
ČETVRTA GODINA STUDIJA; ODSJEK: FINANSIJE, BANKARSTVO I OSIGURANJE; SMJER: FINANSIJSKO UPRAVLJANJE, BANKARSTVO I OSIGURANJE	58
ČETVRTA GODINA STUDIJA; ODSJEK: POSLOVNA EKONOMIJA; SMJER: MEĐUNARODNA EKONOMIJA	70
ČETVRTA GODINA STUDIJA ODSJEK: POSLOVNA EKONOMIJA SMJER: MENADŽMENT I PREDUZETNIŠTVO	81
SADRŽAJ NASTAVNOG PLANA DIPLOMSKIH AKADEMSKIH STUDIJA – MASTER STUDIJA	92
NAZIV I CILJEVI STUDIJSKIH PROGRAMA	93
MODEL STUDIJSKOG PROGRAMA	93
NAUČNA OBLAST KOJOJ PRIPADA STUDIJSKI PROGRAMI	93
VRSTE STUDIJA I ISHOD PROCESA UČENJA	94
STRUČNI, AKADEMSKI ILI NAUČNI NAZIV	94

USLOVI ZA UPIS NA STUDIJSKI PROGRAM	95
-------------------------------------	----

ZAVRŠNI RAD I DIPLOMA	97
-----------------------	----

NAČIN I POTREBNO VRIJEME IZVOĐENJA STUDIJA	98
KRITERIJI I USLOVI PRENOSA ECTS BODOVA.....	98
NAČIN IZBORA PREDMETA IZ DRUGIH STUDIJSKIH PROGRAMA	98
USLOVI ZA PRELAZAK SA DRUGIH STUDIJSKIH PROGRAMA	98
OBAVEZE STUDENATA I DINAMIKA STUDIRANJA	98

SADRŽAJ NASTAVNOG PLANA DIPLOMSKIH AKADEMSKIH – MASTER STUDIJA EKONOMSKOG FAKULTETA U BANJOJ LUCI PO GODINAMA I PREDMETIMA	101
---	-----

PETA GODINA STUDIJA; ODSJEK: FINANSIJE, BANKARSTVO I OSIGURANJE; SMJER: RAČUNOVODSTVO I REVIZIJA	102
PETA GODINA STUDIJA; ODSJEK: FINANSIJE, BANKARSTVO I OSIGURANJE; SMJER: FINANSIJSKO UPRAVLJANJE, BANKARSTVO I OSIGURANJE	109
PETA GODINA STUDIJA; ODSJEK: FINANSIJE, BANKARSTVO I OSIGURANJE; IZBORNI PREDMETI	116
PETA GODINA STUDIJA; ODSJEK: POSLOVNA EKONOMIJA; SMJER: MEĐUNARODNA EKONOMIJA.....	126
PETA GODINA STUDIJA; ODSJEK: POSLOVNA EKONOMIJA; SMJER: MENADŽMENT I PREDUZETNIŠTVO	133
PETA GODINA STUDIJA; ODSJEK: POSLOVNA EKONOMIJA; IZBORNI PREDMETI	140

CURRICULUM OF THE I AND II CYCLE OF STUDIES

INTRODUCTION	151
--------------	-----

MISSION AND OBJECTIVES	151
------------------------	-----

CURRICULUM OF THE FACULTY OF ECONOMICS OF BANJA LUKA UNIVERSITY	152
---	-----

INTRODUCTION	152
FOUNDATION OF THE STUDY PROGRAM	152
TITLE AND THE AIMS OF THE PROGRAM	152
TYPES OF THE STUDIES AND THE RESULTS OF THE LEARNING PROCESS	153
PROFESSIONAL, ACADEMIC OR SCIENTIFIC TITLE	153
CONDITIONS FOR ADMISSION TO THE STUDY PROGRAM	153
ORGANISATION AND DURATION OF THE STUDIES	153

CONTENT OF THE CURRICULUM OF UNDERGRADUATE ACADEMIC STUDIES AT THE FACULTY OF ECONOMICS IN BANJA LUKA	154
--	-----

CONTENT OF THE CURRICULUM OF ACADEMIC UNDERGRADUATE STUDIES AT THE FACULTY OF ECONOMICS IN BANJA LUKA BY YEARS AND SUBJECTS	157
---	-----

THE FIRST YEAR OF STUDY	158
THE SECOND YEAR OF STUDY.....	167
THE THIRD YEAR OF STUDY.....	176

THE FOURTH YEAR OF STUDY; DEPARTMENT: FINANCE, BANKING AND INSURANCE; MODULE: ACCOUNTING AND AUDITING.....	187
THE FOURTH YEAR OF STUDY; DEPARTMENT: FINANCE, BANKING AND INSURANCE; MODULE: FINANCIAL MANAGEMENT, BANKING AND INSURANCE.....	200
THE FOURTH YEAR OF STUDY; DEPARTMENT: BUSINESS ECONOMICS; MODULE: INTERNATIONAL ECONOMICS.....	212
FOURTH YEAR OF STUDY; DEPARTMENT: BUSSINES ECONOMICS; MODULE: MANAGEMENT AND ENTREPRENEURSHIP	223

CONTENT OF THE CURRICULUM OF GRADUATE ACADEMIC STUDIES – MASTER STUDIES 234

NAME AND OBJECTIVES OF THE STUDY PROGRAM.....	235
STUDY PROGRAM MODEL.....	235
SCIENTIFIC AREA TO WHICH THE STUDY PROGRAMS BELONG	235
TYPES OF STUDY AND THE LEARNING OUTCOME	236
PROFESSIONAL, ACADEMIC OR SCIENTIFIC TITLE	236

CONDITIONS FOR ADMISSION TO THE STUDY PROGRAM 237

FINAL PAPER AND DIPLOMA 239

ORGANIZATION AND DURATION OF THE STUDIES	240
CRITERIA AND CONDITIONS FOR ECTS CREDITS TRANSFER	240
METHOD OF SELECTION OF SUBJECTS FROM OTHER STUDY PROGRAMS	240
REQUIREMENTS FOR TRANSFER FROM OTHER STUDY PROGRAMS	240
STUDENTS' RESPONSIBILITIES AND DYNAMICS OF STUDIES	240

CONTENT OF THE CURRICULUM OF ACADEMIC GRADUATE ACADEMIC STUDIES – MASTER STUDIES AT THE FACULTY OF ECONOMICS IN BANJA LUKA BY YEARS AND SUBJECTS 243

THE FIFTH YEAR OF STUDY; DEPARTMENT: FINANCE, BANKING AND INSURANCE; MODULE: ACCOUNTING AND AUDITING.....	244
THE FIFTH YEAR OF STUDY; DEPARTMENT: FINANCE, BANKING AND INSURANCE; MODULE: FINANCIAL MANAGEMENT, BANKING AND INSURANCE.....	251
THE FIFTH YEAR OF STUDY; DEPARTMENT: FINANCE, BANKING AND INSURANCE; ELECTIVE SUBJECTS	258
THE FIFTH YEAR OF STUDY; DEPARTMENT: BUSINESS ECONOMICS; MODULE: INTERNATIONAL ECONOMICS.....	268
THE FIFTH YEAR OF STUDY; DEPARTMENT: BUSINESS ECONOMICS; MODULE: MANAGEMENT AND ENTREPREUNERSHIP	275
THE FIFTH YEAR OF STUDY; DEPARTMENT: BUSINESS ECONOMICS; ELECTIVE SUBJECTS.....	282

Uvod

Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci je visokoškolska institucija čija je osnovna djelatnost naučno-nastavni i naučno-istraživački rad. Ekonomski fakultet u Banjoj Luci osnovan je rješenjem Skupštine opštine Banja Luka br. 01-012/75, od 06.02.1975. godine. Fakultet se razvio iz Odjeljenja Ekonomskog fakulteta u Sarajevu, koje je počelo sa radom 01.11.1974. godine. Danas, nakon usvajanja Zakona o visokom obrazovanju Republike Srpske, Fakultet posjeduje sve neophodne dozvole za rad i u potpunosti ispunjavanja sve uslove propisane Zakonom (Rješenje o utvrđivanju uslova za početak rada visokoškolske ustanove, broj rješenja 07.1-4462/07, od 02.07.2007. godine; Rješenje o upisu u sudski registar, broj rješenja broj 1-587-00, od 13.09.2007. godine i Dozvola za rad, broj dozvole 07.23/602-3900/09, od 22.06.2009. godine).

Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci je visokoškolska institucija sa tridesetšestogodišnjom tradicijom, dobrim nastavničkim i administrativnim kadrom. Uslovi u kojima je Fakultet postojao i opstajao nametali su školovanje stručnjaka iz oblasti savremenog poslovanja, kao što su: menadžment, preduzetništvo, bankarstvo, marketing, računovodstvo, revizija, poslovne finansije, osiguranje, ljudski resursi, poslovna informatika, međunarodna ekonomija, itd. Uporedo sa tim, Fakultet je pružao potrebna znanja za naučna istraživanja u raznim oblastima savremene ekonomske nauke.

Danas, Ekonomski fakultet na studijima I ciklusa ima potpunu pokrivenost nastavnog procesa iz reda vlastitog ljudskog potencijala. Od osnivanja do danas, Fakultet je upisalo 11 001 studenata. Od osnivanja pa do početka aprila 2011. godine, na Fakultetu je diplomiralo 4278 studenata, magistrirala su 137 kandidata, a zvanje doktora ekonomskih nauka stekla su 46 kandidata.

MISIJA I CILJEVI

Misija Ekonomskog fakulteta je edukacija i osposobljavanje visokoobrazovnog akademskog i stručnog kadra, razvoj tržišno orijentisanih kompetencija studenata, kao i naučnoistraživački rad i saradnja na državnom, regionalnom i međunarodnom nivou sa naučnoistraživačkim institucijama, vladinim i nevladinim institucijama i privredom.

Vizija Ekonomskog fakulteta

Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci je moderan, razvijen, progresivan i otvoren fakultet koji predstavlja glavnu okosnicu ekonomskog razvoja Republike Srpske.

Glavni cilj Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci je da postane lider u oblasti visokog obrazovanja i naučnoistraživačkog rada u Republici Srpskoj, Bosni i Hercegovini i šire, u regionalnom kontekstu.

Potciljevi Fakulteta su:

1. Obezbeđivanje kadrovsko-materijalnih pretpostavki koje će omogućiti realizaciju glavnog cilja.
2. Kontinuirano obavljanje modernog nastavnog procesa, usklađenog zahtjevima privrede i u skladu sa svim odrednicama bolonjskog procesa.
3. Uspostavljanje evropskog kvaliteta studija I, II i III ciklusa.

NASTAVNI PLAN EKONOMSKOG FAKULTETA U BANJOJ LUCI

Na sjednici Naučno-nastavničkog vijeća, održanoj 17.05.2007. godine, usvojen je novi nastani plan Ekonomskog fakulteta u Banjoj Luci, za nove generacije studenata, koji važi od školske 2007/08. godine.

Ekonomski fakultet u sastavu Univerziteta u Banjoj Luci, spada u red fakulteta sa relativno dugom tradicijom. Nova saznanja u oblasti ekonomskih nauka zahtijevaju česte izmjene nastavnih planova i programa.

Uslovi u kojima je Fakultet postojao i opstajao nametali su školovanje stručnjaka iz oblasti savremenog poslovanja kao što su: menadžment, preduzetništvo, bankarstvo, marketing, računovodstvo, revizija, poslovne finansije, osiguranje, ljudski resursi, poslovna informatika, međunarodna ekonomija, itd. Uporedo sa tim, Fakultet je pružao potrebna znanja za naučna istraživanja u oblastima savremene ekonomske nauke.

UTEMELJENOST STUDIJSKOG PROGRAMA

Nastavni plan i program za prvi i drugi ciklus studija utemeljen je na:

- Zakonu o visokom obrazovanju (“Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 85, 31.08.2006.);
- Izmjenama Zakona o visokom obrazovanju (“Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 30, 20.04.2007.);
- Statutu Univerziteta u Banjoj Luci;
- Principima Bolonjske deklaracije.

NAZIV I CILJEVI STUDIJSKOG PROGRAMA

Studij Ekonomskog fakulteta se organizuje na dva odsjeka:

- 1. Finansije, bankarstvo i osiguranje;**
- 2. Poslovna ekonomija.**

Svaki od odsjeka sadrži dva smjera:

- 1.a) Računovodstvo i revizija;
- 1.b) Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje;
- 2.a) Međunarodna ekonomija;
- 2.b) Menadžment i preduzetništvo.

Ciljevi studijskog programa su osposobljavanje diplomiranih ekonomista za:

- uspješno obavljanje poslova iz oblasti ekonomije, a posebno iz užeg usmjerenja,
- nastavak studija u drugom ciklusu.

VRSTE STUDIJA I ISHOD PROCESA UČENJA

Prvi ciklus (četvorogodišnji dodiplomski studij)

Predmeti u prve tri godine studija su zajednički za sve smjerove.

Ishod procesa učenja:

- sticanje fundamentalnih znanja iz osnova ekonomskih nauka;
- osposobljenost za primjenu stečenih znanja, posebno iz smjerskih oblasti;
- sticanje neophodnih znanja za nastavak studija.

Drugi ciklus (jednogodišnji master studij)

Ishod procesa učenja:

- sticanje širih znanja iz oblasti ekonomije;
- ostvarenje novih rezultata iz odabranih oblasti istraživanja;
- osposobljenost za daljnji naučno-istraživački rad.

STRUČNI, AKADEMSKI ILI NAUČNI NAZIV

Nakon završetka prvog ciklusa, kandidat stiče zvanje:

diplomirani ekonomista (uz dodatak smjera na kome je diplomirao).

Nakon završetka drugog ciklusa, kandidat stiče zvanje:

magistar ekonomije (uz dodatak oblasti iz koje je magistrirao).

USLOVI ZA UPIS NA STUDIJSKI PROGRAM

Pravo upisa na Ekonomski fakultet imaju svi kandidati koji su završili srednju školu u trajanju od 4 godine (u zemlji ili inostranstvu), položili prijemni ispit i zauzeli na rang-listi mjesto koje im omogućava taj upis.

NAČIN I VRIJEME IZVOĐENJA STUDIJA

Prvi ciklus (dodiplomski studij) traje 8 semestara sa ukupno 240 ECTS bodova (po 30 za svaki semestar). Izvodi se kao redovan studij.

Drugi ciklus (master studij) traje 2 semestra sa ukupno 60 ECTS bodova.

SADRŽAJ NASTAVNOG PLANA DODIPLOMSKIH AKADEMSKIH STUDIJA EKONOMSKOG FAKULTETA U BANJOJ LUCI

PRVA GODINA STUDIJA

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Osnovi ekonomije	4	2			8
Ekonomika preduzeća	4	2			8
Poslovna informatika	3	2			6
Matematika	4	4			8
Statistika			4	3	8
Sociologija			3	1	6
Finansijsko računovodstvo			4	4	8
Menadžment			4	2	8
UKUPNO:	15	10	15	10	60

DRUGA GODINA STUDIJA

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Mikroekonomija	4	3			8
Poslovno pravo	3	1			6
Upravljačko računovodstvo	4	3			8
Finansijska i aktuarska matematika	4	3			8
Makroekonomija			4	3	8
Međunarodni ekonomski odnosi			4	2	8
Organizacija poslovnih sistema			3	2	7
Finansijski menadžment			4	3	7
UKUPNO:	15	10	15	10	60

TREĆA GODINA STUDIJA

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Monetarne i javne finansije	4	2			8
Poslovni strani jezik I	3	3			6
Revizija	4	3			8
Menadžment ljudskih resursa	4	2			8
Preduzetnička ekonomija			4	2	8
Marketing			4	2	8
Ekonomsko matematički modeli i metode			4	4	8
Poslovni strani jezik II			2	3	6
UKUPNO:	15	10	14	11	60

ČETVRTA GODINA STUDIJA

ODSJEK: FINANSIJE, BANKARSTVO I OSIGURANJE

Smjer: Računovodstvo i revizija

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Analiza hartija od vrijednosti	3	3			8
Strateški finansijski menadžment	2	2			8
Finansijska tržišta	2	2			6
Teorija i politika bilansa	4	3			8
Specijalna računovodstva			4	3	7
Računovodstveni informacijski sistemi			3	3	5
Revizija finansijskih izvještaja			3	2	7
Izborni predmet			2	2	6
Diplomski rad					5
UKUPNO:	11	10	12	10	60

Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Finansijska tržišta	2	2			6
Teorija i politika bilansa	4	3			8
Ekonomika osiguranja	4	2			8
Međunarodno finansiranje	3	2			8
Bankarstvo			4	2	7
Računovodstvo banaka i osiguravajućih društava			4	2	7
Elektronsko poslovanje			3	3	5
Izborni predmet			2	2	6
Diplomski rad					5
UKUPNO:	13	9	13	9	60

ODSJEK: POSLOVNA EKONOMIJA

Smjer: Međunarodna ekonomija

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Ekonomika Evropske unije	4	2			8
Međunarodno finansiranje	4	2			8
Spoljnotrgovinsko poslovanje	4	2			8
Izborni predmet	2	2			6
Međunarodno poslovno pravo			4	2	6
Savremeni ekonomski sistemi			4	2	6
Međunarodni marketing			4	2	7
Izborni predmet			2	2	6
Diplomski rad					5
UKUPNO:	14	8	14	8	60

Smjer: Menadžment i preduzetništvo

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Strategijski menadžment	4	2			8
Upravljanje marketingom	3	2			8
Menadžment kvaliteta	3	2			8
Izborni predmet	2	2			6
Istraživanje tržišta			4	2	7
Ekonomika i upravljanje MSP			4	2	7
Upravljački informacijski sistemi			4	2	5
Izborni predmet			2	2	6
Diplomski rad					5
UKUPNO:	12	8	14	8	60

IZBORNI PREDMETI

Smjer: Računovodstvo i revizija

Računovodstvo banaka i osiguravajućih društava (8. semestar)
Projektovanje informacijskih sistema
Ekonomija javnog sektora
Interni nadzor
Menadžment investicija

Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje

Tarife u osiguranju
Bazelski principi
Strateški finansijski menadžment (7. semestar)
Revizija finansijskih izvještaja (8. semestar)

Smjer: Međunarodna ekonomija

Finansijska tržišta (7. semestar)
Svjetska tržišta
Ekonomika i razvoj nacionalne privrede
Ekonomске doktrine

Smjer: Menadžment i preduzetništvo

Ekonomika i razvoj nacionalne privrede
Menadžment investicija
Ekonomска statistika
Finansijska tržišta (7. semestar)

SADRŽAJ NASTAVNOG PLANA DODIPLOMSKIH AKADEMSKIH STUDIJA ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА U BANJOJ LUCI PO GODINAMA I PREDMETIMA

Prva godina studija

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Osnovi ekonomije	4	2			8
Ekonomika preduzeća	4	2			8
Poslovna informatika	3	2			6
Matematika	4	4			8
Statistika			4	3	8
Sociologija			3	1	6
Finansijsko računovodstvo			4	4	8
Menadžment			4	2	8
UKUPNO:	15	10	15	10	60

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije I godina	

Naziv predmeta	Osnove ekonomije			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	1.	4P+2V	8
Nastavnici	Dr Mladen Ivanić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj je da studenti steknu osnovna znanja o istorijskom razvoju nauke, osnovne zakonitosti u ekonomiji, osnovne ekonomske kategorije i suštinu funkcionisanja mikro i makro ekonomskih sistema.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon ovog kursa studenti će steći osnovna znanja o ekonomskim pojavama i procesima. Moći će samostalno da formiraju i sagledaju uzročno – posljedične događaje na tržištu i u privredi.

Sadržaj predmeta:

Politička ekonomija kao nauka. Šta je ekonomija? Metode istraživanja u ekonomiji. Ekonomski zakoni. Tri ključna ekonomska zakona. Obim društvene proizvodnje. Društvena reprodukcija. Robna proizvodnja i tržište. Osnovni elementi ponude i tražnje. Elastičnost ponude i tražnje. Oblici razmjene robe. Novac. Savremeni ekonomski sistem. Učesnici u ekonomskim događajima i njihovo ponašanje. Obim proizvodnje i obrt kapitala. Troškovi proizvodnje. Profit, profitna stopa i akumulacija kapitala. Raspodjela kao faza procesa reprodukcije. Tržište rada. Tržište zajmovnog kapitala. Tržište realnog kapitala. Bankarski sistem. Tržište prirodnih resursa. Trgovački kapital. Akcijski kapital. Tržišna struktura savremenog kapitalizma. Ekonomske funkcije države u savremenim privredama. Javna dobra, eksternalije i javni izbor. Ekonomska politika države u pojedinim oblastima. Ekonomski rast. Ekonomske krize. Međunarodna razmjena.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja usmenim izlaganjem, korištenje praktičnih primjera i grafičkih interpretacija.

Literatura:

Ivanić, M. (2010). *Principi ekonomije*. Banja Luka: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Mladen Ivanić, vanredni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije I godina	

Naziv predmeta	Ekonomika preduzeća			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	1.	4P+2V	8
Nastavnici	Dr Zdravko Todorović, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet omogućava studentima da shvate značenje i značaj preduzeća, kao temeljne institucije tržišne privrede, da nauče osnovne principe poslovanja preduzeća; da spoznaju načine postizanja optimalne vrijednosti proizvodnje, uz korištenje oskudnih resursa; da nauče metode maksimiziranja profita preduzeća, da nauče algebarski, grafički i tabelarno predstavljati poslovne funkcije u preduzeću i da znaju analizirati ponašanje preduzeća na tržištu; da nauče osnovne principe poslovanja preduzeća, a to su produktivnost, ekonomičnost i rentabilnost i da nauče izračunavati cijene koštanja proizvoda primjenom različitih metoda.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon završetka ovoga kursa, student će steći osnovna znanja o činjenicama, principima, procesima i generalnim konceptima u ekonomici preduzeća. Student će biti osposobljen da pronalazi optimalna rješenja u upravljanju preduzećima, primjenjujući osnovna znanja iz ekonomske teorije i nauke o odlučivanju i imaće osnovna znanja za daljnje izučavanje ekonomskih teorija i upravljanja preduzećem.

Sadržaj predmeta:

Teorija preduzeća, ekonomika preduzeća i tehnike optimizacije. Analiza tražnje, ocjena tražnje, prognoziranje tražnje. Teorija i ocjenjivanje prihoda. Teorija i ocjenjivanje proizvodnje. Teorija i ocjenjivanje utrošaka. Teorija i ocjenjivanje troškova. Teorija i ocjenjivanje profita. Tržišna struktura i određivanje cijena (savršena konkurencija, monopol, monopolistička konkurencija i oligopol). Obrasci proizvodne kalkulacije. Obrasci trgovačke kalkulacije. Regulacija, analiza rizika i određivanje potrebnog kapitala. Prelomna tačka ekonomičnosti. Principi produktivnosti, ekonomičnosti i rentabilnost.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Tokom časova predavanja neke od tema će biti obrađene ili ilustrovane raznim simulacijama i programima za grafičko rješavanje i analiziranje problema u kojima studenti imaju aktivnu ulogu. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se raditi i primjeri (rješavanje problemskih zadataka) kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Ilustracija i vježbe podrazumijevaju dvosmjernu komunikaciju, a studenti su pozvani da slobodno iznose svoja mišljenja o slučaju za ilustraciju i vježbu. Diskusija slučajeva iz prakse. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse, kako bi studenti naučili kako da stečena znanja upotrebe u praktične svrhe. Izrada i izlaganje seminarskog rada, uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Berberović, Š.; Todorović, Z. (2009). Ekonomika preduzeća. Banja Luka: Ekonomski fakultet
 Salvatore, D. (1989). Ekonomija za menadžere. Zagreb: Mate

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zdravko Todorović, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije I godina	

Naziv predmeta	Poslovna informatika			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	1.	4P+4V	6
Nastavnici	Dr Vesna Aleksić Marić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je upoznavanje studenata sa savremenim teorijskim i praktičnim aspektima poslovne informatike. Studenti se upoznaju sa nastankom poslovne informatike kao teorijske i praktične discipline, kao i osnovnim činjenicama vezanim za pojam savremenih informacionih sistema, kao i njihovoj ulozi u menadžmentu i poslovnom odlučivanju. Posebno se izučava problematika pojedinih komponenata informacionih sistema, kao i globalna računarska mreža Internet i elektronsko poslovanje. Cilj izučavanja predmeta je da se ukaže i na negativne popratne pojave što ih uzrokuje sve intenzivnija upotreba informacione tehnologije u najrazličitijim područjima ljudske djelatnosti, kao i na mjere koje je neophodno preduzeti u cilju zaštite od zloupotrebe informacione tehnologije.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Studenti stiču opšta znanja o primjeni informacione tehnologije u poslovanju, te se upoznaju sa najsavremenijim informacionim tehnologijama koje se koriste u menadžmentu i procesu odlučivanja. Posebno težište se stavlja na stratešku ulogu informacione tehnologije koju ima u uslovima savremenog elektronskog poslovanja i globalizacije. Predmet omogućava studentima sticanje znanja o ulozi informacija i znanja kao strateških resursa za uspješno poslovanje, kao i različitim oblicima upotrebe informacione tehnologije za upravljanje znanjem i poslovnim procesima u organizaciji. Osim navedenog, studenti upoznaju programske alate, gotova programska rješenja i načine njihovog korištenja u rješavanju poslovnih problema.

Sadržaj predmeta:

Nastanak informatike (analitički i sistemski pristup, kibernetika, informatika, poslovna informatika). Informacioni sistemi (pojam, cilj, funkcije, komponente, kvalitet IS). Razvoj informacionih sistema (planiranje razvoja IS i metode razvoja). Informacioni sistemi i menadžment (poslovno odlučivanje i uloga IT). Vrste IS. Hardware (građa elektronskih računara, centralne jedinice računarskog sistema, periferne jedinice računarskog sistema). Software (razvoj programskih jezika, programiranje, sistemski softver, aplikativni softver). Dataware (konceptualno, logičko i fizičko modeliranje podataka). Organizacija podataka na računaru (datoteke, baze podataka, skladište podataka, analitička obrada podataka, rudarenje podataka). Lifeware (profesionalni informatičari, krajnji korisnici IS, ergonomija radnih mjesta sa personalnim računarima). Orgaware (organizaciona kultura IS, načini organizovanja IS, informacioni centar, End User Computing, eksternalizacija). Netware. Internet (nastanak i razvoj). Internetski servisi. Elektronsko poslovanje. Zaštita informacionih sistema.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, seminarski radovi, vježbe na računarima, studentske prezentacije.

Literatura:

Aleksić Marić, V. (2008). *Poslovna informatika*. Banja Luka: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Položen test na računarima je preduslov za izlazak na završni ispit.

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Vesna Aleksić Marić, vanredni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije I godina	

Naziv predmeta	Matematika			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	1.	4P+4V	8
Nastavnici	Dr Milovan Vinčić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	–

Ciljevi izučavanja predmeta:

Sticanje temeljnih matematičkih znanja potrebnih za razumijevanje pojava i zakonitosti u društvu, razvijanje logičkog mišljenja, preciznog izražavanja i definisanja pojmova, kao i algoritamsko rješavanje različitih problemskih situacija.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Studenti će biti osposobljeni da temeljno vladaju matematičkim sadržajima koji su im neophodni za praćenje stručnih ekonomskih predmeta, kao i samostalno i kreativno razmišljanje koje će im biti potrebno u daljnjem školovanju i radu.

Sadržaj predmeta:

Matematička logika. Skupovi. Binomna formula. Matematička indukcija. Linearna algebra: sistemi jednačina, matrice, determinante. Realne funkcije jedne realne promjenjive. Diferencijalni račun. Integralni račun: neodređeni i određeni integrali. Realne funkcije dviju realnih promjenjivih. Diferencijalne jednačine prvog reda. Neke primjene matematike u ekonomiji.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanje i računске vježbe. Učenje i samostalna izrada pripremnih i ispitnih zadataka. Izrada seminarskih radova i konsultacije.

Literatura:

Skakić, N.; Kravarušić, R. (2006). *Matematika*. Banja Luka: Ekonomski fakultet
 Kravarušić, R.; Mijatović, M. (2002). *Matematika zbirka zadataka*. Banja Luka: Ekonomski fakultet
 Lučić, B. (2006). *Matematika*. Istočno Sarajevo: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Milovan Vinčić, vanredni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije I godina	

Naziv predmeta	Statistika			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	2.	4P+3V	8
Nastavnici	Dr Jasmin Komić, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Studentima omogućava da se upoznaju sa statističkim metodima i modelima, kao i njihovom primjenom.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Sastoji se u ovladavanju kandidata/studenata statističkom metodologijom i njenom primjenom, da bi u različitim analizama i istraživačkim procedurama mogli da dobiju rezultate na osnovu kojih se, u daljem, mogu izvesti validni zaključci i adekvatne odluke.

Sadržaj predmeta:

Deskriptivna analiza. Vjerovatnoća. Teorijski rasporedi. Uzorkovanje i uzoračke distribucije. Intervali povjerenja. Testiranje statističkih hipoteza. Analiza varijanse. Hi kvadrat test. Prosta linearna regresiona i korelaciona analiza. Višestruka linearna regresiona i korelaciona analiza. Indeksi brojevi. Analiza vremenskih serija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja i vježbe, uz seminarsku nastavu.

Literatura:

Lovrić, M.; Komić, J.; Stević, S. (2006). *Statistička analiza – metodi i primjena*. Banja Luka: Ekonomski fakultet
 Komić, J. (2000). *Metodi statističke analize kroz primjere: zbirka zadataka*. Banja Luka: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jasmin Komić, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije I godina	

Naziv predmeta	Sociologija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	2.	3P+1V	6
Nastavnici	Dr Ivan Šijaković, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet daje metodološke smernice studentima za izradu seminarskih radova, eseja, diplomskih i drugih pisanih radova. Predmet uvodi studente u razumevanje savremenog društva, potreba, interesa, vrednosti, strukture savremenog društva, položaja i uloge društvenih grupa, pomaže studentima u prepoznavanju pojava i snalaženju u svojoj sredini, užem i širem okruženju.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student koji položi ispit u stanju je da samostalno radi studentske radove i projekte, da prepozna sociološke i društvene probleme u užem i širem okruženju, da uoči šta u društvenim kretanjima i promenama deluje negativno a šta stimuliše preduzetničke i poslovne aktivnosti, da razume potrebe kao pokretače razvoja, da zna suštinu društvenih grupa, organizacije, kulture, sela, grada, moći, ekologije, države i drugih institucija u društvu.

Sadržaj predmeta:

Uvod u sociologiju. Metod izrade stručnih radova. Pojam društva. Opšte karakteristike savremenog društva i društvene strukture. Društveni konflikt. Potrebe, interesi i vrednosti. Društvene grupe, karakteristike savremenih društvenih grupa. Stanje i perspektive savremene porodice. Socijalna struktura savremenog društva. Država i oblici političke vlasti, razvoj pravne države. Moć u društvu. Javno mnjenje. Kultura, karakteristike savremene kulture, poslovna kultura. Ekologija. Moral i društvo.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja kao oblik prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Tokom časova predavanja koristiće se power-point prezentacija glavnih teza i ilustracije nekih primera. Ilustracije i vežbe. Pored primera koji će se diskutovati, na časovima će se raditi i primeri (rešavanje problemskih zadataka) kojima će se ilustrovati i vežbati određene teme (grupno i pojedinačno). Ilustracija i vežbe podrazumevaju dvosmernu komunikaciju, a studenti su pozvani da slobodno iznose svoja mišljenja o slučaju za ilustraciju i vežbu. Diskusija slučajeva iz prakse. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse, kako bi studenti naučili kako da stečena znanja upotrebe u praktične svrhe. Izrada i izlaganje seminarskog rada uz obaveznu primenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Osnovna: Gidens, E. (2008). *Sociologija*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Šijaković, I.; Vilić, D. (2010). *Sociologija savremenog društva*. Banja Luka: Ekonomski fakultet
Šira: Hantington, S. (2001). *Sukob civilizacija*. Podgorica: CID
 Bek, U. (2001). *Rizično društvo*. Beograd: Filip Višnjić
 Draker, P. (1996). *Postkapitalističko društvo*. Beograd, s.n.
 Vuletić, V. (prir.) (2003). *Globalizacija – mit ili stvarnost*. Beograd: ZUNS
 Fukujama, F. (1997). *Sudar kultura*. Beograd: ZUNS
 Pušić, Lj. (2001). *Održivi grad*. Beograd, s.n.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Ivan Šijaković, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije I godina	

Naziv predmeta	Finansijsko računovodstvo			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	7.	4P+ 4V	8
Nastavnici	Dr Duško Šnjegota, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	–

Ciljevi izučavanja predmeta:

Osnovni ciljevi izučavanja predmeta odnose se na razumijevanje teorijskih osnova na kojima je zasnovan sistem dvojnog knjigovodstva, koji počiva na obračunskoj (akrualnoj) osnovi računovodstva, kao i osnovnih pravila vrednovanja elemenata finansijskih izvještaja, te procesa pripreme i prezentacije eksternih finansijskih izvještaja od strane privrednih društava koja obavljaju djelatnost proizvodnje, trgovine i pružanja usluga.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Tokom proučavanja predviđenog gradiva studenti stiču neophodna znanja i vještine za razumijevanje globalne procedure u knjigovodstvu i knjigovodstvenih instrumenata, pojmovne i suštinske razlike između knjigovodstva i računovodstva, principa razgraničenja između finansijskog i upravljačkog računovodstva, sistema dvojnog knjigovodstva i obračunske (akrualne) osnove računovodstva, vrsta računa (konta) i pravila knjiženja na računima, principa urednog knjigovodstva i osnovnih računovodstvenih načela, suštine osnovnih računovodstvenih kategorija, pravila inicijalnog i vrednovanja na datum bilansa stanja elemenata finansijskih izvještaja, osnovnih principa inventure (popisa) i usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, zaključnih knjiženja i izrade zaključnog lista kao osnove za pripremu osnovnih finansijskih izvještaja, osnovnih principa na kojima počiva aktuelna zakonska i profesionalna regulativa u predmetnoj oblasti u Republici Srpskoj, itd.

Sadržaj predmeta:

Knjigovodstvo i računovodstvo. Predmet i cilj knjigovodstva. Principi urednog knjigovodstva i računovodstvena načela. Osnove globalne procedure u knjigovodstvu i knjigovodstveni instrumenti. Knjigovodstveni računi: pojam, vrste i pravila knjiženja na računima, poslovne (ekonomske) promjene. Kontni okvir i kontni plan. Inventar imovine. Greške u knjigovodstvu. Osnivanje pravnog lica i pribavljanje početnog kapitala. Nabavka stalne i tekuće (obrtne) imovine. Obaveze: pojam, klasifikacija, nastanak i izmirenje. Rashodi i troškovi po prirodnim vrstama, Principi vrednovanja prihoda. Poslovni, finansijski, ostali i revalorizacioni prihodi. Metode bilansiranja finansijskog rezultata. Pretzaključna i zaključna knjiženja. Osnovni principi pripreme i prezentacije finansijskih izvještaja u skladu sa MSFI. Osnove analize finansijskih izvještaja.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Na predavanjima studentima se prenose aktuelna teorijska saznanja iz predmetne oblasti, uz korišćenje prezentacija u power point-u. Vježbe se provode kroz izradu konkretnih zadataka. Izrada i izlaganje seminarskog rada vrši se uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Škarić, Jovanović, K. (2006). *Finansijsko računovodstvo*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Gray/Needles. (2006). *Finansijsko računovodstvo – opšti pristup*. Banja Luka: Savez računovođa i revizora Republike Srpske
 Međunarodni računovodstveni standardi / Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Duško Šnjegota, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije I godina	

Naziv predmeta	Menadžment			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	2.	4P+2V	8
Nastavnici	Dr Zoran Lukić, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Облик условљености
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet omogućava studentima da se upoznaju s osnovnim menadžerskim funkcijama, metodama i načinima rada, te njihovoj primjeni u rješavanju problema u poslovanju u savremenim preduzećima i kompleksnim uslovima; ovladaju konceptima za analizu menadžmenta i obavljanje menadžerskih poslova na različitim organizacijskim nivoima i u različitim preduzećima; nauče osnovnu formom za izradu poslovnog plana; da se upoznaju s menadžerskim poslom, temeljnim konceptima, metodama, vještinama i znanjima potrebnim za uspješno funkcioniranje i razvoj menadžmenta u savremenim uslovima.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon uspješno završenog predmeta, studenti će steći osnovna znanja o teoriji, principima i praksi menadžmenta; ovladaće osnovnim funkcijama menadžmenta; upoznaće se sa teorijom i praksom koja se najčešće koriste u kontekstu menadžmenta; naučiće osnovnu formu za izradu poslovnog plana i ovladaće konceptima za analizu menadžmenta i obavljanje menadžerskih poslova na različitim organizacijskim nivoima i u različitim preduzećima.

Sadržaj predmeta:

Definisanje, značaj i principi menadžmenta. Pojam, značaj i uloga menadžmenta. Razvoj menadžmenta. Aktivnosti, klasifikacije menadžera, tipovi menadžera. Pojam i razvoj menadžmenta kao prakse. Naučni menadžment. Menadžment malih, srednjih i velikih preduzeća. Menadžment i kulturna sredina, okolina preduzeća i etika. Planiranje kao funkcija menadžmenta. Strategija i strategijsko planiranje. Organizovanje kao funkcija menadžmenta. Delegiranje, zapošljavanje ili upravljanje ljudskim resursima. Interno i eksterno regrutovanje, uticanje ili vođenje. Komunikacija, kontrolisanje, projektovanje organizacije. Izrada poslovnog plana. Institucionalni aspekti menadžmenta. Korporativno upravljanje. Novi koncepti i pristupi menadžmentu.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanje, seminarska nastava, vježbe, pisani radovi i rješavanje poslovnih slučajeva (grupni i individualni rad).

Literatura:

Lukić, Z.; Babić, M. (2009). *Menadžment: teorije, funkcije, institucionalni aspekti i korporativno upravljanje*. Banja Luka: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 бода	Колоквиј I	0 – 20 бод.	Завршни испит	0 – 50 бод.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 бодова	Колоквиј II	0 – 20 бод.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zoran Lukić, docent

Druga godina studija

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Mikroekonomija	4	3			8
Poslovno pravo	3	1			6
Upravljačko računovodstvo	4	3			8
Finansijska i aktuarska matematika	4	3			8
Makroekonomija			4	3	8
Međunarodni ekonomski odnosi			4	2	8
Organizacija poslovnih sistema			3	2	7
Finansijski menadžment			4	3	7
UKUPNO:	15	10	15	10	60

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije II godina	

Naziv predmeta	Mikroekonomija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	3.	4P + 3V	8
Nastavnici	Dr Rajko Tomaš, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Osnove ekonomije, Ekonomika preduzeća, Matematika	Položen ispit

Ciljevi izučavanja predmeta:

Upoznavanje prirode motivacije koja određuje ponašanje tržišnih učesnika i zakonitosti funkcionisanja tržišta koja uspostavljaju tim ponašanjem. Smisao takvog izučavanja je da student ovlada osnovama ekonomske logike, shvati ulogu ekonomske motivacije, ekonomskih ciljeva, konkurencije, slobode ekonomskog odlučivanja, donošenja odluka u uslovima neizvjesnosti i osnove preuzimanja ekonomskog rizika. Ovladavanje alatima mikroekonomske analize treba da omogući da se logika ekonomskog ponašanja prevede na mjerenje ekonomskih pojava, da se uspostave cijene i mjere ostvarivosti ekonomskih ciljeva, te da se smanji rizik ekonomskih odluka.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Uspostavljanje vlastitog logičkog sistema ekonomskog odlučivanja; spoznaja o načinu, prirodi i zakonitostima ponašanja ekonomskih subjekata; ovladavanje metodama mikroekonomske analize; sposobnost identifikovanja različitih tipova ponašanja tržišnih učesnika; sposobnost mjerenja efikasnosti ostvarivanja ekonomskih ciljeva; sposobnost mjerenja uticaja tržišnih promjena na ponašanje tržišnih učesnika; sposobnost identifikovanja tržišne morfologije; sposobnost analiziranja ponašanja tržišnih struktura; sposobnost kreiranja mjera ekonomske politike sa uticajem na ponašanje tržišnih učesnika; sposobnost mjerenja efekata ekonomske politike na ponašanje tržišnih učesnika...

Sadržaj predmeta:

Osnovne zakonitosti i alati mikroekonomske analize. Tržište. Budžetsko ograničenje. Preferencije. Korisnost. Potrošačev izbor. Potrošačeva tražnja. Otkrivena preferencija. Efekti supstitucije i dohotka. Kupovina i prodaja. Inter-temporalni izbor. Tržište imovine. Neizvjesnost. Rizična imovina. Potrošačev i proizvođačev višak. Tržišna tražnja. Tržišna ravnoteža. Teorija proizvodnje i izbor tehnologije. Maksimiranje profita. Minimiziranje troškova. Funkcije troškova. Ponuda preduzeća i grane. Potpuna konkurencija. Monopol. Oligopol. Kartel. Monopson. Monopolistička konkurencija. Tržište faktora proizvodnje. Teorija igara. Teorija blagostanja. Eksternalije. Javna dobra. Asimetrične informacije.

Metode nastave i savladavanja gradiva:

Predavanja, rad u seminaru i vježbe. Svi oblici nastave podrazumijevaju simulacije stvarnih ekonomskih situacija, primjenu odgovarajućih metoda analize, diskutovanje rješenja i predlaganje mjera za postizanje optimuma. U svim fazama nastavnog procesa predviđeno je aktivno uključivanje studenata. Samostalni radovi studenata temelje se na studijama slučaja koje analiziraju i tumače savladanim metodama analize.

Literatura:

Varijan, H. (2005). *Mikroekonomija*. Beograd: Ekonomski fakultet

Babić, S.; Trifunović, D. (2005). *Test pitanja sa rešenjima za knjigu Mikroekonomija*. Beograd: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanja:

Dva kolokvijuma, seminarski rad, domaći zadaci, aktivnost na nastavi i usmeni ispit

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Po istom programu izučava se na vodećim univerzitetima u svijetu.

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Rajko Tomaš, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije II godina	

Naziv predmeta	Poslovno pravo			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	3.	3P+1V	6
Nastavnici	Dr Rajko Kasagić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja poslovnog prava jeste da studenti ekonomije savladaju osnovne principe i načela funkcionisanja pravnog sistema kod nas. Pored navedenog, izučavanjem ovog predmeta studenti stiču neophodno znanje iz oblasti prava kojim se reguliše nastanak, poslovanje i rad privrednih društava. Tu se prvenstveno misli na statusni dio funkcionisanja privrednih društava (osnivanje, organi društva, statusne promjene, itd), ali i na ugovore robnog prometa koji su zastupljeni u svakodnevnoj poslovnoj praksi. Pored toga, predmet omogućava studentima da nauče osnove berzanskog poslovanja, pojam i funkciju hartija od vrijednosti, način rješavanja sporova između privrednih društva putem arbitraže, te pravne aspekte obavljanja bankarskih poslova.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Izučavanjem predmeta student će steći osnovna znanja o načinu funkcionisanja i osnovnim principima i načelima pravnog sistema jedne države, osnovama pojedinih grana prava kao što su građansko, obligaciono i stvarno pravo. Student će steći šire znanje iz oblasti pravnog uređenja privrednog sistema i načina funkcionisanja privrednih društava kao osnovnih jedinica privrednog sistema svake države.

Sadržaj predmeta:

U prvom dijelu gradiva izučavaju se osnovni pojmovi o državi i pravu, razvoj ustavnosti, stvaranje prava te osnove iz oblasti ustavnog, građanskog, stvarnog, obligacionog, autorskog prava i prava industrijske svojine. Drugi dio gradiva je rezervisan za sticanje znanja iz oblasti statusnog dijela prava privrednih društava, korporativnog i ugovornog prava, hartija od vrijednosti, bankarskih poslova, te arbitraže kao načina rješavanja sporova između privrednih društava.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Vježbe, na kojima će se uz obilje konkretnih primjera iz prakse studentima pokušati predočiti realne životne situacije, u cilju boljeg razumijevanja i savladavanja gradiva. Konsultacije i seminarski radovi koji će, po potrebi, biti izlagani pred drugim studentima.

Literatura:

Kasagić, R. (2009). *Osnovi prava i poslovno pravo*. Banja Luka: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Rajko Kasagić, vanredni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije II godina	

Naziv predmeta	Upravljačko računovodstvo			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	3.	4P+3V	8
Nastavnici	Dr Snežana Rakovački-Tubić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Finansijsko računovodstvo	Student mora da ima položeno Finansijsko računovodstvo

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet ima za cilj upoznavanje studenata sa aktivnostima računovodstva u pripremi informacija za potrebe donošenja odluka, planiranja i kontrole menadžmenta preduzeća (primjereno ovom nivou studiranja na Ekonomskom fakultetu).

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student treba da razumije: podjelu računovodstva na finansijsko računovodstvo, računovodstvo troškova i upravljačko računovodstvo, njihovu povezanost i informacione ciljeve. Uloge upravljačkog računovodstva u pripremi informacija za potrebe menadžmenta, kao i značaj lanca vrijednosti i dobavljača. Značaj i karakteristike ključnih faktora uspjeha sa stanovišta menadžmenta i upravljačkog računovodstva, naročito različite koncepte troškova i njihove podjele. Osnovne aktivnosti računovodstva troškova u: a) obračunu cijene koštanja proizvoda (usluge) proizvedenih po narudžbi ili u masovnoj i kuplovanoj proizvodnji; b) pripremi internih bilansa uspjeha po apsorpcionom i varijabilnom obračunu troškova i rezultata. Budžete, njihovu pripremu i primjenu u planiranju i kontroli. Proces donošenja odluka, kao i koncepte troškova, prihoda i rezultata za potrebe alternativnog poslovnog odlučivanja. Analizu troškova – obim – profit u različitim vrstama preduzeća.

Sadržaj predmeta:

I dio – Uvod u obračun troškova; Analiza trošak – obim – profit (CVP analiza); Obračun troškova;
 II dio – Budžetiranje i obračun standardnih troškova – uvod u budžetiranje i analiza odstupanja;
 III dio – Proces donošenja odluka; relevantne vrijednosti za odlučivanje i različite vrste odluka.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja uz poticanje studenata kako u ponavljanju gradiva tako i u učešću u diskusijama. Ilustracije i vježbe, izrada primjera, diskusija. Izrada i izlaganje seminarskih radova.

Literatura:

Charles, H.T.; George, F.; Strikant, D.M. (2000), *Cost Accounting a Managerial Emphasis*. New Jersey: Prentice Hall International, INC, u prevodu: *Osnove troškovnog računovodstva – upravljački aspekt*, Udruženje/udruga računovođa i revizora, FBiH i Udruga računovođa i finansijskih djelatnika Herceg – Bosne, (2002).
 Colin, D. (1996). *Management and Cost Accounting*. London: International Thompson Business Press

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Testovi; Seminarski radovi; Zadaće i učešća u diskusijama; Usmeni ispit

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Snežana Rakovački-Tubić, vanredni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije II godina	

Naziv predmeta	Finansijska i aktuarska matematika			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	3.	4P+3V	8
Nastavnici	Dr Milivoj Krčmar, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet omogućava studentima da shvate značenje vremenske vrijednosti novca. Glavni cilj predmeta je pružanje znanja studentima u vezi sa obračunima prostog i složenog interesa, kao i obračunima tarifa u okviru aktuarske matematike. U okviru nastavnog procesa studenti će se upoznati sa elementima konačne i početne vrijednosti pojedinačnih novčanih iznosa, računom periodičnih uplata, računom periodičnih isplata, amortizacijom zajma, konverzijom zajma, elementima teorije o kursu zajma i modelima životnog osiguranja na osnovu jednokratne i višekratne premije.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon savladavanja navedenih obračuna budući diplomirani ekonomisti imaju teoretske osnove za rješavanje sličnih problema u praksi: u bankama, preduzećima, osiguravajućim kompanijama i drugim finansijskim institucijama.

Sadržaj predmeta:

Verižni i procentni račun. Račun podjele i miješanja. Izračunavanje interesa. Lombardni i tekući račun. Obračun potrošačkih kredita. Eskontovanje mjenica. Valute i devize. Uvod u složeni interes. Izračunavanje krajnje i početne vrijednosti kapitala. Faktor dodatnih uloga. Faktor aktuelizacije. Amortizacija zajmova pri dekurzivnom računanju interesa. Zakon otplate. Otplaćeni dio duga. Amortizacija zajma sa jednakim i promjenljivim otplatama. Pojam anuiteta. Amortizacija zajma sa jednakim i promjenljivim anuitetima. Konverzija zajma. Kurs i rentabilnost zajma. Zajmovi podijeljeni na obveznice. Amortizacija zajma u uslovima inflacije. Osiguranje godišnje i ispodgodišnje jednake rente. Osiguranje kapitala u fiksnom iznosu. Višekratne neto premije (godišnje i ispodgodišnje). Bruto premije (jednokratne i višekratne). Matematička rezerva.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se raditi i primjeri (rješavanje problemskih zadataka) kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme. Izrada i izlaganje seminarskog rada, uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Krčmar, M. (2007). *Finansijska matematika i metode investicionog odlučivanja*. Sarajevo: Kemigrafika
 Krčmar, M. (1987). *Modeli životnog osiguranja na bazi uplate jednokratne premije*. Sarajevo: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Milivoj Krčmar, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije II godina	

Naziv predmeta	Makroekonomija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	4.	4P+3V	8
Nastavnici	Dr Borivoje Krušković, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Osnovni cilj je upoznavanje studenata sa funkcionisanjem privrede kao cjeline. U sklopu toga oni izučavaju ukupne (agregatne) nivoe društvenog proizvoda, nacionalnog dohotka, proizvodnje, zaposlenosti, uvoza i izvoza, državnih prihoda i rashoda i dr.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Budući da je makroekonomija veoma sofisticirano područje teorije, nauke i prakse, esencijalni ishod izučavanja ove naučno-nastavne discipline jeste da se studenti, nakon savladavanja ove veoma kompleksne materije, mogu brže uključiti u realne privredne tokove nakon završetka studija. Studenti stiču detaljna znanja o ukupnom (agregatnom) nivou društvenog proizvoda, nacionalnog dohotka, proizvodnje, zaposlenosti, uvoza i izvoza, državnih prihoda i rashoda i dr.

Sadržaj predmeta:

Uvod u makroekonomiju. Privredni rast i razvoj. Tržište rada. Intertemporalno budžetsko ograničenje. Tražnja, potrošnja i investicije. Dugoročna i kratkoročna ravnoteža na tržištu novca. Output, zaposlenost i cijene. Inflacija, uzroci i efekti. Agregatna tražnja i ponuda. Fiskalna politika. Ekonomija ponude. Teorija i politika privrednog rasta. Finansijsko tržište i makroekonomija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, seminarska nastava i praktične vježbe.

Literatura:

Burda, M.; Viploš, Č. (2004). *Makroekonomija*, prevod sa engleskog. Beograd: CLDS

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Goran Popović, vanredni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije II godina	

Naziv predmeta	Međunarodni ekonomski odnosi			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	4.	4P+2V	8
Nastavnici	Dr Gordana Čenić-Jotanović, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet Međunarodni ekonomski odnosi je uvod u međunarodnu ekonomiju a sve na bazi izučavanja klasičnih koncepcija i savremenih tendencija međunarodnih ekonomskih odnosa. Cilj je da se studenti upoznaju kako sa realnim međunarodnim tokovima (međunarodna trgovina), tako i sa finansijskim međunarodnim tokovima.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Sticanjem polaznih saznanja iz teorijskih i realnih tokova međunarodnih ekonomskih odnosa, student stiče sposobnosti za dalje proučavanje međunarodnih trgovinskih i finansijskih tokova, sa teorijskog aspekta, ali i sposobnosti menadžerskog uključivanje u međunarodne ekonomske tokove.

Sadržaj predmeta:

Međunarodna trgovina: teorija međunarodne trgovine sa aspekta liberalističkih i protekcionističkih teorija. Uticaj međunarodne trgovine na nacionalnih dohodak i međuzavisnost ovih veličina. Mikroekonomski analiza formiranja cijena u međunarodnoj razmjeni. Odnosi razmjene i elastičnosti u međunarodnoj trgovini. Teorija i politika instrumenata trgovinske politike: carine, necarinski protekcionistički instrumenti i posebna analiza savremenih protekcionističkih mjera u trgovinskoj politici. Međunarodna trgovina kao faktor globalizacije. Pravila u međunarodnoj trgovini: institucionalizacija, uloga STO i drugih međunarodnih institucija.

Međunarodne finansije: platni bilans; pojam, oblici i neravnoteže platnog bilansa, uravnoteženje platnog bilansa, teorije uravnoteženja platnog bilansa. Devizni kurs, pojam, vrste i efekti deviznih kurseva, teorije formiranja deviznih kurseva. Devizno tržište. Međunarodno kretanje kapitala, oblici i efekti, evrovalutno tržište. Međunarodni dugovi – uzroci, indikatori i mogućnosti prevazilaženja dužničkih kriza. Institucije međunarodnog finansiranja. Međunarodni monetarni fond, Svjetska banka i njene afilijacije.

Regionalne integracije: oblici regionalnog integrisanja. Evropska unija – razvoj, efekti integrisanja.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, konsultacije, samostalna izlaganja studenata, samostalni pisani radovi studenata i organizovanje radionica.

Literatura:

Čenić-Jotanović, G. (2009). *Međunarodni ekonomski odnosi*. Banja Luka: Grafomark
 Krugman, P.; Obstfeld, M. (2009). *Međunarodna ekonomija, teorija i politika*. Beograd: Data status
 Salvatore, D. (2009). *Međunarodna ekonomija*. Beograd: CID

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Testovi, seminarski radovi, usmeni ispit, prisustvo na nastavi i aktivnost studenata

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: dr Gordana Čenić-Jotanović, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije II godina	

Naziv predmeta	Organizacija poslovnih sistema			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	2.	3P+2V	7
Nastavnici	Dr Zoran Lukić, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Ovaj predmet omogućava studentima da shvate značaj dobre organizacije poslovnog sistema, da nauče kako riješiti sukobe u organizaciji, kako, na najbolji način, motivisati menadžere da ostvaruju dobre rezultate, kakav je značaj formalnih i neformalnih grupa u organizaciji, karakteristike formalne i neformalne organizacione strukture, zatim kako se formiraju radna mjesta u organizaciji, kako se formiraju organi upravljanja u preduzećima i koje nadležnosti imaju.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon odslušanih predavanja i vježbi, studenti će steći potrebna znanja o organizaciji poslovnih sistema, biće osposobljeni da uspostave adekvatnu organizaciju u preduzećima i ustanovama u kojim budu radili tokom radnog vijeka.

Sadržaj predmeta:

Shvatanja organizacije, organizacija kao nauka, obilježja organizacije. Teorije i pristupi izučavanju organizacije. Pojam, značaj i modeli organizacione strukture. Vrste i karakteristike formalnih organizacionih struktura. Modifikovane, složene organizacione strukture. Faktori i dizajniranje organizacione strukture. Grupisanje poslova i formiranje radnih mjesta. Institucionalni oblici organizovanja preduzeća u tržišnoj privredi. Organizovanje velikih poslovnih sistema. Profitna decentralizacija velikih poslovnih sistema. Vrijednosti, stavovi i ličnosti. Percepcija. Grupe u organizaciji. Sukobi u motivaciji. Motivacija i moderni korporativni sistem nagrađivanja top menadžera.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, seminarska nastava i praktične vježbe.

Literatura:

Babić, M.; Lukić, Z. (2009). *Organizacija – teorije, strukture, dizajn i ponašanje*. Banja Luka: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zoran Lukić, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije II godina	

Naziv predmeta	Finansijski menadžment			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	4.	4P+3V	7
Nastavnici	Dr Dragan Mikerević, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Računovodstvo	Poznavanje osnovnih računovodstvenih kategorija

Ciljevi izučavanja predmeta:

Upoznavanje studenata sa osnovnim pravilima i principima finansijskog menadžmenta, upravljanja finansijama preduzeća i funkcionisanja finansijskog tržišta. Rezultat unapređenja znanja iz ove oblasti je mogućnost objektivne identifikacije, analize i rješavanja karakterističnih problema sa kojim se finansijski menadžeri preduzeća susreću u toku poslovanja. Studenti stiču saznanja o ulozi finansijskog menadžera u oblasti finansiranja, investiranja i upravljanja finansijama preduzeća, te ovladavaju osnovama finansijske logike, finansijskih metoda i tehnika.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Sistematsko savladavanje specifičnih znanja iz finansijskog menadžmenta i osposobljenost za njegovu primjenu. Usvajanje konceptualnog i apstraktnog razmišljanja kao osnove kreativnog pristupa finansijama preduzeća. Savladavanje osnova vještine autonomnog i timskog rada u oblasti finansijskog menadžmenta, kao preduslova učešća u rješavanju konkretnih zadataka iz oblasti finansija. Po završetku izučavanja ove oblasti, studenti posjeduju bitna znanja, razumijevanje i sposobnost da demonstriraju značaj i ulogu finansija u preduzeću, kao i vještinu upotrebe osnovnih metoda i tehnika finansijskog menadžmenta.

Sadržaj predmeta:

Poslovne funkcije preduzeća i zadaci poslovnih funkcija. Finansijska politika i pravila finansiranja. Tržište novca i tržište kapitala. Berza i devizno tržište. Finansiranje preduzeća, zajednička ulaganja, kreditiranje i specifični oblici finansiranja. Donošenje odluke o finansiranju. Analiza prinostnog, imovinskog i finansijskog položaja preduzeća. Ocjena boniteta preduzeća. Finansijsko planiranje, poslovni i finansijski rizik. Vremenska dimenzija novca. Pojam i kantifikovanje investicija, finansijska ocjena i ocjena likvidnosti projekta. Analiza neizvjesnosti. Finansijsko upravljanje trajnim i dugoročnim kapitalom i stalnom imovinom. Upravljanje kratkoročnim obavezama i obrtnom imovinom. Upravljanje dividendom.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Oblici nastave su predavanja, vježbe, samostalni seminarski radovi pod mentorstvom nastavnika i saradnika, redovne konsultacije i e-konsultacije, diskusije o slučajevima iz prakse. Prednost nastavnim metodama daje jasno strukturirana nastava, sa naglašenim zajedničkim radom i komunikacijom. Primjenom portfolio metode, kao intelektualne objedinjenosti nastave i učenja, postiže se stalno unapređenje procesa nastave i omogućava optimalan kvalitet procesa nastave i savladavanja gradiva.

Literatura:

Mikerević, D. (2009). *Finansijski menadžment*. Banja Luka: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragan Mikerević, redovni profesor

Treća godina studija

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Monetarne i javne finansije	4	2			8
Poslovni strani jezik I	3	3			6
Revizija	4	3			8
Menadžment ljudskih resursa	4	2			8
Preduzetnička ekonomija			4	2	8
Marketing			4	2	8
Ekonomsko matematički modeli i metode			4	4	8
Poslovni strani jezik II			2	3	6
UKUPNO:	15	10	14	11	60

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije III godina	

Naziv predmeta	Monetarne i javne finansije			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	5.	4P+2V	8
Nastavnici	Dr Nikola Špirić, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Osnovni cilj predmeta je upoznavanje studenata sa savremenim teorijskim i primijenjenim aspektima monetarnih i javnih finansija, kako bi se studenti osposobili da kao diplomirani ekonomisti učestvuju u analizi i rješavanju praktičnih problema iz ovih oblasti. Riječ je o dvije međusobno odvojene, ali usko povezane naučne discipline, koje predstavljaju sastavni dio finansija kao šire naučne oblasti. Monetarne finansije, kao naučna disciplina proučavaju monetarni sistem i monetarnu politiku, te studentima treba da pruže osnovna znanja i pregled dostignuća iz ove oblasti. Javne finansije treba da upoznaju studente i omoguće im da ovladaju brojnim i složenim pitanjima i problemima sistema javnih finansija.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon završetka ovoga kursa student će steći osnovna znanja o ciljevima, osnovnim institucijama i instrumentima fiskalne i monetarne politike, te principima i načinima funkcionisanja javnog sektora. Student će biti osposobljen da pronalaze optimalna rješenja u vođenju monetarne i fiskalne politike u zemlji kroz primjenu osnovnih znanja iz ekonomske teorije i politike, a takođe će biti u mogućnosti da stečena znanja iskoriste u pravcu daljeg izučavanja pomenutih oblasti.

Sadržaj predmeta:

Uvod u monetarnu ekonomiju. Moneta ili novac. Monetarna nestabilnost. Monetarni sistem. Monetarna politika. Monetarni agregat. Monetarno regulisanje. Uvod u javne finansije. Javni rashodi. Javni prihodi. Budžet. Javni kredit. Fiskalna decentralizacija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature – tokom časova predavanja neke od tema biće obrađene ili ilustrovane raznim simulacijama i programa za rješavanje i analiziranje problema u kojima studenti imaju aktivnu ulogu.

Ilustracije i vježbe – podrazumijevaju dvosmjernu komunikaciju, a studenti su pozvani da slobodno iznose svoja mišljenja o slučaju za ilustraciju i vježbu.

Diskusija slučajeva iz prakse – podrazumijeva obradu slučajeva iz prakse, s ciljem da se studenti osposobe da stečena znanja upotrijebe u praktične svrhe.

Samostalan seminarski rad studenata, uz obaveznu primjenu uputstva za izradu naučnih i stručnih radova.

Rad na vježbama sastojće se od skraćenog ponavljanja gradiva izloženog na predavanjima, objašnjenja gradiva na konkretnim primjerima, diskusije studija slučaja, izrade pojedinačnih i grupnih prezentacija studenata. Svaka od navedenih aktivnosti nosi određeni broj poena, koji se uključuju u obračun ukupnog broja poena studenta pri utvrđivanju konačne ocjene.

Literatura:

Dušanić, J.; Špirić, N. (2009). *Novac*. Banja Luka: Ekonomski fakultet

Ćirović, M. (1987). *Monetarna ekonomija*. Beograd: European Centre for Peace and Development

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Nikola Špirić, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije III godina	

Naziv predmeta	Poslovni engleski jezik I			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	5.	3P+3V	6
Nastavnici	Milica Bogdanović, profesor engleskog jezika			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Usvajanje osnova gramatike engleskog jezika i stručnog rječnika, razvijanje vještina govora, pisanja, slušanja i čitanja.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon završetka ovoga kursa student će steći osnovna znanja iz gramatike engleskog jezika i stručnog rječnika. Student će biti osposobljen da prikaže znanja i vještine relevantne za studijski program i da ih upotrijebi u određenim situacijama koje podrazumijevaju poslovnu komunikaciju, usmenu i pismenu.

Sadržaj predmeta:

The working day, Present simple and present continuous. Corporate culture, Finding and recording collocations. Company history, Past simple. The Internet, Email and website terms. Describing equipment, Vocabulary to describe objects. Processes and procedures, The present passive. Distribution and delivery, Modal verbs of obligation. Advertising and marketing, Vocabulary to talk about advertising and marketing. Making arrangements, Present continuous for future arrangements. Transport, Vocabulary for air travel. Contrast words. Business accommodation, Vocabulary to describe hotels and hotel facilities. Out of the office, Comparatives and superlatives. Developing contacts, Present perfect and past simple. Cultural issues, Describing habits and customs. Teamwork, Vocabulary to describe aims and achievements. Entertaining clients, Countable and uncountable nouns. Quantifiers. Describing statistics, Adjectives and adverbs, Comparison. Company finances, Finance vocabulary. Investments, Stocks and shares vocabulary. Starting up, Relative clauses. Job applications, CV and describing application procedures. Recruitment, First and second conditionals. Staff development, Sports vocabulary in business. Staff facts and figures, Reported speech.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Interaktivna nastava.

Izrada i izlaganje seminarskog rada uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Norman, W. (2006). *Business Benchmark, Pre-Intermediate to Intermediate, Student's Book*. Cambridge University Press

Mascull, B. (2002). *Business Vocabulary in Use*. Cambridge University Press

Murphy, R. (2004). *English Grammar in Use*. Third edition. Cambridge University Press

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Milica Bogdanović, profesor engleskog jezika

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije III godina	

Naziv predmeta	Poslovni njemački jezik I			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	5.	3P+3V	6
Nastavnici	Mr Ljiljana Aćimović, predavač			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je osposobljenost za komunikaciju na stranom jeziku. Moderni izazovi komunikacije zahtijevaju ovladavanje ne samo jezikom, nego i poznavanjem novih pojmova primijenjenih u savremenom načinu poslovnog procesa i moderne poslovne komunikacije. Savladavanjem modela modernog poslovanja i sklapanje i njegovanje poslovnih kontakata sa inostranim partnerom. Upoznavanje sa istorijom i kulturom zemlje čiji se jezik izučava.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon završetka kursa student treba da bude osposobljen za modernu komunikaciju na stranom jeziku, kako u svakodnevnom i privatnom, tako i u poslovnom životu. Komunikacija na stranom jeziku omogućava brže uklapanje u moderne poslovne tokove sa akcentom na kontakte sa EU.

Sadržaj predmeta

Deutsch als Fremdsprache und deutscher Sprachraum; deutschsprachige Länder, kurze Informationen zur Geschichte der deutschen Sprache; Grenzen und die größten Städte in der Bundesrepublik Deutschland; Kommunikationsübung: „Warum haben Sie sich zum Studium der Betriebswirtschaftslehre entschieden? (Abkürzungen : BWL, VWL, WHU, WU)

Grammatik: Präsens, Präsens der regel- und unregelmäßigen Verben, Modal- und Hilfsverben.

Eine gute Investition, Investition in den Produktionsbereich, in die Infrastruktur, in den Stromsektor, Investition in die Aus- und Weiterbildung (Begriffe Know-how, E-Learning, zeitliche, örtliche und geistliche Mobilität, lebenslanges Lernen)

Grammatik: Perfekt-Bildung und Gebrauch), Substantive und deren Deklination, Deklination der Ländernamen, Namen der Städte, Berge und Flüsse, Nationalitätsnamen). Grammatik: Futur-Bildung und Gebrauch, Futur-Präsens-Verhältnis)

Thema: Besprechung, Verhandlung, Terminkalender, Terminplanung, Hotelbuchung (Beispiel: Anmeldungsschein) Flugbuchung, Thema: Made in Deutschland (Begriffe wie: Benchmark, Trademark, Brand, Markt, Marktpositionierung, Marktführer) Thema: Ein Exportgeschäft: Online-Geschäfte; Kontaktaufnahme. Messen und Ausstellungen; Wie wichtig sind persönliche Kontakte?

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Interaktivna metoda, grupni rad, tematske diskusije, interpretacija zadatih tema, te tematska i jezička analiza. Analiza studija slučaja, usmene i pismene prezentacije, diskusija na zadatu temu, analiza članaka stručnih oblasti, aktuelni članci sa Interneta iz priznatih stručnih časopisa: teme najaktuelnijeg sadržaja.

Literatura:

Stručni časopisi iz oblasti ekonomije, objavljeni na njemačkom jeziku, internetska literatura

UNI – Magazin, Universität Zürich

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Ljubinka Banjac, predavač

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije III godina	

Naziv predmeta	Revizija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezan	5.	4P+3V	8
Nastavnici	Dr Novak Kondić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Osnovni cilj izučavanja ovog predmeta je upoznavanje sa osnovnim karakteristikama postupka revizije finansijskih izvještaja, kao i razumijevanje Međunarodnih standarda revizije, posebno onih koji se odnose na odgovornost revizora, planiranje postupka revizije, internu kontrolu u preduzećima, kao i na druge usluge srodne reviziji.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Poslije završetka ovog kursa, studenti će moći da razumiju suštinu revizije kao procesa, zajedno sa svim njenim komponentama. Upoznaće se sa svim fazama procesa revizije, kao i sa internom kontrolom, kao veoma značajnim faktorom uspjeha poslovanja preduzeća, koji ima značajan uticaj i na reviziju. Pored toga, studenti će se upoznati sa vrstama revizorskih izvještaja i njihovom suštinom.

Sadržaj predmeta:

Uvod u reviziju. Revizijsko tržište. Etika za profesionalne računovođe. Standardi revizije. Uvod u proces revizije. Prihvatanje klijenta. Planiranje revizije. Interna kontrola i njene komponente. Oslanjanje na internu kontrolu u procesu revizije. Dokazni testovi (prvi dio). Dokazni testovi (drugi dio). Završna faza procesa revizije. Izvještaji nezavisnog revizora.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Tokom časova predavanja neke od tema će biti obrađene ili ilustrovane raznim simulacijama i programima za računovodstvo i reviziju. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se raditi i primjeri (rješavanje problemskih zadataka) kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Ilustracija i vježbe podrazumijevaju dvosmjernu komunikaciju, a studenti su pozvani da slobodno iznose svoja mišljenja o slučaju za ilustraciju i vježbu. Diskusija slučajeva iz prakse. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse, kako bi studenti naučili kako da stečena znanja upotrijebe u praktične svrhe.

Izrada i izlaganje seminarskog rada, uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Hayes, R.; Schilder, A.; Dassen, R.; Wallage, P. (2002). *Principi revizije – međunarodna perspektiva*, Banja Luka: Savez računovođa i revizora Republike Srpske

Božić, R.; Kondić, N. (2007). *Revizija finansijskih izvještaja – vodič kroz praktičnu reviziju*, 2. izmijenjeno i dopunjeno izd. Banja Luka: EFBL; SRR RS

Međunarodni standardi i saopštenja revizije, uveravanja i etike. (2004). Beograd: Savez računovođa i revizora Srbije. Banja Luka: Savez računovođa i revizora Republike Srpske

Kodeks etike za profesionalne eksperte. (2007). Banja Luka: Savez računovođa i revizora Republike Srpske.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Novak Kondić, vanredni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije III godina	

Naziv predmeta	Menadžment ljudskih resursa			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezan	5.	4P+2V	8
Nastavnici	Dr Gordana Ilić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima:	Oblik uslovljenosti
Menadžment	Položen ispit

Ciljevi izučavanja predmeta:

Upoznati menadžment ljudskih resursa kao dio opšte strategije preduzeća. Upoznati studente s teorijskim osnovama menadžmenta ljudskih resursa, neophodnim za razumijevanje i usmjeravanje ljudi na stvaranje uslova za realizaciju strateških ciljeva preduzeća. Osnovni cilj predmeta jeste da se studenti upoznaju sa savremenim konceptom, ciljevima i zadacima menadžmenta ljudskih resursa i savladaju upravljačke metode i tehnike, koje podstiču organizacionu uspješnost i motivaciju pojedinaca. Razviti sposobnost studenta za efikasno upravljanje ljudima na poslu. Oblikovati menadžere s razvijenim smislom za etiku i jak osjećaj društvene odgovornosti.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Upoznavanje funkcija ljudskih resursa. Sposobnost sagledavanja promjena i programiranje funkcija u preduzeću. Vještine primjenjivanja funkcija menadžmenta ljudskih resursa. Sticanje vještine upravljanja ljudskim resursima, kao i znanja za njihov kreativni razvoj. Sposobnost rada u grupama. Analiza pojava, zaključivanje i davanje sugestija za budućnost. Studenti će naučiti kako da postupaju sa ljudima u organizaciji, kako da ih uvode u proces rada, da ih motivišu, obrazuju, nagrađuju, da bi postizali što bolje radne rezultate i što povoljniju radnu klimu. Osposobiće se za rješavanje praktičnih problema iz oblasti menadžmenta ljudskih resursa.

Sadržaj predmeta:

Teorijsko određenje menadžmenta ljudskih resursa. Strateški aspekt menadžmenta ljudskih resursa. Analiza posla. Planiranje ljudskih resursa. Rekrutovanje potencijalnih kandidata. Selekcija kandidata. Obuka zaposlenih. Razvoj i zadržavanje zaposlenih. Ocjenjivanje performansi zaposlenih. Sistem zarada. Zarade bazirane na performansama. Radni odnosi i kolektivno pregovaranje. Zdravlje i bezbjednost na radu. Napuštanje organizacije.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, poslovni slučajevi, vježbe, seminari, analiza funkcije ljudskih resursa u konkretnom preduzeću.

Literatura:

Hollenbeck, N.; Gerhart & Wright.(2006). *Menadžment ljudskih potencijala*. Zagreb: Mate

Dopunska:

Bogićević-Milikić, B. (2006). *Menadžment ljudskih resursa*. Beograd. Ekonomski fakultet

Gary, D. (2005). *Human Resource Management*. New Jersey: Pearson

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Gordana Ilić, vanredni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije III godina	

Naziv predmeta	Preduzetnička ekonomija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezan	6.	4P + 2V	8
Nastavnici	Dr Nikola Vukmirović, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet omogućava studentima da shvate značaj inovacija i preduzetništva u svim oblicima privrede i društva. Studenti dobivaju mogućnost da nauče osnovne principe savremenog individualnog i korporativnog preduzetništva. Takođe da spoznaju načine postizanja natprosječnih rezultata u svim djelatnostima privrede i društva, uz korišćenje ograničenih postojećih resursa i kreiranje novih resursa.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon izučavanja ovog predmeta, studenti će steći osnovna znanja o načelima, principima, strategijama i konceptima u preduzetničkoj ekonomiji. Student će biti osposobljen pronalaziti optimalna rješenja u savremenom preduzetništvu, primjenjujući ključna znanja iz preduzetničke ekonomije kao nauke o metodama i tehnikama donošenja preduzetničkih odluka. Imaće osnovna znanja za daljnje naučne teorije o preduzetništvu u javnom i privatnom sektoru privrede i društvenih organizacija.

Sadržaj predmeta:

Pojam, definicija, razvoj preduzetništva. Karakteristike savremenog preduzetništva. Klasična teorijska misao o preduzetništvu. Novi teorijski pogledi na preduzetništvo. Preduzetnički menadžment. Preduzetnička konkurencija. Opšti uslovi razvoja preduzetništva. Strategija ponašanja preduzetničke firme. Uticaj veličine preduzeća na oblikovanje organizacione strukture. Preduzetnički duh, kultura i etika. Preduzetništvo u novom korporacijskom okruženju. Preduzetnički intelidžens i konsalting. Cost-benefit analiza. Strukturne promjene velikih i megatrendovi razvoja malih i srednjih preduzeća. Bitne razlike između preduzetnika, menadžera i stručnjaka. Karakteristike preduzetničkog društva. Preduzetnički inkubatori. Tehnološki parkovi. Specifičnosti sadašnjeg tranzicionog okruženja.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Tokom časova predavanja neke od tema će biti obrađene ili ilustrovane raznim simulacijama i analiziranjem problema u kojima će studenti imati aktivnu ulogu. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se raditi i primjeri (rješavanje problemskih zadataka) kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Ilustracija i vježbe podrazumjevaju dvosmjernu komunikaciju, a studenti će biti pozvani da slobodno iznose svoja mišljenja o slučaju za ilustraciju i vježbu. Diskusija slučajeva iz prakse. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse, kako bi studenti naučili kako da stečena znanja upotrijebe u praktične svrhe.

Izrada i izlaganje seminarskog rada, uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Vukmirović, N. (2006). *Savremeno preduzetništvo*. Banja Luka: Ekonomski fakultet

Deželjin, J. i drugi. (2005). *Preduzetnički menadžment*. Zagreb: Consult

Barininger, B.; Ireland, R. (2006). *Entrepreneurship*. USA: University of Central Florida

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Nikola Vukmirović, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije III godina	

Naziv predmeta	Marketing			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	6.	4P+2V	8
Nastavnici	Dr Perica Macura, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj je da studenti na bazi dosadašnjih znanja iz ekonomije, sociologije i ostalih društvenih i tehničkih disciplina istraže osnovne elemente i principe savremenog marketinga. U tom smislu marketing se izučava iz ugla marketinškog kategorijalnog sistema i tendencija u razvoju marketinške nauke i prakse.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Uz savladavanje osnovnih principa marketinga, student stiče sposobnosti i znanja za proučavanje tokova u raznim oblastima marketinga sa teorijskog aspekta ali i sposobnosti i znanja za uključivanje u moderne tržišne (marketinške) tokove.

Sadržaj predmeta:

Uvod u osnovne principe marketinga. Marketinški kategorijalni sistem. Marketing, tržište, potrošač. Marketinško okruženje. Elementi istraživanja marketinga. Osnove upravljanja marketingom. Bazični instrumenti marketinga. Proizvod u marketingu. Cijena u marketingu. Kanali marketinga. Promocija (komuniciranje) u marketingu. Marketing u različitim djelatnostima.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, konsultacije, vježbe, samostalna izlaganja studenata, samostalni pisani radovi studenata i organizovanje radionica.

Literatura:

Macura, P. (2009). *Marketing – osnov*. Banja Luka: Ekonomski fakultet
 Milisavljević, M.; Maričić, B.; Gligorijević, M. (2004). *Osnovi marketinga*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Kotler, Ph.; Wong, V.; Saunders, J.; Armstrong, G. (2006). *Osnove marketinga*. Zagreb: Mate
 Macura, P. (2009). *Marketing – mikro, mala, srednja preduzeća*. Banja Luka: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Usmena provjera znanja, analiza dogovorene teme, seminarski rad studenta.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Perica Macura, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije III godina	

Naziv predmeta	Ekonomsko-matematički modeli i metode			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	5.	4P+4V	8
Nastavnici	Dr Stanko Stanić, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Upoznati studente sa primjenama metoda optimizacije na procese odlučivanja u različitim oblastima, npr. utvrđivanje optimalne strukture nacionalne privrede, optimizacija spoljnotrgovinske razmjene, optimizacija programa proizvodnje, upravljanje velikim infrastrukturnim projektima, ocjena opravdanosti investicionih ulaganja, odlučivanje u uslovima neizvesnosti ili nepotpunih informacija, rešavanje optimizacionih problema velikih dimenzija, itd.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Ovaj predmet obuhvata široku oblast primjene metoda optimizacije i različite pristupe problemu optimizacije. Sa znanjima stečenim na ovom predmetu student će biti u mogućnosti da sagleda ulogu i značaj optimizacije za proces donošenja odluka i koristi koje se njenom primjenom mogu ostvariti. Takođe, biće u mogućnosti da samostalno primenjuje metode i tehnike optimizacije.

Sadržaj predmeta:

Matematičko izražavanje ekonomskih pojava i procesa. Uvod u linearno programiranje. Simpleks metod-grafička metoda. Simpleks metod-simpleks tabela. Matrični postupak simpleks metode. Transportni modeli i metode. Modeli i metode raspoređivanja. Cjelobrojno linearno programiranje. Razlomljeno linearno programiranje. Teorija igara. Međusektorski modeli. Mrežno programiranje. Modeli zaliha.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Naglasak se, pored klasičnog oblika nastave, stavlja na rešavanje studija slučajeva i korišćenje savremenih softverskih alata.

Literatura:

Petrić, J.(1979). *Nelinearno programiranje*. Beograd: Fakultet organizacionih nauka
 Stanić, S.; Račić, Ž. (2005). *Matematička analiza ekonomskih problema*. Banja Luka: Ekonomski fakultet
 Stanić, S.; Račić, Ž. (2004). *Matematička ekonomija*. Banja Luka: Ekonomski fakultet
 Stanojević, R. (1966). *Linearno programiranje*. Beograd: Institut za ekonomiku industrije
 Stanojević, R. (1996). *Primena simpleks metode*. Beograd: Univerzitet Braća Karić
 Stanojević, R. (1998). *Međusektorski modeli*. Beograd: Ekonomski institut
 Stanojević, R. (2004). *Cjelobrojno linearno programiranje*. Banja Luka. Ekonomski fakultet
 Tourki, M.; Backović, M.(2009). *Matematički modeli i metodi u ekonomiji*. Beograd: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Stanko Stanić, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije III godina	

Naziv predmeta	Poslovni engleski jezik II			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	6.	3P+2V	6
Nastavnici	Milica Bogdanović, profesor engleskog jezika			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Poslovni engleski jezik I	Pre-intermediate level

Ciljevi izučavanja predmeta:

Usvajanje gramatike engleskog jezika i stručnog rječnika, razvijanje vještina govora, pisanja, slušanja i čitanja i prevođenje stručnih tekstova.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon završetka ovoga kursa student će steći znanja iz gramatike engleskog jezika i stručnog rječnika. Student će biti osposobljen da prikaže znanja i vještine relevantne za studijski program i da ih upotrijebi u određenim situacijama koje podrazumijevaju poslovnu komunikaciju, usmenu i pismenu, analiziranje izvještaja i prevod stručnih tekstova.

Sadržaj predmeta:

Brands, Vocabulary: Words that go with *brand*, *product* and *market*, Grammar: Present simple and present continuous; Travel, Vocabulary: British and American travel words, Grammar: Talking about the future; Change, Vocabulary: Words for describing change, Grammar: Past simple and present perfect; Organisation, Vocabulary: Words to describe company structure, Grammar: Noun combinations; Advertising, Vocabulary: Words to talk about advertising, Grammar: Articles; Money, Vocabulary: Words for talking about finance, Grammar: Verbs for describing trends; Cultures, Vocabulary: Idioms for talking about business relationships, Grammar: Advice, obligation and necessity; Human resources, Vocabulary: Expressions for talking about job applications, Grammar: *-ing* forms and infinitives; International markets, Vocabulary: Words for talking about free trade, Grammar: Conditions; Ethics, Vocabulary: Words to describe illegal activity or unethical behaviour, Grammar: Narrative tenses; Leadership, Vocabulary: Words to describe character, Grammar: Relative clauses; Competition, Vocabulary: Idioms from sport to describe competition, Grammar: Passives.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Interaktivna nastava.

Izrada i izlaganje seminarskog rada uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Cotton, D.; Falvey, D.; Kent, S. (2009). *Market Leader*. Intermediate Business English Course Book, 3rd Edition. Pearson Education Limited

Murphy, R. (2004). *English Grammar in Use*. Third edition. Cambridge University Press

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Milica Bogdanović, profesor engleskog jezika

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije III godina	

Naziv predmeta	Polsovni njemački jezik 2			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	6.	3P+3V	6
Nastavnici	Mr Ljiljana Aćimović, predavač			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je osposobljenost za komunikaciju na stranom jeziku. Moderni izazovi komunikacije zahtijevaju ovladavanje ne samo jezikom nego i poznavanjem novih pojmova primjenjenih u savremenom načinu poslovnog procesa i moderne poslovne komunikacije. Savladavanjem modela modernog poslovanja i sklapanje i njegovanje poslovnih kontakata sa inostranim partnerom. Upoznavanje sa istorijom i kulturom zemlje čiji se jezik izučava.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon završetka kursa student treba da bude osposobljen za modernu komunikaciju na stranom jeziku, kako u svakodnevnom i privatnom, tako i u poslovnom životu. Komunikacija na stranom jeziku omogućava brže uklapanje u moderne poslovne tokove sa akcentom na kontakte sa EU.

Sadržaj predmeta

Einführung ins Wirtschaftsdeutsch, Begriffe zu Wirtschaft, Unternehmung, Unternehmungskultur-und philosophie, Investitionen, Fonds, Kooperation, Handels-und kooperationsverträge, Bedeutung der Abkürzungen; Bank-und Finanzwesen, Kreditgenähmigung, Kreditwürdigkeit-und fähigkeit, Risikokredite, Kontoführung, Gespräch am Schalter, Kreditantrag, Erfolgsgeschichte einer Bank bzw. eines Unternehmens, Management (Führungsetagen) Weiterbildung und Training der Manager, Manager nach Noten, Börse, Börsengeschichte, Börsenhandel; Buchführung, Geschichte der Buchführung; Bilanz, Bilanzlesen-und prüfen, Bilanzpositionen, Muster einer Erfolgs-und Zustandsbilanz, Gewinn-Verlust-Rechnung; Werbung, Logo, Corporate Identity.

Über die Versicherungen, Arten der Versicherung, Lebensversicherung

Präsentation eines Unternehmens oder einer Bank; Beispiele der Firmengründung, Privat-und Firmenkunde

Entsprechende grammatische Erläuterungen-und Übungen, Beispiele und Simulationen der Besprechungen und Verhandlungen;

Internetkommunikation, mailen, rückmailen, skypen etc.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Interaktivna metoda, grupni rad, tematske diskusije, interpretacija zadatih tema, te tematska i jezička analiza. Analiza studija slučaja, usmene i pismene prezentacije, diskusija na zadatu temu, analiza članaka stručnih oblasti, aktuelni članci sa interneta iz priznatih stručnih časopisa: teme najaktuelnijeg sadržaja.

Literatura:

Stručni časopisi iz oblasti ekonomije, objavljeni na njemačkom jeziku, internetska literatura
 UNI – Magazin, Universität Zürich

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Ljubinka Banjac, predavač

ČETVRTA GODINA STUDIJA
ODSJED: FINANSIJE, BANKARSTVO I OSIGURANJE
Smjer: Računovodstvo i revizija

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Analiza hartija od vrijednosti	3	3			8
Strateški finansijski menadžment	2	2			8
Finansijska tržišta	2	2			6
Teorija i politika bilansa	4	3			8
Specijalna računovodstva			4	3	7
Računovodstveni informacijski sistemi			3	3	5
Revizija finansijskih izvještaja			3	2	7
Izborni predmet			2	2	6
Diplomski rad					5
UKUPNO:	11	10	12	10	60

IZBORNI PREDMETI

Smjer: Računovodstvo i revizija

Računovodstvo banaka i osiguravajućih društava (8. semestar)
 Projektovanje informacijskih sistema
 Ekonomija javnog sektora
 Interni nadzor
 Menadžment investicija

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija	

Naziv predmeta	Analiza hartija od vrijednosti			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	8.	3P+3V	8
Nastavnici	Dr Dejan Mikerević, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je osvajanje naprednih znanja o instrumentima i problemima njihove valorizacije, investicionim strategijama i tržištima. Naravno, prvobitno je predstavljena teorija tržišta kapitala. Sam predmet trebalo bi da bude dogradnja predmetu Finansijska tržišta. Na većini modernih svjetskih univerziteta se izučava pod istim nazivom (Analiza hartija od vrijednosti) ili Investicije (*Investments*).

Ishodi učenja (stečena znanja):

Osnovni rezultat izučavanje stručne materije u ovom predmetu je da se student upozna sa osnovnim metodama vrednovanja izolovanih finansijskih instrumenata i njihovih skupova, tj. portfolio selekcija. Nakon položenog gradiva iz ovog predmeta, student bi trebalo da razumije osnovne strategije korištenja finansijskih instrumenata, kao da i analizira i pronalazi uzroke promjena njihovih cijena. Struktura predmeta prilagođena je profilima finansijskog ekonomiste prvog nivoa obrazovanja i može da bude korisna i za ekonomiste čije je usmjerenje kvantitativna finansijska analiza. Studentima bi znanje iz ovog predmeta trebalo da predstavlja kvalitetnu osnovu za profesionalnim bavljenjem poslovima investicione analize.

Sadržaj predmeta:

Uvod u proces investiranja u hartije od vrijednosti, rizik i prinos investicija i investiciona vrijednost i tržišna cijena finansijskih instrumenata. Investicioni portfolio i razmatranje problema izvora investicionog portfolija, inicijalno i konačno blagostanje investitora, kriva indiferentnosti te očekivani prinos i standardna devijacija portfolija. Modeli valorizacije osnovnih instrumenata, vrednovanje instrumenata sa fiksnim prinosom, vrednovanje instrumenata sa varijabilnim prinosom i modeli vrednovanja opcija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, diskusije, seminarski radovi, analize slučajeva i konsultacije. Samostalna istraživanja i analize, te posjeta državnim i međunarodnim institucijama specijalizovanim za teme navedene u sadržaju predmeta i pisanje radova na osnovu samostalnog istraživačkog rada. Predavanja podrazumijevaju prezentaciju najvažnijih postavki vezanih za svaku nastavnu jedinicu, dok se na vježbama detaljnije obrađuju cjeline, uz izradu zadataka, diskusije i prezentacije aktuelnih tema od strane studenata.

Literatura:

Bodie, Z.; Kane, A., J., Mareus. (2009). *Osnovi investicija*. Beograd: Data status
 Parino, R.I.; Kidwell, D. (2008). *Fundamental of corporate finance*. John Wiley and Sons

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Kolokviji su pismeni oblik ispita, a završni ispit je usmeni. Sama aktivnost studenata se procjenjuje raspravama, izradom seminarskih radova i studija slučaja.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dejan Mikerević, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija	

Naziv predmeta	Strateški finansijski menadžment			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	7.	2P+2V	8
Nastavnici	Dr Dragan Mikerević, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Finansijski menadžment	direktan

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet omogućava studentima da se upoznaju sa konceptima naprednog finansijskog menadžmenta i posebno ukazuje na značaj strateških odluka koje se donose u preduzeću. Jedan od ciljeva izučavanja ovog predmeta je i upoznavanje sa metodologijama za rješavanje raznih finansijskih problema, kao i razumijevanje okruženja preduzeća kao značajnog faktora od uticaja na donošenje finansijskih odluka.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Studenti će, nakon završetka kursa, prvenstveno biti u mogućnosti da shvate značaj, kao i način donošenja strateških odluka preduzeća. Pored toga, oni će savladati određene tehnike koje će im omogućiti sprovođenje pomenutih odluka u praksi. Takođe, steći će neophodna znanja iz osnova funkcionisanja finansijskih tržišta i savladati osnovne koncepte i postavke problematike restrukturiranja preduzeća.

Sadržaj predmeta:

Finansijski sistem preduzeća, njegovo okruženje i strateški finansijski menadžment. Poslovno okruženje. Cijena i vremenska vrijednost novca. Rizik i prinos. SARM i ART teorija. Finansijska tržišta i njihova efikasnost. Hipoteze o efikasnosti tržišta. Strategije preduzeća. Donošenje odluka o investiranju. Donošenje odluka o finansiranju. Teorije i važnost strukture kapitala. Donošenje odluka o dividendama. Restrukturiranje i konkurentna sposobnost preduzeća.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Tokom časova predavanja neke od tema će biti obrađene ili ilustrovane raznim simulacijama vezanim za probleme iz oblasti finansija. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se raditi i primjeri (rješavanje problemskih zadataka) kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Ilustracija i vježbe podrazumijevaju dvosmjernu komunikaciju, a studenti su pozvani da slobodno iznose svoja mišljenja o slučaju za ilustraciju i vježbu. Diskusija slučajeva iz prakse. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse, kako bi studenti naučili kako da stečena znanja upotrijebe u praktične svrhe.

Izrada i izlaganje seminarskog rada, uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Mikerević, D. (2005). *Strateški finansijski menadžment*. Banja Luka: Ekonomski fakultet; Finrar

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragan Mikerević, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija	

Naziv predmeta	Finansijska tržišta			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	7.	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Goran Radivojac, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Finansijski menadžment, Makroekonomija, Finansijska matematika.	Poznavanje osnovnih principa finansija

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je omogućiti studentima da ovladaju osnovnim pojmovima i kategorijama iz oblasti savremenih finansijskih tržišta. Finansijski instrumenti, finansijska tržišta i učesnici su osnove razumijevanja ekonomskog sistema i samim tim predstavljaju dio obaveznog gradiva.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon položenog ispita, studenti ovog studija će znati objasniti šta je to finansijsko tržište, koji su segmenti finansijskog tržišta, institucije i instrumenti finansijskog tržišta. Efikasnost savremenih finansijskih tržišta i njihovo regulisanje su osnovni elementi razumijevanja funkcionisanja tržišta. Takođe, studenti će savladati osnovne metode procjene rizika i prinosa hartija od vrijednosti kojima se trguje na finansijskom tržištu.

Sadržaj predmeta:

Osnove finansijskog sistema. Mjesto i uloga finansijskih sistema u tržišnoj privredi. Povezanost finansijskog i realnog sektora privrede. Analiza finansijskih tržišta. Pojam, uloge i razvoj finansijskih tržišta. Podjela i vrste finansijskih tržišta. Berze i berzanski poslovi. Osnovne karakteristike savremenih finansijskih tržišta. Svrhe i ciljevi zakonskog regulisanja finansijskih tržišta. Osnovne forme regulisanja. Efikasnost finansijskih tržišta. Učesnici na finansijskim tržištima. Penzioni fondovi. Investicione kompanije. Akcije. Obveznice. Izvedeni finansijski instrumenti. Tržište novca, Tržište kapitala. Devizno tržište. Tržišta finansijskih derivata. Primarna i sekundarna tržišta.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja i vježbe.

Literatura:

Živković, B.; Šoškić, D. (2007). *Finansijska tržišta i institucije*. 2 izd. Beograd: Ekonomski fakultet:
 Erić, D. (2003). *Finansijska tržišta i instrumenti*. Beograd: Čigoja

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Kolokvijumi (pismeni) i usmeni ispit.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Goran Radivojac, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija	

Naziv predmeta	Teorija i politika bilansa			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	7.	4P+ 3V	8
Nastavnici	Dr Duško Šnjegota, docent			

Uslovljenost drugim predmetima			Oblik uslovljenosti		
Nema uslovljenosti			—		
Ciljevi izučavanja predmeta:					
Izučavanje predmeta Teorija i politika bilansa studentima omogućava da razumiju: osnovna načela i principe na kojima počivaju poslovni bilansi pravnih lica; ciljeve, sadržaj i vrste poslovnih bilansa; načela urednog bilansiranja; načela i principe priznavanja i vrednovanja pojedinih bilansnih pozicija, u skladu sa MRS/MSFI; principe bilansne politike, odnosno politike finansijskog izvještavanja; specifičnosti finansijskih izvještaja kod banaka i drugih finansijskih organizacija, te pretpostavke koje finansijsko izvještavanje stavljaju u funkciji upravljanja rizicima u i ocijen boniteta.					
Ishodi učenja (stečena znanja):					
Savladavanjem predviđenog gradiva studenti stiču osnovna znanja koja su im neophodna za sastavljanje i tumačenje finansijskih izvještaja, odnosno bilansa. Savladavanjem teorijskih osnova pripreme i prezentacije finansijskih izvještaja, razlikujući pri tom mogućnosti korišćenja prava izbora sadržanih u relevantnoj zakonskoj regulativi, MRS/MSFI, okviru za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja i sl., kao i praktičnim vježbama, studenti će biti osposobljeni da uobliče različite forme poslovnih bilansa, saglasno poslovnim ciljevima pravnog lica, ali i da razumiju poslovne bilanse pripremljene i prezentovane od strane drugih.					
Sadržaj predmeta:					
Pojam, sadržaj i vrste bilansa, korisnici finansijskih izvještaja i zadaci bilansa. Načela urednog knjigovodstva, inventarisanja i metode inventarisanja, načela urednog bilansiranja, zadaci i uslovljenost načela. Kvalitativne karakteristike finansijskih izvještaja. Vrednovanje elemenata finansijskih izvještaja i koncepti održavanja realne vrijednosti kapitala. Neuplaćeni upisani kapital, bilansiranje stalnih materijalnih i nematerijalnih sredstava i investicionih nekretnina. Bilansiranje dugoročnih finansijskih plasmana i odloženih poreskih sredstava. Bilansiranje tekuće (obrtne) imovine. Bilansiranje sopstvenog i pozajmljenog kapitala. Skriveni gubici i latentne rezerve. Rezervisanja i vremenska razgraničenja. Komponente finansijskog izvještaja pripremljenog u skladu sa MSFI. Osnove analize bilansa. Bilansna politika. Specifičnosti u finansijskom izvještavanju banaka i drugih finansijskih organizacija.					
Metode nastave i savladavanje gradiva:					
Na predavanjima studentima se prenose aktuelna teorijska saznanja iz predmetne oblasti uz korišćenje prezentacija u power point-u i navođenje primjera iz prakse. Vježbe se provode kroz izradu konkretnih zadataka vezanih za vrednovanje elemenata finansijskih izvještaja i pripremu poslovnih bilansa, politike bilansiranja i analizu finansijskih izvještaja. Izrada i izlaganje seminarskog rada vrši se uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.					
Literatura:					
Ranković, R. (2008). <i>Teorija bilansa</i> . Beograd: Ekonomski fakultet Rodić, J. (1991). <i>Teorija i analiza bilansa</i> . Beograd: Ekonomski fakultet Škarić-Jovanović, K. (2007). <i>Finansijsko računovodstvo</i> . Beograd. Ekonomski fakultet <i>Međunarodni računovodstveni standardi / Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja</i> .					
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		
Posebna naznaka za predmet:					
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Duško Šnjegota, docent					

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija	

Naziv predmeta	Specijalna raunovodstva			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	8	4P+3V	7
Nastavnici	Dr Nikola Vukmirović, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima				Oblik uslovljenosti	
Osnove računovodstva, Finansijski menadžment, Bankarstvo.					
Ciljevi izučavanja predmeta:					
Predmet omogućava studentima da savladaju računovodstvenu analizu, planiranje, kontrolu i knjigovodstvo specifičnih poslovnih djelatnosti kao što su trgovina, finansijske institucije (bankarstvo, osiguravajuća društva, investicioni fondovi), budžetske institucije, poljoprivredna preduzeća.					
Ishodi učenja (stečena znanja):					
Nakon završetka ovoga kursa, student će steći osnovna znanja o računovodstvu specifičnih djelatnosti. Student će biti osposobljen da pravilno evidentira sve poslovne događaje, primjenjuje važeću regulativu i vrši analizu i plan poslovanja u trgovini, finansijskim institucijama (bankarstvo, osiguravajuća društva, investicioni fondovi), budžetskim institucije, poljoprivrednim preduzećima i malim preduzećima.					
Sadržaj predmeta:					
Poreska računovodstvena regulativa. Trgovinsko računovodstvo. Računovodstvo finansijskih institucija (investicioni fondovi, banke, osiguravajuća društva). Računovodstvo budžetskih institucija. Specifičnosti računovodstvo preduzeća koje se bave poljoprivrednom proizvodnjom i malim preduzećima.					
Metode nastave i savladavanje gradiva:					
Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Glavni oblik rada na vježbama biće računovodstveno evidentiranje poslovnih događaja iz prakse, kako bi studenti naučili kako da stečena znanja upotrebe u praktične svrhe. Izrada i izlaganje seminarskog rada, uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova					
Literatura:					
Lukić, R. (1999). <i>Računovodstvo trgovinskih preduzeća</i> . Beograd: Ekonomski fakultet					
Lukić, R. (2000). <i>Bankarsko računovodstvo</i> . Beograd: Ekonomski fakultet					
Vukmirović, N. Autorizovana predavanja za školsku 2007/08. godinu					
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		
Posebna naznaka za predmet:					
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Nikola Vukmirović, redovni profesor					

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija	

Naziv predmeta	Računovodstveni informacioni sistemi			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	8.	3P+3V	5
Nastavnici	Dr Dušanka Stojanović, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet razmatra mjesto, ulogu, funkciju i korišćenje kompjuterizovanog računovodstva u preduzećima i bankama, orijentaciju računovodstva i način obavljanja računovodstvenih poslova manuelno i pomoću informacionih tehnologija. Izučavanjem predmeta studenti treba da steknu bazična znanja koja se tiču kreiranja i prilagođavanja već postojećeg računovodstvenog informacionog sistema u preduzeću potrebama savremenog poslovanja i digitalne ekonomije.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Znanja iz ovog predmeta treba da doprinesu osposobljavanju studenata da kreiraju informacije korisne za odlučivanje, kao i da postojeći računovodstveni informacioni sistem podržan informacionim tehnologijama, prilagode tehnološkim ili nekim drugim promjenama u poslovnom sistemu ili da zajedno u timu stručnjaka ostalih profila učestvuju u kreiranju novih, ili adaptiranju postojećih i funkcionalnijih računovodstvenih informacionih sistema u preduzeću.

Sadržaj predmeta:

Osnovni koncept i kategorijski aparat računovodstva, računovodstveni standardi. Računovodstveni informacioni sistemi – pojam, koncept, mjesto i uloga u preduzeću. Vrste informacionih sistema. Sistemi podrške upravljanju i odlučivanju. Podaci, organizacija i upravljanje podacima. Neki tipični primjeri klasičnog knjiženja u proizvodnom i uslužnom preduzeću (bankama). Računovodstveni softver, međunarodni standardi za računovodstveni softver. Kompjuterska tabelarna izračunavanja-elektronske tabele MS Excel. MS Excel: Formule i funkcije, greške u formulama, statističke funkcije, matematičke funkcije, informacione funkcije, logičke funkcije i finansijske funkcije. Vremenska vrijednost novca, kamatne stope, specijalne funkcije vremenske vrijednosti novca i njihova primjena. Knjigovodstvena evidencija pomoću MS Excela i program za finansijsko računovodstvo. Koncept relacije baze podataka. Upravljanje informacionim resursima, kontrola i zaštita računovodstvenih informacionih sistema. Etička i socijalna pitanja vezana za računovodstvene informacione sisteme.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Metode nastave i savladavanja gradiva: stručna znanja i sposobnosti će se obezbijediti kroz sljedeće nastavne metode: predavanja, laboratorijske vježbe rada na računaru, izradu seminarskih radova i konsultacije.

Literatura:

Jablan Stefanović, R. (2009). *Računovodstveni informacioni sistemi*. Beograd: Ekonomski fakultet
Stevanović, N. (2003). *Upravljačko računovodstvo*. Beograd: Ekonomski fakultet
Jablan Stefanović, R. (2003). *Interni obračun*. Beograd: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dušanka Stojanović, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija	

Naziv predmeta	Revizija finansijskih izvještaja			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	8.	3P+2V	7
Nastavnici	Dr Novak Kondić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima			Oblik uslovljenosti		
Revizija			direktan		
Ciljevi izučavanja predmeta:					
Predmet ima cilj da stečena znanja studenata iz oblasti revizije proširi na polje praktičnog djelovanja u ovoj oblasti. Pored osnovnih koncepata revizije i svih njenih oblika, pruža uvid u revizijsku regulativu, s posebnim akcentom na Međunarodne standarde revizije. Značajan dio predmeta posvećen je praktičnoj studiji iz revizije, koja prikazuje kompletan revizijski proces na praktičnom primjeru i omogućava studentima da stečena znanja primijene u praksi.					
Ishodi učenja (stečena znanja):					
Nakon ovog kursa, studenti će biti u mogućnosti da praktično primijene stečena znanja iz revizije finansijskih izvještaja, kao najznačajnije komponente revizije. Savladaće neke od Međunarodnih standarda revizije, koji su ključni za nesmetano obavljanje revizije u praksi i kroz praktične primjere vidjeti kako se oni sprovode: kako u našoj praksi, tako i u ostalim zemljama koje su iste prihvatile.					
Sadržaj predmeta:					
Cilj i opšti principi revizije. Uslovi revizijskog angažmana i prihvatanje klijenta. Kontrola kvaliteta revizije. Dokumentacija u reviziji. Otkrivanje kriminalnih radnji. Kontrola primjene zakona i drugih propisa. Planiranje i rizici u reviziji finansijskih izvještaja. Dokazi u reviziji. Radna dokumentacija. Dosije planiranja revizije. Dosije revizijskih testiranja. Podsjetnik za kreiranje planiranja revizije. Dosije „Izvještaj revizora“.					
Metode nastave i savladavanje gradiva:					
Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Tokom časova predavanja neke od tema će biti obrađene ili ilustrovane raznim simulacijama i programa za reviziju. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se raditi i primjeri kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Ilustracija i vježbe podrazumijevaju dvosmjernu komunikaciju, a studenti su pozvani da slobodno iznose svoja mišljenja o slučaju za ilustraciju i vježbu. Diskusija slučajeva iz prakse. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse, kako bi studenti naučili kako da stečena znanja upotrijebe u praktične svrhe. Izrada i izlaganje seminarskog rada, uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.					
Literatura:					
Hayes, R.; Schilder, A.; Dassen, R.; Wallage, P. (2002). <i>Principi revizije – međunarodna perspektiva</i> . Banja Luka: Savez računovođa i revizora Republike Srpske					
Božić, R.; Kondić, N. (2007). <i>Revizija finansijskih izvještaja – vodič kroz praktičnu reviziju</i> . 2. izmijenjeno i dopunjeno izd. Banja Luka: EFBL; SRR RS					
<i>Međunarodni standardi i saopštenja revizije, uveravanja i etike</i> . (2004). Beograd: SRR Srbije; SRR Republike Srpske					
<i>Kodeks etike za profesionalne eksperte</i> . (2007). Banja Luka: SRR Republike Srpske					
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		
Posebna naznaka za predmet:					
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Novak Kondić, vanredni profesor					

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija	

Naziv predmeta	Raunovodstvo banaka i osiguravajućih društava			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	8.	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Goran Radivojac, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Finansijsko raunovodstvo, Bankarstvo, Ekonomika osiguranja.	Poznavanje raunovodstvenih principa i osnovnih kategorija bankarstva i osiguranja.

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Ovladavanje specifičnim aspektima raunovodstva bankarskog sektora i sektora osiguranja je u osnovi gradiva ovog predmeta. Raunovodstveno obuhvatanje poslovnih promjena u ovim sektorima podrazumijeva postojanje drugog kontnog plana i drugačije bilansne šeme u odnosu na druge privredne subjekte, te je i upoznavanje sa njihovim specifičnostima primarni cilj izučavanja.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Student nakon što savlada gradivo predviđeno planom i programom, može samostalno da analizira i rješava specifične probleme raunovodstva banaka i osiguravajućih društava. Stečena znanja predstavljaju solidan osnov za praktičnu primjenu ali i za nastavak studija – master.

Sadržaj predmeta:
 Kontni okvir za banke. Raunovodstvene politike. Računi kod banaka – kao osnovni instrumenti platnog prometa. Gotovinski platni nalazi i njihova knjigovodstvena evidencija. Specijalni instrumenti platnog prometa. Finansijski izvještaji banaka i njihove specifičnosti. Bilans stanja i bilans uspjeha banaka. Izvještaji o tokovima sredstava u bankama. Ulozi na štednju. Kreditiranje privrede i stanovništva. Unutrašnji platni promet. Međunarodni platni promet. Utvrđivanje periodičnog poslovnog rezultata. Finansijski izvještaji filijale i centrale. Knjigovodstvena evidencija prihoda i rashoda osiguravajućih društava. Troškovi naknada iz osiguranja. Raunovodstveni tretman matematičke rezerve. Specifičnosti sadržine bilansa stanja i bilansa uspjeha osiguravajućih društava. Specifičnosti sadržine izvještaja o tokovima novčanih sredstava osiguravajućih društava. Obračun profitabilnosti osiguravajućih društava.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja i vježbe.

Literatura:
 Lukić, R. (2009). *Bankarsko raunovodstvo*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Lukić, R. (2009). *Raunovodstvo osiguravajućih kompanija*. Beograd: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Kolokvijumi i usmeni ispit					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Goran Radivojac, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija	

Naziv predmeta	Projektovanje informacionih sistema			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	8.	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Vesna Aleksić Marić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je upoznavanje studenata sa savremenim teorijskim i praktičnim aspektima projektovanja informacionih sistema. Konačni cilj je da se kroz postepeno upoznavanje sa savremenom metodologijom systemske analize i projektovanja informacionih sistema studenti osposobe za poslove sistem analitičara i projekatana informacionih sistema.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Potreba za ekonomistima koji, pored dobrog poznavanja oblasti ekonomije i menadžmenta, posjeduju znanja i sposobnost da neposredno učestvuju u aktivnostima projektovanja informacionih sistema je veoma izražena. Znanja, kompetencije i vještine koje student može steći izučavanjem problematike projektovanja informacionih sistema predstavlja obrazovnu osnovu za primjenu u profesionalnoj praksi.

Sadržaj predmeta:

Upravljanje projektima i rizicima razvoja informacionih sistema. Strateško planiranje razvoja informacionih sistema. Razvojni ciklus projektovanja informacionih sistema. Prepoznavanje problema/preliminarno istraživanje (operativna izvodljivost, finansijska i ekonomska izvodljivost, tehnička izvodljivost). Određivanje zahtjeva (poboljšanje procesa, poboljšanje poslovanja, ponuda novih proizvoda i usluga, brže izvršavanje poslovnih procesa, smanjenje troškova proizvodnje robe i usluga, osvajanje novih regiona i tržišta). Dizajniranje sistema (konceptualno dizajniranje, logičko dizajniranje, fizičko modeliranje; izlaz-informacije i rezultati, ulaz-podaci i informacije za obradu, uskladišteni podaci-baze podataka i datoteke, obrada i procedure, kontrole). Projektovanje i izgradnja (nabavka softvera i servisa, programiranje, testiranje). Implementacija (obuka, priprema lokacije, strategija prelaska na novi sistem). Evaluacija i nastavak razvoja. Modeli projektovanja informacionih sistema. Preskriptivni modeli (model vodopada, inkrementalni model, RAD model). Razvojni ili evolutivni modeli (model prototipa, spiralni model). Specijalni modeli (model razvoja zasnovan na komponentama). Jedinstveni procesni model. Metode i tehnike modeliranja informacionih sistema (modeliranje procesa, modeliranje podataka, modeliranje funkcija, modeliranje objekata). Druge metode i tehnike (blok-šeme sistema, dijagram toka podataka, akcioni dijagrami, pseudokod, HIPO tehnika, Varnijevi dijagrami, rječnik podataka). Sredstva projektovanja informacionih sistema (UML, CASE alati). Metodologije projektovanja informacionih sistema (strukturalne metodologije, objektne metodologije, agilne metodologije). Revizija informacionih sistema.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, seminarski radovi, vježbe na računarima, studentske prezentacije.

Literatura:

Stankić, R. (2007). *Projektovanje informacionih sistema*. Beograd. Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Položen test na računarima je preduslov za izlazak na završni ispit.

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Vesna Aleksić Marić, vanredni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija	

Naziv predmeta	Ekonomija javnog sektora			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	8.	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Đoko Slijepčević, redovni profesor; Dr Mladen Ivanić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Osnovni cilj izučavanja nastavnog predmeta Ekonomija javnog sektora jeste da studente uputi u problematiku kako država sa svojim institucijama, mehanizmima i mjerama rješava fundamentalne društveno – ekonomske probleme, tj. kako država obavlja ekonomske, socijalne i druge funkcije. Pri tom se objašnjava kako se ti problemi rješavaju unutar javnog sektora, te kako odluke i mjere države utiču na funkcionisanje privatnog sektora.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Studenti stiču odgovarajuća saznanja o osnovnim ekonomskim funkcijama države i njenom ulogu u jačanju efikasnosti javnog sektora u savremenim tržišnim, odnosno tzv. mješovitim privredama. Uz ovo studenti trebaju biti osposobljeni da kritički analiziraju socio-ekonomsku ulogu države i efekte pojedinih strategija i projekata javnog sektora, kao i uticaj pojedinih odluka i mjera države na efikasnost funkcionisanja privatnog sektora.

Sadržaj predmeta:

Uloga države u tzv. mješovitim privredama: tržišni i državni mehanizmi ekonomske koordinacije, privatni i javni izbor. Osnovi teorije blagostanja: nedostaci tržišnog mehanizma, efikasnost i jednakost. Osnovne ekonomske funkcije države: monopoli i njihovo regulisanje, javna dobra i njihovo obezbjeđivanje, eksterni efekti i njihovo neutralisanje, preraspodjela društvenog proizvoda, stabilizaciona funkcija, razvojna funkcija. Državni programi javne potrošnje: politika javnih rashoda, društvena sost-benefit analiza. Ključne oblasti javne potrošnje: penzioni sistem, zdravstvo, obrazovanje, socijalna zaštita, smanjenje siromaštva, odbrana i bezbjednost. Osnovi politika oporezivanja: principi oporezivanja, obuhvatnost i efikasnost oporezivanja. Javni izbor i politički interesi: birači, političari i državna birokratija, konjunkturni politički ciklusi, javni izbor u „novim“ demokratijama. Ekonomska uloga države u procesu tranzicije: privatizacija i restrukturiranje privrede, afirmacija preduzetništva, izgradnja savremenih tržišnih institucija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Nastava se izvodi u kombinaciji predavanja, vježbi, seminara i konsultacija, uz aktivno učestvovanje svih studenata u navedenim oblicima nastavnog procesa.

Literatura:

Stiglitz, J.E. (2008). *Ekonomija javnog sektora*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Holcombe, R. (2006). *Public Sector Economics*. Pearson Education

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Nema posebnih naznaka

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Đoko Slijepčević, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija	

Naziv predmeta	Interni nadzor			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	8.	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Novak Kondić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima			Oblik uslovljenosti		
Napredna revizija			direktan		
Ciljevi izučavanja predmeta:					
Cilj izučavanja ovog predmeta je upoznavanje sa značajem sistema internog nadzora, njegovim ciljevima i načinom funkcionisanja, što pretpostavlja upoznavanje sa segmentima internog nadzora – internom revizijom i internom kontrolom, a sve u vezi sa rastućim značajem internog nadzora za savremena preduzeća. Predmet omogućava studentima da se preko upoznavanja sa teorijskim postavkama i rješavanja praktičnih pitanja i problema iz oblasti interne revizije i interne kontrole pripreme za rješavanje pomenutih problema i u praksi.					
Ishodi učenja (stečena znanja):					
Nakon ovog kursa, studenti će biti u mogućnosti da se pored već ranije stečenih znanja iz područja eksterne revizije, detaljno upoznaju i sa segmentom revizije koji se odnosi na sistem internog nadzora. Interni nadzor i njegovi segmenti – interna revizija i interna kontrola u savremeno doba sve više dobijaju na značaju i iz tog razloga neophodno je da svi oni koji se ozbiljno bave (ili se namjeravaju baviti) problematikom iz oblasti revizije, budu detaljno upoznati sa ciljevima, karakteristikama i značajem sistema internog nadzora i oba njegova segmenta. Studenti će imati priliku da usvoje neophodna znanja vezana za internu reviziju, njene ciljeve, načine obavljanja i uslove za sticanje zvanja internog revizora, kao i da se upoznaju sa značajem i elementima sistema interne kontrole, kao sistema kog planira i sprovodi uprava preduzeća, ali i svi ostali zaposleni kako bi se preduprijedila pojava materijalno značajnih grešaka u finansijskim izvještajima.					
Sadržaj predmeta:					
Pojam, ciljevi i karakteristike internog nadzora. Oblici internog nadzora. Interna revizija kao dio sistema internog nadzora. Cilj i predmet interne revizije. Istorijski razvoj interne revizije. Profesija internih revizora. Interna revizija i upravljanje rizicima. Organizacija i upravljanje internom revizijom. Uloga i zadaci odbora za reviziju. Standardi interne revizije i kodeks profesionalne etike internih revizora. Proces interne revizije. Savremeni pravci razvoja interne revizije. Pojam i obilježja interne kontrole. Ciljevi interne kontrole. Vrste internih kontrola. Načini provođenja kontrole. Struktura sistema interne kontrole. Interni kontrolni postupci i procedure. Ograničenja internih kontrola. Razlike između interne kontrole i interne revizije.					
Metode nastave i savladavanje gradiva:					
Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Tokom časova predavanja neke od tema će biti obrađene ili ilustrovane raznim simulacijama u kojima studenti imaju aktivnu ulogu. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se raditi i primjeri (rješavanje problemskih zadataka) kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Ilustracija i vježbe podrazumijevaju dvosmjernu komunikaciju, a studenti su pozvani da slobodno iznose svoja mišljenja o slučaju za ilustraciju i vježbu. Diskusija slučajeva iz prakse. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse, kako bi studenti naučili kako da stečena znanja upotrebe u praktične svrhe.					
Literatura:					
Hayes, R.; Schilder, A.; Dassen, R.; Wallage, P. (2002). <i>Principi revizije – međunarodna perspektiva.s.l.</i>					
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		
Posebna naznaka za predmet:					
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Novak Kondić, vanredni profesor					

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija	

Naziv predmeta	Menadžment investicija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	8.	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Goran Radivojac, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Finansijski menadžment, Finansijska matematika.	Poznavanje osnovnih principa finansija.

Ciljevi izučavanja predmeta:
Cilj izučavanja predmeta je omogućiti studentima da ovladaju osnovnim pojmovima i kategorijama iz oblasti investicija i menadžmenta investicija.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Nakon položenog ispita, studenti ovog studija će znati objasniti šta su to investicije, koje vrste investicija postoje i kako se vrši procjenjivanje i donošenje odluka o investiranju.
 Menadžment investicija podrazumijeva poznavanje različitih aspekata investicija u privatne i javne kompanije, investicija u realnu imovinu, ali i u hartije od vrijednosti. Nakon položenog ispita, studenti bi trebali ovladati osnovnim elementima menadžmenta investicija.

Sadržaj predmeta:
 Osnovni principi vrednovanja investicija D 17, H 8, H9. *Greenfield* investicije. Investicije u kompanije sa negativnom zaradom D22. Investicije u mlade i početničke kompanije D23. Investicije u privatne kompanije D24. Akvizicije i preuzimanja D25. Investicije u realnu imovinu D26. Investicije u ostalu imovinu D27. Osnovni elementi investicija u hartije od vrijednosti.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja i vježbe.

Literatura:
 Fabozzi, F.J.; Markowitz, H.M. (2002). *The Theory & Practice of Investment Management*. John Wiley and Sons
 Litterman, B. (2003). *Modern Investment Management*. John Wiley and Sons
 Damodaran, A. (2003). *Investment Valuation*. John Wiley and Sons
 Higgins, R.S. (2007). *Analysis for Financial Management*. Irwin McGraw Hill

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:
 Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Goran Radivojac, docent

Četvrta godina studija
ODSJED: FINANSIJE, BANKARSTVO I OSIGURANJE
Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Finansijska tržišta	2	2			6
Teorija i politika bilansa	4	3			8
Ekonomika osiguranja	4	2			8
Međunarodno finansiranje	3	2			8
Bankarstvo			4	2	7
Računovodstvo banaka i osiguravajućih društava			4	2	7
Elektronsko poslovanje			3	3	5
Izborni predmet			2	2	6
Diplomski rad					5
UKUPNO:	13	9	13	9	60

IZBORNI PREDMETI

Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje

Tarife u osiguranju
 Bazelski principi
 Strateški finansijski menadžment (7. semestar)
 Revizija finansijskih izvještaja (8. semestar)

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Finansijska tržišta			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	7.	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Goran Radivojac, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Finansijski menadžment, Makroekonomija, Finansijska matematika.	Poznavanje osnovnih principa finansija

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je omogućiti studentima da ovladaju osnovnim pojmovima i kategorijama iz oblasti savremenih finansijskih tržišta. Finansijski instrumenti, finansijska tržišta i učesnici su osnove razumijevanja ekonomskog sistema i samim tim predstavljaju dio obaveznog gradiva.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon položenog ispita studenti ovog studija će znati objasniti šta je to finansijsko tržište, koji su segmenti finansijskog tržišta, institucije i instrumenti finansijskog tržišta. Efikasnost savremenih finansijskih tržišta i njihovo regulisanje su osnovni elementi razumijevanja funkcionisanja tržišta. Takođe, studenti će savladati osnovne metode procjene rizika i prinosa hartija od vrijednosti kojima se trguje na finansijskom tržištu.

Sadržaj predmeta:

Osnove finansijskog sistema. Mjesto i uloga finansijskih sistema u tržišnoj privredi. Povezanost finansijskog i realnog sektora privrede. Analiza finansijskih tržišta. Pojam, uloge i razvoj finansijskih tržišta. Podjela i vrste finansijskih tržišta. Berze i berzanski poslovi. Osnovne karakteristike savremenih finansijskih tržišta. Svrhe i ciljevi zakonskog regulisanja finansijskih tržišta. Osnovne forme regulisanja. Efikasnost finansijskih tržišta. Učesnici na finansijskim tržištima. Penzioni fondovi. Investicione kompanije. Akcije. Obveznice. Izvedeni finansijski instrumenti. Tržište novca. Tržište kapitala. Devizno tržište. Tržišta finansijskih derivata. Primarna i sekundarna tržišta.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja i vježbe.

Literatura:

Živković, B.; Šoškić, D. (2007). *Finansijska tržišta i institucije*. 2. izd. Beograd: Ekonomski fakultet
 Erić, D.(2003). *Finansijska tržišta i instrumenti*. Beograd: Čigoja

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Kolokvijumi (pismeni) i usmeni ispit

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Goran Radivojac, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Teorija i politika bilansa			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	7.	4P+ 3V	8
Nastavnici	Dr Duško Šnjegota, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	–

Ciljevi izučavanja predmeta:

Izučavanje predmeta omogućava studentima da razumiju: osnovna načela i principe na kojima počivaju poslovni bilansi pravnih lica; ciljeve, sadržaj i vrste poslovnog bilansa; načela urednog bilansiranja; načela i principe priznavanja i vrednovanja pojedinih bilansnih pozicija, u skladu sa MRS/MSFI; principe bilansne politike, odnosno politike finansijskog izvještavanja; specifičnosti finansijskog izvještaja kod banaka i drugih finansijskih organizacija, te pretpostavke koje finansijsko izvještavanje stavljaju u funkciji upravljanja rizicima u i ocijene boniteta.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Savladavanjem predviđenog gradiva studenti stiču osnovna znanja koja su im neophodna za sastavljanje i tumačenje finansijskih izvještaja, odnosno bilansa. Savladavanjem teorijskih osnova pripreme i prezentacije finansijskih izvještaja, razlikujući pri tom mogućnosti korišćenja prava izbora sadržanih u relevantnoj zakonskoj regulativi, MRS/MSFI, okviru za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja i sl., kao i praktičnim vježbama, studenti će biti osposobljeni da uobliče različite forme poslovnog bilansa, saglasno poslovnim ciljevima pravnog lica, ali i da razumiju poslovne bilanse pripremljene i prezentovane od strane drugih.

Sadržaj predmeta:

Pojam, sadržaj i vrste bilansa, korisnici finansijskih izvještaja i zadaci bilansa. Načela urednog knjigovodstva, inventarisanja i metode inventarisanja. Načela urednog bilansiranja. Zadaci i uslovljenost načela. Kvalitativne karakteristike finansijskih izvještaja. Vrednovanje elemenata finansijskih izvještaja i koncepti održavanja realne vrijednosti kapitala. Neuplaćeni upisani kapital, bilansiranje stalnih materijalnih i nematerijalnih sredstava i investicionih nekretnina. Bilansiranje dugoročnih finansijskih plasmana i odloženih poreskih sredstava. Bilansiranje tekuće (obrtne) imovine. Bilansiranje sopstvenog i pozajmljenog kapitala. Skriveni gubici i latentne rezerve. Rezervisanja i vremenska razgraničenja. Komponente finansijskih izvještaja pripremljenog u skladu sa MSFI. Osnove analize bilansa. Bilansna politika. Specifičnosti u finansijskom izvještavanju banaka i drugih finansijskih organizacija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Na predavanjima studentima se prenose aktuelna teorijska saznanja iz predmetne oblasti uz korišćenje prezentacija u power point-u i navođenje primjera iz prakse. Vježbe se provode kroz izradu konkretnih zadataka vezanih za vrednovanje elemenata finansijskih izvještaja i pripremu poslovnih bilansa, politike bilansiranja i analizu finansijskih izvještaja. Izrada i izlaganje seminarskog rada vrši se uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Ranković, R. (2008). *Teorija bilansa*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Rodić, J. (1991). *Teorija i analiza bilansa*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Škarić-Jovanović, K. (2007). *Finansijsko računovodstvo*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Međunarodni računovodstveni standardi / Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Duško Šnjegota, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Ekonomika osiguranja			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	7.	4P + 2V	8
Nastavnici	Dr Dragutin Šipka, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Ovim predmetom studentima se omogućava da savladaju najvažnije ekonomske i tehničke osnove djelatnosti osiguranja, kao oblika ekonomske zaštite pojedinaca, privrednih subjekata i drugih institucija od iznenadnih i nepredvidivih štetnih događaja. Programska građa nudi cjelovito sagledavanje razvoja domaće osiguravajuće teorije i prakse, kao i savremena inostrana iskustva i dostignuća u smislu uspjehnog upravljanja rizicima čije nastajanje može ugroziti pojedince, privredne subjekte i institucije, kao i društvo u cjelini.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Sticanje i razvijanje znanja i sposobnosti kod svršenih studenata, da samostalno mogu organizovati i koordinirati, kontrolisati i nadzirati pojedine segmente osiguravajuće djelatnosti, kako u privredi, tako i u državnim institucijama i regulatornim tijelima. Polazeći od činjenice da je osiguranje specifična djelatnost i da je poslovanje osiguravajućih organizacija uslovljeno velikim brojem rizika, neizvjesnih po ishodištu i specifičnih samo za ovu oblast, ovladavanjem ponudnom materijom značajno se može uticati na ublažavanje, pa čak i neutralisanje posljedica od nastanka štetnih događaja.

Sadržaj predmeta:

Opšte karakteristike osiguranja. Organizacija osiguranja. Vrste osiguranja. Upravljanje rizikom. Dokumenta u osiguranju. Osiguranje imovine. Osiguranje lica. Životno osiguranje. Garancijsko osiguranje. Osiguranje kredita. Osiguranje poljoprivrede. Osiguranje životinja. Osiguranje motornih vozila. Međunarodne konvencije u osiguranju od autoodgovornosti. Saosiguranje i reosiguranje. Obračun samoprizržaja i maksimalno moguće štete. Raspodjela rizika u reosiguranju.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja praćena prezentacijom putem savremene informacione tehnike. Ovim postupkom se putem ilustracija, grafika i crteža studentima omogućava vizuelno prikazivanja najznačajnijih ekonomskih načela, čime se postiže viši stepen interesovanja. U toku samih predavanja u adekvatnim momentima se ilustruju primjeri iz prakse, što izaziva poseban interes i uključivanje u raspravu. U okviru termina predviđenih za vježbe, obrađuju se primjeri kojima se primjenom savremenih metoda iz inostrane prakse, rješavaju najsloženiji zadaci s kojima će se svršeni studenti susretati u praksi. Posebno uspješni studenti uzimaju teme i rade seminarske radove koji se prezentiraju pred svim studentima.

Literatura:

Šipka, D.; Marović, B. (2003). *Ekonomika osiguranja*. Banja Luka: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragutin Šipka, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Međunarodno finansiranje			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	7.	3P+2V	8
Nastavnici	Dr Vasilj Žarković, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da studentima pruži potrebna znanja iz oblasti međunarodnog finansiranja. U proteklih nekoliko decenija, međunarodno finansiranje je zabilježilo brz, a u određenim periodima i veoma buran razvoj. Nacionalna finansijska tržišta sve više gube atribut nacionalnog i postaju dio globalnog finansijskog tržišta – svjetskog tržišta. Velike finansijske i valutne krize tokom prošlog i početkom ovog vijeka skrenule su pažnju na probleme kojima se bavi međunarodno finansiranje. Kompleksni odnosi u međunarodnim finansijama koji se javljaju usljed kontinuiranog tehnološkog razvoja, finansijske globalizacije i finansijske integracije nacionalnih ekonomija postavljaju nove zadatke i zahtjeve pred ekonomsku teoriju, koja treba da odgovori na različite izazove i krize sa kojima se svijet suočava.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Osnovni rezultat proučavanja ovog predmeta je sticanje neophodnih znanja iz oblasti međunarodnog finansiranja. U stvari, stečena znanja omogućice studentima da praktično mogu sagledavati međunarodna finansijska kretanja radi donošenja kvalitetnih poslovnih odluka, i to ne samo onih koje se tiču saradnje sa stranim partnerima, već, u znatnoj mjeri, i onih koji se odnose na poslovanje u okviru domaće privrede.

Sadržaj predmeta:

Ključne tematske oblasti koje obuhvata predmet: međunarodno finansiranje – predmet, razvoj i značaj, devizni kursevi i devizno tržište (faktori koji određuju devizni kurs u dugom i kratkom roku, fiksni i fluktuirajući kursevi – prednosti i slabosti). Međunarodni monetarni sistem. Karakteristike savremenog međunarodnog finansijskog tržišta. Međunarodno kretanje kapitala. Međunarodne finansijske organizacije. Evrotržište. Kreditiranje izvoznih poslova. Valutne krize i špekulativni napadi. Problemi međunarodne zaduženosti i dužničke krize. Globalna ekonomska i finansijska kriza početkom XXI vijeka.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, vježbe, diskusije, seminarski radovi, analize slučajeva i konsultacije. Tokom predavanja analizirati će se brojna pitanja i problemi međunarodnog finansiranja, uz aktivnu ulogu studenata da slobodno iznose svoja viđenja i mišljenja.

Literatura:

Jovanović Gavrilović, P. (2008). *Međunarodno poslovno finansiranje*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Pelević, B.; Vučković, V. (2008). *Međunarodna ekonomija*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Krugman, P.; Obstfeld, M. (2009). *Međunarodna ekonomija*. Zagreb: Mate
 Miškin, F.; Ekins, S. (2005). *Finansijska tržišta i institucije*. Zagreb: Mate

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Kolokviji su pismeni oblik ispita, a završni ispit je usmeni. Sama aktivnost studenata se procjenjuje raspravama, izradom seminarskih radova i studija slučaja.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Vasilj Žarković, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Bankarstvo			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	8.	4P+2V	7
Nastavnici	Dr Dragana Bašić, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja ovog predmeta je teorijsko obrazovanje iz oblasti bankarstva, savladavanje osnovnih postulata bankarstva i bankarske struke, upoznavanje sa metodologijom upravljanja bankom u saglasnosti sa rizicima i osnovnim principima poslovanja banaka, kao i osnovama regulacije i supervizije banaka, te uzrocima i modelima upravljanja bankarskim krizama. Neophodno je osposobljavanje studenta da uspješno prati tendencije i promjene u bankarstvu, njegovu kompatibilnost i uslovljenost drugim sistemima i osposobljavanje za kvalitetno donošenje odluka u skladu sa istim, a u cilju uspješnog i blagovremenog prilagođavanja sistema promjenama.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student je osposobljen da uspješno obavlja radne zadatke iz domena bankarske struke, prati tendencije i faktore internih i eksternih uticaja na bankarstvo, efikasno upravlja bankom i donosi kvalitetne odluke primjenjujući savremene metode upravljanja, opšte regulatorne okvire i kontrolne mehanizme. Student je osposobljen da uočava ključne naznake nastupanja bankarskih rizika i bankarske krize i da kvalitetno preduzima određene akcije za njeno blagovremeno rješavanje. Student se osposobljava za uspješno uključivanje u međunarodne istraživačke projekte, zapošljavanje i dalje usavršavanje u bankarskoj struci.

Sadržaj predmeta:

Mjesto bankarskog sistema u finansijskom sistemu zemlje. Finansijska disintermedijacija. Elementi finansijske strukture. Monetarna politika, finansijski i ekonomski razvoj. Osnovne karakteristike tradicionalnog bankarstva. Osnove savremenog bankarstva. Funkcije bankarstva u finansijskom sistemu zemlje. Primarni novac. Multiplikator depozita i multiplikator novca. Principi bankarskog poslovanja. Organizaciona struktura bankarskih institucija. Savremeni tipovi bankarske organizacione strukture. Finansijsko izvještaji. Ocjena kvaliteta bankarskog poslovanja. Osnovni pokazatelji profitabilnosti banke. Bankarski kapital, oblici i metode prikupljanja. Subordinirane obveznice. Međunarodna koordinacija kapitala. Pojam, modeli i funkcije centralne banke. Instrumenti monetarne regulacije. Evropska centralna banka. Bankarstvo BiH. Izvori sredstava banke. Depoziti i formiranje cijena za depozite. Osiguranje depozita. Nedepozitni izvori sredstava: CD, komercijalni zapisi i repo aranžmani. Krediti – pojam i vrste. Analiza kredita i metodologija odobravanja. Utvrđivanje kreditne sposobnosti zajmotražioca. Obezbjedenje kredita. Formiranje cijene za kredite. Bankarske investicije, portfolio i faktori uticaja. Instrumenti tržišta novca i tržišta kapitala koje koriste banke. Rizici u bankarstvu i modeli upravljanja. Upravljanje aktivom i pasivom. Regulacija i supervizija banaka. Faktoring, forfeting i lizing poslovi. Izdavanje garancija. Determinante fuzije i akvizicije banaka i analitičko projektovanje. Strateško planiranje u bankama. Nastanak i razrješavanje bankarskih kriza. E-bankarstvo – efekti IT, sistemi interbankarskog plaćanja, onlajn i internetsko bankarstvo.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, vježbe, seminarski radovi, diskusije, analize slučajeva i konsultacije. Samostalna istraživanja i analize iskustava banaka i bankarskih sistema u okruženju i u svijetu.

Literatura:

Dušanić, J. B. (2003). *Poslovno bankarstvo*. Srpsko Sarajevo, Beograd: Consseco Institut
 Plakalović, N. (2004). *Monetarna ekonomija: teorija, institucije i politika*. Srpsko Sarajevo: Zavod za izdavanje udžbenika
 Rose, S. P; Hudgins, C. S. (2005). *Bankarski menadžment i finansijske ustanove*. Beograd: Data status
 Čirović, M. (2001). *Bankarstvo*. Beograd: Bridge Company

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragana Bašić, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Računovodstvo banaka i osiguravajućih društava			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	8.	4P+2V	7
Nastavnici	Dr Goran Radivojac, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Finansijsko računovodstvo, Bankarstvo, Ekonomika osiguranja.	Poznavanje računovodstvenih principa i osnovnih kategorija bankarstva i osiguranja.

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Ovladavanje specifičnim aspektima računovodstva bankarskog sektora i sektora osiguranja je u osnovi gradiva ovog predmeta. Računovodstveno obuhvatanje poslovnih promjena u ovim sektorima podrazumijeva postojanje drugog kontnog plana i drugačije bilansne šeme u odnosu na druge privredne subjekte, te je i upoznavanje sa njihovim specifičnostima primarni cilj izučavanja.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Student nakon što savlada gradivo predviđeno planom i programom može samostalno da analizira i rješava specifične probleme računovodstva banaka i osiguravajućih društava. Stečena znanja predstavljaju solidan osnov za praktičnu primjenu ali i za nastavak studija – master.

Sadržaj predmeta:
 Kontni okvir za banke. Računovodstvene politike. Računi kod banaka – kao osnovni instrumenti platnog prometa. Gotovinski platni nalazi i njihova knjigovodstvena evidencija. Specijalni instrumenti platnog prometa. Finansijski izvještaji banaka i njihove specifičnosti. Bilans stanja i bilans uspjeha banaka. Izvještaji o tokovima sredstava u bankama. Ulozi na štednju. Kreditiranje privrede i stanovništva. Unutrašnji platni promet. Međunarodni platni promet. Utvrđivanje periodičnog poslovnog rezultata. Finansijski izvještaji filijale i centrale. Knjigovodstvena evidencija prihoda i rashoda osiguravajućih društava. Troškovi naknada iz osiguranja. Računovodstveni tretman matematičke rezerve. Specifičnosti sadržine bilansa stanja i bilansa uspjeha osiguravajućih društava. Specifičnosti sadržine izvještaja o tokovima novčanih sredstava osiguravajućih društava. Obračun profitabilnosti osiguravajućih društava.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja i vježbe.

Literatura:
 Lukić, R.(2009). *Bankarsko računovodstvo*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Lukić, R. (2009). *Računovodstvo osiguravajućih kompanija*. Beograd: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Kolokvijumi i usmeni ispit					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 16 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:
 Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Goran Radivojac, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Elektronsko poslovanje			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	8.	3P+3V	5
Nastavnici	Dr Vesna Aleksić Marić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Upoznavanje studenata sa internetskom tehnologijom, kao i savremenim oblikom poslovanja koji je zasnovan na intenzivnoj primjeni informacione, a naročito internetske tehnologije, upoznavanje sa elektronskim poslovanjem. Posebno se izučava problematika koncepta upravljanja odnosima sa kupcima i poslovne inteligencije u uslovima elektronskog poslovanja. Cilj je da se ukaže i na dubinske promjene koje se dešavaju u sferi savremene ekonomije pod dejstvom intrinetske tehnologije i elektronskog poslovanja, a koje se manifestuju paradigmom tzv. nove ekonomije i fenomenom privredne globalizacije.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Stečena znanja treba da omoguće razvoj konceptualnih i informatičkih znanja i vještina potrebnih za pokretanje, uvođenje i praktikovanje aktivnosti elektronskog poslovanja u malim, srednjim i velikim organizacijama.

Sadržaj predmeta:

Internet i internetski servisi. Standardni internetski servisi. Elektronsko poslovanje. Područja primjene elektronskog poslovanja. Uticaj informacione tehnologije na snage konkurentske prednosti u elektronskom poslovanju (povezanost sa kupcima, povezanost sa dobavljačima, IT kao osnova konkurentnosti, IT kao osnova interorganizacione saradnje, IT oblikuje nove proizvode i usluge). Informaciona tehnologija i Porterov lanac vrijednosti (ulazna logistika, proizvodnja, izlazna logistika, upravljanje lancem nabavke, marketing i prodaja, usluge nakon prodaje, korporativna infrastruktura, upravljanje ljudskim resursima, razvoj, nabavka). Poslovna inteligencija (Business Intelligence, BI). Upravljanje znanjem i poslovna inteligencija (kolektivne memorije, korporativni intraneti i portali za podršku odlučivanju, ektraneti i međuorganizacioni portali, mjerenje i analiza uspješnosti veb-sajta). Upravljanje odnosima sa kupcima (Customer Relationship Management, CRM). Skladište podataka i metode i alati za izvođenje znanja iz podataka. Oblici zloupotrebe informacione tehnologije u elektronskom poslovanju (zloupotreba sredstava IT, neovlaštena upotreba softvera i povreda prava vlasništva, sabotaze i računarski virusi). Oblici zaštite od zloupotrebe informacione tehnologije u elektronskom poslovanju (kontrola povjerljivosti – kriptografija, kontrola pristupa, kontrola integriteta, kontrola raspoloživosti, kontrola nemogućnosti poricanja). Zaštita privatnosti pojedinaca u radu sa Internetom. Nova ekonomija i privredna globalizacija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, studije slučaja.

Literatura:

Aleksić Marić, V. (2008). *Elektronsko poslovanje*. Banja Luka: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Položen test na računarima je preduslov za izlazak na završni ispit.

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Vesna Aleksić Marić, vanredni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Tarife u osiguranju			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	8.	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Dragutin Šipka, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Ekonomika osiguranja	Direktan

Ciljevi izučavanja predmeta:

Izučavanje nastavnog predmeta Tarife u osiguranju ima za cilj da studentima Ekonomskog fakulteta u Banjoj Luci, Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje, ponudi ovladavanje akademskim vještinama koje se odnose na principe izračunavanja i obračuna neto i bruto tarifa za pojedine različite vidove osiguranja: imovine, lica, penzijsko i zdravstveno osiguranje. U okviru ovog predmeta, studenti će steći neophodna znanja za analizu i praćenje adekvatnosti tarifa sa aspekta osnovnih ekonomskih načela u osiguranju.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Studenti koji uspješno savladaju nastavno gradivo iz ovog predmeta postaju ekonomski stručnjaci koji će biti osposobljeni da koriste savremena naučna dostignuća na polju domaćeg i međunarodnog osiguranja. Stečenim teoretskim i praktičnim znanjem moći će da postanu konkurentni na tržištu rada: osiguravajućih kompanija, brokersko-dilerskih društava, javne uprave, a posebno regulatornih agencija koje sprovode nadzor nad industrijom osiguranja, imajući u vidu da takav profil akademaca do danas nije obrazovan na prostoru naše zemlje. Na kraju, steći će moderna znanja koja će ponuditi tržištu kompetentne i sposobne lidere, sa ciljem da grade uspješne karijere i doprinesu razvoju svog poslovnog okruženja.

Sadržaj predmeta:

Karakteristike rizika i upravljanje rizikom kao osnov formiranja tarifa. Samopridržaj i rezerve sigurnosti. Margina solventnosti i metode njenog utvrđivanja. Aktuarske osnove formiranja i obračun tarifa u osiguranju lica s posebnim sadržajem koji se odnosi na osiguranje života. Aktuarske osnove formiranja tarifa u osiguranju imovine: industrije, poljoprivrede, objekata u izgradnji, motornih vozila. Formiranje tarifa u reosiguranju. Formiranje tarifa u penzijskom i zdravstvenom osiguranju. Očekivana vrijednost šteta i raspodjela šteta iz osnova osiguranja.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Nastavno osoblje, praćenjem savremenih naučnih tokova i dostignuća iz oblasti osiguranja, prenosi znanja putem predavanja, vježbi i praktičnih radova, metodama i tehnikama koje se primjenjuju u visokorangiranim univerzitetskim centrima evropskih zemalja. Posebna pažnja se posvećuje izlaganjima sa praktičnim iskustvima razvijenih zemalja, kako bi se studentima ponudio vrhunski kvalitet modernog poslovnog obrazovanja. Kako je programska struktura ovog predmeta zasnovana na zadacima i vježbama, posebno vrijeme se posvećuje ovoj vrsti interaktivnog izvođenja nastave.

Literatura:

Kočović, J. (2000). *Aktuarske osnove formiranja tarifa u osiguranju lica*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Kočović, J. (2010). *Formiranje tarifa u osiguranju imovine*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Šipka, D. (1998). *Uslovi osiguranja*. Banja Luka: Art print

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragutin Šipka, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Bazelski principi			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	8.	2P + 2V	6
Nastavnici				

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja ovog predmeta je da studentu omogući sticanje teorijskog obrazovanja iz oblasti nadzora, regulacije i supervizije banaka i bankarske djelatnosti i osposobljavanje za efikasno implementiranje principa i standarda bazelskih sporazuma u bankarskoj praksi Republike Srpske i Bosne i Hercegovine, odnosno u bankarstvu uopšte. Jedan od primarnih ciljeva izbornog nastavnog predmeta Bazelski principi je i proširenje znanja studenata iz oblasti nadzora, regulacije i supervizije u bankarstvu stečenog u okviru implementacije nastavnog programa smjera Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje, a u okviru obaveznog nastavnog predmeta Bankarstvo.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Oposobljavanje studenata za uspješnu implementaciju principa i standarda bazelskih sporazuma u bankarstvu na nacionalnom i međunarodnom nivou, šira teorijska nadgradnja stečenog znanja studenata u toku izučavanja nastavnog programa na obaveznom predmetu Bankarstvo u pogledu regulacije i supervizije banaka. Ostvarivanjem definisanih ciljeva izučavanja predmeta Bazelski principi postiže se kompletno znanje studenata u pogledu nadzora, regulacije i supervizije banaka i bankarske djelatnosti neophodno za uspješno pohađanje i savladavanje predviđenog nastavnog programa II ciklusa (master studija).

Sadržaj predmeta:

Kontrola, regulacija i supervizija bankarskog poslovanja. Bazelski komitet za superviziju banaka. Bazelski sporazumi. Pristupi upravljanju bankarskim rizicima u skladu sa sporazumom Bazel II. **Računanje minimalnih zahtijeva za kapitalom.** Rizikom ponderisana aktiva. Propisani kapital, CAR. Mjerenje i pristupi mjerenju kreditnog rizika. Pristupi i metode mjerenja tržišnih rizika, *Value at Risk*. **Modeli za mjerenje tržišnih rizika.** Operativni rizik i **pristupi mjerenju operativnog rizika.** Tržišna disciplina. CAMELS i drugi modeli rangiranja i rejtingovanja banaka. Primjena bazelskih standarda kod nas. Kontraverze i perspektiva bazelskih standarda.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, diskusije, seminarski radovi i analize slučajeva i konsultacije. Samostalna istraživanja i analize iskustava banaka i bankarskih sistema u bližem okruženju i u svijetu u pogledu implementacije principa bazelskih sporazuma.

Literatura:

Greuning, van H.; Bratanović, S. (2003). *Analiza i upravljanje bankovnim rizicima*. Zagreb: Mate Đukić, Đ.; Bjelica, V.; Ristić, Ž. (2004). *Bankarstvo*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Mešić, D. (2004). *Prudencijalna kontrola banaka i finansijskih konglomerata*. Novi Sad: Stylos
Core Principles for Effective Banking Supervision. (2006). Bazel: Bis Basel Committee on Banking Supervision

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragana Bašić, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Strateški finansijski menadžment			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	7.	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Dragan Mikerević, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Finansijski menadžment	direktan

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet omogućava studentima da se upoznaju sa konceptima naprednog finansijskog menadžmenta i posebno ukazuje na značaj strateških odluka koje se donose u preduzeću. Jedan od ciljeva izučavanja ovog predmeta je i upoznavanje sa metodologijama za rješavanje raznih finansijskih problema, kao i razumijevanje okruženja preduzeća, kao značajnog faktora koji utiče na donošenje finansijskih odluka.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Studenti će, nakon završetka kursa, prvenstveno biti u mogućnosti da shvate značaj, kao i način donošenja strateških odluka u preduzeću. Pored toga, oni će savladati određene tehnike koje će im omogućiti sprovođenje pomenutih odluka u praksi. Takođe, steći će neophodna znanja iz osnova funkcionisanja finansijskih tržišta i savladati osnovne koncepte i postavke problematike restrukturiranja preduzeća.

Sadržaj predmeta:

Finansijski sistem preduzeća, njegovo okruženje i strateški finansijski menadžment. Poslovno okruženje. Cijena i vremenska vrijednost novca. Rizik i prinos. SARM i ART teorija. Finansijska tržišta i njihova efikasnost. Hipoteze o efikasnosti tržišta. Strategije preduzeća. Donošenje odluka o investiranju. Donošenje odluka o finansiranju. Teorije i važnost strukture kapitala. Donošenje odluka o dividendama. Restrukturiranje i konkurentska sposobnost preduzeća.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Tokom časova predavanja neke od tema će biti obrađene ili ilustrovane raznim simulacijama, vezanim za probleme iz oblasti finansija. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se raditi i primjeri (rješavanje problemskih zadataka) kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Ilustracija i vježbe podrazumijevaju dvosmjernu komunikaciju, a studenti su pozvani da slobodno iznose svoja mišljenja o slučaju za ilustraciju i vježbu. Diskusija slučajeva iz prakse. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse, kako bi studenti naučili kako da stečena znanja upotrijebe u praktične svrhe. Izrada i izlaganje seminarskog rada, uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Mikerević, D. (2005). *Strateški finansijski menadžment*. Banja Luka: Ekonomski fakultet; Finrar

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragan Mikerević, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Revizija finansijskih izvještaja			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	8.	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Novak Kondić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Revizija	direktan

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet ima cilj da stečena znanja studenata iz oblasti revizije proširi na polje praktičnog djelovanja u ovoj oblasti. Pored osnovnih koncepata revizije i svih njenih oblika, pruža uvid u revizijsku regulativu, s posebnim akcentom na Međunarodne standarde revizije. Značajan dio predmeta posvećen je praktičnoj studiji iz revizije, koja prikazuje kompletan revizijski proces na praktičnom primjeru i omogućava studentima da stečena znanja primijene u praksi.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon ovog kursa, studenti će biti u mogućnosti da praktično primijene stečena znanja iz revizije finansijskih izvještaja, kao najznačajnije komponente revizije. Savladaće neke od Međunarodnih standarda revizije koji su ključni za nesmetano obavljanje revizije u praksi i kroz praktične primjere vidjeti kako se oni sprovode, kako u našoj praksi, tako i u ostalim zemljama koje su ih prihvatile.

Sadržaj predmeta:

Cilj i opšti principi revizije. Uslovi revizijskog angažmana i prihvatanje klijenta. Kontrola kvaliteta revizije. Dokumentacija u reviziji. Otkrivanje kriminalnih radnji. Kontrola primjene zakona i drugih propisa. Planiranje i rizici u reviziji finansijskih izvještaja. Dokazi u reviziji. Radna dokumentacija. Dosije planiranja revizije. Dosije revizijskog testiranja. Podsjetnik za kreiranje planiranja revizije. Dosije „Izvještaj revizora“.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Tokom časova predavanja neke od tema će biti obrađene ili ilustrovane raznim simulacijama i programa za reviziju. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se raditi i primjeri kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Ilustracija i vježbe podrazumijevaju dvosmjernu komunikaciju, a studenti su pozvani da slobodno iznose svoja mišljenja o slučaju za ilustraciju i vježbu. Diskusija slučajeva iz prakse. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse, kako bi studenti naučili kako da stečena znanja upotrijebe u praktične svrhe. Izrada i izlaganje seminarskog rada uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Hayes, R.; Schilder, A.; Dassen, R., Wallage, P. (2002). Principi revizije: međunarodna perspektiva. Banja Luka: Savez računovođa i revizora Republike Srpske
 Božić, R.; Kondić, N. (2007). Revizija finansijskih izvještaja – vodič kroz praktičnu reviziju. 2. izmijenjeno i dopunjeno izd. Banja Luka: EFBL; SRR RS
 Međunarodni standardi i saopštenja revizije, uveravanja i etike. (2004). Beograd: SRR Srbije; SRR Republike Srpske
 Kodeks etike za profesionalne eksperte. (2007). Banja Luka: SRR Republike Srpske

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Novak Kondić, vanredni profesor

Četvrta godina studija
Odsjek: Poslovna ekonomija
Smjer: Međunarodna ekonomija

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Ekonomika Evropske unije	4	2			8
Međunarodno finansiranje	4	2			8
Spoljnotrgovinsko poslovanje	4	2			8
Izborni predmet	2	2			6
Međunarodno poslovno pravo			4	2	6
Savremeni ekonomski sistemi			4	2	6
Međunarodni marketing			4	2	7
Izborni predmet			2	2	6
Diplomski rad					5
UKUPNO:	14	8	14	8	60

IZBORNI PREDMETI

Smjer: Međunarodna ekonomija

Finansijska tržišta (7. semestar)
Svjetska tržišta
Ekonomika i razvoj nacionalne privrede
Ekonomске doktrine

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Ekonomika Evropske unije			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	7.	4P+2V	8
Nastavnici	Dr Goran Popović, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet pruža studentima saznanja o istoriji nastanka Evropske unije, osnovnim institucijama, kao i o ostalim regionalnim integracijama u svijetu. Studenti će spoznati kakvu trgovinsku politiku primjenjuje Evropske unije, kako Evropska unija utiče na razvoj ruralnih regija, kakvi su stavovi vodećih institucija Evropske unije vezani za industrijsku, zajedničku poljoprivrednu i regionalnu politiku. Studenti će naučiti tumačiti makroekonomske pokazatelje: stanovništvo, društveni proizvod, inflaciju, investicije, nezaposlenost, itd. i koristiti dobijene informacije u ocjeni razvijenosti pojedinih zemalja i regija; shvatiće ulogu monetarne politike Evropske unije na zemlje u okruženju, te bitne stavke u budžetu Evropske unije i razlike između budžeta pojedinih zemalja i budžeta Evropske unije.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon završetka kursa, student će raspolagati osnovnim znanjima o činjenicama, principima i procesima vezanim za Evropsku uniju. Student će moći praktično primijeniti stečena znanja u analizi osnovnih makroekonomskih pokazatelja u Evropskoj uniji, te će steći spoznaje o trgovinskoj, industrijskoj, regionalnoj, poljoprivrednoj i ostalim politikama Evropske unije, koje imaju značajan uticaj i na našu zemlju.

Sadržaj predmeta:

Uvodno predavanje: Istorijat nastanka Evropske unije i osnovni podaci o EU. Institucije Evropske unije. Regionalne integracije. Osnovni makroekonomski pokazatelji: stanovništvo, DP, inflacija, investicije. Osnovni makroekonomski pokazatelji: nezaposlenost, vrste nezaposlenosti i kretanja nezaposlenosti u EU. Trgovinska politika Evropske unije. Industrijska politika Evropske unije. Politika konkurencije Evropske unije. Regionalna politika Evropske unije. Zajednička poljoprivredna politika i ruralni razvoj: nastanak, ciljevi i uloga CAP, rezultati posljedice primjene CAP. Zajednička poljoprivredna politika i ruralni razvoj: politika ruralnog razvoja Evropske unije. Evropska monetarna unija. Budžet Evropske unije.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature, interaktivna nastava. Vježbe, ilustracije, diskusije sa studentima, primjena znanja u praktične svrhe, rasprava o slučajevima iz prakse. Izrada i izlaganje seminarskog rada, uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova, konsultacije.

Literatura:

Popović, G. (2009). *Ekonomika Evropske unije: makroekonomski aspekti i zajedničke politike*. Banja Luka: Ekonomski fakultet

Commission of the European Communities. (2009). Brussels, 1.12.2009. SEC Volume I, II, III,

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Goran Popović, vanredni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Međunarodno finansiranje			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	7.	4P+2V	8
Nastavnici	Dr Vasilj Žarković, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da studentima pruži potrebna znanja iz oblasti međunarodnog finansiranja. U proteklih nekoliko decenija, međunarodno finansiranje je zabilježilo brz, a u određenim periodima i veoma buran razvoj. Nacionalna finansijska tržišta sve više gube atribut nacionalnog i postaju dio globalnog finansijskog tržišta – svjetskog tržišta. Velike finansijske i valutne krize tokom prošlog i početkom ovog vijeka skrenule su pažnju na probleme kojima se bavi međunarodno finansiranje. Kompleksni odnosi u međunarodnim finansijama koji se javljaju usljed kontinuiranog tehnološkog razvoja, finansijske globalizacije i finansijske integracije nacionalnih ekonomija postavljaju nove zadatke i zahtjeve pred ekonomsku teoriju, koja treba da odgovori na različite izazove i krize sa kojima se svijet suočava.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Osnovni rezultat proučavanja ovog predmeta je sticanje neophodnih znanja iz oblasti međunarodnog finansiranja. U stvari, stečena znanja omogućice studentima da praktično mogu sagledavati međunarodna finansijska kretanja radi donošenja kvalitetnih poslovnih odluka, i to ne samo onih koje se tiču saradnje sa stranim partnerima, već u znatnoj mjeri i onih koji se odnose na poslovanje u okviru domaće privrede.

Sadržaj predmeta:

Ključne tematske oblasti koje obuhvata predmet: međunarodno finansiranje – predmet, razvoj i značaj. Devizni kursevi i devizno tržište (faktori koji određuju devizni kurs u dugom i kratkom roku, fiksni i fluktuirajući kursevi – prednosti i slabosti). Međunarodni monetarni sistem. Karakteristike savremenog međunarodnog finansijskog tržišta. Međunarodno kretanje kapitala. Međunarodne finansijske organizacije. Evrotržište. Kreditiranje izvoznih poslova. Valutne krize i špekulativni napadi. Problemi međunarodne zaduženosti i dužničke krize. Globalna ekonomska i finansijska kriza početkom XXI vijeka.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, vježbe, diskusije, seminarski radovi, analize slučajeva i konsultacije. Tokom predavanja analizirati će se brojna pitanja i problemi međunarodnog finansiranja uz aktivnu ulogu studenata da slobodno iznose svoja viđenja i mišljenja.

Literatura:

Jovanović Gavrilović, P. (2008). *Međunarodno poslovno finansiranje*. Beograd: Ekonomski fakultet
Pelević, B.; Vučković, V. (2008). *Međunarodna ekonomija*. Beograd: Ekonomski fakultet
Krugman, P.; Obstfeld, M. (2009). *Međunarodna ekonomija*. Zagreb: Mate
Miškin, F.; Ejkins, S. (2005). *Finansijska tržišta i institucije*. Zagreb: Mate

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Kolokviji su pismeni oblik ispita, a završni ispit je usmeni. Sama aktivnost studenata se procjenjuje raspravama, izradom seminarskih radova i studija slučaja.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Vasilj Žarković, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Spoljnotrgovinsko poslovanje			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	7.	4P+2V	7
Nastavnici	Dr Milenko Krajišnik, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je da studentima omogući da savladaju osnovne instrumente spoljnotrgovinske politike, te da nauče elemente, tehnike i oblike spoljnotrgovinskih poslova i načine njihove realizacije.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon izučavanja ovog kursa, student će steći osnovna znanja o instrumentima spoljnotrgovinske politike, zatim o vrstama spoljnotrgovinskih poslova, načinima njihove realizacije, te upoznati rizike koje nose sa sobom spoljnotrgovinski poslovi. Student će poznavati sva dokumenta koja se u spoljnotrgovinskom poslu pojavljuju, kao i tehnike i faze obavljanja kompletnog spoljnotrgovinskog posla.

Sadržaj predmeta:

Spoljna trgovina i spoljnotrgovinski poslovi, organizovanje spoljnotrgovinskih operacija, neposredni učesnici u spoljnotrgovinskom poslu, posredni učesnici u spoljnotrgovinskom poslu. Spoljnotrgovinska politika i instrumenti spoljnotrgovinske politike. Multilateralne institucije međunarodne trgovine. Pregovaranje u spoljnotrgovinskom poslu, rizici u spoljnotrgovinskom poslu i finansiranje spoljnotrgovinskih poslova. Spoljnotrgovinski poslovi, redovan izvoz robe, redovan uvoz robe, izvoz i uvoz usluga, izvoz i uvoz prava na intelektualnu svojinu, složeni spoljnotrgovinski poslovi. Elektronska tehnologija i spoljnotrgovinski poslovi.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanje, diskusije, seminarski radovi, analiza praktičnih primjera, vježbe i konsultacije. Tokom predavanja, pored prenošenja sistematskih znanja iz literature, obrađivaće se mogućnost i način praktične primjene tih znanja. Različite mogućnosti primjene teorijskih elemenata u praksi su teme za aktivno učešće studenata u diskusijama. Izrada i izlaganje seminarskih radova, uz primjenu metodologije za izradu stručnih radova. Na vježbama i konsultacijama detaljnije će se obrađivati pojedini praktični elementi i praktična primjena teorijskih znanja.

Literatura:

Kozomara, J. (2005). *Spoljnotrgovinsko poslovanje*. Beograd: Institut za ekonomsku diplomatiju
 Vukmirica, V. (2000). *Svjetska trgovinska politika i tržišta*. Beograd: Grmeč – Privredni pregled
 Kovačević, M. (2002). *Međunarodna trgovina*. Beograd: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Milenko Krajišnik, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Međunarodno poslovno pravo			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	7	4P+2V	6
Nastavnici	Dr Rajko Kasagić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja međunarodnog poslovnog prava jeste potreba da studenti ekonomije savladaju osnovna pravna pravila kojima se uređuju međunarodni ekonomski odnosi, odnosno odnosi između privrednih subjekata iz različitih država. Nastavni predmet studentima omogućava izučavanje funkcije države u ekonomskim odnosima sa inostranstvom i određivanje pravnog okvira poslovanja privrednih subjekata u slučaju zaključivanja ugovora sa elementom inostranosti. Pored toga, nastavnim predmetom je obuhvaćeno i međunarodno javno pravo, jer savremeni život upućuje države na stalne međunarodne pregovore radi rješavanja niza pitanja od zajedničkog interesa.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Izučavanjem predmeta student će steći neophodna znanja o načinu funkcionisanja međunarodnih ekonomskih odnosa, subjektima međunarodnog poslovnog prava, zaključivanju ugovora sa elementom inostranosti, međunarodnim plaćanjima, kreditnim poslovima sa inostranstvom te rješavanju međunarodnih sporova.

Sadržaj predmeta:

U prvom dijelu gradiva izučavaju se osnovni pojmovi, ekonomski odnosi, subjekti, izvori i načela međunarodnog poslovnog prava. Drugi dio gradiva je rezervisan za sticanje znanja iz oblasti sistema međunarodnog poslovnog prava, zaključivanja ugovora sa elementom inostranosti, međunarodnog osiguranja, međunarodnih plaćanja, kreditnih poslova sa inostranstvom kao i rješavanja međunarodnih sporova.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Vježbe, na kojima će se, uz obilje konkretnih primjera iz prakse, studentima pokušati prezentovati realne životne situacije, u cilju boljeg razumijevanja i savladavanja gradiva. Konsultacije i seminarski radovi koji će, po potrebi, biti izlagani na vježbama i predavanjima.

Literatura:

Kasagić, R. (2008). *Međunarodno poslovno pravo*. Banja Luka: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Rajko Kasagić, vanredni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Savremeni ekonomski sistemi			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	8.	4P+2V	6
Nastavnici	Dr Đoko Slijepčević, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet pruža studentima saznanja o ekonomskim sistemima i načinima njihove analize i poređenja. Studenti će naučiti sve o razvoju različitih vrsta ekonomskih sistema kroz istoriju, pojavi različitih makroekonomskih teorija i politika, te spoznati kako su različite škole objašnjavale i rješavale probleme u makroekonomskoj politici. Studenti će shvatiti značaj i ulogu države u industrijskom razvoju i transformaciji na savremenu tržišnu privredu.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon završetka kursa, student će raspolagati osnovnim znanjima o činjenicama, principima i konceptima u savremenim ekonomskim sistemima. Student će moći praktično primijeniti stečena znanja prilikom ocjene i upoređivanja različitih ekonomskih sistema, kao i pri analizi uticaja makroekonomske politike i države na razvoj privrednih sistema.

Sadržaj predmeta:

Pojam i definicija ekonomskih sistema. Tipologija ekonomskih sistema. Vrednovanje uspješnosti ekonomskih sistema: ciljevi, faktori uspješnosti, kriterijumi uspješnosti, indikatori uspješnosti. Uporedna analiza osnovnih odrednica ekonomskih sistema: svojina, donošenje odluka, motivacija, koordinacioni mehanizmi. Ekonomski sistem i privredni razvoj: bitni podsistemi ekonomskih sistema za privredni razvoj. Ekonomski sistem i ekonomska politika: komponente ekonomske politike, kratkoročni i dugoročni ciljevi, standardne mjere i diskriminacione mjere ekonomske politike. Ekonomska funkcije države i ekonomija javnog sektora: osnovne funkcije države, formiranje tražnje za javnim sektorom, reprezentativna demokratija, formiranje ponude javnog sektora. Nedostaci tržišnog mehanizma i uloga države: monopoli, eksterni efekti, obezbjeđenje javnih dobara, nužnost preraspodjele nacionalnog dohotka. Tradicionalna makroekonomska politika: velika depresija, kejnzijanska politika, stagflacija 70-ih i 80-ih godina 20. vijeka. Nova makroekonomska politika: monetarizam, teorija racionalnih očekivanja, teorije ekonomije ponude. Filipsova kriva: kratkoročna, dugoročna, Fridman – Delpsova kriva. Globalizacija i tranzicija. Obilježja svjetske privrede: megatrendovi, Toflerovi talasi, svjetski problem nezaposlenosti. Karakteristike privatizacije i tranzicije u istočnoevropskim i balkanskim zemljama. Komparativna analiza uspješnosti savremenih ekonomskih sistema: privredni rast, efikasnost, stabilnost, otvorenost, raspodjela, standard i kvalitet života.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature, interaktivna nastava. Vježbe, ilustracije, diskusije sa studentima, primjena znanja u praktične svrhe, rasprava o slučajevima iz prakse. Izrada i izlaganje seminarskog rada uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova, konsultacije.

Literatura:

Bajec, J.; Joksimović, Lj. (2006). *Savremeni privredni sistemi*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Jergin, D. Stanislav, Dž. (2004). *Komandni visovi*. Beograd: Narodna knjiga – Alfa,
 Stiglic, J. (2004). *Ekonomija javnog sektora*. Beograd: Ekonomski fakultet, (odabrani dijelovi)

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Đoko Slijepčević, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplsme studije IV godina Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Međunarodni marketing			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	8.	4P+2V	8
Nastavnici	Dr Perica Macura, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj je da studenti na bazi stečenih znanja iz principa (osnova) marketinga istraže elemente i procese međunarodnog marketinga. Međunarodni marketing se izučava iz ugla procesa i tendencija koji vladaju u savremenom međunarodnom marketinškom okruženju.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Uz obnavljanje i produbljivanje saznanja iz principa marketinga, student stiče sposobnosti i znanja za proučavanje elemenata međunarodnog marketinga sa teorijskog aspekta, ali i sposobnosti i znanja za konkretno (menadžersko) uključivanje u aktuelne međunarodne marketinške tokove.

Sadržaj predmeta:

Osnovni principi marketinga i međunarodnog marketinga. Međunarodne dimenzije marketinga. Okruženje međunarodnog marketinga. Globalizacija i savremeni procesi na tržištu. Međunarodna marketinška istraživanja, analiziranje i odlučivanje. Upravljanje međunarodnim marketingom. Strategije uključivanja na tržište u procesu međunarodnog marketinga. Međunarodni marketinški program.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, konsultacije, vježbe, samostalna izlaganja studenata, samostalni pisani radovi studenata (seminarski radovi) i organizovanje radionica.

Literatura:

Jović, M. (2006). *Međunarodni marketing*. Beograd: Interma Net
 Cateora, Ph. (1996). *International marketing*. New York: Irwin McGraw-Hill
 Rakita, B. (2009). *Međunarodni marketing*. Beograd. Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Usmena provjera znanja, kolokvij, seminarski rad studenta.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Perica Macura, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Finansijska tržišta			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	7.	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Goran Radivojac, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Finansijski menadžment, Makroekonomija, Finansijska matematika.	Poznavanje osnovnih principa finansija

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je omogućiti studentima da ovladaju osnovnim pojmovima i kategorijama iz oblasti savremenih finansijskih tržišta. Finansijski instrumenti, finansijska tržišta i učesnici su osnove razumijevanja ekonomskog sistema i samim tim predstavljaju dio obaveznog gradiva.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon položenog ispita studenti ovog studija će znati objasniti šta je to finansijsko tržište, koji su segmenti finansijskog tržišta, institucije i instrumenti finansijskog tržišta. Efikasnost savremenih finansijskih tržišta i njihovo regulisanje su osnovni elementi razumijevanja funkcionisanja tržišta. Takođe, studenti će savladati osnovne metode procjene rizika i prinosa hartija od vrijednosti kojima se trguje na finansijskom tržištu.

Sadržaj predmeta:

Osnove finansijskog sistema. Mjesto i uloga finansijskih sistema u tržišnoj privredi. Povezanost finansijskog i realnog sektora privrede. Analiza finansijskih tržišta. Pojam, uloge i razvoj finansijskih tržišta. Podjela i vrste finansijskih tržišta. Berze i berzanski poslovi. Osnovne karakteristike savremenih finansijskih tržišta. Svrhe i ciljevi zakonskog regulisanja finansijskih tržišta. Osnovne forme regulisanja. Efikasnost finansijskih tržišta. Učesnici na finansijskim tržištima. Penzioni fondovi. Investicione kompanije. Akcije. Obveznice. Izvedeni finansijski instrumenti. Tržište novca, Tržište kapitala. Devizno tržište. Tržišta finansijskih derivata. Primarna i sekundarna tržišta.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja + vježbe

Literatura:

Živković, B.; Šoškić, D. (2007). *Finansijska tržišta i institucije*, drugo izdanje. Beograd: Ekonomski fakultet
Erić, D. (2003). *Finansijska tržišta i instrumenti*. Beograd: Čigoja

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Kolokvijumi (pismeni) i usmeni ispit.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Goran Radivojac, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Svjetska tržišta			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	8.	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Vasilj Žarković, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da studentima pruži potrebna znanja iz savremenih tokova svjetske privrede. U proteklih nekoliko decenija, došlo je do povezanosti, integracije i međuzavisnosti zemalja svijeta u ekonomskom, socijalnom, tehnološkom, kulturnom i političkom smislu. Ekonomske dimenzije povezanosti iskazuju se kroz integraciju robnih i finansijskih tokova, tržišta rada i regionalnu ekonomsku integraciju. U tako globalizovanoj ekonomiji, nacionalne privrede funkcionišu u okviru integrisanog međunarodnog tržišta. Dominantan pravac u kome se kreću tržišta jeste liberalizacija kretanja robe, kapitala i rada.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Osnovni rezultat izučavanja ovog predmeta je sticanje neophodnih znanja iz oblasti savremene svjetske privrede. Stečena znanja omogućiće studentima da dobiju šira saznanja o procesu globalizacije svjetske privrede i tržišta. Nacionalna tržišta sve više gube atribut nacionalnog i postaju dio svjetskog tržišta.

Sadržaj predmeta:

Ključne tematske oblasti koje obuhvata predmet su: osnovne karakteristike i trendovi u savremenoj svjetskoj privredi; integracija robnih tokova; integracija finansijskih tokova; integracija tržišta rada; transnacionalne kompanije u svjetskoj privredi; regionalne ekonomske integracije; svjetska trgovinska organizacija; institucionalizacija međunarodne trgovine primarnim proizvodima; ekonomske organizacije razvijenih zemalja.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, vježbe, diskusije, seminarski radovi, analize slučajeva i konsultacije. Tokom predavanja analizirati će se brojna pitanja i problemi, uz aktivnu ulogu studenata da slobodno iznose svoja viđenja i mišljenja.

Literatura:

Pelević, B.; Vučković, V. (2008). *Međunarodna ekonomija*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Krugman, P.; Obstfeld, M. (2009). *Međunarodna ekonomija*, Zagreb: Mate
 Miškin, F.; Ekins, S. (2005). *Finansijska tržišta i institucije*. Zagreb: Mate

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Kolokviji su pismeni oblik ispita, a završni ispit je usmeni. Sama aktivnost studenata se procjenjuje raspravama, izradom seminarskih radova i studija slučaja.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Vasilj Žarković, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplske studije IV godina Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Ekonomika i razvoj nacionalne privrede			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	7	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Milenko Krajišnik, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je da studenti savladaju osnove privrednog sistema, kao i da shvate značaj pojedinih faktora razvoja i njihov uticaj na razvoj nacionalne ekonomije. Studenti se takođe upoznaju sa osnovnim teorijskim pristupima privrednom razvoju i osnovnim karakteristikama i tendencijama savremenog svjetskog privrednog razvoja.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student dobija jasna znanja o osnovnim elementima privrednog sistema i organizacije privrede, kao i o svim potsystemima privrednog sistema: sistem cijena, sistem planiranja, fiskalni sistem, devizni sistem, monetarno-kreditni sistem i sistem organizovanja privrede. Student će biti osposobljen da analizira ulogu i uticaj pojedinih faktora na razvoj nacionalne ekonomije.

Sadržaj predmeta:

Privredni sistem: definicija, komponente, efikasnost funkcionisanja. Nacionalni dohodak i društveni proizvod: dvije teoretske škole; raspodjele nacionalnog dohotka.
 Faktori proizvodnje i faktori privrednog razvoja. Osnovne ekonomske teorije privrednog razvoja i strategije.
 Prioriteti u privrednom razvoju male nedovoljno razvijene zemlje.
 Osnovni podsistemi privrednog sistema. Ekonomska politika i privredni rast i razvoj.
 Komparativna analiza i strukturna pitanja razvoja BiH.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, vježbe i seminarska nastava koja podrazumijeva izradu i prezentaciju seminarskih radova.

Literatura:

Đorđić, S.(2009). *Savremeni privredni razvoj i privredni sistem*. Banja Luka: Ekonomski fakultet
 Đerić, B.(1997). *Teorija i politika privrednog razvoja*. Beograd: Savremena administracija

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Kontinuirana provjera znanja, izrada i prezentacija seminarskih radova i usmeni ispit.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Milenko Krajišnik, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Ekonomске доктрине			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	8.	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Đoko Slijepčević, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet pruža studentima saznanja o razvoju ekonomske misli kroz istoriju. Studenti će spoznati kako se mijenjala ekonomska misao kroz različite epohe, kako su različite teorije rješavale ekonomske probleme u društvu, kao i doprinose svake od izučavanih škola i njihovih najvažnijih predstavnika. Studenti će shvatiti značaj poznavanja različitih škola ekonomske misli i njihovu ulogu u današnjem napretku nauke i sagledavanju poteškoća u makroekonomskoj politici.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon završetka kursa, student će raspolagati osnovnim znanjima o činjenicama, principima i konceptima u ekonomskim doktrinama. Student će moći praktično primijeniti stečena znanja prilikom rješavanja aktuelnih pitanja sa kojima se susreće savremena makroekonomska politika i komparativno analizirati rješenja koja nude pojedine teorije; shvatiće koji su doprinosi marginalističke škole, koja se smatra začetnikom mikroekonomije. Student će naučiti kako su razmišljali Smit, Rikardo, Kejns, Sismondi, Oven, Marks, Menger, Dževons i drugi, koji se smatraju najvažnijim imenima u istoriji ekonomske misli.

Sadržaj predmeta:

Nastajanje ekonomske misli, ekonomske ideje srednjeg vijeka. Merkantilističko učenje. Fiziokratizam. Klasična politička ekonomija. Razvoj klasične ekonomije. Nastanak i razvoj socijalističke misli. Marksističko ekonomsko učenje. Istorijska škola. Marginalizam. Institucionalizam, ekonomsko učenje Dž. M. Kejnso. Postmaršalijanska ekonomija. Radikalna politička ekonomija. Savremene tendencije u ekonomiji

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature, interaktivna nastava. Vježbe, ilustracije, diskusije sa studentima, primjena znanja u praktične svrhe, rasprava o slučajevima iz prakse. Izrada i izlaganje seminarskog rada, uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova, konsultacije.

Literatura:

Jakšić, M.; Pejić, L. (2003). *Razvoj ekonomske misli*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Šoškić, B. *Ekonomska misao: razvoj i savremeni principi*. Beograd: Savremena administracija
 Ekelund, R.B.; Hebert, R. F. (1997). *Povijest ekonomske teorije i metode*. Zagreb: Mate
 Jakšić, M.; Dimitrijević, B. (1999). *Razvoj ekonomske misli: primeri i testovi*. Beograd: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Đoko Slijepčević, redovni profesor

Četvrta godina studija
Odsjek: Poslovna ekonomija
Smjer: Menadžment i preduzetništvo

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Strategijski menadžment	4	2			8
Upravljanje marketingom	3	2			8
Menadžment kvaliteta	3	2			8
Izborni predmet	2	2			6
Istraživanje tržišta			4	2	7
Ekonomika i upravljanje malim i srednjim preduzećima			4	2	7
Upravljački informacijski sistemi			4	2	5
Izborni predmet			2	2	6
Diplomski rad					5
UKUPNO:	12	8	14	8	60

IZBORNI PREDMETI

Smjer: Menadžment i preduzetništvo

Ekonomika i razvoj nacionalne privrede
Menadžment investicija
Ekonomska statistika
Finansijska tržišta (7. semestar)

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Strategijski menadžment			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	7.	4P+2V	8
Nastavnici	Dr Jovo Ateljević, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Ovaj kolegij je jedna od ključnih u oblasti poslovne ekonomije i menadžmenta, a sama priroda kolegija koja se, prije svega odnosi na tijesnu povezanost teorije i prakse, određuje njegove glavne ciljeve, kao i metode učenja. Opšti je cilj kolegija da na jednostavan, ali sistematičan način pruži studentima dobru osnovu u oblasti strategijskog menadžmenta, te da ih, u najvećoj mogućoj mjeri, zainteresuje za daljnji studij u relevantnim oblastima. U pogledu akademskog sadržaja, kolegij ima tri cilja: da omogući studentima da nauče i razumiju konceptualnu problematiku kolegija i njegovu integralnu povezanost sa drugim oblastima iz oblasti ekonomije i menadžmenta; pruži studentima razumijevanje problematike strategijskog upravljanja, kombinujući opšte teoretske postavke strategijskog menadžmenta sa praktičnim implikacijama u savremenom preduzeću, čije je upravljanje diktirano dinamičnim poslovnim okruženjem; i da obezbijedi studentima opipljive strategijske analize, projektovanje, implementaciju i vještine koje se lako mogu primijeniti u praksi.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon uspješno završenog premeta, studenti će biti u mogućnosti: ovladaju i razumiju osnovne teoretske i konceptualne postavke strategijskog menadžmenta; samostalno objasniti smisao i važnost teoretskih modela koji se najčešće koriste u kontekstu strategijskog menadžmenta; efikasno i efektivno povezivanje strategijskog menadžmenta, ili njegovih dijelova sa drugim studijskim oblastima poslovne ekonomije i samog menadžmenta; samostalno napraviti strategiju poslovne ili druge organizacije. Pored navedenog, studenti će poboljšati pismenu i usmenu komunikaciju, te znanje engleskog jezika; reformisati kulturu istraživanja kroz slobodnije korištenje literature i svih relevantnih izvora informacija/podataka; dodatno razviti pristup kritičkog razmišljanja i mogućnost paralelnog razmišljanja; poboljšati druge vještine kao što su timski rad, liderstvo, poslovno odlučivanje, itd.

Sadržaj predmeta:

Strategija i menadžment: konceptualno i kontekstualno razumijevanje. Analiza vanjskih faktora – struktura i analiza sektora. Analiza internih faktora – analiza resursa preduzeća, lanac vrijednosti i analiza drugih adekvatnih metoda. Strategija biznisa i nove paradigme biznis strategije. Strategija korporacija i rasta preduzeća. Strategija rasta putem udruživanja i akvizicije. Strategijski menadžment u javnom sektoru. Strategijski menadžment inovacija. Inovacije i poslovno povezivanje. Strategija međunarodnih preduzeća i strategija internacionalizacije preduzeća. Međunarodno tržište i strategija njegovog osvajanja. Strategijski odgovor na najnovije promjene na svjetskom tržištu.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja: Interaktivna nastava sa ciljem angažovanja studenata i stimulacije njihovog kritičkog razmišljanja. Konvencionalna predavanja će biti obogaćena i video prezentacijama, te predavanjima predstavnika iz prakse. **Seminari / vježbe:** U okviru ovog dijela učenja studenti će imati priliku da aktivno učestvuju u diskusiji koja se, prije svega, odnosi na analizu slučajeva iz prakse sa ciljem povezivanja teorije i prakse.

Literatura:

Johson, G.; Scholes, K.; Whittington, R. (edition 7th or 8th), *Exploring Corporate Strategy*. Text and Cases.
 Thompson, J.; Martin F. (2005). *Strategic Management: Awareness, Analysis and Change* (5th Edition). Thomson.
 Mašić, B. (2006). *Strateški menadžment*. Beograd: Univerzitet Singidunum
 Jovanović, P. (1999). *Strateški menadžment*. Beograd: Grafoslog

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jovo Ateljević, vanredni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Upravljanje marketingom			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	7.	3P+2V	8
Nastavnici	Dr Perica Macura, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj je da studenti na bazi stečenih znanja iz osnova (principa) marketinga istraže elemente i procese upravljanja marketingom. Upravljanje marketingom se izučava iz ugla praktične primjene koncepcije marketinga u poslovanju preduzeća i institucija, uvažavajući pri tome aktuelne procese i tendencije koje vladaju na tržištu i okruženju.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Uz obnavljanje i produbljivanje saznanja iz principa marketinga, student stiče sposobnosti i znanja za proučavanje primjene koncepta marketinga u preduzećima i institucijama sa teorijskog aspekta ali i sposobnosti i menadžerska znanja za uključivanje u moderne tržišne (marketinške) tokove. To podrazumijeva sticanje znanja i vještina u kreiranju odgovarajućih marketinških strategija, uključujući upravljanje markom (brendom).

Sadržaj predmeta:

Uvod u osnovne principe upravljanja marketingom. Planiranje marketinških aktivnosti. Marketinški plan. Organizacija marketinških aktivnosti. Marketinška strategija. Proizvod u strategiji marketinga. Cijena u strategiji marketinga. Strategija kanala marketinga. Strategija promocije. Segmentacija, diferencijacija i pozicioniranje na tržištu. Kreiranje i upravljanje markom proizvoda (brend). Kontrola marketinških aktivnosti.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, konsultacije, vježbe, samostalna izlaganja studenata, samostalni pisani radovi studenata (seminarski radovi) i organizovanje radionica.

Literatura:

Kotler, P.(2000). *Upravljanje marketingom*. Zagreb: Mate
 Macura, P. (2009). *Marketing – mikro, mala, srednja preduzeća*. Banja Luka: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Usmena provjera znanja, kolokvij, seminarski rad studenta.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Perica Macura, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akaderske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Menadžment kvaliteta			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	7.	3P+2V	8
Nastavnici	Dr Zdravko Todorović, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Studenti treba da budu upoznati sa osnovama sistema kvaliteta, razumiju standarde, steknu znanja o ciljevima, organizaciji, implementaciji i efektima sistema kvaliteta, pokažu poznavanje metoda koje se koriste u cilju poboljšanja njegove primjene, prate i primjenjuju novine u sistemu kvaliteta.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Studenti treba da razumiju funkcionisanje sistema kvaliteta, razviju sposobnost komuniciranja sa stručnjacima iz drugih oblasti, pravilno analiziraju i tumače dostupne informacije, daju adekvatne preporuke i primjene odgovarajuće metode radi povećanja efikasnosti sistema upravljanja.

Sadržaj predmeta:

Teorija sistema. Industrijski sistemi. Kvalitet (shvatanje kvaliteta, krug kvaliteta, kvalitet poluproizvoda, kvalitet proizvoda, kvalitet usluge, kvalitet softvera, određivanje svojstava i karakteristika kvaliteta). Mjerenje, ispitivanje i kontrolisanje. Određivanje vrijednosti kvaliteta. Upravljanje kvalitetom. Standardi sistema upravljanja kvalitetom ISO 9000. Sistem kvaliteta. Upravljanje kvalitetom pomoću računara. Upravljanje ekonomijom kvaliteta. Metode i tehnike sistema kvaliteta. Dokumentacija sistema kvaliteta.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja se izvode kombinovanjem metoda: *ex cathedra* i *case*. Teoretski nastavni sadržaj izlaže se metodom *ex cathedra* korišćenjem prezentacija; drugi dio predavanja izvodi se *case* metodom prezentiranih analiza karakterističnih slučajeva i primjera koji ilustriraju teoretski sadržaj. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse, kako bi studenti naučili kako da stečena znanja upotrijebe u praktične svrhe. Seminari obuhvataju izradu, prezentaciju i odbranu seminarskog rada, uz primjenu metodologije za izradu stručnih radova. Kroz teme seminarskih radova, obrađen je cjelokupni teoretski sadržaj predmeta.

Literatura:

Todorović, Z. (2009). *Upravljanje kvalitetom*. Banja Luka: Ekonomski fakultet
Klarić, S.; Pabrić, S. (2009). *Upravljanje kvalitetom: Alati i metode poboljšanja*. Mostar: Mašinski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zdravko Todorović, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Istraživanje tržišta			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezan	8.	4P+2V	7
Nastavnici	Dr Ljiljana Laks-Pregl, docent			

Uslovljenost drugim predmetima Nema	Oblik uslovljenosti

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet omogućava studentima da shvate da značenje i značaj istraživanja tržišta, kao najznačajnije funkcije marketinga, bez koje se ne može zamisliti proces poslovnog odlučivanja, niti rješavanje poslovnih problema u domenu marketinga.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon završetka ovog kursa, student će steći osnovna znanja o istraživačkom procesu, metodama prikupljanja primarnih i sekundarnih podataka, vrstama istraživanja i specifičnim područjima istraživanja tržišta. Saznanja o tržištu sve su detaljnija i preciznija, baze podataka osnova su za odlučivanje, tehnika je sve savršenija, a postupak segmentiranja tržišta i izbora ciljnih tržišnih grupa prilagođava se vrlo individualiziranim potrebama i željama.

Sadržaj predmeta:

Gradivo je podijeljeno u tri dijela. Prvi dio je uvod u istraživanje tržišta, drugi dio obuhvata proces istraživanja tržišta i slijedi logiku toga procesa: Od definisanja problema i hipoteza istraživanja do sastavljanja izvještaja o rezultatima. Zatim se izučavaju izviđajna, opisna i uzročna istraživanja, prikupljanje sekundarnih podataka i metode za prikupljanje primarnih podataka, mjerenje stavova te uzorak i uzorkovanje. Treći se dio odnosi na primjenu istraživanja tržišta. Najprije je se analizira organizacija službe istraživanja tržišta u preduzećima, a zatim istraživanja neposredno vezana za strategiju marketinga: segmentiranje i određivanje ciljne grupe, istraživanja potrebna u planiranju i provođenju elemenata marketing miksa, kao i specifičnosti istraživanja stranog tržišta i istraživanja tržišta za potrebe investicionog odlučivanja.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Tokom časova predavanja obrađuju se praktični problemi iz domaće i inostrane prakse istraživanja tržišta i studenti su aktivno uključeni u nastavni proces. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se raditi i primjeri (rješavanje problemskih zadataka) kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Ilustracija i vježbe podrazumijevaju dvosmjernu komunikaciju, a studenti su pozvani da slobodno iznose svoja mišljenja o slučaju za ilustraciju i vježbu. Diskusija slučajeva iz prakse. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse, kako bi studenti naučili kako da stečena znanja upotrijebe u praktične svrhe.

Izrada i izlaganje seminarskog rada, uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Šipka, D.; Vasiljev, S. (1996). *Istraživanje tržišta*. Banja Luka: Glas Srpski
 Tihi, B. (2007). *Istraživanje marketinga*. Sarajevo: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Ljiljana Laks-Pregl, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Ekonomika i upravljanje malim i srednjim preduzeća			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	8.	4P+2V	7
Nastavnici	Dr Saša Petković, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Ovaj predmet omogućava studentima da shvate značaj i ulogu malih i srednjih preduzeća (MSP) u ekonomskom rastu i razvoju jedne zemlje. Studenti će steći sistematska znanja upravljanja procesima unutar MSP kao i analiziranje uticaja eksternih faktora na rast i razvoj MSP. Studenti će teoretska saznanja dobijena savladavanjem nastavnih predmeta Ekonomike preduzeća i Preduzetničke ekonomije, na nižim godinama studija, obogatiti sa konceptualnim znanjima efikasnog i efektivnog upravljanja MSP, te će steći neophodna predznanja za nastavak školovanja na II ciklusu studija.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon završetka ovoga kursa, student će steći osnovna znanja o preduzetništvu i upravljanju malim i srednjim preduzećima. Student će biti osposobljen pronalaziti optimalna rješenja u upravljanju malim i srednjim preduzećima, primjenjujući osnovna znanja iz ekonomske teorije i nauke o odlučivanju i imaće osnovna znanja za daljnje izučavanje teorija ekonomije i upravljanja malim i srednjim preduzećem. Student će biti u mogućnosti da samostalno i u timu analizira poslovne probleme i izradi biznis plan za svaki poduhvat u preduzeću.

Sadržaj predmeta:

Uloga malih preduzeća i preduzetništva u razvoju civilizacije iz istorijske perspektive. Definisanje MSP. Organizaciono-pravni oblici MSP. Menadžment malih i srednjih preduzeća. Analiza savremenih teorija preduzeća – od neoklasične teorije do preduzetničke teorije preduzeća. Osnovna obilježja malih i srednjih preduzeća – snage i slabosti malih i srednjih preduzeća. Od ideje do proizvoda i usluge – analiza tržišnog okruženja preduzeća. Inovacije i preduzetništvo. Osnovne alatke istraživanja tržišta u MSP. Troškovi kao oblik ulaganja. Kapacitet kao polazna osnova dinamike troškova. Zone korišćenja kapaciteta i dinamika troškova. Kvantitativna struktura troškova i zona dobitka. Analiza graničnih troškova. Analiza tačke ekonomičnosti i efekti promjene uticajnih faktora na tačku ekonomičnosti. Od prodajne do marketinške orijentacije preduzeća. Pozicioniranje proizvoda i usluga MSP. MSP i direktni marketing. Modeli i forme finansiranja MSP prema fazama životnog ciklusa. Finansiranje iz kapitala. Finansiranje iz duga. Izrada i ocjena investicionih elaborata i poslovnih planova u MSP.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature i praktičnih primjera. Ilustracije i vježbe koje podrazumijevaju dvosmjernu komunikaciju, a studenti su pozvani da slobodno iznose svoja mišljenja o slučajevima o kojima će se diskutovati. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse, kako bi studenti naučili kako da stečena znanja upotrijebe u praktične svrhe. U toku semestra organizovaće se i dvije studijske posjete uspješnim MSP u Republici Srpskoj, kao i predavanja i razgovori sa uspješnim preduzetnicima i menadžerima.

Literatura:

Berberović, Š.; Jelić, M. (2006). *Menadžment malih i srednjih preduzeća*. Banja Luka: Ekonomski fakultet,
 Dostić, M. (2004). *Menadžment malih i srednjih preduzeća*. Sarajevo: Ekonomski fakultet
 Casson, M. (2003). *The Entrepreneur: An Economic Theory*, 2nd edition. Cheltenham: Edward Elgar

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Saša Petković, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akaderske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Upravljački informacioni sistemi			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	8.	4P+2V	5
Nastavnici	Dr Vesna Aleksić Marić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je upoznavanje studenata sa savremenim teorijskim i praktičnim aspektima upravljačkih informacionih sistema i informacionih tehnologija za menadžment. Uz postepeno upoznavanje studenata sa savremenim alatima za izradu poslovnih aplikacija, cilj je da studenti budu osposobljeni da koriste nove informacione tehnologije za donošenje poslovnih odluka.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Predmet omogućava studentima integraciju elementarnih menadžerskih i informatičkih znanja pri projektovanju i primjeni informaciono-komunikacione tehnologije, upoznavanje sa teorijom i praksom efikasnog upravljanja informacionom tehnologijom i projektima razvoja upravljačkih informacionih sistema, te sagledavanje dometa i mogućnosti informatike sa aspekta menadžmenta.

Sadržaj predmeta:

Pojam informaciono-komunikacionih tehnologija. Informaciona tehnologija kao podrška odlučivanju. Podaci, informacije, znanje. Proces donošenja odluka. Upravljanje informacionim resursima. Upravljački informacioni sistemi – vrste i funkcije. Transakcioni informacioni sistemi. Upravljački informacioni sistemi. Informacioni sistemi za podršku odlučivanju. Ekspertni sistemi i inteligentni sistemi podrške poslovnom odlučivanju. Osnovne komponente upravljačkih informacionih sistema. Upravljački informacioni sistemi zasnovani na webu. Sistemska analiza i modeliranje upravljačkih informacionih sistema. Projektovanje upravljačkih informacionih sistema. Projektovanje baza podataka i datoteka. Projektovanje mreže. Konfigurisanje mreže i podjela mreža prema geografskim područjima. Uvođenje, upravljanje i održavanje upravljačkih informacionih sistema. Revizija upravljačkih informacionih sistema. ERP integralni poslovni softver i upravljački informacioni sistemi. Pojam integralnih softvera. Evolucija integralnih softvera. Kako ERP može biti iskorišten za unapređenje performansi preduzeća? Internet, mrežno računarstvo i elektronske poslovne komunikacije. Upravljanje znanjem i poslovna inteligencija. Etička i socijalna pitanja vezana za upravljačke informacione sisteme.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, seminarska nastava, vježbe na računarima.

Literatura:

Stankić. R.; Krsmanović, B. (2009). *Upravljački informacioni sistemi*, Bijeljina: FST

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Položen test na računarima je preduslov za izlazak na završni ispit.

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Vesna Aleksić Marić, vanredni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Ekonomska statistika			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	7.	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Jasmin Komić, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Postoji uslovljenost – Statistika	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet omogućava studentima upoznavanje sa različitim metodima statističke analize, vezanim za demografiju, statističko obuhvatanje proizvodnje, nacionalne račune, kontrolu kvaliteta i drugo.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Sastoji se u ovladavanju studenata statističkom metodologijom i njenom primjenom, da bi u različitim analizama i istraživačkim procedurama mogli da dobiju rezultate na osnovu kojih se, u daljem, mogu izvesti validni zaključci i adekvatne odluke.

Sadržaj predmeta:

Statistički sistem. Statistika stanovništva. Statistika radne snage i zaposlenosti. Kapaciteti i njihovo statističko obuhvatanje. Statistika i analiza proizvodnje. Makroekonomski bilansi i ekonomski modeli. Statistika i analiza produktivnosti rada. Statistika cijena i odnosi razmjene. Statistika životnog standarda. Statistike konjunktura.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja i vježbe, uz seminarsku nastavu.

Literatura:

Mladenović, D.; Đolević, V.; Šoškić, D. (2000). *Ekonomska statistika*. Beograd: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jasmin Komić, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplsme studije IV godina Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Ekonomika i razvoj nacionalne privrede			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	8.	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Milenko Krajišnik, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je da studenti savladaju osnove privrednog sistema, kao i da shvate značaj pojedinih faktora razvoja i njihov uticaj na razvoj nacionalne ekonomije. Studenti se takođe upoznaju sa osnovnim teorijskim pristupima privrednom razvoju i osnovnim karakteristikama i tendencijama savremenog svjetskog privrednog razvoja.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student dobija jasna znanja o osnovnim elementima privrednog sistema i organizacije privrede, kao i o svim podsistemima privrednog sistema: sistem cijena, sistem planiranja, fiskalni sistem, devizni sistem, monetarno-kreditni sistem i sistem organizovanja privrede. Student će biti osposobljen da analizira ulogu i uticaj pojedinih faktora na razvoj nacionalne ekonomije.

Sadržaj predmeta:

Privredni sistem: definicija, komponente, efikasnost funkcionisanja. Nacionalni dohodak i društveni proizvod: dvije teoretske škole; raspodjele nacionalnog dohotka.
 Faktori proizvodnje i faktori privrednog razvoja. Osnovne ekonomske teorije privrednog razvoja i strategije.
 Prioriteti u privrednom razvoju male nedovoljno razvijene zemlje.
 Osnovni podsistemi privrednog sistema. Ekonomska politika i privredni rast i razvoj.
 Komparativna analiza i strukturna pitanja razvoja BiH.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, vježbe i seminarska nastava koja podrazumijeva izradu i prezentaciju seminarskih radova.

Literatura:

Dorđić, S. (2009). *Savremeni privredni razvoj i privredni sistem*. Banja Luka: Ekonomski fakultet
 Đerić, B. (1997). *Teorija i politika privrednog razvoja*. Beograd: Savremena administracija

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Kontinuirana provjera znanja, izrada i prezentacija seminarskih radova i usmeni ispit

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Milenko Krajišnik, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akadske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Finansijska tržišta			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	7.	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Goran Radivojac, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Finansijski menadžment, Makroekonomija, Finansijska matematika.	Poznavanje osnovnih principa finansija

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je omogućiti studentima da ovladaju osnovnim pojmovima i kategorijama iz oblasti savremenih finansijskih tržišta. Finansijski instrumenti, finansijska tržišta i učesnici su osnove razumijevanja ekonomskog sistema i samim tim predstavljaju dio obaveznog gradiva.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon položenog ispita, studenti ovog studija će znati objasniti šta je to finansijsko tržište, koji su segmenti finansijskog tržišta, institucije i instrumenti finansijskog tržišta. Efikasnost savremenih finansijskih tržišta i njihovo regulisanje su osnovni elementi razumijevanja funkcionisanja tržišta. Takođe, studenti će savladati osnovne metode procjene rizika i prinosa hartija od vrijednosti kojima se trguje na finansijskom tržištu.

Sadržaj predmeta:

Osnove finansijskog sistema. Mjesto i uloga finansijskih sistema u tržišnoj privredi. Povezanost finansijskog i realnog sektora privrede. Analiza finansijskih tržišta. Pojam, uloge i razvoj finansijskih tržišta. Podjela i vrste finansijskih tržišta. Berze i berzanski poslovi. Osnovne karakteristike savremenih finansijskih tržišta. Svrhe i ciljevi zakonskog regulisanja finansijskih tržišta. Osnovne forme regulisanja. Efikasnost finansijskih tržišta. Učesnici na finansijskim tržištima. Penzioni fondovi. Investicione kompanije. Akcije. Obveznice. Izvedeni finansijski instrumenti. Tržište novca, Tržište kapitala. Devizno tržište. Tržišta finansijskih derivata. Primarna i sekundarna tržišta.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja i vježbe.

Literatura:

Živković, B.; Šoškić, D. (2007). *Finansijska tržišta i institucije*. 2 izd. Beograd: Ekonomski fakultet
Erić, D., (2003). *Finansijska tržišta i instrumenti*. Beograd: Čigoja

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Kolokvijumi (pismeni) i usmeni ispit.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Goran Radivojac, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije IV godina Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Menadžment investicija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	8.	2P+2V	6
Nastavnici				

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Finansijski menadžment, Finansijska matematika.	Poznavanje osnovnih principa finansija

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je omogućiti studentima da ovladaju osnovnim pojmovima i kategorijama iz oblasti investicija i menadžmenta investicija.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon položenog ispita, studenti ovog studija će znati objasniti šta su to investicije, koje vrste investicija postoje i kako se vrši procjenjivanje i donošenje odluka o investiranju.

Menadžment investicija podrazumijeva poznavanje različitih aspekata investicija u privatne i javne kompanije, investicija u realnu imovinu, ali i u hartije od vrijednosti. Nakon položenog ispita, studenti bi trebali ovladati osnovnim elementima menadžmenta investicija.

Sadržaj predmeta:

Osnovni principi vrednovanja investicija D 17, H 8, H9. *Greenfield* investicije. Investicije u kompanije sa negativnom zaradom D22. Investicije u mlade i početničke kompanije D23. Investicije u privatne kompanije D 24. Akvizicije i preuzimanja D 25. Investicije u realnu imovinu D 26. Investicije u ostalu imovinu D 27. Osnovni elementi investicija u hartije od vrijednosti.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja i vježbe.

Literatura:

Fabozzi, F.J.; Markowitz, H.M. (2002). *The Theory & Practice of Investment Managment*. John Wiley and Sons
 Litterman, B. (2003). *Modern Investment Management*. John Wiley and Sons
 Damodaran, A. (2003). *Investement Valuation*. John Wiley and Sons
 Higgins, R.S. (2007). *Analisis for Financial Managment*. Irwin McGraw Hill

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Goran Radivojac, docent

SADRŽAJ NASTAVNOG PLANA DIPLOMSKIH AKADEMSKIH STUDIJA – MASTER STUDIJA

NAZIV I CILJEVI STUDIJSKIH PROGRAMA

Studij Ekonomskog fakulteta na II ciklusu (akademske diplomskim studijima) se organizuje na dva studijska programa:

- 1. Finansije, bankarstvo i osiguranje;**
- 2. Poslovna ekonomija.**

Svaki od studijskih programa sadrži dva smjera:

- 1.a) Računovodstvo i revizija;
- 1.b) Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje;
- 2.a) Međunarodna ekonomija;
- 2.b) Menadžment i preduzetništvo.

Naučna oblast kojoj pripadaju studijski programi je Ekonomija.

Stalni rast saznanja u oblasti ekonomskih nauka zahtijevao je česte izmjene nastavnih planova i programa, i prilagođavanja novoj ekonomskoj i društvenoj realnosti. Dramatične društveno-ekonomske promjene i zahtjevi iz privrednog i neprivrednog okruženja za novim profilima stručnjaka, uslovili su i brzi odgovor našeg Fakulteta koji kroz ove studijske programe nudi novi model visokog obrazovanja, usklađen sa zahtjevima Bolonjske deklaracije i iskazanim potrebama.

Uslovi u kojima je Fakultet postojao i opstajao nametali su školovanje stručnjaka iz oblasti savremenog poslovanja, kao što su: menadžment, preduzetništvo, bankarstvo, marketing, računovodstvo, revizija, poslovne finansije, osiguranje, ljudski resursi, poslovna informatika, međunarodna ekonomija, itd. Uporedo sa time, Fakultet je pružao potrebna znanja za naučna istraživanja u raznim oblastima savremene ekonomske nauke.

Osnovni cilj oba studijska programa diplomskih akademskih studija je obrazovanje odgovarajućih stručnjaka iz određene oblasti na nivou mastera, koji će biti osposobljeni za obavljanje složenih i rukovodećih poslova u privredi, kao i za uključivanje u naučno-istraživački rad.

Cilj programa je da se studenti osposobe za rad na rješavanju konkretnih problema u ekonomiji i poslovnoj ekonomiji (menadžmentu i biznisu), kao i za dalja akademska istraživanja u okviru doktorskih studija. Program omogućava sticanje znanja i ovladavanje vještinama koje su neophodne za obavljanje vrlo složenih upravljačkih i analitičkih poslova iz različitih oblasti.

MODEL STUDIJSKOG PROGRAMA

Model studijskih programa je 4 + 1 + 3. Dodiplomski studij traje 4 godine, ili 240 ECTS poena, a master studij traje 1 godinu, odnosno 60 ECTS poena. Doktorski studij traje 3 godine, ili 180 ECTS poena, što ukupno za sva tri ciklusa čini 480 ECTS poena.

NAUČNA OBLAST KOJOJ PRIPADA STUDIJSKI PROGRAMI

Studijski programi sa jednogodišnjih diplomskih akademskih studija – master studija pripadaju naučnom polju Ekonomije.

Studijskom programu Finansije, bankarstvo i osiguranje pripadaju sljedeće naučne oblasti:

- poslovne finansije,
- računovodstvo i revizija,
- monetarna ekonomija,

- fiskalna ekonomija,
- menadžment,
- aktuarstvo,
- operaciona istraživanje.

Studijskom programu Poslovna ekonomija pripadaju sljedeće naučne oblasti:

- međunarodna ekonomija,
- međunarodni poslovno pravo,
- poslovno pravo,
- monetarna ekonomija,
- marketing,
- preduzetnička ekonomija,
- menadžment,
- teorijska ekonomija,
- sociologija kulture.

VRSTE STUDIJA I ISHOD PROCESA UČENJA

Drugi ciklus (jednogodišnji diplomski akademski studij – master studiji) je studij u trajanju od dva semestra, ukupno 60 ECST poena.

Nakon završetka II ciklusa studija, studenti će imati sljedeće kvalifikacije (ishod procesa učenja):

- Pokazivaće sistematično razumijevanje i savladavanje novih specifičnih i teorijskih znanja iz oblasti ekonomije i menadžmenta, koja se temelje na postojećim saznanjima i proširuju stečena znanja sa dodiplomskih studija.
- Primjenjivaće konceptualno i apstraktno razmišljanje, uz visok nivo kreativnosti, i koristiće svoje znanje i razumijevanje u novim i nepoznatim sredinama, unutar šireg konteksta iz oblasti studijskih programa.
- Uspješno će obavljati rukovodeće menadžerske poslove iz oblasti ekonomije, a posebno iz užeg usmjerenja sa odsjeka, i to iz finansija, bankarstva, osiguranja, računovodstva, međunarodne ekonomije, menadžmenta i preduzetništva. Takođe, biće ospobljeni da prenose svoje znanje onima koji nemaju, ali i koji imaju ekonomsko predznanje, i da učestvuju u istraživačkim projektima.
- Imaće interpersonalne vještine i vještine timskog rada, primjerene različitim kontekstima učenja i zaposlenja, i pokazivaće sposobnost vođenja i pokretanja inicijativa.
- Posjedovaće vještine učenja i studiranja literature koje će im omogućiti da nastave studij na način koji će uglavnom biti samousmjeren i autonoman, te će biti osposobljeni za dalji samostalni i timski naučno-istraživački rad.
- Biće osposobljeni za nastavak studija u trećem ciklusu, odnosno na doktorskim trogodišnjim studijima.

STRUČNI, AKADEMSKI ILI NAUČNI NAZIV

Nakon završetka drugog ciklusa kandidat stiče zvanje:

Magistar ekonomije (uz dodatak oblasti iz koje je magistrirao).

USLOVI ZA UPIS NA STUDIJSKI PROGRAM

Na osnovu člana 52. Statuta Univerziteta u Banjoj Luci, Naučno-nastavno Vijeće Ekonomskog fakulteta na sjednici održanoj 20.10.2010. godine, utvrdilo je

O D L U K U O USLOVIMA UPISA NA DIPLOMSKE AKADEMSKE STUDIJE – MASTER STUDIJE

Član 1.

Kandidati koji su završili osnovne akademske studije na Ekonomskom fakultetu u Banjoj Luci direktno se upisuju na studijske programe diplomskih akademskih studija i uplaćuju školarini prema cjenovniku Vlade Republike Srpske.

Član 2.

Pravo upisa na II ciklus imaju svi kandidati koji su završili I ciklus studija na **ekonomskim fakultetima** u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini, kao i studenti iz inostranstva koji imaju nostrifikovanu diplomu u Ministarstvu prosvjete i kulture Republike Srpske, u trajanju od četiri godine ili ukupno 240 ECTS poena, a imaju usaglašen nastavni plan i program sa planom i programom Ekonomskog fakulteta u Banjoj Luci (<http://www.efbl.org/lat/studiji/nastavniplan>), kao što je regulisano Pravilima studiranja na I i II ciklusu studija Univerziteta u Banjoj Luci (http://courses.unibl.org/uni/doc/pravila_studiranja_I_stepen.pdf). Usaglašenost nastavnih planova mora biti najmanje 80% po obimu i sadržaju po predmetima.

Član 3.

Prilikom upisa na master studij, kandidat koji nije završio Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci je dužan da dostavi sljedeću dokumentaciju:

- (a) Molba za upis na master studij.
- (b) Diplomu ili ovjerenu fotokopiju diplome o stručnom zvanju diplomirani ekonomista (240 ECTS poena).
- (v) Uvjerenje o položenim ispita.
- (g) Ovjeren detaljan plan i program za svaki položen ispit.
- (d) Uplatnicu za troškove priznavanja ispita prema odluci dekana Ekonomskog fakulteta, a prema broju položenih ispita za koje se vrši priznavanje.

Ekonomski fakultet će u roku od 15 dana od podnošenja zahtjeva donijeti rješenje o statusu priznatih ispita.

Član 4.

Kandidati koji su završili I ciklus studija na ekonomskim fakultetima u trajanju od tri godine, odnosno 180 ECTS poena ne mogu direktno upisati master studij i stiču pravo upisa u četvrtu godinu studija na Ekonomskom fakultetu u Banjoj Luci u skladu sa Pravilima studiranja član 25. na I i II ciklusu Univerziteta u Banjoj Luci. Nakon sticanja diplome i zvanja diplomirani ekonomista, moći će se direktno upisivati na master studij.

Član 5.

Studenti koji imaju zvanje diplomiranog ekonomiste (240 ECTS poena) a nisu studenti Ekonomskog fakulteta u Banjoj Luci, a dobili su rješenje dekana o usklađenosti planova i programa, polagaće prijemni ispit iz sljedećih predmeta:

1. Test iz predmeta Osnovi ekonomije

Literatura:

Ivanić, M. *Principi ekonomije*. Banjaluka: Ekonomski fakultet, 2010.

Sadržaj predmeta:

Politička ekonomija kao nauka. Šta je ekonomija? Metode istraživanja u ekonomiji. Ekonomski zakoni. Tri ključna ekonomska zakona. Obim društvene proizvodnje. Društvena reprodukcija. Robna proizvodnja i tržište. Osnovni elementi ponude i tražnje. Elastičnost ponude i tražnje. Oblici razmjene robe. Novac. Savremeni ekonomski sistem. Učesnici u ekonomskim događajima i njihovo ponašanje. Obim proizvodnje i obrt kapitala. Troškovi proizvodnje. Profit, profitna stopa i akumulacija kapitala. Raspodjela kao faza procesa reprodukcije. Tržište rada. Tržište zajmovnog kapitala. Tržište realnog kapitala. Bankarski sistem. Tržište prirodnih resursa. Trgovački kapital. Akcijski kapital. Tržišna struktura savremenog kapitalizma. Ekonomske funkcije države u savremenim privredama. Javna dobra, eksternalije i javni izbor. Ekonomska politika države u pojedinim oblastima. Ekonomski rast. Ekonomske krize. Međunarodna razmjena.

2. Test iz predmeta Finansijsko računovodstvo

Literatura:

Šnjegota, D. (2010). *Primjena MSFI kroz bilansni kontni okvir*. Banja Luka: Ekonomski fakultet; Finrar

Škarić Jovanović, K. (2007). *Finansijsko računovodstvo*. Beograd: Ekonomski fakultet

Sadržaj predmeta:

Sadržaj predmeta čine sledeće osnovne tematske cjeline: knjigovodstvo i računovodstvo. Predmet i cilj knjigovodstva. Principi urednog knjigovodstva i računovodstvena načela. Osnove globalne procedure u knjigovodstvu i knjigovodstveni instrumenti, knjigovodstveni računi: pojam, vrste i pravila knjiženja na računima, poslovne (ekonomske) promjene. Kontni okvir i kontni plan. Inventar imovine. Greške u knjigovodstvu. Osnivanje pravnog lica i pribavljanje početnog kapitala. Nabavka stalne i tekuće (obrtne) imovine. Obaveze: pojam, klasifikacija, nastanak i izmirenje. Rashodi i troškovi po prirodnim vrstama (troškovi materijala, nabavna vrijednost prodate robe, troškovi bruto zarada, troškovi amortizacije, itd., finansijski rashodi, ostali i revalorizacioni rashodi), principi vrednovanja prihoda. Poslovni, finansijski, ostali i revalorizacioni prihodi. Metode bilansiranja finansijskog rezultata. Predzaključna i zaključna knjiženja; osnovni principi pripreme i prezentacije finansijskih izvještaja u skladu sa MSFI. Osnove analize finansijskih izvještaja.

Studenti koji upisuju master studij na odsjeku: Finansije, bankarstvo i osiguranje polažu kao treći predmet:

3. Test iz predmeta Finansijski menadžment

Literatura:

Mikerević, D. (2009). *Finansijski menadžment*. Banja Luka: Ekonomski fakultet

Sadržaj predmeta:

Poslovne funkcije preduzeća i zadaci poslovnih funkcija. Finansijska politika i pravila finansiranja. Tržište novca i tržište kapitala. Berza i devizno tržište. Finansiranje preduzeća, zajednička ulaganja, kreditiranje i specifični oblici finansiranja. Donošenje odluke o finansiranju. Analiza prinostnog, imovinskog i finansijskog položaja preduzeća. Ocjena boniteta preduzeća. Finansijsko planiranje, poslovni i finansijski rizik. Vremenska dimenzija novca. Pojam i kvantifikovanje investicija, finansijska ocjena i ocjena likvidnosti projekta. Analiza

neizvjesnosti. Finansijsko upravljanje trajnim i dugoročnim kapitalom i stalnom imovinom. Upravljanje kratkoročnim obavezama i obrtnom imovinom. Upravljanje dividendom.

Studenti koji upisuju master studij na odsjeku: Poslovna ekonomija polažu kao treći predmet:

3. Test iz predmeta Ekonomika preduzeća

Literatura:

Berberović, Š.; Todorović, Z. (2009). *Ekonomika preduzeća*. Banja Luka: Ekonomski fakultet

Salvatore, D. (1989). *Ekonomija za menadžere*. Zagreb: Mate

Sadržaj predmeta:

Teorija preduzeća, ekonomika preduzeća i tehnike optimizacije. Analiza potražnje, ocjena potražnje, prognoziranje potražnje. Teorija i ocjenjivanje prihoda. Teorija i ocjenjivanje proizvodnje. Teorija i ocjenjivanje utrošaka. Teorija i ocjenjivanje troškova. Teorija i ocjenjivanje profita. Tržišna struktura i određivanje cijena (savršena konkurencija, monopol, monopolistička konkurencija i oligopol). Obrasci proizvodne kalkulacije. Obrasci trgovačke kalkulacije. Regulacija, analiza rizika i određivanje potrebnog kapitala. Prelomna tačka ekonomičnosti. Principi produktivnosti, ekonomičnosti i rentabilnost.

Rezultati prijemnog ispita:

Priznavanje diploma i rezultati prijemnog ispita objaviće se u roku od 15 dana od dana polaganja prijemnog ispita.

ZAVRŠNI RAD I DIPLOMA

Procedura dobijanja teme, ocjene i odbrane završnog (master) rada

Student može da dobije temu završnog (master) rada najranije nakon stečenih 30 ECTS poena, po sljedećoj proceduri:

1. Prilikom izbora teme završnog rada student se konsultuje sa potencijalnim mentorom.
2. Prijavu teme završnog rada, potpisanu od strane mentora, student dostavlja Komisiji za diplomске akademske studije.
3. Komisija za diplomске akademske studije predlaže Naučno-nastavnom vijeću temu i tročlanu Komisiju za ocjenu i odbranu završnog rada, iz reda nastavnika.
4. Nakon što položi sve ispite, student podnosi završeni master rad Komisiji za ocjenu i odbranu rada.
5. Komisija za ocjenu i odbranu rada podnosi izveštaj u roku od 15 dana od podnošenja rada studenta.
6. Referat o ocjeni završnog rada stavlja se na uvid članovima Naučno-nastavnog vijeća u roku od 7 dana. (Na oglasnoj tabli i sajtu Fakulteta).
7. Nakon toga, referat prihvata Komisija za diplomске akademske studije i Naučno-nastavno vijeće.
8. Odbrana završnog rada se može obaviti najranije dva dana od prihvatanja Izveštaja o ocjeni završnog rada od strane Naučno-nastavnog vijeća.

NAČIN I POTREBNO VRIJEME IZVOĐENJA STUDIJA

Drugi ciklus (jednogodišnji diplomski akademski studij – master studiji) traje 2 semestra sa ukupno 60 ECTS bodova. Organizovaće se kao redovan ili vanredni studij sa obrazovanjem u sjedištu, na Ekonomskom fakultetu. Studenti će pohađati časove predavanja i vježbi, učestvovaće u raspravama, samostalnom istraživanju, posjećivaće privredne subjekte, slušati gostujuća predavanja eksperata iz vladinog, nevladinog i privatnog sektora, pisaće završni master rad.

KRITERIJI I USLOVI PRENOSA ECTS BODOVA

Uslovi prenosa ECTS bodova sa jednog studijskog programa na drugi unutar Univerziteta, kao i između Univerziteta u Banjoj Luci i drugih univerziteta definisani su Pravilima studiranja na I i II ciklusu studija, članovima 24 - 29.“.

NAČIN IZBORA PREDMETA IZ DRUGIH STUDIJSKIH PROGRAMA

Nema preklapanja predmeta između studijskih programa. Jedan predmet koji je na listi izbornih predmeta u oba studijska programa, biraće se između ostalih izbornih predmeta, anketom prije početka 9. i 10. semestra, tako da predmet za koji studenti pokažu najveći interes, odlukom Naučno-nastavnog vijeća će biti uvršten kao izborni predmet.

USLOVI ZA PRELAZAK SA DRUGIH STUDIJSKIH PROGRAMA

Prema Pravilima studiranja na I i II ciklusu studija (član 24.) uslove prelaska sa jednog studijskog programa na drugi utvrđuje Senat Univerziteta, na prijedlog Vijeća fakulteta/akademije.

Precizniji uslovi za prelazak sa drugih studijskih programa u okviru istih ili srodnih studija biće definisani Pravilnikom o usaglašavanju nastavnih planova i programa koji će usvojiti Naučno-nastavno vijeće Ekonomskog fakulteta u Banjoj Luci prije početka akademske 2010/2011. godine.

OBAVEZE STUDENATA I DINAMIKA STUDIRANJA

Obaveze studenata i dinamika studiranja su definisani Zakonom o visokom obrazovanju, Statutom i Pravilima studiranja na I i II ciklusu Univerziteta u Banjoj Luci.

Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje
Smjer: Računovodstvo i revizija

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Korporativne finansije	2	2			7
Napredna revizija	2	2			7
Globalizacija i finansijski menadžment	2	2			6
Metodologija naučno-istraživačkog rada	2	0			4
Izborni predmet	2	2			6
Finansijsko izvještavanje u funkciji menadžmenta			2	2	5
Konsolidovani i specijalni bilanci			2	2	4
Izborni predmet			2	2	6
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Korporativne finansije	2	2			7
Napredna revizija	2	2			7
Globalizacija i finansijski menadžment	2	2			6
Metodologija NIR-a	2	0			4
Izborni predmet	2	2			6
Bankarski menadžment			2	2	5
Menadžment osiguranja			2	2	4
Izborni predmet			2	2	6
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

Odsjek: poslovna ekonomija
SMJER: MEĐUNARODNA EKONOMIJA

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Teorija i politika međunarodne trgovine	2	2			7
Makroekonomija otvorene privrede	2	2			6
Transnacionalne kompanije i korporativno upravljanje	2	2			7
Metodologija NIR-a	2	0			4
Izborni predmet	2	2			6
Integracija i regionalizacija svjetske privrede			2	2	5
Globalizacija i preduzetništvo			2	2	4
Izborni predmet			2	2	6
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

Smjer: Menadžment i preduzetništvo

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Transnacionalne kompanije i korporativno upravljanje	2	2			7
Globalni marketing	2	2			6
Teorija i politika međunarodne trgovine	2	2			7
Metodologija NIR-a	2	0			4
Izborni predmet	2	2			6
Globalizacija i preduzetništvo			2	2	5
Menadžerske vještine			2	2	4
Izborni predmet			2	2	6
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

IZBORNI PREDMETI:

Smjer: Računovodstvo i revizija i

Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje

Fiskalne i monetarne finansije
 Procjena vrijednosti preduzeća
 Evaluacija investicionih projekata
 Ulaganje u hartije od vrijednosti
 Kodeks etike i međunarodna regulativa
 Informacione tehnologije u računovodstvu i reviziji
 Priprema i prezentacija poslovnih bilansa u skladu sa MSFI
 Procjena rizika
 Aktuarska matematika

Smjer: Međunarodna ekonomija

Međunarodne finansije
 Međunarodni monetarni sistem
 Pravo Evropske unije
 Kvalitet i konkurentnost
 Globalni marketing
 Poslovna kultura i etika

Smjer: Menadžment i preduzetništvo

Kvalitet i konkurentnost
 Analiza poslovanja u malim i srednjim preduzećima
 Menadžment neprofitnih organizacija
 Poslovna kultura i etika
 Međunarodne finansije
 Međunarodni monetarni sistem
 Pravo Evropske unije

**SADRŽAJ NASTAVNOG PLANA DIPLOMSKIH AKADEMSKIH -
MASTER STUDIJA EKONOMSKOG FAKULTETA U
BANJOJ LUCI PO GODINAMA I PREDMETIMA**

Peta godina studija
ODSJER: FINANSIJE, BANKARSTVO I OSIGURANJE
Smjer: Računovodstvo i revizija

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Korporativne finansije	2	2			7
Napredna revizija	2	2			7
Globalizacija i finansijski menadžment	2	2			6
Metodologija naučno-istraživačkog rada	2	0			4
Izborni predmet	2	2			6
Finansijsko izvještavanje u funkciji menadžmenta			2	2	5
Konsolidovani i specijalni bilanci			2	2	4
Izborni predmet			2	2	6
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

IZBORNI PREDMETI:

Smjer: Računovodstvo i revizija i

Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje

Fiskalne i monetarne finansije
Procjena vrijednosti preduzeća
Evaluacija investicionih projekata
Ulaganje u hartije od vrijednosti
Kodeks etike i međunarodna regulativa
Informacione tehnologije u računovodstvu i reviziji
Priprema i prezentacija poslovnih bilansa u skladu sa MSFI
Procjena rizika
Aktuarska matematika

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija; Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Korporativne finansije			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	9.	2P+2V	7
Nastavnici	Dr Dragan Mikerević, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Studenti će dobiti profesionalna znanja iz ove oblasti koji će im u značajnom mjeri služiti za efikasno upravljanje finansijama preduzeća i građenje njihovih profesionalnih karijera.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Prezentovana problematika bi trebala doprinijeti:

- boljem razumijevanju ove, po mnogima, veoma rastuće i uzbudljive teorije i prakse,
- upravljanje sa metodologijama za rješavanje raznovrsnih finansijskih problema,
- razumijevanje okruženja koje je od značajnog uticaja na donošenje finansijskih odluka.

Sadržaj predmeta:

Teorije firme i globalna ekonomija. Demistifikacija korporativnog upravljanja. Pokazatelji vrijednosti preduzeća. Pokazatelji za dijagnosticiranje stanja i uspjeha firme, računovodstvena nasuprot ekonomske dobiti. Du Pont sistema analize. Problematika kratkoročnog, srednjoročnog i dugoročnog finansiranja. Problematika strukturiranja kapitala i finansijske moći. Rentabilnost i vrijednost preduzeća. Struktura kapitala i dividendna politika. Dometi fundamentalne i tehničke analize. Finansije u funkciji strateškog odlučivanja. Pristup finansiranja malih i srednjih preduzeća. Restrukturiranje i konkurentna sposobnost preduzeća. Problematika statusnih promjena i promjene pravne forme preduzeća. Problematika akvizicija i drugih modaliteta restrukturiranja u cilju jačanja konkurentne sposobnosti preduzeća. Teorija efikasnosti finansijskih tržišta. Teorija portfolija u korporativnim finansijama.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Izlaganje, diskusije i analize karakterističnih slučajeva. Kroz pristupne radove samostalna istraživanja na ovu temu.

Literatura:

Mikerević, D. (2009). *Finansijski menadžment*. Banja Luka: Ekonomski fakultet; Finrar
 Mikerević, D. (2005). *Strateški finansijski menadžment*. Banja Luka: Ekonomski fakultet
 Rodić, J.; Filipović, M.. (2008). *Poslovne finansije*. Beograd: Beogradska poslovna škola
 Rodić, J. (2003). *Poslovne finansije i procena vrednosti preduzeća*. Beograd: Ekonomika
 Koletnik, F. (1991). *Koliko vrijedi preduzeće*. Zagreb: Savez računovodstvenih i finansijskih radnika Hrvatske

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragan Mikerević, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija i Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Napredna revizija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	9.	2P+2V	7
Nastavnici	Dr Novak Kondić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Ciljevi izučavanja predmeta jesu da omogući studentu da izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji u svim bitnim aspektima, sačinjeni u skladu sa utvrđenim okvirom finansijskog izvještavanja. Jedan od ciljeva je savladavanje vještina kojima će student prikupiti potreban broj dokaza radi izražavanja mišljenja.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Ishod učenja treba da obezbijedi sposobnost studenta, budućeg revizora da razumije suštinu revizorske profesije, da savlada vještine prikupljanja adekvatnih dokaza za formiranje uvjerenja o finansijskim izvještajima i na bazi istog da izda mišljenje; da usvoji etičke principe i postigne vlastite vrline u poslu, kao što je integritet, profesionalnost, nezavisnost i dr.

Sadržaj predmeta:

Izučavanje predmeta sadrži:

Opšte ciljeve revizije. Međunarodne standarde i saopštenja revizije, uvjeravanja i etike. Postupke izvođenja revizije. Profesionalne pretpostavke za sticanje licence za rad revizora. Ponuda i potražnja revizorskih usluga. Interna kontrola. Interna revizija. Pristup kriminalnim radnjama. Primjena zakona i drugih propisa u obavljanju revizije. Simulacija praktičnog izvođenja revizije. Kontinuirano praćenje izmjena revizorske regulative.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Nastava će se izvoditi u interakciji nastavnika, saradnika i polaznika u vidu prezentacije gradiva, diskusije i praktičnih eseja.

Literatura:

Božić, R.; Kondić, N. (2007). *Revizija finansijskih izvještaja*. 2. izmijenjeno i dopunjeno izd. Banja Luka: Savez računovođa i revizora Republike Srpske; Ekonomski fakultet; Istočno Sarajevo: Ekonomski fakultet
Hayes, R.; i dr. (2002). *Principi revizije: međunarodna perspektiva*. Banja Luka: Savez računovođa i revizora Republike Srpske
Kodeks etike za profesionalne računovođe (2006). Banja Luka: Savez računovođa i revizora Republike Srpske
Međunarodni standardi i saopštenja revizije, uveravanja i etike. (2007). Beograd: Savez računovođa i revizora Srbije
William, F.M., Jr. (2000). *Priručnik za revizore i studente s rješenjima zadataka*. Zagreb: Faber; Zgombic Plus

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Prethodno testiranje ili izrada pristupnog rada.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Novak Kondić, vanredni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija i Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Globalizacija i finansijski menadžment			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	9.	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Vasilj Žarković, docent; Dr Dejan Mikerević, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da se student upozna sa procesom globalizacije svjetskih privreda i uslovima poslovanja s kojima se susreću poslovni entiteti u modernom vremenu, te da razumije osnovne karakteristike savremenih tendencija razvoja u ekonomskoj i monetarnoj sferi. Zatim je težnja da se shvati uticaj razvoja svjetske privrede na Bosnu i Hercegovinu i Republiku Srpsku, kao i da bude upoznat sa principima međunarodnog finansijskog menadžmenta.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student je osposobljen da obavlja poslovanje u savremenim uslovima globalizacije i promjena koje se dešavaju u svjetskoj privredi, kao što su razvoj modernih tehnologija i finansijske i ekonomske krize. Student dobija jasnu predstavu o sadržaju, značaju i funkcionalnosti obrazovanja iz finansijskog menadžmenta, globalizacije i savremenih tendencija u svjetskoj privredi, monetarne politike, međunarodnog monetarnog sistema, međunarodnog valutnog tržišta i uticaja svjetske privrede na BiH i RS, a sve u cilju ostvarivanja što boljih rezultata studenta u toku svog budućeg radnog angažmana. Student se osposobljava za uključivanje u međunarodne poslovne aranžmane, rad za međunarodne organizacije i velike internacionalne kompanije i za obavljanje značajnih državnih, političkih i ekonomskih dužnosti.

Sadržaj predmeta:

Savremene tendencije u svjetskoj privredi – osnovne karakteristike savremenog svjetskog ekonomskog poretka. Bretonvudski međunarodni monetarni sistem. Savremeni međunarodni monetarni sistem. Regionalna monetarna saradnja. Evropska ekonomska i monetarna unija. Euro – sadašnja pozicija i perspektive. Globalizacija svjetske privrede – karakteristike procesa globalizacije i njeni efekti. Uloga finansijskog tržišta u procesu globalizacije. Položaj preduzeća u uslovima globalizacije. Svjetska privreda i BiH – karakteristike svjetskog privrednog rasta: rast, struktura, nezaposlenost i megatrendovi. Karakteristike privrede BiH i Republike Srpske. Spoljni institucionalni okviri i razvoj privrede BiH. Ekonomski razvoj BiH: Projekti GOESR (Globalni okvir ekonomske strategije razvoja) i PRSR (Prijedlog strategije smanjenja siromaštva). Međunarodni finansijski menadžment – analiza uslova na međunarodnom finansijskom tržištu. Determinante promjena deviznih kurseva. Izbor valute u poslovnim aranžmanima. Zaštita od kursnog rizika.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, diskusije, seminarski radovi, analize slučajeva i konsultacije. Samostalna istraživanja i analize iskustava razvijenih zemalja, međunarodnih organizacija, multinacionalnih kompanija, institucija iz oblasti monetarne i ekonomske politike. Posjeta državnim i međunarodnim institucijama specijalizovanim za teme navedene u sadržaju predmeta i pisanje radova na osnovu samostalnog istraživačkog rada.

Literatura:

Buckley, A. (1997). *Multinational finance*. London: Philip Allan
 Hantington, S. (2000). *Sukob civilizacija i preoblikovanje svjetskog poretka*. Podgorica: CID
 Jovanović Gavrilović, P. (2010). *Međunarodno poslovno finansiranje*. Beograd: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dejan Mikerević, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija i Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Metodologija naučno-istraživačkog rada			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	9	2+0	4
Nastavnici	Dr Vujo Vukmirica, profesor emeritus; Dr Ivan Šijaković, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je upoznavanje studenata sa osnovnim principima, funkcijama i praktičnim rješenjima primjene različitih metodologija naučnog istraživanja u području društvenih nauka. Osnovna znanja pružiće se iz oblasti naučno istraživačke metodologije.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Po okončanju kursa, studenti bi trebalo da budu sposobni: da koriste osnovna znanja iz područja filozofije i logike u cilju razumijevanja naučnog istraživanja; efikasno koriste i procjenjuju informacione resurse, kao i da primjenjuju odgovarajuće metode izrade naučnih radova ili istraživačkih izvještaja; studenti će uspješno koristiti odgovarajuće naučne i istraživačke metode za rješavanje određenih istraživačkih zadataka i problema.

Sadržaj predmeta:

Osnove naučne teorije i istraživanja. Poslovna i ekonomska istraživanja u širem naučnom kontekstu. Konceptualni temelji istraživanja (koncepti, teorije i modeli; formulacija i objašnjenje istraživačkih tema i problema. Definisanje predmeta i cilja istraživanja, formulisanje hipoteza istraživanja. Istraživački pristupi, strategije i planiranje (izbor istraživačkih metoda, određivanje populacije i uzorka istraživanja). Teorijski prikaz istraživanja (pregled literatura i istraživanja u skladu sa konceptom istraživanja). Operacionalizacija istraživanja (mjerenje ekonomskih varijabli; tipologija podataka; pretraživanje primarnih i sekundarnih izvora; sređivanje podataka, analiza podataka; testiranje hipoteza). Diskusija rezultata. Pisanje istraživačkog rada. Usmene prezentacije istraživačkih radova.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Ilustracije i vježbe. Pored primjera koji će se diskutovati, na časovima će se rješavati problemski zadaci kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Diskusija slučajeva iz prakse. Izrada i izlaganje seminarskog rada.

Literatura:

Todorović, Z.; Šijaković, I.; Marić, T. (2007). *Uputstvo za izradu stručnih i naučnih radova*. Banja Luka: Ekonomski fakultet
Ristić, Ž. (2006). *O istraživanju, metodi i znanju*, Beograd: Institut za pedagoška istraživanja
Zelenika, R. (1998). *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog rada*, 3. izmijenjeno i dopunjeno izd. Rijeka: Ekonomski fakultet
Kukić, S. (2005). *Metodologija znanstvenog istraživanja*. Mostar: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Nema

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zdravko Todorović, redovni prof

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija i	

Naziv predmeta	Finansijsko izvještavanje u funkciji menadžmenta			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	10.	2P+2V	5
Nastavnici	Dr Snežana Rakovački-Tubić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet ima za cilj obogaćivanje znanja apsolviranog tokom dodiplomskog studija iz oblasti računovodstvenog informisanja za potrebe menadžmenta, novim saznanjima iz svjetske teorije i prakse kao i mogućnošću njihove primjene u praksu domaćih preduzeća.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student treba da razumije sistemski pristup izgradnje upravljačkog računovodstva, tj. njegovu povezanost sa reformskim procesima preduzeća kao cjeline, a u cilju njegovog prilagođavanja tržišnim uslovima privređivanja; determinante organizacionog ustrojstva i efikasnog funkcionisanja kako konvencionalnog tako i strategijskog upravljačkog računovodstva u domaćim preduzećima; i poveže problematiku računovodstva punih troškova, računovodstva diferencijalnih vrijednosti, te računovodstva odgovornosti sa problematikom sastavljanja izvještaja i njihove podobnosti za potrebe menadžmenta; informacione potrebe i nove instrumente strateškog menadžmenta, a u cilju implementacije strategijskog upravljačkog računovodstva.

Sadržaj predmeta:

Dometi i ograničenja konvencionalnog upravljačkog računovodstva. Uloga upravljačkog računovodstva u informisanju menadžmenta. Razvoj upravljačkog računovodstva u okviru računovodstva troškova. Konvencionalno računovodstvo-strategijski problemi. Ocjena stanja upravljačkog računovodstva u praksi domaćih preduzeća kao i razmatranje uloge šefa računovodstva (kontrolora) u domaćim preduzećima u izgradnji i implementaciji široko postavljenog računovodstva troškova i izboru sistema i metoda obračuna troškova, prihoda i rezultata, uspostavljanju kompatibilne metodologije sa budžetiranjem i budžetskom kontrolom, sastavljanju izvještaja, te postavljanju kanala distribucije izvještaja i uspostavljanju bliske saradnje djelova računovodstvene funkcije i menadžera različitih nivoa upravljanja. Strategijsko uprav. račun kao odgovor izazovima modernog vremena. Razvoj koncepta strategijskog upravljačkog računovodstva. Posljedice razvoja strategijske dimenzije upravljačkog računovodstva. Strategijska analiza troškova. Upotreba lanca vrijednosti u strategijskoj analizi troškova. Obračun atributa proizvoda.

Uloga strategijskog upravljačkog računovodstva u kreiranju konkurentskih strategija. Konkurentsko računovodstvo. Uloga strategijskog upravljačkog računovodstva u kreiranju korporativnih strategija. Problemi dizajniranja strategijski orijentisanog sistema upravljačkog računovodstva: kreiranje, kritički faktori uspjeha i funkcionisanje strategijski orijentisanog sistema upravljačkog računovodstva.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanje, odnosno prenošenje sistematskih znanja iz literature. **Ilustracije i vježbe**. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se ilustrovati i vježbati određene teme od značaja za praktičnu primjenu aktivnosti iz oblasti konvencionalnog i strategijski orijentisanog upravljačkog računovodstva. **Izrada i izlaganje seminarskog rada**, uz obaveznu promjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Mićević V. (2003). *Strategijsko upravljačko računovodstvo*. Beograd: Ekonomski fakultet

Rodić, J.; Rakovački-Tubić S.: (2010). *Računovodstvo troškova i učinaka i računovodstvo segmenata preduzeća*. Banja Luka: Finrar; Ekonomski fakultet

Stevanović, N.; Malinić, D.; Milićević, V. (2007). *Upravljačko računovodstvo*. Beograd: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Nema

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Snežana Rakovački-Tubić, vanredni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akadske diplomske studije Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija i	

Naziv predmeta	Konsolidovani i specijalni bilansi			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	10.	2P+2V	4
Nastavnici	Dr Kata Škarić-Jovanović, redovni profesor i Dr Duško Šnjegota, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je razumijevanje prirode i suštine okolnosti pod kojima se zahtijeva priprema i prezentacija konsolidovanih finansijskih izvještaja i specijalnih bilansa, kao i značaj informacija prezentovanih u tim bilansima za njihove korisnike (investitore, banke, državu, poslovne partnere i dr.). Poseban cilj predmeta odnosi se na razumijevanje teoretskih pretpostavki i tehnike izrade konsolidovanih i specijalnih bilansa.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student bi trebao biti osposobljen da razumije okolnosti pod kojima se zahtijeva priprema i prezentacija konsolidovanih finansijskih izvještaja i specijalnih bilansa, značaj informacija prezentovanih u tim bilansima za korisnike informacija (investitore, banke, državu, poslovne partnere i dr.), da ovlada sa teoretskim pretpostavkama i tehnikama izrade konsolidovanih i specijalnih bilansa, te znanjima potrebnim za čitanje i analiziranje informacija prezentovanih u njima, odnosno donošenje odgovarajućih zaključaka na osnovu takvih informacija.

Sadržaj predmeta:

Nastavna materija predmeta Konsolidovani i specijalni bilansi obuhvata tri relativno nezavisne cjeline.

Prvi dio obuhvata materiju koja se bavi bilansima grupe, odnosno konsolidovanim bilansima. Predmet izučavanja su ciljevi, pretpostavke, načela i metode konsolidovanja finansijskih izvještaja.

Drugi dio obuhvata materiju koja se odnosi na specijalne bilanse, odnosno bilanse koji se sastavljaju u određenim specifičnim slučajevima, kao što su bilans osnivanja, bilans fuzije, bilans poravnanja, bilans stečaja, bilans likvidacije i sl. Konačno, treći dio se bavi poreskim bilansom. Predmet razmatranja su normativna osnova za sastavljanje poreskog bilansa, odnos poreskog prema poslovnom bilansu, pravila za izradu poreskog bilansa i sl.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, diskusije, analize slučajeva, konsultacije.

Literatura:

Ranković, J. (2004). *Specijalni bilansi*. Beograd: Proinkom

Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja

Naučni i stručni radovi objavljeni u zbornicima radova i časopisima Saveza računovođa i revizora Srbije i Saveza računovođa i revizora Republike Srpske

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Duško Šnjegota, docent

Peta godina studija
Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje
Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Korporativne finansije	2	2			7
Napredna revizija	2	2			7
Globalizacija i finansijski menadžment	2	2			6
Metodologija NIR-a	2	0			4
Izborni predmet	2	2			6
Bankarski menadžment			2	2	5
Menadžment osiguranja			2	2	4
Izborni predmet			2	2	6
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

IZBORNI PREDMETI:

Smjer: Računovodstvo i revizija i

Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje

Fiskalne i monetarne finansije
Procjena vrijednosti preduzeća
Evaluacija investicionih projekata
Ulaganje u hartije od vrijednosti
Kodeks etike i međunarodna regulativa
Informacione tehnologije u računovodstvu i reviziji
Priprema i prezentacija poslovnih bilansa u skladu sa MSFI
Procjena rizika
Aktuarska matematika

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija i Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Korporativne finansije			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	9.	2P+2V	7
Nastavnici	Dr Dragan Mikerević, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Studenti će dobiti profesionalna znanja iz ove oblasti koja će im, u značajnoj mjeri, služiti za efikasno upravljanje finansijama preduzeća i građenje njihovih profesionalnih karijera.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Prezentovana problematika bi trebala doprinijeti:

- a) boljem razumijevanju ove po mnogima, veoma rastuće i uzbuđljive teorije i prakse,
- b) upravljanje sa metodologijama za rješavanje raznovrsnih finansijskih problema,
- v) razumjevanje okruženja koje je od značajnog uticaja na donošenje finansijskih odluka.

Sadržaj predmeta:

Teorije firme i globalna ekonomija. Demistifikacija korporativnog upravljanja. Pokazatelji vrijednosti preduzeća. Pokazatelje za dijagnosticiranje stanja i uspjeha firme. Računovodstvena nasuprot ekonomske dobiti Du Pont sistema analize. Problematika kratkoročnog, srednjoročnog i dugoročnog finansiranja. Problematika strukturiranja kapitala i finansijske moći. Rentabilnost i vrijednost preduzeća. Struktura kapitala i dividendna politika. Dometi fundamentalne i tehničke analize. Finansije u funkciji strateškog odlučivanja. Pristup finansiranja malih i srednjih preduzeća. Restrukturiranje i konkurentska sposobnost preduzeća. Problematika statusnih promjena i promjene pravne forme preduzeća. Problematika akvizicija i drugih modaliteta restrukturiranja u cilju jačanja konkurentske sposobnosti preduzeća. Teorija efikasnosti finansijskih tržišta. Teorija portfolija u korporativnim finansijama.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Izlaganje, diskusije i analize karakterističnih slučajeva. Kroz pristupne radove samostalna istraživanja na ovu temu.

Literatura:

Mikerević, D. (2009). *Finansijski menadžment*. Banja Luka: Ekonomski fakultet; Finrar
 Mikerević, D. (2005). *Strateški finansijski menadžment*, Banja Luka, Ekonomski fakultet
 Rodić, J.; Filipović, M. (2008). *Poslovne finansije*. Beograd: Beogradska poslovna škola
 Rodić, J. (2003). *Poslovne finansije i procena vrednosti preduzeća*. Beograd: Ekonomika
 Koletnik, F. (1991). *Koliko vrijedi preduzeće*. Zagreb: Savez računovodstvenih i finansijskih radnika Hrvatske

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragan Mikerević, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija i Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Napredna revizija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	9.	2P+2V	7
Nastavnici	Dr Novak Kondić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Ciljevi izučavanja predmeta jesu da omogućiti studentu, budućem revizoru da izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji u svim bitnim aspektima, sačinjeni u skladu sa utvrđenim okvirom finansijskog izvještavanja. Jedan od ciljeva je savladavanje vještina kojima će revizor prikupiti potreban broj dokaza radi izražavanja mišljenja.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Ishod učenja treba da obezbijedi sposobnost revizora da razumije suštinu revizorske profesije, da savlada vještine prikupljanja adekvatnih dokaza za formiranje uvjerenja o finansijskim izvještajima i na bazi istog da svoje mišljenje. Da usvoji etičke principe i postigne vlastite vrline u poslu, kao što je integritet, profesionalnost, nezavisnost i dr.

Sadržaj predmeta:

Izučavanje predmeta sadrži:

Opšte ciljeve revizije. Međunarodne standarde i saopštenja revizije, uvjeravanja i etike. Postupke izvođenja revizije. Profesionalne pretpostavke za sticanje licence za rad revizora. Ponuda i potražnja revizorskih usluga. Interna kontrola. Interna revizija. Pristup kriminalnim radnjama. Primjena zakona i drugih propisa u obavljanju revizije. Simulacija praktičnog izvođenja revizije. Kontinuirano praćenje izmjena revizorske regulative.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Nastava će se izvoditi u interakciji nastavnika, saradnika i polaznika u vidu prezentacije gradiva, diskusije i praktičnih eseja.

Literatura

Božić, R.; Kondić, N. (2007). *Revizija finansijskih izvještaja*. 2. izmijenjeno i dopunjeno izd. Banja Luka: Savez računovođa i revizora Republike Srpske; Ekonomski fakultet; Istočno Sarajevo: Ekonomski fakultet
Hayes, R.; i dr. (2002). *Principi revizije: međunarodna perspektiva*. Banja Luka: Savez računovođa i revizora Republike Srpske
Kodeks etike za profesionalne računovođe (2006). Banja Luka: Savez računovođa i revizora Republike Srpske
Međunarodni standardi i saopštenja revizije, uvjeravanja i etike. (2007). Beograd: Savez računovođa i revizora Srbije
William, F.M., Jr. (2000). *Priručnik za revizore i studente s rješenjima zadataka*. Zagreb: Faber; Zgombic Plus

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Prethodno testiranje ili izrada pristupnog rada.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Novak Kondić, vanredni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija i Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Globalizacija i finansijski menadžment			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	9.	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Vasilj Žarković, docent; Dr Dejan Mikerević, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da se student upozna sa procesom globalizacije svjetskih privreda i uslovima poslovanja s kojima se susreću poslovni entiteti u modernom vremenu, te da razumije osnovne karakteristike savremenih tendencija razvoja u ekonomskoj i monetarnoj sferi. Zatim je težnja da se shvati uticaj razvoja svjetske privrede na Bosnu i Hercegovinu i Republiku Srpsku, kao i da bude upoznat sa principima međunarodnog finansijskog menadžmenta.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student je osposobljen da obavlja poslovanje u savremenim uslovima globalizacije i promjena koje se dešavaju u svjetskoj privredi, kao što su razvoj modernih tehnologija i finansijske i ekonomske krize. Student dobija jasnu predstavu o sadržaju, značaju i funkcionalnosti obrazovanja iz finansijskog menadžmenta, globalizacije i savremenih tendencija u svjetskoj privredi, monetarne politike, međunarodnog monetarnog sistema, međunarodnog valutnog tržišta i uticaja svjetske privrede na BiH i RS, a sve u cilju ostvarivanja što boljih rezultata studenta u toku svog budućeg radnog angažmana. Student se osposobljava za uključivanje u međunarodne poslovne aranžmane, rad za međunarodne organizacije i velike internacionalne kompanije i za obavljanje značajnih državnih, političkih i ekonomskih dužnosti.

Sadržaj predmeta:

Savremene tendencije u svjetskoj privredi – osnovne karakteristike savremenog svjetskog ekonomskog poretka. Bretonvudski međunarodni monetarni sistem. Savremeni međunarodni monetarni sistem. Regionalna monetarna saradnja. Evropska ekonomska i monetarna unija. Euro – sadašnja pozicija i perspektive. Globalizacija svjetske privrede – karakteristike procesa globalizacije i njeni efekti. Uloga finansijskog tržišta u procesu globalizacije. Položaj preduzeća u uslovima globalizacije. Svjetska privreda i BiH – karakteristike svjetskog privrednog rasta: rast, struktura, nezaposlenost i megatrendovi. Karakteristike privrede BiH i Republike Srpske. Spoljni institucionalni okviri i razvoj privrede BiH. Ekonomski razvoj BiH: Projekti GOESR (Globalni okvir ekonomske strategije razvoja) i PRSR (Prijedlog strategije smanjenja siromaštva). Međunarodni finansijski menadžment – analiza uslova na međunarodnom finansijskom tržištu. Determinante promjena deviznih kurseva. Izbor valute u poslovnim aranžmanima. Zaštita od kursnog rizika.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, diskusije, seminarski radovi, analize slučajeva i konsultacije. Samostalna istraživanja i analize iskustava razvijenih zemalja, međunarodnih organizacija, multinacionalnih kompanija, institucija iz oblasti monetarne i ekonomske politike. Posjeta državnim i međunarodnim institucijama specijalizovanim za teme navedene u sadržaju predmeta i pisanje radova na osnovu samostalnog istraživačkog rada.

Literatura:

Buckley, A. (1997). *Multinational finance*. London: Philip Allan
 Hantington, S. (2000). *Sukob civilizacija i preoblikovanje svjetskog poretka*. Podgorica: CID
 Jovanović Gavrilović, P. (2010). *Međunarodno poslovno finansiranje*. Beograd: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dejan Mikerević, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija i Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Metodologija naučno-istraživačkog rada			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	9.	2+0	4
Nastavnici	Dr Vujo Vukmirica, profesor emeritus; Dr Ivan Šijaković, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je upoznavanje studenata sa osnovnim principima, funkcijama i praktičnim rješenjima primjene različitih metodologija naučnog istraživanja u području društvenih nauka. Osnovna znanja pružiće se iz oblasti naučno istraživačke metodologije.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Po okončanju kursa studenti bi trebalo da budu sposobni: da koriste osnovna znanja iz područja filozofije i logike u cilju razumijevanja naučnog istraživanja; efikasno koriste i procjenjuju informacione resurse, kao i da primjenjuju odgovarajuće metode izrade naučnih radova ili istraživačkih izvještaja; studenti će uspješno koristiti odgovarajuće naučne i istraživačke metode za rješavanje određenih istraživačkih zadataka i problema.

Sadržaj predmeta:

Osnove naučne teorije i istraživanja. Poslovna i ekonomska istraživanja u širem naučnom kontekstu. Konceptualni temelji istraživanja (koncepti, teorije i modeli; formulacija i objašnjenje istraživačkih tema i problema. Definisane predmeta i cilja istraživanja, formulisanje hipoteza istraživanja. Istraživački pristupi, strategije i planiranje (izbor istraživačkih metoda, određivanje populacije i uzorka istraživanja). Teorijski prikaz istraživanja (pregled literatura i istraživanja u skladu sa konceptom istraživanja). Operacionalizacija istraživanja (mjerenje ekonomskih varijabli; tipologija podataka; pretraživanje primarnih i sekundarnih izvora; sređivanje podataka, analiza podataka; testiranje hipoteza). Diskusija rezultata. Pisanje istraživačkog rada. Usmene prezentacije istraživačkih radova.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Ilustracije i vježbe. Pored primjera koji će se diskutovati, na časovima će se rješavati problemski zadaci kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Diskusija slučajeva iz prakse. Izrada i izlaganje seminarskog rada.

Literatura:

Todorović, Z.; Šijaković, I.; Marić, T. (2007). *Uputstvo za izradu stručnih i naučnih radova*. Banja Luka: Ekonomski fakultet
Ristić, Ž. (2006). *O istraživanju, metodi i znanju*, Beograd: Institut za pedagoška istraživanja
Zelenika, R. (1998). *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog rada*, 3. izmijenjeno i dopunjeno izd. Rijeka: Ekonomski fakultet
Kukić, S. (2005). *Metodologija znanstvenog istraživanja*. Mostar: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Nema

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zdravko Todorović, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Bankarski menadžment			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Dr Dragana Bašić, docent			

Uslovljenost drugim predmetima			Oblik uslovljenosti		
Nema uslova					
Ciljevi izučavanja predmeta:					
Cilj izučavanja ovog predmeta je da studentu omogući teorijsko obrazovanje, ali i analitičko promišljanje o dinamici odnosa, tendenciji i promjenama na finansijskim tržištima i u bankarskom poslovanju, mjestu i ulozi bankarskih institucija u finansijskom sistemu, genezi i promjenama u strukturi bankarskih proizvoda, metodologiji upravljanja u saglasnosti sa rizicima i osnovnim principima poslovanja banaka, kao i osnovama regulacije i supervizije banaka, te uzrocima i modelima upravljanja bankarskim krizama.					
Ishodi učenja (stečena znanja):					
Student je osposobljen da uspješno prati i kontroliše bankarske rizike, efikasno upravlja bankom primjenjujući savremene metode upravljanja, opšte regulatorne okvire i kontrolne mehanizme. Student dobija jasnu teorijsku osnovu neophodnu za uspješno praćenje savremenih trendova u bankarstvu, analizu i upravljanje bankarskim rizicima i bankarskim krizama. Student se osposobljava za uspješno uključivanje u međunarodne istraživačke projekte, zapošljavanje i dalje usavršavanje u bankarskoj struci.					
Sadržaj predmeta:					
Metodologija upravljanja bankom. Upravljanje portfolijom investicija i likvidnošću banaka. Poslovna i kreditna politika banke. Upravljanje izvorima sredstava banke. Upravljanje depozitnim izvorima banke. Upravljanje nedepozitnim izvorima banke. Upravljanje kapitalom banke i adekvatnost kapitala. Strateško planiranje u bankama. Upravljanje bilansom banaka. Analiza i upravljanje bankarskim rizicima. Izloženost banke riziku. Uloga okruženja u procjeni izloženosti riziku banaka. Ključni učesnici u procesu upravljanja rizicima. Unutrašnji i vanjski kontrolni mehanizmi. Upravljanje kreditnim rizikom. Upravljanje rizikom likvidnosti. Operativni rizik u bankarstvu. Mjerenje i upravljanje tržišnim rizicima. Tehnike upravljanja aktivom i pasivom (utvrđivanje i procjena kamatnih stopa i kontrola dispariteta osjetljivih na kamatu i trajanje dispariteta, primjena finansijskih derivata, ostali instrumenti upravljanja rizikom banaka). Bankarske krize i modeli prevazilaženja. Regulacija i supervizija banaka. Razlozi za regulaciju i superviziju banaka. Sistemi i učesnici u regulaciji i superviziji banaka. Bazelski sporazumi.					
Metode nastave i savladavanje gradiva:					
Predavanja, diskusije i analize slučajeva i konsultacije. Samostalna istraživanja i analize iskustava banaka i bankarskih sistema u okruženju i u svijetu.					
Literatura:					
Brajić-Bratanović, S.; Greuning, van H. (2006). <i>Analiza i upravljanje bankovnim rizicima</i> . Zagreb: Mate; Zagrebačka škola ekonomije i menadžmenta					
Plakalović, N. (2004). <i>Monetarna ekonomija – Teorija, institucije i politika</i> : Srpsko Sarajevo: Zavod za izdavanje udžbenika,					
Rose, S. P; Hudgins, C. S. (2005). <i>Bankarski menadžment i finansijske usluge</i> . Beograd: Data status					
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		
Posebna naznaka za predmet:					
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragana Bašić, docent					

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akaderske diplomske studije Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Menadžment osiguranja			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezan	10.	2P+2V	4
Nastavnici	Dr Dragutin Šipka, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima:	Oblik uslovljenosti
Odslušan i položen ispit iz: „Ekonomike osiguranja“ i „Životnog osiguranja“ na osnovnim akademskim studijama.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Ovladavanje suštinom i funkcijom osiguranja.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Naučna spoznaja i priprema kadrova iz privrede, državnih institucija i oblasti osiguranja kroz ovladavanje kompleksnim tržištem osiguranja, imajući u vidu da osiguravajuća djelatnost, kao finansijska institucija, danas u svijetu zauzima drugo mjesto – odmah iza bankarskog sektora.

Sadržaj predmeta:
Tržišne karakteristike djelatnosti osiguranja. Savremeni aspekti menadžmenta u osiguranju. Distribucija osiguravajućih proizvoda. Fondovi i ekonomika osiguranja. Međunarodne konvencije i preporuke Evropske unije. Metode i procesi upravljanja rizikom. Rentno osiguranje. Penzijsko osiguranje. Funkcionisanje sistema međunarodne zelene karte. Osiguranje kredita. Zdravstveno osiguranje.

Metode nastave i savladavanje gradiva :
Predavanja i vježbe.

Literatura:
Avdalović, V. (2008). <i>Menadžment osiguranja</i> . Podgorica: Fakultet za poslovni menadžment Kalinić, V.; Avdalović, V.; Avdalović, S. (2004). <i>Menadžment-marketing osiguranja</i> . Novi Sad: Fakultet za uslužni biznis

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragutin Šipka, redovni profesor

Peta godina studija
Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje
Izborni predmeti:

Smjer: Računovodstvo i revizija i

Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje

Fiskalne i monetarne finansije
Procjena vrijednosti preduzeća
Evaluacija investicionih projekata
Ulaganje u hartije od vrijednosti
Kodeks etike i međunarodna regulativa
Informacione tehnologije u računovodstvu i reviziji
Priprema i prezentacija poslovnih bilansa u skladu sa MSFI
Procjena rizika
Aktuarska matematika

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija i Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Fiskalne i monetarne finansije			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni		2P+2V	6
Nastavnici	Dr Nikola Špirić, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Upoznavanje studenata sa savremenim teoretskim saznanjima i mjestom koje fiskalna i monetarna politika zauzimaju u okviru ukupne ekonomske politike. Usvajanje znanja o mogućnosti i ograničenjima pri korištenju instrumenata fiskalne i monetarne politike. Krajnji cilj predmeta je da studenti ovladaju pomenutim saznanjima kako bi se osposobili da ista primijene u praksi i aktivno učestvuje u analizi i rješavanju praktičnih problema iz oblasti fiskalne i monetarne politike.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student je osposobljen da prati i analizira trendove u oblasti fiskalne i monetarne politike. Student dobija jasnu predstavu o sadržaju mjera fiskalne i monetarne politike i njihovom značaju za ukupnu ekonomsku politiku zemlje. Student je osposobljen za kreiranje i primjenu mjera fiskalne i monetarne politike u pravcu podsticanja ukupnog ekonomskog rasta i razvoja zemlje, te dalje usavršavanje u ovim oblastima.

Sadržaj predmeta:

Uvodni dio o fiskalnoj politici. Veličina i struktura javnog sektora i savremene tendencije u toj oblasti. Razlozi i oblici intervencija države u privredi. Funkcije savremenih država kao osnov nastanka javnih rashoda. Vrste javnih rashoda. Analiza javnih prihoda savremenih država. Vrste javnih prihoda. Javni dug i povezanost javnog duga sa fiskalnim deficitom. Budžetski sistem BiH. Budžet Evropske unije. Razlozi, principi i modeli fiskalne decentralizacije. Uvodni dio o monetarnoj ekonomiji i novcu. Novac i monetarna nestabilnost. Monetarni sistem i elementi monetarnog sistema. Način funkcionisanja i organizacije centralne banke sa osvrtom na Centralnu banku BiH i evropske centralne banke. Definicija novca i monetarni agregati. Mehanizmi kreiranja i povlačenja primarnog novca i novčane mase. Proces kreditne multiplikacije. Pristupi vođenju monetarne politike. Primjena instrumenta monetarnog regulisanja u pravcu vođenja efikasne monetarne politike.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, diskusije, kritički osvrti, analize slučajeva iz prakse i konsultacije. Samostalna istraživanja studenata u oblasti primijenjenih mjera fiskalne i monetarne politike, te komparativna analiza fiskalnih i monetarnih politika u različitim zemljama. Posjeta institucijama koje definišu i vode fiskalnu i monetarnu politiku u Bosni i Hercegovini i Republici Srpskoj.

Literatura:

Dušanić, B. J.; Špirić, J. N. (2009). *Monetarne i javne finansije*. Banja Luka: Ekonomski fakultet
 Vukmirica, V.; Špirić, N. (2005). *Ekonomika i monetarna integracija Evrope*. Banja Luka: Ekonomski fakultet
 Stiglitz, J. E. (2004). *Ekonomija javnog sektora*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Rosen, H. S. (1995). *Public finance*. New York: Irwin/McGraw-Hill Companies, Inc.
 Plakaločić, N. (2004). *Monetarna ekonomija*. Srpsko Sarajevo: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Nikola Špirić, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija i Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Procjena vrijednosti preduzeća			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni		2P+2V	6
Nastavnici	Dr Goran Radivojac, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Ovladavanje metodologijama za rješavanje jednog od najsloženijih problema u mikroekonomiji.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Osposobljavanje studenata za razumijevanje vrijednosti preduzeća, upoznavanje sa propisima i metodologijama kako da se dođe do spoznaje o objektivnoj vrijednosti preduzeća.

Sadržaj predmeta:

Pojmovna razgraničenja o vrijednosti preduzeća. Razvoj vrednovanja preduzeća. Predmet i svrha procjene. Uloga procjenjivača u vrednovanju preduzeća. Preporučena forma i sadržaja izvještaja o procjeni vrijednosti preduzeća. Osnova za procjenu vrijednosti preduzeća. Ocjena privrednih politika, tržište robe i usluga i konkurentne sposobnosti preduzeća. Finansijska analiza. Procjena vrijednosti preduzeća. Principi procjene. Izbor metoda procjene. Metode procjene supstance. Prinosne metode. Test o prihvatljivosti procjene vrijednosti.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Literatura:

Rodić, J. (2003). *Poslovne finansije i procena vrednosti preduzeća*. Beograd: Ekonomika
 Mikerević, D. (2009). *Finansijski menadžment*. Banja Luka: Ekonomski fakultet; Finrar
 Rodić, J.; Filipović, M. (2008). *Poslovne finansije*. Beograd: Beogradska poslovna škola
 Poznanić, V.; Cvetanović, M. *Procena vrednosti preduzeća*. Beograd: Savez računovođa i revizora Srbije
 Ilić, G.; Stevanović, N. (1994). *Procena vrednosti preduzeća, principi i metode*. Beograd: Savez računovođa i revizora Srbije
 Koletnik, F. (1991). *Koliko vrijedi preduzeće*. Zagreb: Savez računovodstvenih i finansijskih radnika Hrvatske
 Leko, V.; Vlahović, A.; Poznanić, V. (1997). *Procena vrednosti kapitala – metodologija i primeri*. Beograd: Ekonomski institut

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragan Mikerević, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akaderske diplomske studije Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija i Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Evaluacija investicionih projekata			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni		2P+2V	6
Nastavnici	Dr Goran Radivojac, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Student će kroz ovu raspravu ojačati spoznaju veoma složenog procesa donošenja investicionih odluka.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Razmatrajući ovu problematiku, student će se osposobiti za primjenu precizne terminologije u oblasti investiranja, kao i kvantitativnih metoda za ocjenu efektivnosti investicionih projekata. Pri tome će se kroz studij slučaja ukazati na praktične probleme i dileme koje postoje kod investiranja.

Sadržaj predmeta:

Pojam, proces i klasifikacija investicija. Osnovni elementi plana investicionih projekata. Projekcija rezidualne vrijednosti prihoda, rashoda, dobitka i neto novčanog toka. Statističke (tradicionalne) metode ocjene efikasnosti investicionih projekata, period povraćaja, računovodstvena stopa prinosa. Dinamičke metode ocjene efektivnosti investicionih projekata, – neto sadašnja vrijednost: indeks rentabilnosti, interna stopa rentabilnosti, konflikt između neto sadašnje vrijednosti i interne stope rentabilnosti, višestruka interna stopa rentabilnosti, modifikovana interna stopa rentabilnosti. Ocjena likvidnosti preduzeća. Procjena rizika investicionih projekata. Praktični problemi u procjeni investicionih projekata.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Izlaganje, diskusije i analize karakterističnih slučajeva. Kroz pristupne radove samostalna istraživanja na ovu temu.

Literatura:

Đuričin, D. (2005). *Upravljanje (pomoću) projekata*. Beograd: CID Ekonomskog fakulteta u Beogradu,
 Koletnik, F. (1991). *Koliko vrijedi preduzeće*. Zagreb: Savez računovodstvenih i finansijskih radnika Hrvatske
 Mikerević, D. (2009). *Finansijski menadžment*. Banja Luka: Ekonomski fakultet; Finrar
 Mikerević, D. (2005). *Strateški finansijski menadžment*. Banja Luka: Ekonomski fakultet; Finrar
 Rodić, J.; Filipović, M. (2008). *Poslovne finansije*. Beograd: Beogradska poslovna škola

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragan Mikerević, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akaderske diplomske studije Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija i Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Ulaganje u hartije od vrijednosti			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni		2P+2V	6
Nastavnici	Dr Dejan Mikerević, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da student savlada odgovarajuće metode analize rizika i prinosa hartija od vrijednosti na finansijskom tržištu. U okviru ovog predmeta analiziraće se klasične tehnike upravljanja rizicima investicionih portfolija, kao i metode mjerenja ostvarenih performansi. Takođe, biće obrađeni instrumenti i tehnike hedžinga.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student je osposobljen da prati, selektuje i vrši odabir hartija od vrijednosti (HOV) prilikom kreiranja odgovarajućeg investicionog portfolija. Zatim, student će biti kvalifikovan da analizira i razumije dobijene rezultate portfolio analize, te da rasuđuje o kvalitetu upravljanja portfolio investicijama. Takođe, student će moći aktivno da učestvuje u upravljanju investicijama u HOV institucionalnih investitora i banaka.

Sadržaj predmeta:

Savremeno investiranje u HOV podrazumijeva korišćenje portfolio koncepta koji je razvio Heri Markovic. Prije formiranja portfolija, neophodno je donijeti odluku o vrsti hartija od vrijednosti koje će činiti investicioni portfolio, te izvršiti selekciju odgovarajućih emitenata u skladu sa preferencijama investitora. Investiranje u HOV podrazumijeva definisanje investicionih ciljeva, utvrđivanje raspoloživih HOV u koje možemo investirati raspoloživi novac, odabir modela kojim vrednujemo HOV kako bi utvrdili jesu li potcijenjene ili precijenjene, utvrđivanje investicione strategije koju ćemo primijeniti kako bismo ostvarili postavljene investicione ciljeve, odabir najboljeg portfolija u funkciji ostvarenja postavljenih ciljeva te primjena tehnika za utvrđivanje rizika i prinosa datog portfolija. Dakle, u okviru predmeta će biti izučavane sljedeće oblasti: okruženje modernog finansijskog tržišta, analiza prinosa i rizika individualnih HOV (tehnička i fundamentalna analiza), analiza i selekcija portfolija HOV – rizik i prinos, Markovicev model selekcije portfolija, aplikacija CAPM i indeksnih modela, *equity* portfolio menadžment strategije, *bond* portfolio menadžment strategije. Zatim, hedžing – pojam, vrste i tehnike hedžinga, korišćenje fjučersa, opcija i svop aranžmana kao instrumenata zaštite investicija u HOV.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, diskusije i analize slučajeva i konsultacije. Samostalna istraživanja i analize iskustava razvijenih zemalja i zemalja u razvoju.

Literatura:

Šoškić, B. D. (2006). *Hartije od vrednosti: upravljanje portfolijom i investicioni fondovi*. 3. izd. Beograd: Ekonomski fakultet

Bodie, Z.; Kane, A.; Marcus, J. A. (2004). *Investments*. 5th Edition. McGraw-Hill

Fabozzi, J. F.; Markowitz, M. H. (2002). *The Theory and Practice of Investment Management*. John Wiley and Sons

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Goran Radivojac, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akaderske diplomske studije Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija i Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Kodeks etike i međunarodna regulativa			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni		2P+2V	6
Nastavnici	Dr Novak Kondić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
--------------------------------	---------------------

Nema uslova

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da student savlada profesionalnu etiku i međunarodnu regulativu kao osnov za povećanje povjerenja investitora i menadžmenta prema računovodstvenoj profesiji.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student je osposobljen da prati međunarodnu profesionalnu regulativu. Student dobija jasnu informaciju o sadržaju i značaju Kodeksa etike i međunarodne regulative u oblasti računovodstva i revizije. Student se osposobljava za uključenje i dalje usavršavanje u računovodstvenoj profesiji.

Sadržaj predmeta:

Kodeks etike za profesionalne računovođe. Međunarodni računovodstveni standardi. Međunarodni standardi revizije i kontrole kvaliteta. Kodeks profesionalne etike Međunarodne federacije računovođa (IFAC) sadrži osnovne etičke koncepte, osnovne principe profesionalnog ponašanja, preporučena pravila ispravnog postupanja, zabrane, tumačenja pravila, definicije relevantnih pojmova. Računovodstveni standardi pretpostavljaju koncepte koji se koriste za pretvaranje računovodstvenih evidencija u pouzdane i unificirane računovodstvene izvještaje. Računovodstveni standardi se oslanjaju na računovodstvena načela, oni su njihova detaljna razrada. Standardi revizije sadrže osnovna načela i osnovne postupke zajedno s odgovarajućim uputstvima u obliku objašnjenja i drugih materijala, uključujući priloge. Osnovna načela i osnovne postupke treba shvatiti i primjenjivati u kontekstu objašnjenja i drugih materijala koji pružaju uputstva za njihovu primjenu.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, diskusije i analize slučajeva i konsultacije. Samostalna istraživanja i analize iskustava razvijenih zemalja i transnacionalnih kompanija. Posjeta domaćim i međunarodnim profesionalnim asocijacijama

Literatura:

Code of Ethics for Professional Accountants (revised July 2009), International Ethics Standards Board for Accountants International Federation of Accountants

The 2009 Handbook of International Standards on Auditing and Quality Control, International Federation of Accountants

International Financial Reporting Standards (IRFS), (2008). The International Accounting Standards Board (IASB)

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragan Mikerević, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija i Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Informacione tehnologije u računovodstvu i reviziji			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni		2P+2V	6
Nastavnici	Dr Branko Krsmanović, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da student ovlada akademskim vještinama, znanjem i tehnikama primjene informacionih tehnologija u računovodstvu i reviziji podrazumijevajući da se informacione tehnologije koriste kao podrška globalnoj strategiji poslovne organizacije.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon izučavanja ovog predmeta, student je osposobljen da razumije principe digitalne ekonomije i e-poslovanja, te da ovlada: savremenim tehnikama projektovanja i razvoja računovodstvenih informacionih sistema, zahtjevima kvaliteta računovodstvenog softvera, izradom fizibiliti studije računovodstvenog informacionog sistema, primjenom inofr-macionih tehnologija u glavnoj i pomoćnim knjigama, ERP-tehnologijom kao i principima finansijskog i revizorskog izvještavanja na internetu. Nadalje, student dobija jasnu predstavu o uticaju informacionih tehnologija na proces revizije te o mogućnostima primjene informacionih tehnologija kao podrške revizorskom radu.

Sadržaj predmeta:

Razvoj informacionih tehnologija. Tehnike rada tradicionalne i digitalne ekonomije. Kompjuterske komunikacije, poslovna strategije i IT. Kritični faktori uspjeha. Informacije za donošenje poslovnih odluka. Sistemi za podršku odlučivanju. Informacioni menadžment. Strategijsko planiranje IS. Formulisanje strategije IT. Veza između IT menadžera i korisnika. Savremene tehnike za projektovanje IT. Planiranje i kontrola projekta. Standard računovodstvenog softvera. Tradicionalna struktura odeljenja IS. Pristup nabavci gotovog informacionog sistema. Fizibiliti studija, CASE alati, prototip, informacioni podsistem računovodstva. Raščlanjivanje računovodstveno-finansijskih procesa. Glavna knjiga, tehnologija rada glavne knjige, činioci poslovanja, formalne i logičke kontrole, knjiženje, izvještaji i informacije. Pomoćne analitike glavne knjige. Računovodstvene analize. Pomoćne poslovne knjige. Materijalna evidencija, robna evidencija, evidencija gotovih proizvoda i poluproizvoda. Knjigovodstvo osnovnih sredstava, sitan inventar, blagajničko poslovanje. ERP-tehnologija, faze implementacije ERP sistema, integrisana revizija u okviru ERP sistema. Elektronsko poslovanje, finansijsko izvještavanje i revizorski izvještaji na Internetu. XBRL standard, pitanja bezbednosti, revizija u kompjuterskom okruženju. Tehnike revizije uz računarsku podršku. Etika i kompjuterska tehnologija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, diskusije i analize slučajeva i konsultacije. Samostalna istraživanja, te aktivno učešće studenata u vidu prezentacija koje pojedinačno ili timski pripremaju kao dopunu određene teme. Posjeta poslovnim organizacijama, institucijama i ustanovama koje imaju naprednu IT podršku poslovanju.

Literatura:

Krsmanović B.; Polić S. (2008). *Informacione tehnologije u računovodstvu i reviziji*. Banja Luka: Finrar; Bijeljina: Fakultet spoljne trgovine Bijeljina
 ACCA – *Information systems*, 2004-2005.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Branko Krsmanović, vanredni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija i Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Priprema i prezentacija poslovnih bilansa u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni		2P +2V	6
Nastavnici	Dr Duško Šnjegota, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	–

Ciljevi izučavanja predmeta:

Osnovni cilj izučavanja predmeta je razumijevanje filozofije Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i okolnosti pod kojima se zahtijeva njihova primjena u procesu pripreme i prezentacije poslovnih bilansa, odnosno finansijskih izvještaja. Posebni ciljevi izučavanja predmeta odnose se na razumijevanje značaja i suštine finansijskih i nefinansijskih informacija prezentovanih u poslovnim bilansima zasnovanim na MRS/MSFI od strane njihovih korisnika (investitora, banaka, države i dr.), kao i savladavanje različitih mogućih pristupa pri klasifikaciji, vrednovanju i prezentaciji bilansnih pozicija u skladu sa načelima i principima sadržanim u tim standardima.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student bi trebao biti osposobljen da razumije primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, okolnosti pod kojima se zahtijeva njihova primjena u procesu pripreme i prezentacije poslovnih bilansa, te značaj i suštinu finansijskih i nefinansijskih informacija prezentovanih u poslovnim bilansima zasnovanim na tim standardima, kao i da ovlada različitim metodama i tehnikama klasifikacije, vrednovanja i prezentacije bilansnih pozicija u skladu sa načelima i principima sadržanim u njima. Student bi, takođe, trebao da stekne neophodna znanja za čitanje i analiziranje informacija prezentovanih u poslovnim bilansima pripremljenim na osnovu MRS/MSFI, kao i za donošenje odgovarajućih zaključaka na osnovu takvih informacija.

Sadržaj predmeta:

Nastavna materija predmeta “Priprema i prezentacija poslovnih bilansa u skladu sa MSFI” obuhvata tri relativno nezavisna dijela. Prvi dio obuhvata materiju koja se odnosi na izučavanje načela i principa sadržanih u relevantnim MRS/MSFI koji se koriste prilikom klasifikacije, vrednovanja i prezentacije elemenata finansijskih izvještaja. Drugi dio obuhvata materiju koja se odnosi na razumijevanje uticaja efekata primjene MRS/MSFI na poslovne bilanse, odnosno finansijske izvještaje. Konačno, treći dio bavi se analizom uticaja različitih finansijskih i nefinansijskih informacija prezentovanih u poslovnim bilansima pripremljenim na osnovu MRS/MSFI na proces poslovnog odlučivanja.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, diskusije, analize slučajeva, konsultacije.

Literatura:

Šnjegota, D. (2010). *Primjena MSFI kroz bilansni kontni okvir*. Banja Luka: Ekonomski fakultet; Finrar
Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja – ažurirani prevodi
Naučni i stručni radovi objavljeni u zbornicima radova i časopisima Saveza računovođa i revizora Srbije i Saveza računovođa i revizora Republike Srpske

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Duško Šnjegota, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akaderske diplomske studije Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija i Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Procjena rizika			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni		2P + 2V	6
Nastavnici	Dr Novak Kondić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da se student upozna sa problemom rizika i neizvjesnosti kao osnovnih komponenti budućnosti poslovnih sistema.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Savladavanjem ovoga predmeta, student je osposobljen da prilikom donošenja poslovnih odluka respektuje rizik i pri rukovođenju poslovnim sistemom to ima u vidu. Na ovaj način student će postati osjetljiviji na ovaj faktor kod donošenja poslovnih odluka.

Sadržaj predmeta:

Osnove upravljanja rizikom. Proces upravljanja rizikom. Procjena rizika (kvantitativna i kvalitativna). Tretman rizika. Reakcija na rizik. Izvještavanje o riziku. Primjer evidencije rizika. Nosioci rizika. Upravljanje rizikom i rukovođenje. Upravljanje rizikom u preduzeću i korporativno upravljanje. Definicije korporativnog upravljanja. Rizik i šansa. Princip efikasnosti. Plan revizije. Različite kategorije rizika. Aktivnosti upravljanja rizikom. Projekti i rizik. Koji su konkretni izazovi. Projektni putevi. Problem održivosti rasta i napretka. Jednakost i šansa za sve. Benčmarking. Područja problema. Bostonska matrica.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Izlaganje, diskusije i analize karakterističnih slučajeva. Kroz pristupne radove samostalna istraživanja na ovu temu.

Literatura:

Hancock, H. (2010). *Procjena rizika* – prevod seminarski materijal. London: Crantield School of Management
Hayues, R.; Shilder, A., Dassen, R.; Wallage, P. (2002). *Principi revizije*. Banja Luka: Savez računovođa i revizora Republike Srpske
Đukić, Đ. (2007). *Upravljanje rizikom i kapitalom u bankama*. Beograd: Beogradska berza

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Novak Kondić, vanredni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akaderske diplomske studije Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Smjer: Računovodstvo i revizija i Smjer: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Aktuarska matematika			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni		2P+2V	6
Nastavnici	Dr Milivoj Krčmar, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Ovladavanje savremenim kvantitativnim metodama za analizu i upravljanje rizikom na finansijskim tržištima

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon izučavanja ovog predmeta student je osposobljen da obavlja poslove aktuara.

Sadržaj predmeta:

Vjerovatnoća u životnom osiguranju. Formule za aritmetičke sredine i varijantnost sadašnjih vrijednosti plaćanja po ugovorima za osiguravanje rente. Neredovna buduća renta. Neto i bruto premije. Matematska (premijska) rezerve, (individualne i grupne metode obračuna premijske rezerve). Osiguranje više lica. Zajedničko doživljenje, zajedničke višekratne isplate, zajedničko osiguranje za slučaj smrti. Otkup i primjena ugovornih elemenata polise osiguranja. Otkup polise. Izračunavanje novih elemenata osiguranja. Tehnika diskontovanja budućih troškova za određivanje cijene osiguranja i procjene profitabilnosti. Tehnika gotovinskog toka u zavisnosti od više karakteristika. Promjena na procjeni investicionih ulaganja. Procjene aktiva s fiksnim gotovinskim tokovima.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, vježbe i seminari.

Literatura:

Hull C., John. (2009). *Options, futures and other derivatives*. PIE.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pismeni i usmeni ispit

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Milivoj Krčmar, redovni profesor

Peta godina studija
Odsjek: Poslovna ekonomija
Smjer: Međunarodna ekonomija

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Teorija i politika međunarodne trgovine	2	2			7
Makroekonomija otvorene privrede	2	2			6
Transnacionalne kompanije i korporativno upravljanje	2	2			7
Metodologija NIR-a	2	0			4
Izborni predmet	2	2			6
Integracija i regionalizacija svjetske privrede			2	2	5
Globalizacija i preduzetništvo			2	2	4
Izborni predmet			2	2	6
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

IZBORNI PREDMETI:

Smjer: Međunarodna ekonomija

Međunarodne finansije
 Međunarodni monetarni sistem
 Pravo Evropske unije
 Kvalitet i konkurentnost
 Globalni marketing
 Poslovna kultura i etika

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija i Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Teorija i politika međunarodne trgovine			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	9.	2P+2V	7
Nastavnici	Dr Gordana Čenić-Jotanović, redovni profesor; Dr Milenko Krajišnik, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj je da studenti, na bazi stečenih znanja sa osnovnih studija, istraže trgovinske aspekte međunarodnih ekonomskih odnosa. Međunarodna trgovina i trgovinska politika izučavaju se sa aspekta savremenih teorija međunarodne trgovine koje su osnov, ali i posljedica realnih međunarodnih trgovinskih tokova.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Uz obnavljanje i produbljivanje saznanja iz teorije međunarodne trgovine i politike, student stiče sposobnosti za dalje proučavanje međunarodnih trgovinskih tokova sa teorijskog aspekta ali i sposobnosti menadžerskog uključivanje u spoljnotrgovinske tokove.

Sadržaj predmeta:

Uvod u teoriju i trgovinsku politiku međunarodne trgovine. Teorija međunarodne trgovine sa aspekta liberalističkih i protekcionističkih teorija. Uticaj međunarodne trgovine na nacionalnih dohodak i međuzavisnost ovih veličina. Mikroekonomski analiza formiranja cijena u međunarodnoj razmjeni. Odnosi razmjene i elastičnosti u međunarodnoj trgovini. Teorija i politika instrumenata trgovinske politike: carine, necarinski protekcionistički instrumenti i posebna analiza savremenih protekcionističkih mjera u trgovinskoj politici. Međunarodna trgovina kao faktor globalizacije. Pravila u međunarodnoj trgovini: institucionalizacija, uloga STO i drugih međunarodnih institucija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, konsultacije, samostalna izlaganja studenata, samostalni pisani radovi studenata i organizovanje radionica.

Literatura:

Krugman, P.; Obstfeld, M. (2009). *Međunarodna ekonomija, teorija i politika*. Beograd: Data status
 Salvatore, D. (2009). *Međunarodna ekonomija*. Beograd: CID
 Čenić-Jotanović, G. (2009). *Međunarodna ekonomija*. Banja Luka: Grafomark

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pristupni rad – analiza dogovorene teme, usmena provjera znanja, seminarski rad po želji studenta.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Gordana Čenić-Jotanović, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija i Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Makroekonomija otvorene privrede			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	9	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Goran Popović, vanredni profesor; Dr Borivoje Krušković, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Osnovni cilj predmeta je da student korišćenjem metoda makroekonomske analize može dati ocjenu makroekonomskih kretanja za nacionalnu ili međunarodnu ekonomiju.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student dobija jasnu predstavu o fundamentalnim makroekonomskim teorijama, analizama i mjerama. On kritički ocjenjuje rezultate makroekonomske analize i ekonomska kretanja, kako u nacionalnoj ekonomiji, tako i na međunarodnom planu. Student makroekonomsku analizu koristi za ocjenu tekućih ekonomskih kretanja, i stiče znanja za procjenu budućih trendova i promjena. Sve analize se temelje na najsavremenijoj makroekonomskoj teoriji i praksi.

Sadržaj predmeta:

Makroekonomski agregati i pokazatelji. Platni bilans, mobilnost kapitala i kamatni paritet. Učinak kretanja kapitala na platnu bilansu. Uravnoteženje platne bilanse; Solow-Swann model. Egzogeni model rasta: Ramsey-Cass-Kompans model optimizacije. Nove teorije rasta. Ciklusi: drugačija viđenja ekonomskog procesa. Dinamička interpretacija nezaposlenosti – iskustva EU. Shapiro-Stiglitz model. Investicije. Realni devizni kurs i primarni tekući račun. Dugoročne i kratkoročne determinante deviznog kursa. Determinante tražnje za novcem i ravnotežna uloga kamatne stope. Inflacija i Fišerov princip. Trošak inflacije i očekivanja. Ciljevi, targeti i instrumenti monetarne politike. Izvedena tražnja za primarnim novcem i operacije na otvorenom tržištu. Monetarna politika u otvorenoj privredi. Intervencije na otvorenom tržištu i sterilizacija. Dihotomija, neutralnost novca i opšta ravnoteža sa rigidnim cijenama. Mundell-Fleming model. Monetarna unija, devizno vijeće, dolarizacija. IS-LM i AS-AD modeli. Finansiranje deficita. Makroekonomska stabilizacija. Krize deviznog kursa. Lukasova kritika. Portfolio Balanse model. Optimalno valutno područje. Makroekonomske prognoze. Makroekonomske implikacije regionalne politike. Makroekonomija i politika. Eksternalije.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja i vježbe; seminarski radovi.

Literatura:

Burda, M.; Vploš, Č. (2004). *Makroekonomija*. Beograd: CLDS
 Kovač, O. (2003). *Međunarodne finansije*. Beograd: CID
 Kovač, O. (2002). *Spoljnoekonomska ravnoteža i privredni rast*. Beograd: CID
 Romer, D. (1996). *Advanced Macroeconomics*. New York: Mc Graw Hill

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Kontinuirana provjera znanja; testovi, seminarski radovi. Ispiti: pisani i usmeni.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Goran Popović, vanredni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akaderske diplomske studije Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija i Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Transnacionalne korporacije i korporativno upravljanje			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	9	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Zdravko Todorović, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Ovaj predmet ima za cilj razviti analitički okvir koji objašnjava upravljačke odnose modernih domaćih preduzeća i transnacionalnih korporacija.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student treba da razumije osnovna elemente teorije modernih domaćih preduzeća i transnacionalnih korporacija. Student dobija jasnu predstavu o upravljačkoj strukturi modernih domaćih preduzeća i transnacionalnih korporacija i njihov uticaj na ekonomski razvoj. Student je osposobljen da definiše poslovnu strategiju preduzeća, zasnovanu na OECD principima korporativnog upravljanja.

Sadržaj predmeta:

Transnacionalnih korporacija: Pojava transnacionalnih korporacija. Pojam transnacionalnih korporacija. Tipovi transnacionalnih korporacija. Transnacionalne korporacije u svjetskoj ekonomiji: lideri globalizacije. Transnacionalne korporacije i ekonomski razvoj: ugao zemlje uvoza kapitala. Transnacionalne korporacije i ekonomski razvoj: ugao zemlje izvoznice kapitala. Transnacionalne korporacije i korporativno upravljanje.

Korporativno upravljanje: Pojam korporacije, problem principal-agent. Pojam, teorijski pristupi i mehanizmi korporativnog upravljanja uz osvrt na OECD principe i EU direktive i preporuke. Akcionarsko društvo: trougao vlasnika, nadzornog i upravnog odbora. Nadzorni odbor kao ključni organ kontrole i strateškog upravljanja. Skupština akcionara. Otvoreni i zatvoreni sistemi korporativnog upravljanja: njemački i anglo-američki sistem korporativnog upravljanja. Primjer iz regije. Korporativno upravljanje i tržište kapitala. Objavljivanje i transparentnost izvještavanja. Korporativno upravljanje u tranzicijskim zemljama uz poseban osvrt na posljedice privatizacije na akcionarsku strukturu i kulturu. Korporativna društvena odgovornost i korporativno upravljanje. Etika i korporativno upravljanje. Konvergencija sistema korporativnog upravljanja i najbolje prakse. Studije slučaja: ENRON, Sjedinjene Američke Države; Parmalat, Italija; Lehman Brothers, Sjedinjene Američke Države; UBS, Švicarska i Merrill Lynch, Sjedinjene Američke Države. Kontinuirani razvoj korporativnog upravljanja: zahtjevi investitora i "standard-setters" (OECD, IFC).

Dodatne tematske oblasti: Kontrolni procesi: upravljanje rizikom, interna kontrola i interna revizija u sistemu korporativnog upravljanja. Korporativno upravljanje u finansijskim institucijama. Performans i kompenzacija za izvršne i neizvršne direktore. Korporativno upravljanje u firmama sa većinskim državnim vlasništvom. Korporativno upravljanje u porodičnim firmama: institucije porodičnog upravljanja i specifični problemi upravljanja u porodičnim firmama. Insider trading i regulacija protoka cjenovno osjetljivih informacija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Ilustracije i vježbe. Pored primjera koji će se diskutovati, na časovima će se rješavanje problemskih zadataka kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme. Diskusija slučajeva iz prakse. Izrada i izlaganje seminarskog rada, uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Todorović Z.; Babić M. (2008). *Korporativno upravljanje kao faktor ubrzanog razvoja privrede*. Banja Luka: Atlantik
 Lojpur A.; Lakićević M. (2009). *Korporacijsko upravljanje u teoriji i praksi privatizacije*. Dopunjeno izd. Podgorica: Ekonomski fakultet

Priručnik iz korporativnog upravljanja za firme u Bosni i Hercegovini. (2009). Međunarodna finansijska korporacija (IFC)

Dodatna literatura:

Priručnik za upravljanje porodičnim firmama (izdanje za BiH). (2009). Međunarodna finansijska korporacija (IFC) 2

Corporate Governance Lessons from the Financial Crisis. (2008). OECD

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	4 boda	Kolokvij I	0 – 35 bod.	Završni ispit	0 – 16 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 10 bodova	Kolokvij II	0 – 35 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Nema

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zdravko Todorović, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija i Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Metodologija naučno-istraživačkog rada			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	9	2+0	4
Nastavnici	Dr Vujo Vukmirica, profesor emeritus; Dr Ivan Šijaković, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je upoznavanje studenata sa osnovnim principima, funkcijama i praktičnim rješenjima primjene različitih metodologija naučnog istraživanja u području društvenih nauka. Osnovna znanja pružiće se iz oblasti naučno istraživačke metodologije.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Po okončanju kursa, studenti bi trebalo da budu sposobni: da koriste osnovna znanja iz područja filozofije i logike u cilju razumijevanja naučnog istraživanja; efikasno koriste i procjenjuju informacione resurse, kao i da primjenjuju odgovarajuće metode izrade naučnih radova ili istraživačkih izvještaja; studenti će uspješno koristiti odgovarajuće naučne, istraživačke metode za rješavanje određenih istraživački zadataka i problema.

Sadržaj predmeta:

Osnove naučne teorije i istraživanja. Poslovna i ekonomska istraživanja u širem naučnom kontekstu. Konceptualni temelji istraživanja (koncepti, teorije i modeli; formulacija i objašnjenje istraživačkih tema i problema. Definisanje predmeta i cilja istraživanja, formulisanje hipoteza istraživanja. Istraživački pristupi, strategije i planiranje (izbor istraživačkih metoda, određivanje populacije i uzorka istraživanja). Teorijski prikaz istraživanja (pregled literatura i istraživanja u skladu sa konceptom istraživanja). Operacionalizacija istraživanja (mjerenje ekonomskih varijabli; tipologija podataka; pretraživanje primarnih i sekundarnih izvora; sređivanje podataka, analiza podataka; testiranje hipoteza). Diskusija rezultata. Pisanje istraživačkog rada. Usmene prezentacije istraživačkih radova.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se rješavati problemski zadaci kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Diskusija slučajeva iz prakse. Izrada i izlaganje seminarskog rada.

Literatura:

Todorović, Z.; Šijaković, I.; Marić, T. (2007). *Uputstvo za izradu stručnih i naučnih radova*. Banja Luka: Ekonomski fakultet
 Ristić, Ž. (2006). *O istraživanju, metodi i znanju*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja
 Zelenika, R. (1998). *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog rada*, 3. izmijenjeno i dopunjeno izd. Rijeka: Ekonomski fakultet
 Kukić, S. (2005). *Metodologija znanstvenog istraživanja*. Mostar: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Nema

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zdravko Todorović, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akaderske diplomske studije Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Integracija i regionalizacija svjetske privrede			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	10.	2P+2V	5
Nastavnici	Dr Vujo Vukmirica, profesor emeritus; Dr Goran Popović, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je da student savlada principe i sagleda odnose unutar savremenih tokova u svjetskoj privredi kako bi shvatio ulogu integrativnih procesa i njihov uticaj na ekonomska kretanja u svijetu.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student dobija jasna saznanja i predstavu o integrativnim procesima u svijetu i uticaju tih procesa na robne i finansijske tokove. Takođe upoznaje sve oblike regionalnih ekonomskih integracija i njihov značaj za zemlje članice i ukupnu svjetsku privredu. Posebno se detaljno upoznaje sa svim aspektima Evropske unije.

Sadržaj predmeta:

Osnovne karakteristike i tendencije u savremenoj svjetskoj privredi – razvoj svjetske privrede, karakteristike, globalni procesi, aktuelni izazovi. Integracija robnih tokova – razvoj međunarodne trgovine i uticaj integracija na međunarodnu trgovinu, razvoj i integracija finansijskih tokova, karakteristike međunarodnih tokova kapitala. Integracija tržišta rada – kretanje radne snage, konkurentnost pojedinih regiona. Uloga transnacionalnih kompanija u integraciji svjetske privrede – nastanak i razvoj transnacionalnih kompanija. Oblici transnacionalnih kompanija, način poslovanja i djelovanje na integrativne procese. Regionalne ekonomske integracije – motivi i efekti integracija, institucionalni oblici međunarodnih integracija. Evropska unija. Druge regionalne integracije.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, vježbe i seminarska nastava sa izradom seminarskih radova.

Literatura:

Krugman, P., Obstfeld, M. (2008). *Međunarodna ekonomija, teorija i politika*. Beograd: Data status, Jovanović, M. (2006). *Evropske ekonomske integracije*. Beograd

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Kontinuirana provjera znanja, izrada i prezentacija seminarskog rada i usmeni ispit

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Milenko Krajišnik, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija i Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Globalizacija i preduzetništvo			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	10.	2P+2V	4
Nastavnici	Dr Nikola Vukmirović, redovni profesor; Dr Saša Petković, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da student savlada teoriju globalizacije ekonomskog i preduzetničkog okruženja, te da shvati metode upravljanja međunarodnim preduzetničkim poduhvatima, transferom tehnologije, znanja i preduzetničkih vještina. Krajnji cilj je osposobljavanje za inovativan, odnosno natprosječan način razmišljanja i kreiranje novih preduzetničkih poduhvata zasnovanih na znanju.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student je osposobljen da prati megatrendove poslovanja u uslovima globalizacije. Student dobija jasnu predstavu o sadržaju, značaju i funkcionalnosti obrazovanja iz preduzetništva u cilju povezivanja obrazovanja, privrede i državnih institucija. Student se osposobljava za uključivanje u međunarodne istraživačke projekte, samozapošljavanje i dalje usavršavanje u profesionalnom preduzetničkom konsaltingu.

Sadržaj predmeta:

Globalizacija ekonomskog i preduzetničkog okruženja i globalizacija poslovanja: nove tehnologije i polovna predviđanja. Međunarodni transferi: tehnologije, znanja i preduzetničkog iskustva. Megatrendovi u razvoju savremenog preduzetništva: ekonomska globalizacija, tehnologizacija, informatizacija, internacionalizacija i ekologizacija u preduzetništvu. Inovacije i preduzetništvo u teoriji i praksi ekonomskog razvoja. Metode i tehnike smanjenja neizvjesnosti i rizika u preduzetništvu. Izgradnja preduzetničke infrastrukture i preduzetničkog društva. Preduzetnička ekonomija, inovacije i tranziciona paradigma. Obrazovanje za preduzetništvo kao ključni faktor novog ekonomskog razvoja. Specijalni oblici preduzetništva: porodično, žensko, ruralno preduzetništvo, itd. Pravci razvoja preduzetništva u budućnosti. Načela međunarodnog preduzetništva. Preduzetničke strategije i ekonomske promjene u EU. Preduzetnički inteliđens i interno preduzetništvo u transnacionalnim kompanijama. Iskustva razvijenih zemalja u pokretanju i upravljanju preduzetničkim poduhvatima.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, diskusije i analize slučajeva i konsultacije. Samostalna istraživanja i analize iskustava razvijenih zemalja i transnacionalnih kompanija. Posjeta međunarodnim institucijama specijalizovanim za istraživanje globalizacije poslovanja, međunarodnog preduzetništva i transfer znanja tehnologije i iskustava.

Literatura:

Vukmirović, N. (2006). *Savremeno preduzetništvo*. Banja Luka: Ekonomski fakultet,
 Barringer, B.R.; Ireland, R.D. (2006). *Entrepreneurship*. University of Central Florida, A & M

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Nikola Vukmirović, redovni profesor

Peta godina studija
Odsjek: Poslovna ekonomija
Smjer: Menadžment i preduzetništvo

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Transnacionalne kompanije i korporativno upravljanje	2	2			7
Globalni marketing	2	2			6
Teorija i politika međunarodne trgovine	2	2			7
Metodologija NIR-a	2	0			4
Izborni predmet	2	2			6
Globalizacija i preduzetništvo			2	2	5
Menadžerske vještine			2	2	4
Izborni predmet			2	2	6
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

IZBORNI PREDMETI

Smjer: Menadžment i preduzetništvo

Kvalitet i konkurentnost
Analiza poslovanja u malim i srednjim preduzećima
Menadžment neprofitnih organizacija
Poslovna kultura i etika
Međunarodne finansije
Međunarodni monetarni sistem
Pravo Evropske unije

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akaderske diplomske studije Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija i Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Transnacionalne korporacije i korporativno upravljanje			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	9	2P+2V	7
Nastavnici	Dr Zdravko Todorović, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Ovaj predmet ima za cilj razviti analitički okvir koji objašnjava upravljačke odnose modernih domaćih preduzeća i transnacionalnih korporacija.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student treba da razumije osnovna elemente teorije modernih domaćih preduzeća i transnacionalnih korporacija. Student dobija jasnu predstavu o upravljačkoj strukturi modernih domaćih preduzeća i transnacionalnih korporacija i njihov uticaj na ekonomski razvoj. Student je osposobljen da definiše poslovnu strategiju preduzeća zasnovanu na OECD principima korporativnog upravljanja.

Sadržaj predmeta:

Transnacionalne korporacije: Pojava transnacionalnih korporacija. Pojam transnacionalnih korporacija. Tipovi transnacionalnih korporacija. Transnacionalne korporacije u svjetskoj ekonomiji: lideri globalizacije. Transnacionalne korporacije i ekonomski razvoj: ugao zemlje uvoza kapitala. Transnacionalne korporacije i ekonomski razvoj: ugao zemlje izvoznice kapitala. Transnacionalne korporacije i korporativno upravljanje.

Korporativno upravljanje: Pojam i određenje korporativnog upravljanja. Teorijski pristupi korporativnom upravljanju. Mehanizmi korporativnog upravljanja. Otvoreni i zatvoreni sistemi korporativnog upravljanja. Njemački sistem korporativnog upravljanja. Angloamerički sistem korporativnog upravljanja. Korporativno upravljanje u tranzicijskim zemljama. Korporativna društvena odgovornost preduzeća. Konvergencija sistema korporativnog upravljanja i najbolje prakse.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se rješavanje problemskih zadataka kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Diskusija slučajeva iz prakse. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse, kako bi studenti naučili kako da stečena znanja upotrebe u praktične svrhe. Izrada i izlaganje seminarskog rada, uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Babić, M.; Todorović, Z. (2008). *Korporativno upravljanje kao faktor ubrzanog razvoja privrede*. Banja Luka: Atlantik

Pitelis, C.; Sugden, R. (2000). *The Nature of Transnational Firm*. Roulledge

Monks, R. A.G.; Minow, N. (2004). *Corporate governance*. 3ed. Blackwell Business

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Nema

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zdravko Todorović, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akadske diplomske studije Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Globalni marketing			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	9.	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Perica Macura, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj je da studenti na bazi stečenih znanja sa osnovnih studija istraže elemente i procese globalnog marketinga. Globalni marketing se izučava iz ugla procesa globalizacije tržišta i tendencija u savremenom marketingu.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Uz obnavljanje i produbljivanje saznanja iz marketinga i međunarodnog marketinga student stiče sposobnosti i znanja za proučavanje tokova globalnog marketinga sa teorijskog aspekta ali i sposobnosti i znanja menadžerskog uključivanja u moderne tržišne (marketinške) tokove.

Sadržaj predmeta:

Uvod u osnovne principe marketinga i međunarodnog marketinga. Globalizacija i savremeni procesi na tržištu. Globalizacija i potrošači. Aktuelne tendencije u savremenom marketingu. Karakteristike globalnog marketinga. Globalna marketinška strategija. Strategije inicijalnog ulaska na tržište. Globalna konkurentska prednost. Pozicioniranje i segmentacija globalnog tržišta. Korporativna infrastruktura za globalni marketing. Dinamika globalizacije.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, konsultacije, samostalna izlaganja studenata, samostalni pisani radovi studenata i organizovanje radionica.

Literatura:

Douglas, S.; Craig, S. (1997). *Globalna marketing strategija*. Beograd: Grmeč
 Cateora, Ph. (1996). *International marketing*. New York: Irwin McGraw-Hill
 Jović, M. (2006). *Međunarodni marketing*. Beograd: Interma Net
 Rakita, B. (2009). *Međunarodni marketing*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Macura, P. (2009). *Marketing – osnove*. Banja Luka: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pristupni rad – analiza dogovorene teme, usmena provjera znanja, seminarski rad po želji studenta.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Perica Macura, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija i Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Teorija i politika međunarodne trgovine			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	9.	2P+2V	7
Nastavnici	Dr Gordana Čenić-Jotanović, redovni profesor; Dr Milenko Krajišnik, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj je da studenti, na bazi stečenih znanja sa osnovnih studija, istraže trgovinske aspekte međunarodnih ekonomskih odnosa. Međunarodna trgovina i trgovinska politika izučavaju se sa aspekta savremenih teorija međunarodne trgovine koje su osnov, ali i posljedica realnih međunarodnih trgovinskih tokova.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Uz obnavljanje i produbljivanje saznanja iz teorije međunarodne trgovine i politike, student stiče sposobnosti za dalje proučavanje međunarodnih trgovinskih tokova sa teorijskog aspekta, ali i sposobnosti menadžerskog uključivanje u spoljnotrgovinske tokove.

Sadržaj predmeta:

Uvod u teoriju i trgovinsku politiku međunarodne trgovine. Teorija međunarodne trgovine sa aspekta liberalističkih i protekcionističkih teorija. Uticaj međunarodne trgovine na nacionalnih dohodak i međuzavisnost ovih veličina. Mikroekonomski analiza formiranja cijena u međunarodnoj razmjeni. Odnosi razmjene i elastičnosti u međunarodnoj trgovini. Teorija i politika instrumenata trgovinske politike: carine, necarinski protekcionistički instrumenti i posebna analiza savremenih protekcionističkih mjera u trgovinskoj politici. Međunarodna trgovina kao faktor globalizacije. Pravila u međunarodnoj trgovini: institucionalizacija, uloga STO i drugih međunarodnih institucija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, konsultacije, samostalna izlaganja studenata, samostalni pisani radovi studenata i organizovanje radionica.

Literatura:

Krugman, P.; Obstfeld, M. (2009). *Međunarodna ekonomija, teorija i politika*. Beograd: Data status
 Salvatore, D. (2009). *Međunarodna ekonomija*. Beograd: CID
 Čenić-Jotanović, G. (2009). *Međunarodna ekonomija*. Banja Luka: Grafomark

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pristupni rad – analiza dogovorene teme, usmena provjera znanja, seminarski rad po želji studenta.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Gordana Čenić-Jotanović, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija i Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Metodologija naučno-istraživačkog rada			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	9	2+0	4
Nastavnici	Dr Vujo Vukmirica, profesor emeritus; Dr Ivan Šijaković, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je upoznavanje studenata sa osnovnim principima, funkcijama i praktičnim rješenjima primjene različitih metodologija naučnog istraživanja u području društvenih nauka. Osnovna znanja pružiće se iz oblasti naučno istraživačke metodologije.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Po okončanju kursa, studenti bi trebalo da budu sposobni: da koriste osnovna znanja iz područja filozofije i logike u cilju razumijevanja naučnog istraživanja; efikasno koriste i procjenjuju informacione resurse, kao i da primjenjuju odgovarajuće metode izrade naučnih radova ili istraživačkih izvještaja; studenti će uspješno koristiti odgovarajuće naučne, istraživačke metode za rješavanje određenih istraživački zadataka i problema.

Sadržaj predmeta:

Osnove naučne teorije i istraživanja. Poslovna i ekonomska istraživanja u širem naučnom kontekstu. Konceptualni temelji istraživanja (koncepti, teorije i modeli; formulacija i objašnjenje istraživačkih tema i problema. Definisane predmeta i cilja istraživanja, formulisanje hipoteza istraživanja. Istraživački pristupi, strategije i planiranje (izbor istraživačkih metoda, određivanje populacije i uzorka istraživanja). Teorijski prikaz istraživanja (pregled literatura i istraživanja u skladu sa konceptom istraživanja). Operacionalizacija istraživanja (mjerenje ekonomskih varijabli; tipologija podataka; pretraživanje primarnih i sekundarnih izvora; sređivanje podataka, analiza podataka; testiranje hipoteza). Diskusija rezultata. Pisanje istraživačkog rada. Usmene prezentacije istraživačkih radova.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Ilustracije i vježbe. Pored primjera koji će se diskutovati, na časovima će se rješavati problemski zadaci kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Diskusija slučajeva iz prakse. Izrada i izlaganje seminarskog rada.

Literatura:

Todorović, Z.; Šijaković, I.; Marić, T. (2007). *Uputstvo za izradu stručnih i naučnih radova*. Banja Luka: Ekonomski fakultet
 Ristić, Ž. (2006). *O istraživanju, metodi i znanju*, Beograd: Institut za pedagoška istraživanja
 Zelenika, R. (1998). *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog rada*, 3. izmijenjeno i dopunjeno izd. Rijeka: Ekonomski fakultet
 Kukić, S. (2005). *Metodologija znanstvenog istraživanja*. Mostar: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Nema

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zdravko Todorović, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija i Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Globalizacija i preduzetništvo			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	10.	2P+2V	4
Nastavnici	Dr Nikola Vukmirović, redovni profesor; Dr Saša Petković, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da student savlada teoriju globalizacije ekonomskog i preduzetničkog okruženja, te da shvati metode upravljanja međunarodnim preduzetničkim poduhvatima, transferom tehnologije, znanja i preduzetničkih vještina. Krajnji cilj je osposobljavanje za inovativan, odnosno natprosječan način razmišljanja i kreiranje novih preduzetničkih poduhvata zasnovanih na znanju.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student je osposobljen da prati megatrendove poslovanja u uslovima globalizacije. Student dobija jasnu predstavu o sadržaju, značaju i funkcionalnosti obrazovanja iz preduzetništva u cilju povezivanja obrazovanja, privrede i državnih institucija. Student se osposobljava za uključivanje u međunarodne istraživačke projekte, samozapošljavanje i dalje usavršavanje u profesionalnom preduzetničkom konsaltingu.

Sadržaj predmeta:

Globalizacija ekonomskog i preduzetničkog okruženja i globalizacija poslovanja: nove tehnologije i polovna predviđanja. Međunarodni transferi: tehnologije, znanja i preduzetničkog iskustva. Megatrendovi u razvoju savremenog preduzetništva: ekonomska globalizacija, tehnologizacija, informatizacija, internacionalizacija i ekologizacija u preduzetništvu. Inovacije i preduzetništvo u teoriji i praksi ekonomskog razvoja. Metode i tehnike smanjenja neizvjesnosti i rizika u preduzetništvu. Izgradnja preduzetničke infrastrukture i preduzetničkog društva. Preduzetnička ekonomija, inovacije i tranziciona paradigma. Obrazovanje za preduzetništvo kao ključni faktor novog ekonomskog razvoja. Specijalni oblici preduzetništva: porodično, žensko, ruralno preduzetništvo, itd. Pravci razvoja preduzetništva u budućnosti. Načela međunarodnog preduzetništva. Preduzetničke strategije i ekonomske promjene u EU. Preduzetnički inteliđžens i interno preduzetništvo u transnacionalnim kompanijama. Iskustva razvijenih zemalja u pokretanju i upravljanju preduzetničkim poduhvatima.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, diskusije i analize slučajeva i konsultacije. Samostalna istraživanja i analize iskustava razvijenih zemalja i transnacionalnih kompanija. Posjeta međunarodnim institucijama specijalizovanim za istraživanje: globalizacije poslovanja, međunarodnog preduzetništva i transfer znanja tehnologije i iskustava.

Literatura:

Vukmirović, N. (2006). *Savremeno preduzetništvo*. Banja Luka: Ekonomski fakultet,
 Barringer, B.R.; Ireland, R.D. (2006). *Entrepreneurship*. University of Central Florida, A & M

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Nikola Vukmirović, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija i Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Menadžerske vještine			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	10.	2P+2V	5
Nastavnici	Dr Gordana Ilić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Steći potrebna menadžerska znanja i vještine, saznati njihovu važnost i ulogu, te ih primijeniti u situacijama u kojima one mogu biti od kritične važnosti za poslovni uspjeh određene organizacije.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Studentima se daje mogućnost uvida u široki spektar menadžerskih znanja i vještina potrebnih u svakodnevnom vođenju poslova, te njihovo sticanje za uspješno upravljanje i vođenje organizacija u savremenim i turbulentnim uslovima poslovanja. Potrebno je razviti interes za praktičnu primjenu menadžerskih vještina kojima je moguće efikasno uticati na ponašanje zaposlenih, uspješno komuniciranje u različitim poslovnim situacijama, prepoznavanje i efikasno rješavanje konfliktnih situacija, te stvaranje imidža o uspješnosti organizacije.

Sadržaj predmeta:

Uvod. Lične vještine menadžera (opšte vještine – ophođenje s ljudima; konceptualna, socijalna i tehnička znanja i vještine). Upravljanje vremenom menadžera. Umijeće i sposobnost delegiranja. Interpersonalne vještine (vještina razvijanja dobrih odnosa sa saradnicima i uopšte zaposlenima, vještine uticanja na druge – liderstvo, vještine savjetovanja i obučavanja – *coaching*, vještina umrežavanja). Komunikacijske vještine (važnost komunikacionih vještina, vještine interpersonalne komunikacije – vještine slušanja i neverbalne komunikacije). Grupne vještine (vještine upravljanja grupama, vještine upravljanja sukobima, vještine upravljanja promjenama). Ostale vještine i tehnike menadžmenta (poređenje s praksom najboljih – *benchmarking*, izmještanje – *outsourcing*, uravnotežena lista pokazatelja uspješnosti – *balanced scorecard BSC*, upravljanje pomoću ciljeva MBO).

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, vježbe, poslovni slučajevi, samostalna izrada seminarskih radova i praktičnih zadataka. Nastava je interaktivna, te se podržavaju razgovori i rasprave.

Literatura:

Bahtijarević-Šiber, F.; Sikavica, P.; Pološki Vokić, N. (2008). *Suvremeni menadžment – vještine, sustavi i izazovi*. Zagreb: Školska knjiga
Whetten D.; Cameron K. (2007). *Developing Management Skills*. New Jersey: Prentice Hall
Ognjanov, G. (2004). *Komunikativna moć prodaje*. Beograd: Dosije
Ilić, G. (2005). *Osnovi menadžmenta*. Laktaši: Grafomark

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Aktivnost na nastavi se procjenjuje izradom seminarskih radova, rasprava i studije slučaja. Kolokvij može biti pismeni dio ispita. Završni ispit se odnosi samo na teorijska pitanja.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Gordana Ilić, vanredni profesor

Peta godina studija
Odsjek: Poslovna ekonomija
Izborni predmeti:

Smjer: Međunarodna ekonomija

Međunarodne finansije
Međunarodni monetarni sistem
Pravo Evropske unije
Kvalitet i konkurentnost
Poslovna kultura i etika
Globalni marketing

Smjer: Menadžment i preduzetništvo

Međunarodne finansije
Međunarodni monetarni sistem
Pravo Evropske unije
Kvalitet i konkurentnost
Poslovna kultura i etika
Analiza poslovanja u malim i srednjim preduzećima
Menadžment neprofitnih organizacija

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akaderske diplomske studije Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija i Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Međunarodne finansije			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni		2P+2V	6
Nastavnici	Dr Vasilj Žarković, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da studentima pruži šira saznanja iz oblasti međunarodnih finansija. U proteklih nekoliko decenija, međunarodne finansije su zabilježile brz, a u određenim periodima, i veoma buran razvoj. Velike finansijske i valutne krize tokom prošlog i početkom ovog vijeka skrenule su pažnju na probleme kojima se bave međunarodne finansije. Kompleksni odnosi u međunarodnim finansijama, usljed kontinuiranog razvoja, finansijske globalizacije i finansijske integracije nacionalnih ekonomija, postavljaju nove zadatke i zahtjeve pred ekonomsku teoriju, koja treba da odgovore na različite izazove i krize sa kojima se svijet suočava.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Sticanje saznanja iz oblasti međunarodnih finansija i osposobljavanje studenata za razumijevanje savremenih kretanja u međunarodnim finansijama.

Sadržaj predmeta:

Ključne tematske oblasti koje obuhvata predmet međunarodne finansije su: Devizni kurs i devizno tržište. Faktori koji determinišu nivo deviznih kurseva. Fiksni devizni kursevi i devizne intervencije. Makroekonomska politika u uslovima fluktuirajućih deviznih kurseva. Platni bilans. Međunarodni monetarni sistem. Evropska monetarna unija. Međunarodno tržište kapitala. Valutne krize i špekulativni napadi. Problemi međunarodne zaduženosti i dužničke krize. Ekonomske reforme 90-ih godina 20.vijek. Zemlje u razvoju – rast krize i reforme.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, vježbe i konsultacije.

Literatura:

Kovač, O. (2004). *Međunarodne finansije*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Miljković, D. (2008). *Međunarodne finansije*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Jovanović Gavrilović, P. (2008). *Međunarodno poslovno finansiranje*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Pelević, B.; Vučković, V. (2007). *Međunarodna ekonomija*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Krugman, P.; Obstfeld, M. (2009). *Međunarodna ekonomija*. Zagreb: Mate
 Mishkin, F.; Eakins, S. (2005). *Finansijska tržišta i institucije*. Zagreb: Mate

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Kolokvij i završni ispit.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Vasilj Žarković, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija i Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Međunarodni monetarni sistem			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni		2P+2V	6
Nastavnici	Dr Dragana Bašić, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da studentima pruži šira saznanja iz oblasti međunarodnog monetarnog sistema. Međunarodni monetarni sistem se tokom vremena značajno mijenjao. Mijenjali su se ekonomski mehanizmi, pravila igre, svjetska ekonomija se ubrzano razvijala, što je zahtijevalo i promjene u funkcionisanju međunarodnog monetarnog sistema. Međunarodni monetarni sistem se mijenjao, ali su ciljevi ostajali uvijek isti. Ti ciljevi su ostvarenje unutrašnje i spoljne ravnoteže.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Sticanje širih saznanja o međunarodnom monetarnom sistemu i osposobljavanje studenta za razumijevanje savremenih kretanja u međunarodnom monetarnom sistemu.

Sadržaj predmeta:

Ključne tematske oblasti koje obuhvata predmet međunarodni monetarni sistem su: Ciljevi makroekonomske politike u otvorenoj privredi. Međunarodni zlatni standard. Bretonvudski sistem i MMF. Problemi međunarodne likvidnosti. Makroekonomska politika u uslovima fluktuirajućih kurseva. Optimalna valutna područja i evropsko iskustvo. Evropska monetarna unija i njena budućnost. Problemi spoljne ravnoteže u SAD. Međunarodni monetarni sistem i zemlje u razvoju. Kriza međunarodnog monetarnog sistema.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, vježbe i konsultacije.

Literatura:

Kovač, O. (2004). *Međunarodne finansije*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Miljković, D. (2008). *Međunarodne finansije*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Jovanović Gavrilović, P. (2008). *Međunarodno poslovno finansiranje*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Pelević, B.; Vučković, V. (2007). *Međunarodna ekonomija*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Krugman, P.; Obstfeld, M. (2009). *Međunarodna ekonomija*. Zagreb: Mate
 Mishkin, F.; Eakins, S. (2005). *Finansijska tržišta i institucije*. Zagreb: Mate

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Kolokvij i završni ispit.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Vasilj Žarković, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akaderske diplomske studije Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija i Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Pravo Evropske unije			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni		2P+2V	6
Nastavnici	Dr Rajko Kasagić, vanredni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je upoznavanje studenata sa funkcionisanjem institucija EU, te načinima donošenja odluka i njihovoj implementaciji. Studenti će se upoznati sa osnovnim pravnim aspektima nekih zajedničkih politika EU.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student dobija osnovna znanja o odlučivanju i funkcionisanju pravnog sistema EU. Ovo se posebno odnosi na neke zajedničke politike (politika konkurencije, zajednička agrarna politika itd.). Student se osposobljava za pronalaženje i osnovno tumačenje pravnih akata EU koji se, prije svega, odnose na funkcionisanje ekonomskog sistema i pojedinih ekonomskih sektora i oblasti, te za mogućnost njihovog korišćenja.

Sadržaj predmeta:

Uvod: nastanak i razvoj EU. Institucije EU (Evropski savjet, Savjet EU, Evropska komisija, Evropski parlament, Evropski sud pravde, Evropski računovodstveni sud, Komiteti, ECB, EIB itd.). Najvažniji dokumenti i događaji u EU. Osnovni pokazatelji EU27. Ključni politički momenti i način donošenja odluka u EU. Pojam i priroda komunitarnog prava. Pojam i vrste izvora prava u EU. Pravo unutrašnjeg tržišta, načela slobode kretanja kapitala, robe i usluga. Pravni aspekti carinske politike EU. Pravni aspekti zajedničke poljoprivredne politike EU. Pravni aspekti spoljno-trgovinske politike EU. Pravni aspekti industrijske politike EU. Opšta i posebna pitanja prava konkurencije. Pravni aspekti spajanja, pripajanja i zloupotrebe dominantnog položaja;. Uslovi pristupanja i pravni aspekti sporazuma o pridruživanju. Budući pravci razvoja EU.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja; vježbe; izrada seminarskih radova.

Literatura:

Kasagić, R. (2005). *Pravo Evropske unije*. Banja Luka: Ekonomski Fakultet
 Vukadinović, R., (2006). *Pravo Evropske unije*. Banja Luka: Pravni fakultet. Kragujevac: Pravni fakultet
 Hiks, S. (2007). *Politički sistem Evropske unije*. Beograd: Službeni glasnik
 Popović, G. (2008). *Ekonomija Evropske unije: makroekonomski aspekti i zajedničke politike*. Banja Luka: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Rad studenata ocjenjuje se tokom cjelokupnog procesa nastave i na završnom ispitu.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Rajko Kasagić, vanredni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akademske diplomske studije Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija i Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Kvalitet i konkurentnost			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni		2P+2V	6
Nastavnici	Dr Jovo Ateljević, vanredni profesor; Dr Zdravko Todorović, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima			Oblik uslovljenosti		
Nema uslova					
Ciljevi izučavanja predmeta:					
Cilj premata je da student ovlada teorijom kvaliteta i teorijom konkurentnosti, te da shvati da je kvalitet konkurentna prednost za razvoj privrede i društva.					
Ishodi učenja (stečena znanja):					
Student treba da razumije osnovna elemente teorije kvaliteta i konkurentnosti. Student dobija jasnu predstavu o sistemu kvaliteta i sposobnosti preduzeća i zemlje da u slobodnim i ravnopravnim tržišnim uslovima proizvodi kvalitetnu robu i usluge koje prolaze test međunarodnog tržišta, uz istovremeno povećanje profita preduzeća, te zadržavanje i povećanje realnog dohotka stanovništva. Student je osposobljen da definiše poslovnu strategiju preduzeća, zasnovanu na kvalitetu kao konkurentskoj prednosti.					
Sadržaj predmeta:					
Teorija kvaliteta: Istorijski razvoj kvaliteta i koncepti kvaliteta. Karakteristike kvaliteta. Ocjenjivanje kvaliteta. Definiranje kvaliteta. Kvalitet koncepcije. Kvalitet konstrukcije. Kvalitet izrade. Kvalitet s gledišta tržišta. Kvalitet s gledišta društva. Postupci za ispitivanje kvaliteta. Ocjenjivanje kvaliteta. Model ekonomskog kvaliteta. Troškovi kvaliteta.					
Teorija konkurentnosti: Koncepti i definicije konkurentnosti. Ciljevi konkurentnosti. Mikro i makroekonomski aspekt konkurentnosti. Porterov dijagram. Ekonomije prema stepenu konkurentnosti. Makroekonomske politike u funkciji konkurentnosti. Pokazatelji konkurentnosti: mikro i makro ekonomski pokazatelji. Problemi u mjerenju konkurentnosti.					
Kvalitet i makroekonomski aspekti konkurentnosti: Sistemi upravljanja kvalitetom u međunarodnom poslovanju. Usaglašavanje kvaliteta sa standardima EU. Makroekonomski aspekti kvaliteta mjereni stepenom “certifikovanosti”. Kvalitet i proces industrijalizacije.					
Kvalitet i mikroekonomski aspekti konkurentnosti: Kvalitet i tržišne strukture. Kvalitet i teorije preduzeća. Upravljanje kvalitetom i poslovnom procesima. TQM i poslovna izvrsnost.					
Metode nastave i savladavanje gradiva:					
Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Tokom časova predavanja neke od tema će biti obrađene ili ilustrovane raznim simulacijama i programa za grafičko rješavanje i analiziranje problema u kojima studenti imaju aktivnu ulogu. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se rješavanje problemskih zadataka kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Diskusija slučajeva iz prakse. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse, kako bi studenti naučili kako da stečena znanja upotrebe u praktične svrhe. Izrada i izlaganje seminarskog rada, uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.					
Literatura:					
Todorović, Z. (2009). <i>Upravljanje kvalitetom</i> . Banja Luka: Ekonomski fakultet					
Porter, M.E. (1990). <i>The Competitive Advantage of Nations</i> . New York: Free Press					
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		
Posebna naznaka za predmet:					
Nema					
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zdravko Todorović, redovni profesor					

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akaderske diplomske studije Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija i Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Poslovna kultura i etika			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni		2P+2V	6
Nastavnici	Dr Ivan Šijaković, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet treba da uvede studente u raspravu i izučavanje značaja poslovne kulture za ekonomiju, poslovanje i preduzetništvo. Takođe, studenti treba da saznaju važnije principe o odnosu morala i biznisa, te da se osposobe da prepoznaju potrebu primene moralnih normi i principa u poslovanju, da se upoznaju sa oblastima biznisa u kojima se najčešće prave etičke greške i kakvog to uticaja ima na ukupno poslovanje.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student koji položi ispit u stanju je da vlada organizacionom kulturom poslovnog subjekta, te da prepoznaje i razlikuje etičke od neetičkih postupaka u biznisu, da razlikuje moralne i pravne obaveze, da razume, kreira i primenjuje etički kodeks u poslovanju; da razlikuje kolektivne i individualne etičke norme; da oseti granicu do koje dopire etičko poslovanje, da štiti životnu sredinu, da pomaže socijalni i kulturni razvoj u svojoj sredini.

Sadržaj predmeta:

Predmet i metod poslovne kulture i etike. Dijelovi poslovne kulture. Kultura okruženja. Kultura privrednog sektora. Kultura unutar preduzeća. Kultura osnivača, vlasnika i menadžera. Upravljanje konfliktom u preduzeću. Upravljanje vremenom. Biznis i moral. Kolektivna i individualna etika u poslovanju. Pravo i poslovni moral. Etička dimenzija u marketingu, bankarstvu, finansijama, računovodstvu. Etika i menadžment. Rad i etika. Moralni odnos prema zaposlenima, kupcima i dobavljačima. Etika u zapošljavanju.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Nastava se odvija kroz predavanja/vežbe (power point), radionice, razrada materijala, konsultacije, izradu seminarskih i drugih radova.

Literatura:

Janićijević, N. (1997). *Organizaciona kultura*. Beograd: Ekonomski fakultet
 Fukujama, F. (1997). *Sudar kultura*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
 Harison, L.E.; Hantington, S.P. (2004). *Kultura je važna*. Beograd: Plato
 Kotter J.(1992). *Corporate Cultue and Performance*. Free Press

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Ivan Šijaković, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akaderske diplomske studije Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Globalni marketing			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	9	2P+2V	6
Nastavnici	Dr Perica Macura, redovni profesor			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslova	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj je da studenti na bazi stečenih znanja sa osnovnih studija istraže elemente i procese globalnog marketinga. Globalni marketing se izučava iz ugla procesa globalizacije tržišta i tendencija u savremenom marketingu.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Uz obnavljanje i produbljivanje saznanja iz marketinga i međunarodnog marketinga student stiče sposobnosti i znanja za proučavanje tokova globalnog marketinga sa teorijskog aspekta ali i sposobnosti i znanja menadžerskog uključivanja u moderne tržišne (marketinške) tokove.

Sadržaj predmeta:

Uvod u osnovne principe marketinga i međunarodnog marketinga. Globalizacija i savremeni procesi na tržištu. Globalizacija i potrošač. Aktuelne tendencije u savremenom marketingu. Karakteristike globalnog marketinga. Globalna marketinška strategija. Strategije inicijalnog ulaska na tržište. Globalna konkurentska prednost. Pozicioniranje i segmentacija globalnog tržišta. Korporativna infrastruktura za globalni marketing. Dinamika globalizacije.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, konsultacije, samostalna izlaganja studenata, samostalni pisani radovi studenata i organizovanje radionica.

Literatura:

Douglas, S.; Craig, S. (1997). *Globalna marketing strategija*. Beograd: Grmeč
Cateora, Ph. (1996). *International marketing*. New York: Irwin McGraw-Hill
Jović, M. (2006). *Međunarodni marketing*. Beograd: Interma Net
Rakita, B. (2009). *Međunarodni marketing*. Beograd: Ekonomski fakultet
Macura, P. (2009). *Marketing – osnove*. Banja Luka: Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pristupni rad – analiza dogovorene teme, usmena provjera znanja, seminarski rad po želji studenta.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Perica Macura, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akadske diplomske studije Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Analiza poslovanja u malim i srednjim preduzećima			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni		2P+2V	6
Nastavnici	Dr Nikola Vukmirović, redovni profesor; Dr Saša Petković, docent			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da studentima omogući produbljivanje stečenih znanja na prethodnim nivoima dodiplomskih studija u oblasti poslovne ekonomije i ekonomske analize, i da spoznaju značaj mikroekonomske i makroekonomske analize za planiranje i realizaciju poslovnih aktivnosti u malim i srednjim preduzećima. Specifični ciljevi su: razvoj sposobnosti kod studenata koje omogućavaju ovladavanje mikroekonomskim kategorijama i fenomenima koji su neophodni za mikroekonomsku analizu, s naglaskom na mala i srednja preduzeća; uviđanje uzročno-posljedičnih veza i odnosa koji egzistiraju u poslovanju takvih preduzeća na domaćem, regionalnom i inostranom tržištu koje egzistira u globalnom okruženju.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Studenti će biti osposobljeni za samostalni rad i rad u timu koji se bavi istraživanjem i mikroekonomskom analizom privrednih subjekata i njihovom pozicijom na tržištu sa osvrtom na specifičnosti mikroekonomske analize u malim i srednjim preduzećima. Takođe, studenti će imati specifična znanja iz upravljanja malim i srednjim preduzećima, te će biti u mogućnosti da implementiraju znanja u privredi.

Sadržaj predmeta:

Teorijska nastava (predavanja) i Praktična nastava (vežbe, studijski istraživački rad)

Uvod. Definisane, značaj i uloga malih i srednjih preduzeća (MSP). Karakteristike MSP. Preduzetništvo i mali biznis. Specifične karakteristike menadžmenta u MSP. Funkcije menadžmenta u malom preduzeću. Teorije preduzeća i MSP. MSP u razvijenim zemljama i privredna struktura. Osnovni principi mikroekonomske analize i njena primena u praksi MSP. Analiza faktora individualne i agregatne tražnje. Teorija odlučivanja i optimizacija pomoću analize graničnih vrijednosti. Tipovi i struktura tržišta MSP. Uticaj makroekonomskih kretanja na MSP: kratkoročne i dugoročne ekonomske fluktuacije. Priroda potrebnih finansijskih sredstava. Utvrđivanje obaveza prema izvorima kapitala. Budžetiranje kao instrument upravljanja poslovanjem malog preduzeća. Upravljanje rizikom i osiguranje. Izrada i ocjena investicionih elaborata i poslovnih planova u MSP.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Eks katedra predavanja, prezentacije, rad u grupama, studije slučaja, dvije studijske posjete uspješnim MSP u Banjoj Luci.

Literatura:

Berberović, Š.; Todorović, Z. (2009). *Ekonomika preduzeća*. Banja Luka: Ekonomski fakultet
 Berberović, Š.; Jelić, M. (2006). *Menadžment malih i srednjih preduzeća*. Banja Luka: Ekonomski fakultet,
 Vukmirović, N. (2005). *Savremeno preduzetništvo: nauka i vještina poslovnog uspjeha*. Banja Luka: Ekonomski fakultet
 Salvatore, D. (1989). *Ekonomija za menadžere*. Zagreb: Mate
 Siropolis N.C. (1990). *Menadžment malog poduzeća*. Zagreb: Mate
 Mankiw, N.G. (2004). *Principles of Economics*, 3rd Edition. London: Harcourt College Publishers, (Izdanje Ekonomskog fakulteta u Beogradu 2006. godine na srpskom jeziku ISBN: 86-403-0754-7.)

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Nikola Vukmirović, redovni profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Akadske diplomske studije Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Menadžment neprofitnih organizacija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni		2P+2V	6
Nastavnici	Dr Gordana Ilić, vanredni profesor; Dr Zoran Lukić, docent			

Uslovljenost drugim predmetima			Oblik uslovljenosti		
Nema uslova					
Ciljevi izučavanja predmeta:					
Upoznavanje studenata s osnovnim pojmovima i savremenim trendovima iz područja menadžmenta neprofitnih organizacija. Sticanje znanja o faktorima koji utiču na oblikovanje neprofitnih organizacija, te razumijevanje teorije i prakse menadžmenta. Usvajanje koncepta vođenja i upravljanja ljudskim resursima u neprofitnim organizacijama.					
Ishodi učenja (stečena znanja):					
Studenti će biti osposobljeni da strategijski razmišljaju, da planiraju i upravljaju aktivnostima neprofitnih organizacija, da koriste savremene metode i tehnike prilikom planiranja i upravljanja neprofitnim organizacijama, da efektivno i efikasno upravljaju neprofitnom organizacijom i njenim resursima, kao i da vode i upravljaju ljudskim resursima u neprofitnim organizacijama. Studenti stiču znanja i sposobnosti za upravljanje i kontrolisanje projekata u neprofitnim organizacijama.					
Sadržaj predmeta:					
Definicija i specifičnosti neprofitnih organizacija. Kontekst za djelovanje neprofitnih organizacija. Planiranje u neprofitnim organizacijama. Organiziranje neprofitnih organizacija. Vođenje – funkcija menadžmenta neprofitnih organizacija. Menadžment ljudskih potencijala u neprofitnim organizacijama. Finansijski menadžment neprofitnih organizacija. Upravljanje projektima u neprofitnim organizacijama. Mjerenje uspjeha neprofitnih organizacija. Socijalno preduzetništvo. Etičke dileme neprofitnih organizacija. Internacionalizacija neprofitnog sektora. Izazovi razvoja neprofitnih organizacija u budućnosti.					
Metode nastave i savladavanje gradiva:					
Predavanja, seminarska nastava, vježbe, pisani radovi i rješavanje poslovnih slučajeva (grupni i individualni rad).					
Literatura:					
Lukić, Z.; Babić, M. (2009). <i>Menadžment: teorije, funkcije, institucionalni aspekti i korporativno upravljanje</i> . Banja Luka: Ekonomski fakultet					
Connors, T. D. (2001). <i>The Nonprofit Handbook: Management</i> , Third Edition. New York: John Wiley and Sons, Inc.					
Wolf, T. (1999). <i>Managing a nonprofit organization</i> . New York: FIRESIDE BOOK					
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pristupni rad – analiza dogovorene teme, usmena provjera znanja, seminarski rad i rješavanje poslovnih slučajeva (grupni i individualni rad).					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0 – 20 bod.	Završni ispit	0 – 50 bod.
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0 – 8 bodova	Kolokvij II	0 – 20 bod.		
Posebna naznaka za predmet:					
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zoran Lukić, docent					

CURRICULUM OF THE I AND II CYCLE OF STUDIES

University of Banja Luka
FACULTY OF ECONOMICS

INTRODUCTION

Faculty of Economics, University of Banja Luka, is a higher education institution whose main activity is scientific teaching and scientific research. Faculty of Economic in Banja Luka was established on 06th February 1975 according to the Decision of the Municipal Assembly of Banja Luka no. 01-012/75. The Faculty evolved from the Department of the Faculty of Economics, University of Sarajevo, which began its operations on 01st November 1974. Today, upon the adoption of the Law on Higher Education of the Republic of Srpska, the Faculty possesses all necessary licenses and fully meets all necessary requirements prescribed by the Law (the Decision on establishing the conditions for the commencement of higher education institution no. 07.1-4462/07 of 02nd July 2007, the Decision on entry into the register no. 1-587-00 of 13th September 2007 and the Operating license no. 07.23-602-3900/09 of 22nd June 2009).

Faculty of Economics, University of Banja Luka is a higher education institution with thirty-five year tradition, good teaching and administrative staff, positioned in the old center of the group of faculties.

The conditions in which the Faculty existed and survived imposed professional training of experts in the field of modern business, such as: management, entrepreneurship, banking, marketing, accounting, audit, business finance, insurance, human resources, business information, international economics, and so on. Along with that, the Faculty gave the necessary knowledge for scientific research in various areas of contemporary economics.

Today, at the Faculty of Economics we have the complete coverage of the teaching process from among our own human potential on the first cycle studies. 11,001 students enrolled the Faculty, from its foundation until today. 4,278 students have graduated from the Faculty of Economics from its foundation until beginning of April 2011, 137 candidates acquired the Master of Economic Science degree, and 46 candidates acquired the degree of Doctor of Economic Sciences.

MISSION AND OBJECTIVES

The mission of the Faculty of Economics is education and training of highly educated academic and professional staff, development of market-oriented competencies of students, as well as scientific research and cooperation at national, regional and international levels with the scientific-research institutions, governmental and nongovernmental institutions and industry.

The vision of the Faculty of Economics:

The Faculty of Economics of the University of Banja Luka is a modern, developed, progressive and open Faculty, which represents the backbone of economic development of the Republic of Srpska.

The main goal of the Faculty of Economics of the University of Banja Luka is to become a leader in the field of higher education and scientific research within the Republic of Srpska and Bosnia and Herzegovina, and broader, in the regional context.

The objectives of the Faculty are:

1. Provision of personnel and material conditions that will enable the realization of the main objective.

2. Continuous performance of a modern teaching process, harmonized with the requirements of the industry and in accordance with all provisions of the Bologna process.
3. Introduction of the European quality standards for the studies of I, II and III cycle.

CURRICULUM OF THE FACULTY OF ECONOMICS OF BANJA LUKA UNIVERSITY

At the session of the Scientific-Educational Council held on 17th May 2007 the new and only valid Curriculum of the Faculty of Economics in Banja Luka was adopted, for the new generations of students, effective as of school year 2007/08.

INTRODUCTION

The Faculty of Economics at the University of Banja Luka has a relatively long tradition. Constant growth of new perceptions in the field of economic sciences has demanded frequent changes of its curriculum. Conditions in which the Faculty existed and survived imposed the need for education of professionals in the field of contemporary businesses such as: management, enterprise, banking, marketing, accountancy, auditing, business finances, insurance, human resources, business informatics, international economics, etc. At the same time the Faculty provided necessary knowledge for scientific researches in different areas of contemporary economic science

FOUNDATION OF THE STUDY PROGRAM

Curriculum of the first and second cycle of the studies is based on:

- The High Education Law (“The Official Gazette of Republic of Srpska”, number 85, 31/08/2006);
- Changes of the High Education Law (“The Official Gazette of Republic of Srpska”, number 30, 20/04/2007);
- University Statute and the Statute of the Faculty of Economics in Banja Luka;
- Principles of Bologna declaration.

TITLE AND THE AIMS OF THE PROGRAM

The Faculty of Economics is divided into two departments:

1. Finances, Banking and Insurance;
2. Business Economics.

Each department comprises two courses:

- 1.a) Accounting and Auditing;
- 1.b) Financial Management, Banking and Insurance;
- 2.a) International Economics;
- 2.b) Management and Entrepreneurship.

The studies aim at the qualification of graduate economists for:

- successful business in the field of economics, especially those related to their course of the studies,
- continuation of education in the second cycle, at the postgraduate studies.

TYPES OF THE STUDIES AND THE RESULTS OF THE LEARNING PROCESS

a) First cycle (four year undergraduate studies)

All modules have the same subjects in first three years.

Results of the learning process:

- accomplishment of the basic knowledge from the foundations of economic sciences;
- qualification for application of the accomplished knowledge, especially from the modules;
- accomplishment of necessary knowledge for further education.

b) Second cycle (one year postgraduate studies)

Results of the learning process:

- accomplishment of broader knowledge from the field of economics;
- new results from the chosen fields of research;
- qualification for further scientific – research work.

PROFESSIONAL, ACADEMIC OR SCIENTIFIC TITLE

After the completion of the first cycle the candidate obtains the title:

Bachelor of Science in Economics (with addition of name of the module).

After the completion of the second cycle the candidate obtains the title:

Master of Economics (with addition of the area in which the Master's degree was obtained).

CONDITIONS FOR ADMISSION TO THE STUDY PROGRAM

All candidates who graduated from their secondary school lasting four years (in the country or abroad), passed the entrance examination and took place at the list which provides them admission, have the right to enroll in the Faculty of Economics.

ORGANISATION AND DURATION OF THE STUDIES

First cycle (undergraduate studies) lasts eight semesters with 240 ECTS points in total (30 for each semester). It is organized as full-time and part-time. Second cycle (postgraduate studies) lasts two semesters with 60 ECTS points in total.

CONTENT OF THE CURRICULUM OF UNDERGRADUATE ACADEMIC STUDIES AT THE FACULTY OF ECONOMICS IN BANJA LUKA

THE FIRST YEAR OF STUDY

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Basics of Economics	4	2			8
Enterprise Economics	4	2			8
Business Informatics	3	2			6
Mathematics	4	4			8
Statistics			4	3	8
Sociology			3	1	6
Financial Accounting			4	4	8
Management			4	2	8
TOTAL:	15	10	15	10	60

THE SECOND YEAR OF STUDY

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Microeconomics	4	3			8
Business Law	3	1			6
Management Accounting	4	3			8
Financial and Actuarial Mathematics	4	3			8
Macroeconomics			4	3	8
International Economic Relations			4	2	8
Organization of Business Systems			3	2	7
Financial Management			4	3	7
TOTAL:	15	10	15	10	60

THE THIRD YEAR OF STUDY

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Monetary and Public Finance	4	2			8
Business Foreign Language I	3	3			6
Auditing	4	3			8
Human Resources Management	4	2			8
Entrepreneurial Economics			4	2	8
Marketing			4	2	8
Economic-Mathematical Models and Methods			4	4	8
Business Foreign Language II			2	3	6
TOTAL:	15	10	14	11	60

THE FOURTH YEAR OF STUDY

DEPARTMENT: FINANCE, BANKING AND INSURANCE

MODULE: ACCOUNTING AND AUDITING

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Analysis of Securities	3	3			8
Strategic Financial Management	2	2			8
Financial Markets	2	2			6
Theory and Policy of Balance Sheets	4	3			8
Special Accounting			4	3	7
Accounting Information Systems			3	3	5
Audit of Financial Statements			3	2	7
Elective subject			2	2	6
Graduate paper					5
TOTAL:	11	10	12	10	60

MODULE: FINANCIAL MANAGEMENT, BANKING AND INSURANCE

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Financial Markets	2	2			6
Theory and Policy of Balance Sheets	4	3			8
Insurance Economics	4	2			8
International Finance	3	2			8
Banking			4	2	7
Accounting of Banks and Insurance Companies			4	2	7
E-Business			3	3	5
Elective subject			2	2	6
Graduate paper					5
TOTAL:	13	9	13	9	60

DEPARTMENT: BUSINESS ECONOMICS

MODULE: INTERNATIONAL ECONOMICS

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Economics of the European Union	4	2			8
International Finance	4	2			8
Foreign Trade Business	4	2			8
Elective subject	2	2			6
International Business Law			4	2	6
Contemporary Economic Systems			4	2	6
International Marketing			4	2	7
Elective subject			2	2	6
Graduate paper					5
TOTAL:	14	8	14	8	60

MODULE: MANAGEMENT AND ENTREPRENEURSHIP

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Strategic Management	4	2			8
Marketing Management	3	2			8
Quality Management	3	2			8
Elective subject	2	2			6
Market Research			4	2	7
Economics and Management of SMEs			4	2	7
Management Information Systems			4	2	5
Elective subject			2	2	6
Graduate paper					5
TOTAL:	12	8	14	8	60

ELECTIVE SUBJECTS

Module: Accounting and Auditing

Accounting of Banks and Insurance Companies (8th semester)
 Projecting Information Systems
 Public Sector Economics
 Internal Control
 Investment Management

Module: Financial Management, Banking and Insurance

Tariffs in Insurance
 Basel Principles
 Strategic Financial Management (7th semester)
 Audit of Financial Statements (8th semester)

Module: International Economics

Financial Markets (7th semester)
 World Markets
 Economics and Development of National Economy
 Economic Doctrines

Module: Management and Entrepreneurship

Economics and Development of National Economy
 Investment Management
 Economic Statistics
 Financial Markets (7th semester)

CONTENT OF THE CURRICULUM OF ACADEMIC UNDERGRADUATE STUDIES AT THE FACULTY OF ECONOMICS IN BANJA LUKA BY YEARS AND SUBJECTS

THE FIRST YEAR OF STUDY

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Basics of Economics	4	2			8
Enterprise Economics	4	2			8
Business Informatics	3	2			6
Mathematics	4	4			8
Statistics			4	3	8
Sociology			3	1	6
Financial Accounting			4	4	8
Management			4	2	8
TOTAL:	15	10	15	10	60

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies I year	

Subject name	Basics of Economics			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	1	4L+2E	8
Professor(s)	Mladen Ivanić, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

The goal of the subject is to provide students with basic knowledge about the historical development of science, the basic principles in economics, basic economic categories, and the essence of the functioning of micro and macroeconomic systems.

Learning outcomes (gained knowledge):

After this course, the students will gain basic knowledge of economic phenomena and processes. They will be able to independently establish and review the causal events on the market and in the economy.

Subject contents:

Political economics as a science. What is economics? Research methods in economics. The economic laws. Three key economic laws. The scope of social production. Social reproduction. Commodity production and the market. Basic elements of supply and demand. Elasticity of supply and demand. Forms of exchange of goods. Money. The modern economic system. Participants in the economic events and their behavior. Production volume and capital turnover. Production costs. Profit, profit rate and capital accumulation. Distribution as a phase of reproduction process. Labor market. Market of the loan capital. Real capital market. Banking system. The market of natural resources. Merchant capital. Share capital. Market structure of the modern capitalism. Economic functions of the country in contemporary economies. Public goods, externalities and public choice. Economic policy of the country in certain areas. Economic growth. Economic crises. International exchange.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, use of practical examples and graphical interpretation

References:

Ivanic, M. (2010). *Principles of Economics*. Banja Luka: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Mladen Ivanić, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies I year	

Subject name	Enterprise Economics			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	1	4L+2E	8
Professor(s)	Zdravko Todorović, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The subject enables students to understand the meaning and significance of the enterprise as the basic institution of a market economy, to learn the basic principles of business activities of the enterprises; to learn ways of achieving optimal value of production with the use of scarce resources; to learn the methods of maximizing the enterprise profits; to learn how to present business functions in the enterprise by algebra, graphics and tables and to know how to analyze the behavior of enterprises in the market; to learn the basic principles of doing business, such as productivity, efficiency and profitability and to learn to calculate the cost price of products by using different methods.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Upon completion of this course students will gain basic knowledge of the facts, principles, processes and general concepts in the enterprise economics. The students will be able to find the optimal solution in the management of enterprises applying the basic knowledge of economic theory and science in decision-making and will have a basic knowledge for further study of the theory of economics and business management.

Subject contents:
 The theory of an enterprise, enterprise economics and techniques of optimization. The analysis of demand, evaluation of demand, demand forecast. The theory and evaluation of income. The theory and evaluation of production. The theory and evaluation of consumption. The theory and evaluation of expenses. The theory and evaluation of profit. Market structure and determination of prices (perfect competition, monopoly, monopoly competition and oligopoly). The first test. Forms of productive calculation. Forms of market calculation. Regulation, risk analysis and determination of the required capital. Break event points. Principles of productivity, economy, profitability. The second test.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures i.e. systematic transfer of knowledge from the literature. During lectures, some of the topics will be discussed or illustrated with different simulations and programs for graphic solution and analysis of a problem with an active participation of the students. Illustrations and practice. Besides examples which will be discussed, other examples (problem-solving tasks) which illustrate and practice certain topics will also be discussed (in a group and individually). Illustration and practice imply two-way communication, and students are invited to express their opinions freely about the case for illustration and practice. Discussion of cases from practice. The main from of work will be discussion of cases from practice, which enables students to learn how to use acquired knowledge for practical purpose. Elaboration and presentation of a seminar with the obligatory application of methodology for elaboration of a professional papers.

References:
 Berberović, S.; Todorovic, Z. (2009). *Enterprise Economics*. Banja Luka: Faculty of Economics
 Salvatore, D. (1989). *Managerial Economics*. Zagreb: Mate

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Zdravko Todorović, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies I year	

Subject name	Business Informatics			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	1	3L+2E	6
Professor(s)	Vesna Aleksić Marić, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

The goal of the subject is to introduce students to contemporary theoretical and practical aspects of business informatics. Students learn about the emergence of business informatics as a theoretical and practical discipline, as well as the facts related to the concept of modern information systems and their role in management and business decision-making. Individual components of information systems as well as the global computer network Internet and electronic commerce are specially studied. The subject also aims to point to the negative side effects caused by the more intensive use of information technology (IT) in various areas of human activity, as well as measures to be taken to protect against the misuse of IT.

Learning outcomes (gained knowledge):

Students gain general knowledge on the application of information technology in business, and get acquainted with the latest IT used in management and decision-making process. A special emphasis is placed on the strategic role that IT has in the conditions of contemporary electronic commerce and globalization. The subject enables students to gain knowledge on the role of information and knowledge as strategic resources for successful business activity, as well as different uses of IT for knowledge management and business processes within the organization. In addition to that, students learn about software tools, ready-made software solutions and ways to use them in solving business problems.

Subject contents:

Origin of informatics (analytical and systematic approach, cybernetics, informatics, business informatics). Information systems (concept, objective, functions, components, the quality of IS). Development of IS (planning of IS development and methods of development). Information systems and management (business decision-making and the role of IT). Types of IS (OLTP, MIS, DSS, GDSS, ES). Hardware (structure of electronic computer, the central unit of the computer systems, peripherals units of computer system). Software (development of program languages, programming, system software, application software). Dataware (conceptual, logical and physical data modeling). Organization of data on your computer (files, databases, data warehouse, analytical data processing, data mining). Lifeware (IT professionals, end users of IS, ergonomics of work places with personal computers). Orgaware (IS organizational culture, ways of IS organizing, Information Center, End User Computing, Outsourcing). Netware (the development of telecommunications, computer networks, communication channels, types of computer networks). Internet (the creation and development), Internet services (remote file transfer, e-mail, WWW, shipping lists, user discussion groups, chat, Internet telephony, teleconferencing, and video conferencing). E-business (electronic data exchange, electronic trade of goods and services, electronic commerce and models of electronic commerce, electronic marketing, electronic commerce of capital, electronic banking and online financial transactions, electronic payment systems, electronic mobile business). Protection of IS (IT forms of abuse, forms of protection against abuse of IT, IT protection in terms of e-business).

Teaching methods and learning activities:

Lectures, seminar papers, exercises on computers, students' presentations.

References:

Aleksić-M, V. (2008). *Business Informatics*. Banja Luka: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Passed test on the computers is a prerequisite for taking the final exam.

Name of the professor who provided the information: Vesna Aleksić Marić, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies I year	

Subject name	Mathematics			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	2	4L+4E	8
Professor(s)	Milovan Vinčić, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

Gaining basic mathematical knowledge needed for understanding the phenomena and laws in society, develop logical thinking, precise expression and definition of terms, as well as algorithmic solving of various problem situations.

Learning outcomes (gained knowledge):

Students will be able to master the basic mathematical contents which they need for following professional economic subjects as well as for independent and creative thinking that they will need in their future education and work.

Subject contents:

Mathematical logic. Sets. Binomial formula. Mathematical induction. Linear algebra: system of equations, matrices, determinants. Real functions of one real variable. Differential calculus. Integral calculus: indefinite and particular integrals. Real functions of two real variables. First-order differential equations. Some applications of mathematics in economics.

Teaching methods and learning activities:

Lectures and exercises. Studying and independent preparation of preparatory and examination tasks. Preparing seminar papers and consultations.

References:

Skakić, N.; Krvarušić, R. (2006). *Mathematics*. Banja Luka: Faculty of Economics
 Krvarušić, R.; Mijatović, M. (2002). *Mathematics – collection of tasks* Banja Luka: Faculty of Economics
 Lučić, B. (2006). *Mathematics*. East Sarajevo: Institute for Textbooks and Teaching Tools

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Milovan Vinčić, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies I year	

Subject name	Statistics			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	2	4L+3E	8
Professor(s)	Jasmin Komić, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

To allow students to become familiar with statistical methods and models, and their application.

Learning outcomes (gained knowledge):

Candidates/students will master the statistical methodology and its application in order to obtain the results, through the various analysis and research procedures, on the basis of which, further, valid conclusions can be drawn and appropriate decisions can be made.

Subject contents:

Descriptive analysis. Probability. Theoretical distributions. Sampling and sample distributions. Trust intervals (Periodic evaluation of population parameters). Statistical hypothesis testing. Analysis of variance and chi-square-test. Simple linear correlation and regression analysis. Multiple correlation and regression analysis. Index numbers. Time series analysis.

Teaching methods and learning activities:

Lectures and exercises, with seminar classes.

References:

Komić, J.; Stević, S.; Lovrić, M. (2006). *Statistical analysis – methods and application*. Banja Luka: Faculty of Economics
Komić, J. (2000). *Statistical methods through an examples – collection of tasks*. Banja Luka: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Jasmin Komić, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies I year	

Subject name	Sociology			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	2	3L+1E	6
Professor(s)	Ivan Šijaković, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The course gives students the methodological guidelines for the preparation of seminar papers, essays, graduate and other written papers. The subject introduces students to the understanding of contemporary society, the needs, interests, values, structures of modern society, the status and role of social groups, it helps students to recognize the phenomena and to adapt in their environment, immediate and wider environment.

Learning outcomes (gained knowledge):
 A student who passes the examination is able to independently prepare student papers and projects, to recognize the sociological and social problems in the immediate and wider environment, to detect what in the social trends and changes acts in the negative way and what stimulates entrepreneurship and business activities, to understand the needs of such development initiators, to know the essence of social groups, organizations, culture, village, city, power, ecology, government and other institutions in society.

Subject contents:
 Introduction to Sociology. Methods of preparing professional papers. The concept of society. General characteristics of contemporary society and social structures. Needs, interests and values. Social groups, the characteristics of contemporary social groups. Situation and perspectives of contemporary families. Social structure of modern society. The state and forms of political power, development of the rule of law. Power in society. Public opinion. Culture, characteristics of contemporary culture, business culture. Ecology. Moral and society.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures as a form of systematic transfer of knowledge from the literature. Power Point presentations of the main thesis together with illustrations of some examples will be used during the lectures. Illustrations and exercises. In addition to examples that will be discussed, the classes will also cover the examples (solving problem tasks) that will be used to illustrate and practice specific topics (collectively and individually). Discussion of case studies. The main form of work will be case studies so that students learn how to use their gained knowledge for practical purposes. Preparation and presentation of the seminar paper with the mandatory application of the methodology for the preparation of professional papers.

References:
 Giddens, E. (2008). *Sociology*. EPEF., Belgrade:
 Šijaković, I.; Vilić, D.(2010). *Sociology of contemporary society*. Banja Luka: Faculty of Economics
 Hantington, S. (2001). *Clash of Civilizations*. CID, Podgorica:
 Beck, U. (2001). *Risk society*. Belgrade
 Drucker P. (1996). *Post-capitalistic society*. Belgrade
 Vuletić,V. (2003). *prepared by Globalization – myth or reality*. ZUNS, Belgrade
 Fukoyama, F. (1997). *Clash of Cultures*.ZUNS, Belgrade
 Pusić, Lj. (2001). *Sustainable town*, Belgrade

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Ivan Šijaković, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies I year	

Subject name	Financial Accounting			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	2	4L+4E	8
Professor(s)	Duško Šnjegota, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

The main goal of the subject is related to understanding of theoretical concepts on which the double-entry bookkeeping system is based that relies on the accounting (accrual) basis, as well as basic rules of evaluation of elements of financial statements, and the process of preparation and presentation of external financial statements by enterprises engaged in production, trade and services.

Learning outcomes (gained knowledge):

During the study of anticipated curriculum students acquire the necessary knowledge and skills for understanding of global accounting procedures and instruments, conceptual and substantive differences between bookkeeping and accounting, principles of separation between financial and management accounting, system of double entry bookkeeping and accrual accounting basis, types of accounts and the rules of making entries into accounts, the principle of orderly bookkeeping and basic accounting principles, the essence of basic accounting categories (assets, liabilities, equity, expenses and revenues), the rules of the initial valuation of elements of financial statements on the date of the balance sheet, basic principles of inventory (list) and harmonization of the accounting and original state, closing entries and preparation of the closing balance as the basis for the preparation of basic financial statements, basic principles on which the current legal and professional regulation in this area in the Republic of Srpska is based, etc.

Subject contents:

Bookkeeping and accounting; object and purpose of accounting; principles of orderly bookkeeping and accounting principles; basic global procedures in the accounting and accounting tools, accounting accounts: concept, types and rules of making entries into accounts; business (economic) changes in accounts; chart of accounts layout and chart of accounts; property inventory; errors in accounting; establishment of legal entities and obtaining the initial capital; procurement of fixed and current assets; liabilities: definition, classification, origin and settlement; expenses and costs by nature (cost of materials, cost of goods sold, gross wages costs, depreciation costs, etc., financial expenses, other expenses and revaluation expenses), the principles of assessment of income; business, financial, other and revaluation income; methods of balancing financial results; pre-closing and closing entries; basic principles of preparation and presentation of financial statements in accordance with IFRS; basics of the financial statement analysis.

Teaching methods and learning activities:

Current theoretical knowledge in the subject area is transferred to students during lectures by using the presentations in Power Point. Exercises are carried out through the development of specific tasks. Preparation and presentation of the seminar paper is done with the mandatory application of the methodology for the preparation of professional papers.

References:

Šnjegota, D. T. (2010). *Application of the International standards of financial reporting through balance sheet framework*. Banja Luka: Faculty of Economics
 Škarić – Jovanović, K. (2006). *Financial accounting*. Faculty of Economy Belgrade: Publishing Center
 Gray, S.J. and Needles, Jr. B.E. (2002). *Financial accounting – general approach*. Copyright: Houghton Mifflin
 Jović, D.; Mirović, D.; Popović, S.; Radić, S. (2005). *Company, Collection of exercises in financial accounting*. Publisher: Accountants and Auditors Association of Republika Srpska,

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Duško Šnjegota, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies I year	

Subject name	Management			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	2	4L+2E	8
Professor(s)	Zoran Lukić, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

The subject enables students to: become familiar with basic management functions, methods and ways of work and their application in solving business problems in modern enterprises and in complex conditions; master the concepts for the analysis of management and performance of managerial jobs at different organizational levels and in different enterprises; learn the basic form of business plan; learn about managerial work, the basic concepts, methods, skills and knowledge required for effective functioning and development of management in modern conditions.

Learning outcomes (gained knowledge):

Upon the successful completion of this course the students will: acquire basic knowledge about theory, principles and practice of management; master the basic functions of management; be introduced to the theory and practice that are commonly used in the context of management; learn basic form of the business plan and master concepts for the analysis of management and perform managerial jobs at different organizational levels and in different enterprises.

Subject contents:

Definition, significance and principles of management; the concept, importance and role of management; management development; activities, classifications of managers, top managers, concept and development of management as a practice; scientific management; management of small, medium and large enterprises; management and cultural environment; enterprise environment and ethics; planning as a function of management; strategy and strategic planning; organization as a function of management, delegation, employment or human resource management; internal and external recruitment; influence or control; communications; controlling; designing the organization; creating a business plan; institutional aspects of management; corporate governance; new concepts and approaches to management.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, seminar classes, exercises, writing papers and solving of business cases (group and individual work).

References:

Lukić, Z.; Babić, M. (2009). *Management: theory, functions, and institutional aspects of corporate governance* Banja Luka: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Zoran Lukić, PhD, Assistant Professor

THE SECOND YEAR OF STUDY

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Microeconomics	4	3			8
Business Law	3	1			6
Management Accounting	4	3			8
Financial and Actuarial Mathematics	4	3			8
Macroeconomics			4	3	8
International Economic Relations			4	2	8
Organization of Business Systems			3	2	7
Financial Management			4	3	7
TOTAL:	15	10	15	10	60

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies II year	

Subject name	Microeconomics			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	3	4L+3E	8
Professor(s)	Rajko Tomaš, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
Basics of Economics, Enterprise Economics, Mathematics	Passed exam

Subject goals:

Familiarizing the students with the nature of motivation that determines the behavior of market participants and laws of market functioning that are set up by this behavior. Meaning of such studies is that students master the basics of economic logic, to understand the role of economic motivation, economic goals, competition, freedom of economic decision-making in conditions of uncertainty and the basics of taking economic risks. Mastering the tools of micro-economic analysis should enable that the logic of economic behavior is transferred to measuring the economic phenomena, establishing prices and measures of feasibility of economic objectives, and reducing the risk of economic decisions.

Learning outcomes (gained knowledge):

Establishing own logical system of economic decision-making; knowledge of the manner, nature and patterns of behavior of economic subjects; mastering methods of microeconomic analysis; ability to identify different types of behavior of market participants; ability of measuring efficiency in the realization of economic goals; ability to measure the impact of market changes on the behavior of market participants; ability to identify market morphology; ability to analyze the behavior of market structures; ability to create economic policy measures with the influence on behavior of market participants; ability to measure the effects of economic policies on the behavior of market participants.

Subject contents:

Basic principles and tools of microeconomic analysis; market; budget constraints; preferences; utility; customer choice; consumer demand; revealed preference; effects of substitution and income; purchase and sales; intertemporal choice; property market; uncertainty; risky assets; the consumer's and the manufacturer's surplus; market demand; market equilibrium; the theory of production and selection of technologies; maximizing the profits; minimizing the costs; the cost function; offer of companies and industries; full competition; monopoly; oligopoly; cartel; monopsony; monopolistic competition; the market of production factors; game theory; welfare theory; externalities; public goods; asymmetric information.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, seminar papers and exercises. All forms of teaching include simulations of actual economic situation, the application of appropriate methods of analysis, discussing solutions and proposing measures to achieve the optimum. All stages of the teaching process envisage the active involvement of students. Independent students' work is based on case studies that analyze and interpret the mastered methods of analysis.

References:

Hal, V.R. (2005). *Microeconomics – a modern approach*. Belgrade: Faculty of Economics

Babić, S. and Trifunović, D. (2005). *Test questions with solutions for book Microeconomics*. Belgrade: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:

Two colloquiums, seminar paper, homeworks, activity in the class and written exam

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

The subject is taught according to the same program at leading universities in the world.

Name of the professor who provided the information: Rajko Tomaš, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies II year	

Subject name	Business Law			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	3	3L+1E	6
Professor(s)	Rajko Kasagić, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

The goal of studying Business Law is that students of economics learn the basic principles of functioning of legal system in our country. In addition, studying this subject, students acquire the necessary knowledge in the field of law which regulates the foundation, operation and work of enterprises. This primarily refers to the statutory part of the functioning of enterprises (establishment, organs of enterprise, status changes, etc.) and to the agreements covering trade in goods that are present in everyday business practice. In addition, the subject allows students to learn the basics of stock market, the concept and function of securities, the method of resolving disputes between enterprises via arbitration and the legal aspects of carrying out banking operations.

Learning outcomes (gained knowledge):

Studying the subject students will acquire basic knowledge about functioning and the basic principles of the legal system of a country, basics of certain branches of law, such as civil law, law of obligations and *law of real* property. Students will gain a broader knowledge of the legal regulation of economic systems and the way of functioning of enterprises as the basic unit of the economic system of every country.

Subject contents:

Basic concepts of state and law, development of the constitutionality, creation of law and the basics of constitutional law, civil law, *law of real* property, law of obligations, copyright and industrial property rights are taught in the first part of the curriculum. The second part of the curriculum is reserved for the acquisition of knowledge in the field of statutory part of the enterprise law, corporate and contract law, securities, banking and arbitration as methods of resolving disputes between the enterprises.

Teaching methods and learning activities:

Lectures i.e. systematic transfer of knowledge from the literature. In the exercise classes with plenty of concrete examples from the practice, students will be presented with real-life situations for the purpose of better understanding and mastering the curriculum. Consultations and seminar papers which will be presented before the other students if necessary.

References:

Kasagić, R. (2009). *Basics of Law and Business Law*. Banja Luka: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Rajko Kasagić, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies II year	

Subject name	Management Accounting			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	3	4L+3E	8
Professor(s)	Snežana Rakovački-Tubić, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
Financial Accounting	Passed exam

Subject goals:

The subject aims to introduce students to accounting activities in the preparation of information for decision-making, planning and control of enterprise management (appropriate to this level of study at the Faculty of Economics).

Learning outcomes (gained knowledge):

The student should understand: The division of accounting on financial accounting, cost accounting and management accounting, its relationship and information goals; The role of management accounting in the preparation of information required by management, as well as the importance of the value chain and supplier; The significance and characteristics of the key success factors of management and management accounting, particularly the various concepts of costs and their sharing. Basic cost accounting activities are: a) calculating the cost price of products (services) produced by an order or in mass and coupled production b) preparing internal income statements based upon absorption and variable calculation of costs and results. Budgets, their preparation and use in planning and control. Decision-making process, as well as the concepts of costs, revenues and results for the needs of alternative decision making. Analysis cost - volume - profit (CVP Analysis) in different types of enterprises.

Subject contents:

Part I – Introduction to cost accounting; analysis cost – volume – profit (CVP Analysis); cost accounting;
Part II – Budgeting and calculation of standard costs – introduction to budgeting and analysis of variations;
Part III – Decision-making process, the relevant values for decision-making and different types of decisions;

Teaching methods and learning activities:

Lectures, with encouraging students to repeat the curriculum and to participate in the discussions. Illustrations and exercises, making examples, discussions. Preparation and presentation of seminar papers.

References:

Charles, H.T.; George, F.; Strikant, D.M. (2000). *Cost Accounting a Managerial Emphasis*. New Jersey: Prentice Hall International, INC
Colin, D. (1996). *Management and Cost Accounting*. London: International Thompson Business Press

Types of assessment and grading:

Tests, seminar papers; homework and participation in discussions, oral examination

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Snežana Rakovački-Tubić, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies II year	

Subject name	Financial and Actuarial Mathematics			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	3	4L+3E	8
Professor(s)	Milivoj Krčmar, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
The subject enables students to understand the meaning of time value of money. The main goal of this subject is to provide students with the knowledge related to the calculations of simple and compound interest and calculations of tariffs in the actuarial mathematics. In the teaching process, students will learn about the elements of the final and initial values of the individual amounts of money, account of periodic deposits, account of periodic withdrawals, amortization of the loan, loan conversion, elements of the theory about the rate of the loan and life insurance models based on single and recurring premiums.

Learning outcomes (gained knowledge):
After mastering the above calculations, future economists will have a theoretical basis for solving similar problems in practice: in banks, corporations, insurance companies and other financial institutions.

Subject contents:
Chain and percentage account. Account of separation and mixing. Calculation of the interest. Lombard and current account. Calculation of consumer loans. Discounting bills of exchange. Domestic currencies and foreign currencies. Introduction to compound interest. Calculation of the final and initial values of capital. Factor of additional roles. Actualization factor. Amortization of loans in decursive calculation of interest. Repayment law. Repaid part of the debt. Amortization of loan with fixed and variable payments. The concept of annuity. Amortization of loan with fixed and variable annuities. Conversion of the loan. Rate and profitability of the loan. Loans divided into securities. Amortization of loan in condition of inflation. Insurance of annual and below the annual equivalent annuities. Insurance of capital in a fixed amount. Multiple of net premiums (annual and below the annual). Gross premiums (single and multiple). Mathematical reserves.

Teaching methods and learning activities:
Lectures i.e. systematic transfer of knowledge from the literature. In addition to examples that will be discussed, the classes will also cover the examples (solving problem tasks) that will be used to illustrate and practice specific topics. Preparation and presentation of the seminar paper with the mandatory application of the methodology for the preparation of professional papers.

References:
Krčmar, M. (2007). *Financial mathematics and methods of investment decision making*. Kemigrafika:
Krčmar, M. (1987). *Models of life insurance on the basis of single premium payments* Sarajevo: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Milivoj Krčmar, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies II year	

Subject name	Macroeconomics			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	3	4L+3E	8
Professor(s)	Borivoje Krušković, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

The main goal of the subject is to introduce students to the functioning of the economy as a whole. As part of this they study the total (aggregate) levels of GDP, national income, production, employment, imports and exports, government revenues and expenditures, etc.

Learning outcomes (gained knowledge):

Since Macroeconomics is a very sophisticated area of theory, science and practice, the essential outcome of research of this scientific-educational discipline is that students, after mastering this very complex matter, can quickly get involved into the real business life after graduation. Students gain detailed knowledge of the total (aggregate) levels of GDP, national income, production, employment, imports and exports, government revenues and expenditures, etc.

Subject contents:

Introduction to macroeconomics. Economic growth and development. Labor market. Intertemporal budget limit of private and public sector. Demand, consumption and investment. Long-term and short-term balance on the money market. Output, employment and prices. Inflation causes and effects. Aggregate supply and demand in the fixed and flexible exchange rate. Fiscal policy. Economy of offer. Theory and policy of economic growth. Financial market and macroeconomics.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, seminar classes, and practical exercises

References:

Burda, M. and Wiplosz, C. (2004). *Macroeconomics, translation from English*. Belgrade: CLDS

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Goran Popović, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies II year	

Subject name	International Economic Relations			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	4	4L+2E	8
Professor(s)	Gordana Čenić-Jotanović, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The subject International Economic Relations is an introduction to International Economics, based on studying classical concepts and modern trends of international economic relations. The aim is to introduce students to the actual international flows (international trade) and international financial flows.

Learning outcomes (gained knowledge):
 By acquiring the initial knowledge of the theoretical and actual flows of international economic relations, students gain skills for further study of international trade and financial flows, from the theoretical aspect but also the skills of managerial involvement into the international economic flows.

Subject contents:
 International trade: theory of international trade in terms of liberal and protectionist theories; The effect of international trade on national income and interdependence of these quantities; Microeconomic analysis of pricing in international trade; Trade relations and elasticity in international trade; Theory and policy of instruments of trade policy: tariffs, non-tariff protectionist instruments and a special analysis of modern protectionist measures in trade policy; International trade as a factor of globalization; Rules in international trade: institutionalization, the role of the WTO and other international institutions.
 International Finance: balance of payments; concept, types and balance of payments imbalances, balancing the balance of payments; the balance of payments equilibrium theory; exchange rate, term, type and effects of exchange rates, exchange rates formation theory; foreign currency markets; international capital movement, forms and effects; Euro-currency market; international debts – causes, indicators, and options to overcome the debt crises; international financial institutions; International Monetary Fund; World Bank and its affiliates.
 Regional integration: forms of regional integration, the European Union – development, effects of integration.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures, consultations, individual students' papers and presentations, and workshops.

References:
 Čenić-Jotanović G. (2009). *International economics relation*. Banja Luka: Grafomark
 Krugman, P.; Obstfeld, M. (2009). *International economics, theory and politics*. Beograd: Datastatus
 Salvatore, D. (2009). *International economics*. Beograd: CID

Types of assessment and grading:
 Tests, seminar papers, oral exam, students' presence and activity in the classes

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Gordana Čenić-Jotanović, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies II year	

Subject name	Organization of Business Systems			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	4	3L+2E	7
Professor(s)	Zoran Lukić, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
This course enables students to understand the importance of good organization of the business system, to learn how to solve conflicts in the organization, how to motivate managers in the best way to achieve good results, what is the importance of formal and informal groups in the organization, characteristics of formal and informal organizational structure, then how working positions are formed in the organization, how governing bodies are formed in enterprises and what responsibilities do they have.

Learning outcomes (gained knowledge):
Upon completion of lectures and exercises, students will gain necessary knowledge about the organization of business systems; they will be able to establish an adequate organization in enterprises and institutions in which they will work during their working life.

Subject contents:
Comprehension of organization; Organization as a science; Characteristics of organization; Theory and access to studying organization; Theory of organization; Concept, importance and models of organizational structure; Modified, complex organizational structures; Factors and designing of the organizational structure; Grouping jobs and creation of working positions; Institutional forms of organization of firms in the market economy; Organization of big business systems; Decentralization of big business profit systems; Values, attitudes and personalities; Perception; Groups in organization; Conflicts; Motivation; Modern corporate system of rewarding top-managers and managers of business units in the market economy.

Teaching methods and learning activities:
Lectures, seminar classes and practical exercises.

References:
Babić, M. and Lukić, Z. (2009). *Organization-Theory, structure, design and behavior*. Banja Luka: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Zoran Lukić, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies II year	

Subject name	Financial Management			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	4	4L+3E	7
Professor(s)	Dragan Mikerević, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
Accounting	Knowledge of basic accounting

Subject goals:

Introduction of students with the basic rules and principles of financial management, management of financial companies and functioning of financial markets. The result of improved knowledge in this field is the ability to objectively identify, analyze and solve typical problems that companies' financial managers encounter in the business. Students acquire knowledge about the role of financial managers in the field of finance, investment and management of financial companies, and they master the basics of financial logic, financial methods and techniques.

Learning outcomes (gained knowledge):

Systematic mastering of specific knowledge of financial management and capacity for its implementation. Adopting the conceptual and abstract thinking as the basis of creative approach to financial companies. Mastering the basic skills of autonomous and team work in the field of financial management as a condition of participation in solving specific tasks in the field of finance. Upon completion of studying this course, students gain the essential knowledge, understanding and ability to demonstrate the importance and role of finance in the enterprise, as well as the skill of using the basic methods and techniques of financial management.

Subject contents:

Enterprise business functions and tasks of business functions. Financial policy and financing rules. Money market and capital market. Stock market and currency market. Corporate finance, joint ventures, loans and specific forms of financing. Making funding decisions. Analysis of income, property and financial status of companies. Company's solvency rating. Financial planning, business and financial risk. The time dimension of money. The notion and quantification of investment, financial assessment and evaluation of project liquidity. Analysis of uncertainty. Financial management of permanent and long-term capital and fixed assets. Managing short-term liabilities and working capital. Managing dividend.

Teaching methods and learning activities:

Forms of teaching are lectures, exercises, and independent seminar papers under the supervision of a teacher, regular consultations and e-consultations, discussions of case from practice. Clearly structured lessons, with significant joint work and communication, give advantage to teaching methods. By applying the portfolio method as an intellectual unification of teaching and learning, there is continuous improvement of teaching process providing an optimal quality of teaching and learning.

References:

Mikerević, D. (2009). *Financial management*. Banja Luka: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0-16 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Dragan Mikerević, PhD, Full Professor

THE THIRD YEAR OF STUDY

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Monetary and Public Finance	4	2			8
Business Foreign Language I	3	3			6
Auditing	4	3			8
Human Resources Management	4	2			8
Entrepreneurial Economics			4	2	8
Marketing			4	2	8
Economic-Mathematical Models and Methods			4	4	8
Business Foreign Language II			2	3	6
TOTAL:	15	10	14	11	60

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies III year	

Subject name	Monetary and Public Finance			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	5	4L+2E	8
Professor(s)	Nikola Špirić, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The main objective of this subject is to introduce students to contemporary theoretical and applied aspects of monetary and public finance in order to enable students to participate, as economists, in analyzing and solving practical problems in these areas. These are two separate but closely related scientific disciplines, which are an integral part of the finance as a broad scientific field. Monetary Finance, as a scientific discipline study the monetary system and monetary policy, and it needs to provide students with basic knowledge and overview of achievements in this field. Public Finance needs to familiarize students and enable them to master the numerous and complex issues and problems of the public finance system.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Upon completion of this course the student will gain basic knowledge about the objectives, basic institutions and instruments of fiscal and monetary policies, and principles and ways of functioning of the public sector. The student will be able to find the optimal solutions in the conduct of monetary and fiscal policy in the country through the application of fundamental knowledge of economic theory and policy, and will also be able to use the knowledge gained in the further study of these areas.

Subject contents:
 Introduction to monetary economics. Currency or money. Monetary instability. Monetary system. Monetary policy. Monetary aggregates. Monetary regulation. Introduction to public finance. Public expenditure. Public incomes. Budget. Public loan. Fiscal decentralization.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures, i.e. systematic transfer of knowledge from the literature. During the classes, some of the topics will be discussed or illustrated by various simulations and programs for graphic solving and analyzing of problems in which the students will play an active role. Illustrations and practice. Besides the examples, that will be discussed, examples illustrating specific topics will also be discussed. Illustration and exercises imply two-way communication, and students are free to join the discussion about illustration and exercises. Discussion of the examples from reality. The main form of work will be discussing the cases from reality, so students will learn how to use their knowledge in practice. Independent work – seminar papers with mandatory implementation of Instructions for seminar papers. Exercises will consist of short repeat of the lectures, explanations of the curriculum on concrete examples, discussions of the case studies, development of individual and students' group presentations, etc.
 Each of these activities carries a certain number of points, which are included in the calculation of the total number of students' points in determining the final grade.

References:
 Dušanić, J. and Špirić, N. (2009). *Money*. Banja Luka: Faculty of Economics
 Čirović, M. (1987). *Monetary Economics*. Beograd: European Centre for Peace and Development

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Nikola Špirić, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies III year	

Subject name	Business English I			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	5	3L+3E	6
Professor(s)	Milica Bogdanović, Professor of English Language and Literature			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
Adopting the basis of English grammar and professional vocabulary, developing skills of speaking, writing, listening and reading.

Learning outcomes (gained knowledge):
Upon completion of this course the student will gain basic knowledge of English grammar and professional vocabulary. The student will be able to display knowledge and skills relevant to the curriculum and to use them in certain situations, which include business communication, oral and written.

Subject contents:
The working day, Present simple and present continuous tense; Corporate culture; Finding and recording collocations; Company history; Past simple tense; The Internet, Email and website terms; Describing equipment; Vocabulary to describe objects; Processes and procedures; The present passive; Distribution and delivery; Modal verbs of obligation; Advertising and marketing; Vocabulary to talk about advertising and marketing; Making arrangements; Present continuous for future arrangements; Transport, Vocabulary for air travel; Contrast words; Business accommodation, Vocabulary to describe hotels and hotel facilities; Out of the office, Comparatives and superlatives; Developing contacts, Present perfect and past simple tense; Cultural issues, Describing habits and customs; Teamwork, Vocabulary to describe aims and achievements; Entertaining clients, Countable and uncountable nouns; Quantifiers; Describing statistics, Adjectives and adverbs, Comparison; Company finances, Finance vocabulary; Investments, Stocks and shares vocabulary; Starting up, Relative clauses; Job applications, CV and describing application procedures; Recruitment, First and second conditionals; Staff development, Sports vocabulary in business; Staff facts and figures, Reported speech.

Teaching methods and learning activities:
Interactive teaching.
Preparation and presentation of the seminar paper with the mandatory application of the methodology for the preparation of professional papers.

References:
Norman, W. (2006). *Business Benchmark. Pre-Intermediate to Intermediate, Student's Book*. Cambridge University Press
Mascull, B. (2002). *Business Vocabulary in Use*. Cambridge University Press
Murphy, R. (2004). *English Grammar in Use*. Third edition. Cambridge University Press

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Milica Bogdanović, Professor of English Language and Literature

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies III year	

Subject name	Business German I			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	5	3L+3E	6
Professor(s)	Ljiljana Aćimović, MSc, Lecturer			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

The goal of studying this subject is the ability to communicate in a foreign language. The modern challenges of communication require mastering not only the language but also knowledge of new concepts applied in modern style of business processes and modern business communication. Mastering the models of modern business, and making and fostering business contacts with foreign partners. Understanding the history and culture of the country whose language is taught.

Learning outcomes (gained knowledge):

Upon completion of this course the student should be able to use modern communication in a foreign language, both in everyday private as well as in business life. Communication in foreign language enables faster integration into the modern business trends with emphasis on contacts with the EU.

Subject contents:

Deutsch als Fremdsprache und deutscher Sprachraum; deutschsprachige Länder, kurze Informationen zur Geschichte der deutschen Sprache; Grenzen und die größten Städte in der Bundesrepublik Deutschland; Kommunikationsübung: „Warum haben Sie sich zum Studium der Betriebswirtschaftslehre entschieden? (Abkürzungen: BWL, VWL, WHU, WU) Grammatik: Präsens, Präsens der regel- und unregelmäßigen Verben, Modal- und Hilfsverben.

Eine gute Investition, Investition in den Produktionsbereich, in die Infrastruktur, in den Stromsektor, Investition in die Aus- und Weiterbildung (Begriffe Know-how, E-Learning, zeitliche, örtliche und geistliche Mobilität, lebenslanges Lernen)

Grammatik: Perfekt- Bildung und Gebrauch), Substantive und deren Deklination, Deklination der Ländernamen, Namen der Städte, Berge und Flüsse, Nationalitätsnamen)

Grammatik: Futur-Bildung und Gebrauch, Futur-Präsens-Verhältnis)

Thema: Besprechung, Verhandlung, Terminkalender, Terminplanung, Hotelbuchung (Beispiel: Anmeldungsschein) Flugbuchung,

Thema: Made in Deutschland (Begriffe wie: Benchmark, Trademark, Brend, Markt, Marktpositionierung, Marktführer)

Thema: Ein Exportgeschäft: Online-Geschäfte; Kontaktaufnahme. Messen und Ausstellungen; Wie wichtig sind persönliche Kontakte?

Teaching methods and learning activities:

Interactive method, group work, theme discussions, interpretation of the given topics, and thematic and linguistic analysis. The analysis of case studies, oral and written presentations, discussions on the given topic, analysis of articles in professional areas, the current articles from the Internet from recognized professional journals: themes of the most current contents.

References:

Professional journals from the field of economics, published in German language, online Internet literature.

UNI – Magazin, Universität Zürich

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Ljubinka Banjac, Lecturer

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies III year	

Subject name	Auditing			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	5	4L+3E	8
Professor(s)	Novak Kondić, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
The main goal of studying this subject is to learn the basic characteristics of the process of auditing financial statements, as well as the understanding of international auditing standards, especially those related to the liability of auditors, audit planning, internal control in enterprises, as well as other services related to auditing.

Learning outcomes (gained knowledge):
Upon completion of this course, the students will be able to understand the essence of the audit process, together with all of its components. They will be introduced to all phases of the audit process and with internal control as a very significant factor of successful business activity of enterprises, which have a significant impact on the audit as well. In addition, students will learn about the types of audit reports and their substance.

Subject contents:
Introduction to auditing. The audit market. Ethics for professional accountants. Audit standards. Introduction to auditing process. Client acceptance. Audit planning. Internal control and its components. Reliance on internal control in the process of auditing. Evidence tests (first part). Evidence tests (second part). The final phase in audit process. Reports of independent auditors

Teaching methods and learning activities:
Lectures, i.e. systematic transfer of knowledge from the literature. During the classes, some of the topics will be discussed or illustrated by various simulations and programs for accounting and auditing. Illustrations and exercises. In addition to examples that will be discussed, the classes will also cover the examples (solving problem tasks) that will be used to illustrate and practice specific topics (collectively and individually). Illustrations and exercises involve two-way communication, and students are invited to freely express their opinions on the case for illustration and exercise. Discussion of case studies. The main form of work will be case studies so that students learn how to use their gained knowledge for practical purposes. Preparation and presentation of the seminar paper with the mandatory application of the methodology for the preparation of professional papers.

References:
Hayes, R.; Schilder, A.; Dassen, R.; Wallage, P. (2002). *Principles of Auditing – An International Perspective*, Association of Accountants and Auditors of Republic of Srpska, Banja Luka
Božić, R.; Kondić, N. (2007). *An audit of financial statements – a practical guide to the audit*, 2nd amended and supplemented edition. Banja Luka: FEBU and AAARS
International standards and communications audit, assurance and ethics. Beograd: Association of Accountants and Auditors of Serbia and Association of Accountants and Auditors of Republic of Srpska, (2004)
Code of ethics for professional experts. Banja Luka: Association of Accountants and Auditors of Republic of Srpska. (2007)

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Novak Kondić, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies III year	

Subject name	Human Resources Management			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	5	4L+2E	8
Professor(s)	Gordana Ilić, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
Management	Passed examination

Subject goals:

To become familiar with the Human Resources Management (HRM) as a part of general strategy. To familiarize students with the theoretical foundations of HRM necessary for understanding and directing people to create conditions for the realization of strategic goals of company. The main objective of this course is to introduce students to modern concepts, goals and objectives of HRM and to master management methods and techniques that promote organizational effectiveness and motivation of individuals. To develop students' ability to effectively manage people at work. To form managers with a developed sense of ethics and a strong sense of social responsibility.

Learning outcomes (gained knowledge):

Understanding the function of human resources. The capability to perceive changes and programming of functions in the company. Skills of applying HRM function. Acquiring the skills of human resources management and skills for their creative development. Ability to work in groups. Analysis of the phenomena, drawing conclusions and making suggestions for the future. Students will learn how to deal with people in the organization, how to introduce them to the working process, to motivate, educate and reward them, in order to achieve better performance and more favorable working environment. They will be able to solve practical problems in the field HRM.

Subject contents:

Theoretical determination of HRM; Strategic aspect of HRM; Job analysis; Human resource planning; Recruitment of potential candidates; Candidate selection; Staff training; Development and employee retention; Employee performance evaluation; Wage system; Wages based on performance; Labor relations and collective bargaining; Health and safety at work; Leaving the organization.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, business cases, exercises, seminars, analysis of the human resource function in a particular company.

References:

Hollenbeck, N.;Gerhart & Wright. (2006). *Human Resource Management*. Zagreb: Mate,
Bogićević-Milikić, B. (2006). *Human Resource Management*: Faculty of Economics
Gary, D. (2005). *Human Resource Management*., New Jersey: Pearson

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Gordana Ilić, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies III year	

Subject name	Entrepreneurial Economics			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	6	4L+3E	8
Professor(s)	Nikola Vukmirović, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
The subject enables students to understand the importance of innovation and entrepreneurship in all forms of economy and society. Students get the opportunity to learn basic principles of the modern individual and corporate entrepreneurship. They also need to find out ways for achieving above-average results in all sectors of the economy and society with the use of limited existing resources and creating new resources.

Learning outcomes (gained knowledge):
Upon completion of this course, students will acquire basic knowledge of principles, strategies and concepts of the entrepreneurial economics. Students will be able to find optimal solutions in contemporary entrepreneurship by applying the key skills and knowledge of the entrepreneurial economics as a science of methods and techniques of making entrepreneurial decisions. They will gain basic knowledge for further scientific theories of entrepreneurship in public and private sector and social organizations.

Subject contents:
Concept, definition, and development of entrepreneurship; Characteristics of entrepreneurship; Classical theoretical thought of entrepreneurship; New theoretical views on entrepreneurship. Entrepreneurial management. Entrepreneurial competition. General terms and conditions of development of entrepreneurship. Firm conducting business strategy. The influence of the size of companies in the design of organizational structure. Entrepreneurial spirit, culture and ethics. Entrepreneurship in the corporate environment. Entrepreneurial intelligence and consulting. Cost-benefit analysis. Structural changes of large and megatrend development of small and medium-sized enterprises. Significant differences between entrepreneurs, managers and professionals. Characteristics of Entrepreneurial Society. Entrepreneurial incubators. Technological parks. Specific features of the current transition environment.

Teaching methods and learning activities:
Lectures, i.e. systematic transfer of knowledge from the literature. During the classes, some of the topics will be discussed or illustrated by various simulations in which the students will play an active role. Illustrations and exercises. In addition to examples that will be discussed, the classes will also cover the examples (solving problem tasks) that will be used to illustrate and practice specific topics (collectively and individually). Illustrations and exercises involve two-way communication, and students are invited to freely express their opinions on the case for illustration and exercise. Discussion of case studies. The main form of work will be case studies so that students learn how to use their gained knowledge for practical purposes. Preparation and presentation of the seminar paper with the mandatory application of the methodology for the preparation of professional papers.

References:
Vukmirović, N.(2006). Modern enterpris. Banja Luka: Faculty of Economics Deželjin, J. and others.(2005). Enterprise Management. Zagreb: Consult Barinnger, B.; Ireland, R. (2006). Entrepreneurship. USA: University of Central Florida

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:
Name of the professor who provided the information: Nikola Vukmirović, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies III year	

Subject name	Marketing			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	6	4L+2E	8
Professor(s)	Perica Macura, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

The goal of the subject is that students on the basis of previous knowledge of economics, sociology and other social and technical disciplines explore the basic elements and principles of modern marketing. In this sense, marketing is taught from the perspective of marketing category system and trends in the development of marketing science and practice.

Learning outcomes (gained knowledge):

In addition to mastering the basic principles of marketing the student acquires skills and knowledge for the study of trends in various areas of marketing from the theoretical aspect but also the skills and knowledge for inclusion in the modern market (marketing) flows.

Subject contents:

Introduction to basic principles of marketing; Marketing categorical system; Marketing; Market; Consumer; Marketing environment; Elements of marketing research; Basics of marketing management; Basic instruments of marketing; Product in marketing; Price in marketing; Marketing channels; Promotion (communication) in marketing; Marketing in different industries.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, consultations, exercises, individual students' papers and presentations, and workshops.

References:

Macura, P. (2009). *Marketing – Basics*. Banja Luka: Faculty of Economics
 Milisavljević, M.; Maričić, B.; Gligorijević, M. (2004). *Basic Marketing*. Belgrade: Faculty of Economics
 Kotler, Ph.; Wong, V.; Saunders, J.; Armstrong, G. (2006). *Basic Marketing*. Zagreb: Mate
 Macura, P. (2009). *Marketing – micro, small and medium sized enterprises*. Banja Luka: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:

Oral examination, analysis of the agreed theme, student's seminar paper.

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Perica Macura, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies III year	

Subject name	Economic-Mathematical Models and Methods			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	5	4L+4E	8
Professor(s)	Stanko Stanić, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 To familiarize students with the applications of optimization methods for decision-making processes in various areas, e.g. determining the optimal structure of the national economy, foreign trade optimization, optimization of production, management of large infrastructure projects, evaluation of investment feasibility, decision-making in conditions of uncertainty or incomplete information, solving optimization problems of large dimensions, etc.

Learning outcomes (gained knowledge):
 This subject covers a broad area of application of optimization methods and different approaches to optimization. With the knowledge gained in this course, students will be able to review the role and importance of optimization for the decision-making process and the benefits that can be achieved with its application. They will also be able to independently apply the methods and techniques of optimization.

Subject contents:
 Mathematical expression of economic phenomena and processes, Introduction to linear programming, Simplex method – graphical method, Simplex method – simplex table, Matrix procedure of the simplex method, Transport models and methods, Models and methods for scheduling, Integer linear programming, Fractional linear programming, Game theory, Intersectoral models, Network programming, Inventory models.

Teaching methods and learning activities:
 The emphasis, in addition to traditional forms of teaching, is being put on solving the case studies and use of modern software tools.

References:
 Petrić, J.(1979). Nonlinear programming. Belgrade: Faculty of Organizational Sciences
 Stanić, S., Račić, Ž. (2005). Mathematical analysis of economic problems. Banja Luka: Faculty of Economics
 Stanić, S.; Račić, Ž. (2004). Mathematical economics. Banja Luka: Faculty of Economics
 Stanojević, R. (1966). Linear programming. Belgrade: Institute of Industrial Economics
 Stanojević, R. (1996). Application of the simplex method. Belgrade: University Braća Karić
 Stanojević, R. (1998). Inter-sectoral models, Belgrade. Economics Institute
 Stanojević, R. (2004). Integer linear programming. Banja Luka: Faculty of Economics
 Tourki, M.; Backović, M. (2009). Mathematical models and methods in economics. Belgrade: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Stanko Stanić, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies III year	

Subject name	Business English II			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	6	3L+2E	6
Professor(s)	Milica Bogdanović, Professor of English Language and Literature			

Prerequisites	Type of prerequisites
Business English I	Pre-intermediate level

Subject goals:
 Adopting the English grammar and professional vocabulary, developing skills of speaking, writing, listening and reading and translating professional texts.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Upon completion of this course the student will gain basic knowledge of English grammar and professional vocabulary. The student will be able to display knowledge and skills relevant to the curriculum and to use them in certain situations, which include business communication, oral and written, analysis of the reports and translation of professional texts.

Subject contents:
 Brands, Vocabulary: Words that go with *brand*, *product* and *market*, Grammar: Present simple and present continuous tense; Travel, Vocabulary: British and American travel words, Grammar: Talking about the future; Change, Vocabulary: Words for describing change, Grammar: Past simple and present perfect tense; Organization, Vocabulary: Words to describe company structure, Grammar: Noun combinations; Advertising, Vocabulary: Words to talk about advertising, Grammar: Articles; Money, Vocabulary: Words for talking about finance, Grammar: Verbs for describing trends; Cultures, Vocabulary: Idioms for talking about business relationships, Grammar: Advice, obligation and necessity; Human resources, Vocabulary: Expressions for talking about job applications, Grammar: *-ing* forms and infinitives; International markets, Vocabulary: Words for talking about free trade, Grammar: Conditions; Ethics, Vocabulary: Words to describe illegal activity or unethical behavior, Grammar: Narrative tenses; Leadership, Vocabulary: Words to describe character, Grammar: Relative clauses; Competition, Vocabulary: Idioms from sport to describe competition, Grammar: Passives.

Teaching methods and learning activities:
 Interactive teaching.
 Preparation and presentation of the seminar paper with the mandatory application of the methodology for the preparation of professional papers.

References:
 Cotton, D.; Falvey, D.; Kent, S. (2009). *Market Leader*. Intermediate Business English Course Book, 3rd Edition, Pearson Education Limited
 Johnson, C. *Market Leader Banking and Finance*. Pearson Education Limited
 Murphy, R. (2004). *English Grammar in Use*. Third edition. Cambridge University Press

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Milica Bogdanović, Professor of English Language and Literature

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies III year	

Subject name	Business German II			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	5	3L+3E	6
Professor(s)	Ljiljana Aćimović, MSc, Lecturer			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The goal of studying this subject is the ability to communicate in a foreign language. The modern challenges of communication require mastering not only the language but also knowledge of new concepts applied in modern style of business processes and modern business communication. Mastering the models of modern business, and making and fostering business contacts with foreign partners. Understanding the history and culture of the country whose language is taught.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Upon completion of this course the student should be able to use modern communication in a foreign language, both in everyday private as well as in business life. Communication in foreign language enables faster integration into the modern business trends with emphasis on contacts with the EU.

Subject contents:
 Deutsch als Fremdsprache und deutscher Sprachraum; deutschsprachige Länder, kurze Informationen zur Geschichte der deutschen Sprache; Grenzen und die größten Städte in der Bundesrepublik Deutschland; Kommunikationsübung: „Warum haben Sie sich zum Studium der Betriebswirtschaftslehre entschieden? (Abkürzungen: BWL, VWL, WHU, WU)
 Grammatik: Präsens, Präsens der regel- und unregelmäßigen Verben, Modal- und Hilfsverben.
 Eine gute Investition, Investition in den Produktionsbereich, in die Infrastruktur, in den Stromsektor, Investition in die Aus- und Weiterbildung (Begriffe Know-how, E-Learning, zeitliche, örtliche und geistliche Mobilität, lebenslanges Lernen)
 Grammatik: Perfekt- Bildung und Gebrauch), Substantive und deren Deklination, Deklination der Ländernamen, Namen der Städte, Berge und Flüsse, Nationalitätsnamen)
 Grammatik: Futur-Bildung und Gebrauch, Futur-Präsens-Verhältnis)
 Thema: Besprechung, Verhandlung, Terminkalender, Terminplanung, Hotelbuchung (Beispiel: Anmeldungsschein) Flugbuchung,
 Thema: Made in Deutschland (Begriffe wie: Benchmark, Trademark, Brend, Markt, Marktpositionierung, Marktführer)
 Thema: Ein Exportgeschäft: Online-Geschäfte; Kontaktaufnahme. Messen und Ausstellungen; Wie wichtig sind persönliche Kontakte?

Teaching methods and learning activities:
 Interactive method, group work, theme discussions, interpretation of the given topics, and thematic and linguistic analysis. The analysis of case studies, oral and written presentations, discussions on the given topic, analysis of articles in professional areas, the current articles from the Internet from recognized professional journals: themes of the most current contents.

References:
 Professional journals from the field of economics, published in German language, online Internet literature.
 UNI – Magazin, Universität Zürich

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:
 Name of the professor who provided the information: Ljubinka Banjac, Lecturer

THE FOURTH YEAR OF STUDY
DEPARTMENT: FINANCE, BANKING AND INSURANCE
MODULE: ACCOUNTING AND AUDITING

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Analysis of Securities	3	3			8
Strategic Financial Management	2	2			8
Financial Markets	2	2			6
Theory and Policy of Balance Sheets	4	3			8
Special Accounting			4	3	7
Accounting Information Systems			3	3	5
Audit of Financial Statements			3	2	7
Elective subject			2	2	6
Graduate paper					5
TOTAL:	11	10	12	10	60

ELECTIVE SUBJECTS

Module: Accounting and Auditing

Accounting of Banks and Insurance Companies (8th semester)
 Projecting Information Systems
 Public Sector Economics
 Internal Control
 Investment Management

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing	

Subject name	Analysis of Securities			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	8	3L+3E	8
Professor(s)	Dejan Mikerević, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

The goal of the subject is to conquest the advanced knowledge of instruments and problems of their valorization, investment strategies and markets. Of course, the Theory of capital markets is initially presented. The subject itself should be upgrade of the subject Financial Markets. On most modern world's universities this subject is taught under the same name (Analysis of Securities) and Investments (Investments).

Learning outcomes (gained knowledge):

The main result of studying the professional matter in this subject is to introduce students to basic methods for evaluation of isolated financial instruments and their sets, i.e. the portfolio selection. Upon mastering the contents of this course the students should understand the basic strategies of using financial instruments, and to analyze and find the causes of changes in their prices. Structure of this subject is adjusted to the profile of Financial Economist of the first level of education and may be useful for economists whose focus is on a quantitative financial analysis. Knowledge gained in this subject should represent the quality basis for students who plan professional career in investment analysis.

Subject contents:

Introduction to the process of investing in securities, investment risk and return, and investment value and market price of financial instruments. Investment portfolio and consideration of the problem of sources of investment portfolio, initial and ultimate investor's welfare, the indifference curve and the expected return and standard deviation of the portfolio. Models of valorization of basic instruments, valuation of instruments with fixed income, valuation of instruments with variable income and options valuation models.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, discussions, seminar papers, case studies and consultations. Independent research and analysis as well as visits to government and international institutions specialized in topics listed in the contents of the subject and writing papers based on the independent research. The lectures consist of presentations of the most important settings related to each educational unit, while the exercises elaborate each unit in more details with the preparation of tasks, discussions and presentations of current topics by the students.

References:

Bodie, Z.; A., Kane i A., J., Mareus. (2009). *Fundamentals of Investment*. Beograd: Datastatus
 Parino, R.I.; Kidwell, D. (2008). *Fundamental of corporate finance*. Library of Congress Cataloging-in Publication Data, John Wiley and Sons

Types of assessment and grading:

Colloquia are a written form of the exam, while final exam is oral. The very activity of students is estimated by their participation in discussions, writing seminar papers and case studies.

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Dejan Mikerević, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing	

Subject name	Strategic Financial Management			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	7	2L+2E	8
Professor(s)	Dragan Mikerević, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
Financial Management	Direct

Subject goals:

The subject enables students to become familiar with the concepts of advanced financial management and in particular highlights the importance of strategic decisions made in the company. One of the goals of studying this subject is to become familiar with the methodologies for solving various financial problems, as well as understanding the company's environment as an important factor of influence in making financial decisions.

Learning outcomes (gained knowledge):

Upon completion of this course students will be able to understand the importance and ways of making strategic decisions in the company. In addition, they will learn certain techniques that will enable them to implement these decisions in practice. Also, they will acquire the necessary skills in basic functioning of financial markets and learn the basic concepts and settings of the problems of company restructuring.

Subject contents:

The financial system of the company, its environment and strategic financial management. Business environment. Price and the time value of money. CAPM and APT theories. Financial markets and their efficiency. Hypothesis of market efficiency. Company's strategy. Making investment decisions. Making funding decisions. Theory and the importance of capital structure. Making decisions about dividends. Restructuring and competitiveness of enterprises.

Teaching methods and learning activities:

Lectures i.e. systematic transfer of knowledge from the literature. During the classes, some of the topics will be discussed or illustrated by various simulations and programs from the field of finance. Illustrations and exercises. In addition to examples that will be discussed, the classes will also cover the examples (solving problem tasks) that will be used to illustrate and practice specific topics (collectively and individually). Illustrations and exercises involve two-way communication, and students are invited to freely express their opinions on the case for illustration and exercise. Discussion of case studies. The main form of work will be case studies so that students learn how to use their gained knowledge for practical purposes.

Preparation and presentation of the seminar paper with the mandatory application of the methodology for the preparation of professional papers.

References:

Mikerević, D. (2005). *Strategic Financial Management*. Banja Luka: Faculty of Economics and Finance

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Dragan Mikerević, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing	

Subject name	Financial Markets			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	7	2L+2E	6
Professor(s)	Goran Radivojac, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
Financial Management, Macroeconomics, Financial mathematics	Knowledge of basic principles of finance

Subject goals:

The goal of studying the subject is to enable students to master basic concepts and categories in the field of modern financial markets. Financial instruments, financial markets and participants are the basics for understanding the economic system and thus are part of the compulsory curriculum.

Learning outcomes (gained knowledge):

After passing the exam, the students of this study program will be able to explain what are the financial markets, what are the segments of the financial markets, institutions and instruments of the financial markets. The efficiency of modern financial markets and their regulation are the basic elements of understanding of the market functioning. Also, students will master the basic methods of risk assessment and yield of securities traded in financial markets.

Subject contents:

The basics of the financial system. Place and role of financial systems in the market economy. Relationship between financial and real sectors of the economy. Analysis of financial markets. The concept, role and development of financial markets. Division and types of financial markets. Stock exchanges and stock exchange transactions. Basic characteristics of modern financial markets. The purposes and objectives of the legal regulation of financial markets. The basic forms of regulation. The efficiency of financial markets. Participants in financial markets. Pension funds. Investment companies. Shares. Bonds. Derivative financial instruments. Money Market, Capital Market. The foreign exchange market. Financial derivatives market. Primary and secondary markets.

Teaching methods and learning activities:

Lectures + exercises

References:

Živković, B. and Šoškić, D. (2007). *Financial markets and institutions, second edition*. Belgrade: Faculty of Economics
 Erić, D. (2003). *Financial markets and instruments*. Belgrade: Čigoja

Types of assessment and grading:

Colloquia (written) and oral exam

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Goran Radivojac, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing	

Subject name	Theory and Policy of Balance Sheets			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	7	4L+ 4E	8
Professor(s)	Duško Šnjegota, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

Studying the subject Theory and Policy of Balance Sheets allows students to understand: the basic principles underlying the business balance sheets of legal entities; goals, content and types of business balance sheets; principles of orderly accounting; principles of recognition and valuation of certain balance sheet items, in accordance with IAS/IFRS; principles of balance policy, i.e. financial reporting policy; specific financial statements of banks and other financial institutions, and assumptions that put financial reporting in the function of risk management and evaluation of creditworthiness.

Learning outcomes (gained knowledge):

Mastering the planned curriculum, students acquire the basic knowledge necessary for the preparation and interpretation of financial statements, i.e. balance sheets. Mastering the theoretical basis of the preparation and presentation of financial statements, thereby distinguishing the possibility of using the right of choice contained in the relevant legislation, the IAS/IFRS, the Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statements and the like, as well as in practical exercises, students will be able to create different forms of business balance sheets, according to the business goals of legal entities, but also to understand the balance sheets prepared and presented by others.

Subject contents:

The curriculum of the subject Theory and Policy of Balance Sheets includes the following teaching units: notion, content and types of balance sheets, users of financial statements and goals of balance sheets; principles of orderly bookkeeping, inventory and inventory methods, principles of orderly accounting, tasks and conditionality of principles; qualitative characteristics of financial statements; valuation of the elements of financial statements and concepts of maintenance of the real value of capital; uncalled subscribed capital, balancing of permanent material and immaterial assets and investment property; balancing of long-term financial placements and deferred tax assets; balancing of current (working) assets; balancing of own and borrowed capital, hidden losses and latent reserves; provisions and accruals; components of financial statements prepared in accordance with IFRS; basics of the balance sheets analysis, balancing policy; specificities in the financial reporting of banks and other financial institutions.

Teaching methods and learning activities:

Current theoretical knowledge in the subject area is transferred to students during lectures by using the presentations in Power Point and giving examples from practice. Exercises are carried out through the development of specific tasks related to the evaluation of elements of financial statements and preparation of business balance sheets, the policies of balancing and analysis of financial statements. Preparation and presentation of the seminar paper is done with the mandatory application of the methodology for the preparation of professional papers.

References:

Šnjegota, D., T. (2010). *Application of the International standards of financial reporting through balance sheet framework*. Banja Luka: Faculty of Economics
 Rankovic, R. (2008). *Balance theory*. Belgrade: Faculty of Economics
 Rodic, J. (1991). *Theory and Analysis of Balance*. Belgrade: Faculty of Economics
 Škarić, J., K. (2007). *Financial Accounting*. Belgrade: Faculty of Economics *International Accounting Standards / International Financial Reporting Standards*.

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Duško Šnjegota, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing	

Subject name	Special Accounting			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	8	4L+3E	7
Professor(s)	Nikola Vukmirović, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
Basis of Accounting, Financial Management, Banking	

Subject goals:

The subject enables students to master an accounting analysis, planning, controlling and accounting of specific business activities such as trade, financial institutions (banking, insurance companies, and investment funds), budgetary institutions, and agricultural enterprises.

Learning outcomes (gained knowledge):

Upon completion of this course the student will gain basic knowledge of the accounting in specific industries. The student will be able to properly record all business events, apply the existing regulations and perform the analysis of business plans in the trade, financial institutions (banking, insurance companies, and investment funds), budgetary institutions, agricultural enterprises and small businesses.

Subject contents:

Tax accounting regulations, business accounting in commerce, accounting of financial institutions (investment funds, banks, insurance companies), accounting of budget institutions, specifics of the accounting in enterprises engaged in agricultural production and small businesses.

Teaching methods and learning activities:

Lectures i.e. systematic transfer of knowledge from the literature. The main form of work in exercises will be recording of business event from practice so that students learn how to use their gained knowledge for practical purposes. Preparation and presentation of the seminar paper with the mandatory application of the methodology for the preparation of professional papers.

References:

Lukic, R. (1999). *Accounting for trading companies*. Belgrade: Faculty of Economics
 Lukić, R. (2000). *Bank accounting*. Belgrade: Faculty of Economics
 Vukmirović, N. Handouts for school year 2007/08

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Nikola Vukmirović, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing	

Subject name	Accounting Information Systems			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	8	3L+3E	5
Professor(s)	Dušanka Stojanović, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The subject reviews the place, role, function and use of computerized accounting in enterprises and banks, the orientation of accounting and manners of performing accounting jobs manually and by using information technologies. By studying this subject, students should gain basic knowledge about the creation and adjustment of the existing accounting information system in the enterprise, to the needs of the modern business and the digital economy.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Knowledge gained in this subject should contribute to enabling students to create information useful for decision-making and to adapt the existing accounting information system supported by information technologies, to technological changes or some other changes in the business system or, together in a team of experts of other profiles to participate in creating the new or adapting the existing more functional accounting information systems in the enterprise.

Subject contents:
 The basic concept and the categorical apparatus of accounting, accounting standards. Accounting information systems – term, concept, location and role in the company. Types of information systems. Systems to support management and decision-making. Data, organization and data management. Some typical examples of the classical entries in the manufacturing and service companies (banks). Accounting software, international standards for accounting software. Computer table calculations – MS Excel spreadsheets. MS Excel: formulas and functions, errors in formulas, statistical functions, mathematical functions, information functions, logic functions and financial functions; Time value of money, interest rates, special function of the time value of money and their application. Bookkeeping records using MS Excel and programs for financial accounting. The concept of relational database. Information resources management, control and protection of accounting information systems. Ethical and social issues related to accounting information systems.

Teaching methods and learning activities:
 Professional knowledge and skills will be provided through the following teaching methods: lectures, laboratory work on the computer, preparation of seminar papers and consultations.

References:
 Jablan Stefanović, R. (2009). *Accounting Information Systems*. Belgrade: Faculty of Economics
 Stevanovic, N. (2003). *Managerial Accounting*. Belgrade: Faculty of Economics
 Jablan Stefanović, R. (2003). *Internal auditing*. Belgrade: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Dušanka Stojanović, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing	

Subject name	Audit of Financial Statements			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	8	3L+2E	7
Professor(s)	Novak Kondić, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
Auditing	Direct

Subject goals:

The subject aims to expand the knowledge that students gained in the field of auditing into the field of practical action in this area. In addition to the basic concepts of auditing and all of its forms, it provides insight into the audit regulations, with special emphasis on the International Standards on Auditing (ISA). A significant part of the course is devoted to practical study of the audit, which shows a complete audit process on a practical example and allows students to apply their knowledge in practice.

Learning outcomes (gained knowledge):

Upon completion of this course, students will be able to practically apply the knowledge gained from the audit of financial statements, as the most important components of the audit. They will master some of the International Standards on Auditing (ISA), which are crucial for undisturbed performance of auditing in practice and through practical examples they will see how those standards are implemented in our practice, as well as in the practice of other countries that have accepted them.

Subject contents:

Auditing goals and general principles. Terms of audit engagement and accepting the client. Audit quality control. Documentation in the audit. Detection of frauds. Control of the implementation of laws and regulations. Planning and risks in auditing financial statements. The evidence in the audit. Working papers. Record of planning the audit. Record of audit testing. Reminder for creation of the audit planning. Dossier "The auditor's report."

Teaching methods and learning activities:

Lectures i.e. systematic transfer of knowledge from the literature. During the classes, some of the topics will be discussed or illustrated by various simulations and programs for auditing. Illustrations and exercises. In addition to examples that will be discussed, the classes will also cover the examples (solving problem tasks) that will be used to illustrate and practice specific topics (collectively and individually). Illustrations and exercises involve two-way communication, and students are invited to freely express their opinions on the case for illustration and exercise. Discussion of case studies. The main form of work will be case studies so that students learn how to use their gained knowledge for practical purposes. Preparation and presentation of the seminar paper with the mandatory application of the methodology for the preparation of professional papers.

References:

Hayes, R.; Schilder, A.; Dassen, R.; Wallage, P. (2002). *Principles of Auditing - An International Perspective*. Banja Luka: Association of Accountants and Auditors of Republic of Srpska
 Božić, R.; Kondić, N. (2007). *Audit of financial statements - a practical guide to the audit*. 2nd amended and supplemented edition, Banja Luka: FEBU and AAA RS
International standards and communications audit, assurance and ethics. (2004). Belgrade: AAA S and RS
Code of Ethics for Professional experts. (2007). Banja Luka: AAA RS

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Novak Kondić, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing	

Subject name	Accounting of Banks and Insurance Companies			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective	8	2E+2L	6
Professor(s)	Goran Radivojac, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
Financial Accounting, Banking, Insurance Economics	Knowledge of accounting principles and the basic categories of banking and insurance

Subject goals:
 To master the specific aspects of accounting in banking industry and insurance industry is in the basis of the contents of this subject. Accounting coverage of business changes in these industries implies the existence of another chart of accounts and different balance schemes in relation to other businesses so learning about their specifics is a primary goal of the study.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Upon completion of this course the student can independently analyze and solve specific problems of accounting of banks and insurance companies. The gained knowledge represents a solid basis for practical application but also for further studies – master.

Subject contents:
 Chart of accounts for banks. Accounting policies. Accounts with banks as the primary instruments of payment operations. Cash payments and their accounting records. Special instruments of payment operations. The financial statements of banks and their specificity. Balance sheet and income statement of banks. Flow of funds report in banks. Saving deposits. Loans to businesses and individuals. Domestic payment operations. International payment operations. Determining the periodic business results. Financial statements of branch office and head office. Bookkeeping records of incomes and expenditures of insurance companies. Cost of compensations from the insurance. Accounting treatment of mathematical reserves. Specifics of the contents of the balance sheet and income statement of insurance companies. Specifics of the contents of the report on the flows of funds of insurance companies. The calculation of the profitability of insurance companies.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures + exercises

References:
 Lukic, R. (2009). *Bank accounting*. Belgrade: Faculty of Economics
 Lukic, R. (2009). *Accounting for insurance companies*. Belgrade: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:					
Colloquia and oral examination					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Goran Radivojac, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing	

Subject name	Design of Information Systems			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective	8	2L+2E	6
Professor(s)	Vesna Aleksić Marić, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

The goal of the study is to introduce students to contemporary theoretical and practical aspects of designing information systems. The ultimate goal is to enable students, through a gradual introduction to contemporary methodology of systems analysis and design of information systems, to perform the work of system analysts and designers of information systems.

Learning outcomes (gained knowledge):

Need for economists who, in addition to good knowledge of economics and management, have the knowledge and ability to directly participate in the activities of designing information systems is very clear. Knowledge, competencies and skills that students can acquire by the exploration of the design of information systems represents an educational base for its application in the professional practice.

Subject contents:

Project management and risk management of information systems development. Strategic planning of information systems development. Development cycle of designing information systems. Identifying problems/preliminary study (operational feasibility, financial and economic feasibility, technical feasibility). Determination of the application (improvement of process, improvement of business operations, offer of new products and services, faster execution of business processes, reduction of production costs of goods and services, gaining access to new regions and markets). Designing the system (conceptual design, logical design, physical modeling; the output – information and results; the input – data and information for processing, stored data – databases and datafiles, process and procedures, control). Design and construction (purchase of software and services, programming, testing). Implementation (training, site preparation, the strategy of transition to the new system). Evaluation and continued development. Models for designing information systems. Prescriptive models (waterfall model, incremental model, RAD model). Developmental or evolutionary models (prototype model, spiral model). Special models (development model based on components). Single process model. Methods and techniques of modeling information systems (process modeling, data modeling, function modeling, modeling of objects). Other methods and techniques (block diagrams of the system, data flow diagram, action diagrams, pseudocode, HIPO technique, Varni's diagrams, data dictionary). Tools for the design of information systems (UML, CASE tools). Methodologies for the design of information systems (structural methodologies, object methodologies, agile methodologies). An audit of information systems.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, seminar papers, exercises on the computers, students' presentations.

References:

Stankić, R. (2007). *Design of Information Systems*. Belgrade: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Passed test on the computers is a prerequisite for taking the final exam.

Name of the professor who provided the information: Vesna Aleksić Marić, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing	

Subject name	Public Sector Economics			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective	8	2L+2E	6
Professor(s)	Đoko Slijepčević, PhD, Full Professor and Mladen Ivanić, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The main goal of the study of Public Sector Economics is to introduce students to the idea of how the state with its institutions, mechanisms and measures solves fundamental socio-economic problems, i.e. how the state carries out economic, social and other functions. It also explains how these problems are solved within the public sector, and how government decisions and measures are affecting the functioning of the private sector.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Students acquire adequate knowledge of basic economic functions of the state and its role in strengthening public sector efficiency in the modern market, i.e. in the so-called mixed economies. In addition to this students should be able to critically analyze the socio-economic role of the state and the effects of individual strategies and projects of the public sector, as well as the impact of certain government decisions and measures on the efficiency of private sector functioning.

Subject contents:
 The role of the state in the so-called mixed economies: market and state mechanisms of economic coordination, private and public choice. Basics of the welfare theory: shortcomings of market mechanisms, economic efficiency and equality. Basic functions of government: monopolies and their regulation, public goods and their provision, external effects and their neutralization, redistribution of the national product, stabilizing function, development function; State programs of public spending: public expenditures policy, social cost-benefit analysis; Key areas of public spending: pension system, health system, education, social protection, poverty reduction, defense and security; Basics of the taxation policy: principles of taxation, coverage and efficiency of taxation; Public choice and political interests: voters, politicians and state bureaucracy, conjunctural political cycles, public choice in the “new” democracies; Economic role of state in the process of transition: privatization and economic restructuring, promotion of entrepreneurship, building a modern market institutions.

Teaching methods and learning activities:
 Classes are taught in a combination of lectures, exercises, seminars and consultations, with the active participation of all students in these forms of teaching process.

References:
 Stiglitz, J.E. (2008). *Economics of the Public Sector*. Belgrade: Faculty of Economics
 Holcombe, R. (2006). *Public Sector Economics*. Pearson Education

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:
 No special remarks

Name of the professor who provided the information: Đoko Slijepčević, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing	

Subject name	Internal Supervision			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective	8	2L+2E	6
Professor(s)	Novak Kondić, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
Advanced Audit	Direct

Subject goals:

The goal of the study of this subject is to introduce the students to the importance of Internal Supervision, its goals and methods of operation, which implies introduction to the segments of internal supervision – internal auditing and internal control, all related to the growing importance of internal supervision for modern enterprises. By introducing students to theoretical principles and resolving practical issues and problems in the field of internal auditing and internal control, the subject enables students to address these issues in practice.

Learning outcomes (gained knowledge):

Upon completion of this course, in addition to the previously acquired knowledge in the field of external audit, students will be able to familiarize themselves in more detail with the segment of the audit relating to the system of internal supervision. Internal supervision and its segments – internal audit and internal control become all the more significant in modern times and therefore it is essential that all those who are seriously dealing with (or intend to deal with) problems in auditing are thoroughly familiarized with the objectives, characteristics and importance of the internal supervision and both its segments. Students will have the opportunity to acquire essential knowledge concerning internal audit, its objectives, methods of performance and requirements for obtaining the title of internal auditor, as well as to learn about the importance and elements of the internal control system as the system that is planned and implemented by the company management and all other employees in order to prevent the occurrence of material misstatements in financial statements.

Subject contents:

The concept, objectives and characteristics of internal supervision. Forms of internal supervision. Internal audit as the integral part of the internal supervision. Goal and subject of the internal audit. Historical development of the internal audit. The profession of internal auditors. Internal audit and risk management. Organization and management of the internal audit. The role and tasks of the Audit Committee. Internal audit standards and code of ethics for internal auditors. The internal audit process. Current trends in internal auditing. Concept and characteristics of the internal control. The objectives of the internal control. Types of internal controls. Means for the implementation of the internal control. The structure of the internal control system. Internal control processes and procedures. Limitations of internal controls. The differences between the internal control and internal audit.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, i.e. systematic transfer of knowledge from the literature. During the classes, some of the topics will be discussed or illustrated by various simulations in which students play an active role. Illustrations and exercises. In addition to examples that will be discussed, the classes will cover the examples (solving problem tasks) that will be used to illustrate and practice specific topics (collectively and individually). Illustrations and exercises involve two-way communication, and students are invited to freely express their opinions on the case for illustration and exercise. Discussion of case studies. The main form of work will be case studies so that students learn how to use their gained knowledge for practical purposes.

References:

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Activity in class (Term paper, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Novak Kondić, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing	

Subject name	Investment Management			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective	8	2L+2E	6
Professor(s)				

Prerequisites	Type of prerequisites
Financial Management, Financial Mathematics	Knowledge of basic principles of finance

Subject goals:
 The subject aims to enable students to master the basic concepts and categories in the field of investments and investment management.

Learning outcomes (gained knowledge):
 After passing the exam, the students of this study will be able to explain what are investments, what types of investments there are and how to perform evaluation and decision making on investments.
 Investment management includes knowledge of various aspects of investments in private and public companies, investments in real assets and the securities. After passing the exam, students should master the basic elements of the investment management.

Subject contents:
 The basic principles of investment valuation D 17, H 8, H 9. *Greenfield* investments. Investments in companies with negative earnings D 22. Investments in young and beginner companies D 23. Investment in private companies D 24. Mergers and acquisitions D 25. Investment in real assets D 26. Investments in other assets D 27. Basic elements of investment in securities.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures + Exercises

References:
 Fabozzi, F.J.; Markowitz, H.M. (2002). *The Theory & Practice of Investment Managament*. John Wiley and Sons
 Litterman, B. (2003). *Modern Investment Management*. John Wiley and Sons
 Damodaran, A. (2003). *Investement Valuation*. John Wiley and Sons
 Higgins, R.S. (2007). *Analysis for Financial Managament*. McGraw Hill

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Activity in class (Term paper, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Goran Radivojac, PhD, Assistant Professor

THE FOURTH YEAR OF STUDY
DEPARTMENT: FINANCE, BANKING AND INSURANCE
MODULE: FINANCIAL MANAGEMENT, BANKING AND INSURANCE

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Financial Markets	2	2			6
Theory and Policy of Balance Sheets	4	3			8
Insurance Economics	4	2			8
International Finance	3	2			8
Banking			4	2	7
Accounting of Banks and Insurance Companies			4	2	7
E-Business			3	3	5
Elective subject			2	2	6
Graduate paper					5
TOTAL:	13	9	13	9	60

ELECTIVE SUBJECTS

Module: Financial Management, Banking and Insurance

Tariffs in Insurance
Basel Principles
Strategic Financial Management (7th semester)
Audit of Financial Statements (8th semester)

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Financial Markets			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	7	2L+2E	6
Professor(s)	Goran Radivojac, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
Financial Management, Macroeconomics, Financial mathematics Knowledge of basic principles of finance	

Subject goals:
 The goal of studying the subject is to enable students to master basic concepts and categories in the field of modern financial markets. Financial instruments, financial markets and participants are the basics for understanding the economic system and thus are part of the compulsory curriculum.

Learning outcomes (gained knowledge):

After passing the exam, the students of this study program will be able to explain what are the financial markets, what are the segments of the financial markets, institutions and instruments of the financial markets. The efficiency of modern financial markets and their regulation are the basic elements of understanding of the market functioning. Also, students will master the basic methods of risk assessment and yield of securities traded in financial markets.

Subject contents:

The basics of the financial system. Place and role of financial systems in the market economy. Relationship between financial and real sectors of the economy. Analysis of financial markets. The concept, role and development of financial markets. Division and types of financial markets. Stock exchanges and stock exchange transactions. Basic characteristics of modern financial markets. The purposes and objectives of the legal regulation of financial markets. The basic forms of regulation. The efficiency of financial markets. Participants in financial markets. Pension funds. Investment companies. Shares. Bonds. Derivative financial instruments. Money Market, Capital Market. The foreign exchange market. Financial derivatives market. Primary and secondary markets.

Teaching methods and learning activities:

Lectures + exercises

References:

Živković, B. and Šoškić, D. (2007). *Financial markets and institutions, second edition*. Belgrade, Faculty of Economics
 Erić, D. (2003). *Financial markets and instruments*. Belgrade: Čigoja

Types of assessment and grading:

Colloquia (written) and oral exam

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Goran Radivojac, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Theory and Policy of Balance Sheets			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	7	4L+ 4E	8
Professor(s)	Duško Šnjegota, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

Studying the subject Theory and Policy of Balance Sheets allows students to understand: the basic principles underlying the business balance sheets of legal entities; goals, content and types of business balance sheets; principles of orderly accounting; principles of recognition and valuation of certain balance sheet items, in accordance with IAS/IFRS; principles of balance policy, i.e. financial reporting policy; specific financial statements of banks and other financial institutions, and assumptions that put financial reporting in the function of risk management and evaluation of creditworthiness.

Learning outcomes (gained knowledge):

Mastering the planned curriculum, students acquire the basic knowledge necessary for the preparation and interpretation of financial statements, i.e. balance sheets. Mastering the theoretical basis of the preparation and presentation of financial statements, thereby distinguishing the possibility of using the right of choice contained in the relevant legislation, the IAS/IFRS, the Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statements and the like, as well as in practical exercises, students will be able to create different forms of business balance sheets, according to the business goals of legal entities, but also to understand the balance sheets prepared and presented by others.

Subject contents:

Notion, content and types of balance sheets, users of financial statements and goals of balance sheets; principles of orderly bookkeeping, inventory and inventory methods, principles of orderly accounting, tasks and conditionality of principles; qualitative characteristics of financial statements; valuation of the elements of financial statements and concepts of maintenance of the real value of capital; uncalled subscribed capital, balancing of permanent material and immaterial assets and investment property; balancing of long-term financial placements and deferred tax assets; balancing of current (working) assets; balancing of own and borrowed capital, hidden losses and latent reserves; provisions and accruals; components of financial statements prepared in accordance with IFRS; basics of the balance sheets analysis, balancing policy; specificities in the financial reporting of banks and other financial institutions.

Teaching methods and learning activities:

Current theoretical knowledge in the subject area is transferred to students during lectures by using the presentations in Power Point and giving examples from practice. Exercises are carried out through the development of specific tasks related to the evaluation of elements of financial statements and preparation of business balance sheets, the policies of balancing and analysis of financial statements. Preparation and presentation of the seminar paper is done with the mandatory application of the methodology for the preparation of professional papers.

References:

Šnjegota, D., T. (2010). *Application of the International standards of financial reporting through balance sheet framework*. Banja Luka: Faculty of Economics
 Rankovic, R. (2008). *Balance theory*. Belgrade: Faculty of Economics
 Rodic, J. (1991). *Theory and Analysis of Balance*. Belgrade: Faculty of Economics
 Škarić, J. K. (2007). *Financial Accounting*. Belgrade: Faculty of Economics, *International Accounting Standards / International Financial Reporting Standards*.

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Duško Šnjegota, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Insurance Economics			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	7	4L + 2E	8
Professor(s)	Dragutin Šipka, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

This subject enables students to master the most important economic and technical basis of insurance as a form of economic protection of individuals, businesses and other institutions from sudden and unexpected adverse events. The program structure offers a comprehensive view of development of domestic insurance theory and practice, and contemporary foreign experiences and achievements in terms of successful management of risks whose occurrence can affect individuals, businesses and institutions, as well as society as a whole.

Learning outcomes (gained knowledge):

The students are gaining and developing knowledge and abilities that enable them to individually organize, coordinate, monitor and supervise the activities of certain segments of the insurance industry, both in the field of economy and in the state institutions and regulatory bodies. Assuming that insurance is a specific type of industry that business operations of insurance companies are subject to a number of risks, uncertain by its origin and specific only for this field, mastering the offered matter can significantly mitigate or even neutralize the consequences of the occurrence of adverse events.

Subject contents:

General characteristics of insurance, organizations of insurance, types of insurance, risk management, documents in insurance, property insurance, insurance of persons, life insurance, guarantee insurance, loan insurance, agriculture insurance, animal insurance, motor vehicle insurance, international conventions in the automobile liability insurance, coinsurance and reinsurance, calculation of retention and of the maximum possible damage, distribution of risk in reinsurance.

Teaching methods and learning activities:

Lectures followed by presentations prepared with the application of modern information technology. Through illustrations, graphics and drawings this procedure allows students the visual display of the most important economic principles, thus achieving a higher degree of interest. At appropriate moments during the lectures examples of good practice are illustrated, which results in a special interest and involvement in the debate. During the exercises students work on the examples where, by the application of modern methods from foreign practice, they resolve the most complex tasks that, once they graduate they will encounter in practice. Particularly successful students take topics and prepare seminar papers that are presented in front of all students.

References:

Šipka, D. and Marović, B. (2003). *Insurance Economics*. Banja Luka: Ekonomski fakultet

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Dragutin Šipka, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	International Financing			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	7	4L + 2E	8
Professor(s)	Vasilj Žarković, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

The goal of the subject is to give students the necessary knowledge in the field of international financing. In the past few decades, international financing has recorded rapid and, at certain times a very fast development. National financial markets are increasingly losing the attribute of national and become part of the global financial market - the world market. Major financial and currency crises during the last and at the beginning of this century drew attention to the problems addressed by international financing. Complex relationships in international finance that occur as a result of continuous technological development, financial globalization and financial integration of national economies set new tasks and demands on economic theory, which should respond to various challenges and crises that the world is facing with.

Learning outcomes (gained knowledge):

The main result of studying this course is to gain the necessary knowledge in the field of international financing. In fact, the gained knowledge will allow students to practically view the international financial movements in order to make quality business decisions, not just those relating to cooperation with foreign partners, but to a great degree those related to operations within the domestic economy.

Subject contents:

Key thematic issues covered by the subject are: international financing - the subject, development and significance, foreign exchange rates and currency markets (factors that determine the exchange rate in the long and in the short term, fixed and fluctuating exchange rates - strengths and weaknesses), the international monetary system, characteristics of contemporary international financial markets, international capital flows, international financial organizations, Euro-market, financing export transactions, currency crisis and speculative attacks, problems of international debt and the debt crisis, global economic and financial crisis of the early twenty-first century.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, exercises, discussions, seminar papers, case studies and consultations. During the lectures a number of issues and problems of international financing will be analyzed with the active role of students to freely express their views and opinions.

References:

Jovanović, Gavrilović, P. (2008). *International Business Financing*. Belgrade: Faculty of Economics
 Pelević, B. and Vučković, V. (2008). *International Economics*. Belgrade: Faculty of Economics
 Krugman, P. and Obstfeld, M. (2009). *International Economics*. Zagreb: Mate
 Miškin, F. and Eakins, S. (2005). *Financial Markets and Institutions*. Zagreb: Mate

Types of assessment and grading:

Colloquia are a written form of the exam, and final exam is oral. The very activity of students is estimated through discussions, seminar papers and case studies.

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Vasilj Žarković, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Banking			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	8	4L + 2E	7
Professor(s)	Dragana Bašić, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites

Subject goals:

The goal of studying this subject is theoretical education in banking, learning the basic principles of banking and the banking industry, meeting with bank management methodology in accordance with risks basic principles of banking operations, as well as the basics of regulation and supervision in banks, and the causes and models of managing banking crises. It is necessary to enable the student to effectively monitor trends and changes in banking, its compatibility and dependence on other systems and training for quality decision-making in accordance with it, and in order to successfully and timely adjust to the changes.

Learning outcomes (gained knowledge):

The student is able to successfully perform tasks in the field of banking industry, follow trends and factors of internal and external influences on the banking, effectively manage the bank and make good decisions by applying modern management methods, the general regulatory framework and control mechanisms. The student is able to recognize the key indicators of the occurrence of banking risks and banking crises and to take certain actions for their timely resolution. The students are qualified for successful participation in international research projects, employment and further improvement in the banking profession.

Subject contents:

Place of banking system in the country's financial system; Financial disintermediation; Elements of financial structure; Monetary policy, financial and economic development; Basic characteristics of traditional banking; Basics of contemporary banking, modern trends in banking and development perspectives; Banking functions in the financial system of the country; Reserve money; Deposit multiplier and money multiplier; Principles of banking; Organizational structure of banking institutions; Modern types of bank organizational structure; Financial statements; Quality assessment in banking operations; Main indicators of bank profitability; Banking capital, forms and methods of collection; Subordinated bonds; International coordination of capital; Term, models and functions of the central bank; Instruments of monetary regulation; The European Central Bank; Banking in B&H; Sources of bank funds; Deposits and deposit pricing; Deposit insurance; Non-deposit fund sources: CDs, commercial papers and repurchase arrangements; Loans – term and types; Credit analysis and approval methodology; Determining credit worthiness of the loan applicant; Securing a loan; Loan pricing; Banking investment portfolio and the factors of influence; Money market instruments and capital markets that banks use; Risks in banking and management models; Asset and Liability Management (ALM concept); The Basel Accord (Basel I, Basel II); Regulation and supervision of banks (capital adequacy, credit, market and operational risk, supervision and transparency); Factoring, forfeiting and leasing transactions; Issuing guarantees; Determinants of bank mergers and acquisitions and analytical design; Strategic planning in banks; Creation and resolution of banking crises; E-banking – the effects of information technology, systems of interbank payments, online and Internet banking.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, exercises, seminar papers, discussions, analysis of cases and consultations. Independent research and analysis of bank experiences and banking systems in the region and in the world.

References:

Dušanić, J. B. (2003). *Commercial Banking*. Srpsko Sarajevo, Belgrade: Consseco Institute
 Plakalović, N. (2004). *Monetary Economics*. Theory, institutions and policies. Srpsko Sarajevo: Institute for publishing textbooks
 Rose, S. P. and Hudgins, C. S. (2005). *Bank Management and financial institutions*. Belgrade: Data Status
 Čirović, M. (2001). *Banking*. Belgrade: Bridge Company

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Dragana Bašić, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Accounting of Banks and Insurance Companies			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	8	4E+2L	7
Professor(s)	Goran Radivojac, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
Financial Accounting, Banking, Insurance Economics	Knowledge of accounting principles and the basic categories of banking and insurance

Subject goals:
 To master the specific aspects of accounting in banking industry and insurance industry is in the basis of the contents of this subject. Accounting coverage of business changes in these industries implies the existence of another chart of accounts and different balance schemes in relation to other businesses so learning about their specifics is a primary goal of the study.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Upon completion of this course the student can independently analyze and solve specific problems of accounting of banks and insurance companies. The gained knowledge represents a solid basis for practical application but also for further studies - master.

Subject contents:
 Chart of accounts for banks. Accounting policies. Accounts with banks as the primary instruments of payment operations. Cash payments and their accounting records. Special instruments of payment operations. The financial statements of banks and their specificity. Balance sheet and income statement of banks. Flow of funds report in banks. Saving deposits. Loans to businesses and individuals. Domestic payment operations. International payment operations. Determining the periodic business results. Financial statements of branch office and head office. Bookkeeping records of incomes and expenditures of insurance companies. Cost of compensations from the insurance. Accounting treatment of mathematical reserves. Specifics of the contents of the balance sheet and income statement of insurance companies. Specifics of the contents of the report on the flows of funds of insurance companies. The calculation of the profitability of insurance companies.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures + exercises

References:
 Lukic, R. (2009). *Bank accounting*. Belgrade, Faculty of Economics
 Lukic, R. (2009). *Accounting for insurance companies*. Belgrade: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:
 Colloquia and oral examination

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Goran Radivojac, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	E-Business			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	8	3L+3E	5
Professor(s)	Vesna Aleksić Marić, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
Introducing students to Internet technology, and modern forms of business that is based on intensive use of information, especially Internet technology – electronic business (e-business). The concept of customer relationship management and business intelligence in terms of e-business is particularly covered. The goal is to point out to the profound changes that are taking place in the sphere of modern economy under the influence of Internet technologies and e-business, and manifesting through the so-called paradigm of New economy and the phenomenon of economic globalization.

Learning outcomes (gained knowledge):
The gained knowledge should enable the development of conceptual and information knowledge and skills necessary for initiating, introducing and practicing the activities of e-business in small, medium and large organizations.

Subject contents:
Internet and Internet services (Internet development, analysis of the general situation on the Internet, Internet principles, and ways to connect to the Internet). Standard Internet services (remote file transfer, E-mail, WWW, shipping lists, user discussion groups, chat, Internet telephony, teleconferencing and videoconferencing, advanced Internet services). Electronic business (the term e-business, international legal regulations of e-business). Fields of application of e-business (electronic data interchange, electronic sales of goods and services, electronic purchase, electronic trade and models of electronic trade, electronic marketing, electronic capital trade, electronic reservation system, electronic banking and online financial transactions, electronic payment systems, electronic publishing, electronic entertainment and recreation, electronic mobile business). Impact of information technology on the powers of competitive advantage in e-business (relationship with customers, relationship with suppliers, IT as a basis for competitiveness, IT as a basis for interorganisational co-operation, IT shapes new products and services). Information technology and Porter's value chain (input logistics, production, output logistics, supply chain management, marketing and sales, after-sales services, corporate infrastructure, human resources management, development, procurement). Business Intelligence (BI). Knowledge management and business intelligence (collective memory, corporate intranets and portals for the support of decision-making, extranets and inter-organizational portals, measurement and performance analysis of Web sites). Customer relationship management (CRM). Data storage and methods and tools for implementation of knowledge from data. Forms of abuse of information technology in e-business (misuse of IT tools, unauthorized use of software and violation of property rights, sabotage, and computer viruses). Forms of protection against abuse of information technologies in e-business (control of confidentiality – cryptography, access control, integrity control, control of availability, control of denial impossibility). Protection of privacy of individuals working other Internet. The new economy and economic globalization.

Teaching methods and learning activities:
Lectures, case studies, and exercises on the computers.

References:
Aleksić Marić, V. (2008). <i>Elektronsko poslovanje</i> . Banja Luka: Ekonomski fakultet Banja luka

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:
Passed test on the computers is a prerequisite for taking the final exam.
Name of the professor who provided the information:
Vesna Aleksić Marić, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Tariffs in Insurance			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective	8	2L+2E	6
Professor(s)	Dragutin Šipka, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
Insurance Economics	Direct

Subject goals:

The study of the subject “Tariffs of insurance” aims to offer the students of the Faculty of Economics, Module of Financial Management, Banking and Insurance, to master the academic skills related to the principles of calculation and the accounting of net and gross tariffs for different types of insurance: property, persons, pension and health insurance. This subject provides students with necessary knowledge to analyze and monitor the adequacy of tariffs in terms of basic economic principles of insurance.

Learning outcomes (gained knowledge):

Students who successfully master the curriculum for this subject will become economic experts who will be trained to use modern scientific achievements in the field of national and international insurance. Acquired theoretical and practical knowledge will help them to become competitive in the labor market of: insurance companies, broker-dealer companies, public administration, particularly the regulatory agencies that conduct the surveillance of the insurance industry, bearing in mind that such a profile of academics has not yet been educated in the area of our country. In the end, they will acquire modern knowledge that will offer to the market competent and capable leaders able to build successful careers and contribute to the development of their business environment.

Subject contents:

Characteristics of risk and risk management as a basis for tariff setting, Retention and security reserves, Solvency margin and methods for its determination, Actuarial basics of formation and calculation of tariffs in personal assurance with special content related to life insurance, Actuarial basics of tariff formation in property insurance: industry, agriculture, buildings under construction, motor vehicles, Tariff formation in reinsurance, Tariff formation in the pension and health insurance, Expected value of losses and distribution of losses from the insurance basis.

Teaching methods and learning activities:

The teaching staff, following the modern scientific trends and achievements in the fields of insurance, transfers the knowledge through lectures, exercises and practical work, using methods and techniques applied in high-ranking university centers of European countries. Special attention is given to presentations with practical experiences of developed countries, in order to offer students the highest quality of modern business education. Since this subject's program structure is based on problem solving and exercises, a special time is devoted to this type of interactive teaching.

References:

Kočović, J. (2000). *Actuarial Basics of Tariff Formation in Personal Assurance*. Belgrade: Faculty of Economics
 Kočović, J. (2010). *Tariff Formation in Property Insurance*. Belgrade: Faculty of Economics
 Šipka, D. (1998). *The Conditions of Insurance*. Banja Luka: Art print

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Dragutin Šipka, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Basel Principles			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective	8	2L+2E	6
Professor(s)				

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

The goal of studying this subject is to enable students to acquire theoretical knowledge in the field of oversight, regulation and supervision of banks and banking activity and their training for effective implementation of the principles and standards of Basel Agreements in the banking practice of the Republic of Srpska and Bosnia and Herzegovina, i.e. in the banking industry in general. One of the primary goals of the elective subject called “Basel principles” is to expand students’ knowledge in the field of oversight, regulation and supervision in the banking sector that was gained through the implementation of the curriculum of the Module: Financial Management, Banking and Insurance, within the compulsory subject “Banking”.

Learning outcomes (gained knowledge):

Training of students for the successful implementation of the principles and standards of Basel Agreements in banking at the national and international level, broader theoretical upgrade of the students’ knowledge gained by studying the compulsory subject “Banking” in terms of the regulation and supervision of banks.

By achieving the defined objectives of the subject “Basel principles”, students gain complete knowledge in terms of oversight, regulation and supervision of banks and banking activities necessary for successful attendance and completion of the planned curriculum of the II cycle (Master studies).

Subject contents:

Control, regulation and supervision of banking operations, the Basel Committee on Banking Supervision, Basel Agreements, Banking risk management approaches in line with Basel II, **Calculating the minimum requirements for capital**, Risk-weighted assets, Required capital, CAR, Measurement and approaches to the measurement of credit risks, Approaches and methods of measuring market risks, Value at Risk, **Models for measuring VAR**, **Operational risk** and approaches to the measurement of **operational risk**, Market discipline, CAMELS and other models for ranking and rating of banks, Application of Basel standards in our country, Controversies and perspectives of Basel standards.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, discussions, seminar papers, case studies and consultations. Independent research and analysis of the experiences of banks and banking systems in the region and the world in terms of implementation of the principles of Basel Agreements.

References:

Greuning van, H.; Bratanović, S.; (2003). *Analysis and Management of Banking Risks*. Zagreb: Mate Đukić, Đ.; Whitefish, V.; Ristić, Ž. (2004). *Banking*. Belgrade: Faculty of Economics
 Mešić, D. (2004). *Prudential Supervision of Banks and Financial Conglomerates*. Novi Sad: Stylos
Core Principles for Effective Banking Supervision. (2006) Basel: Bis Basel Committee on Banking Supervision

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Dragana Bašić, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Strategic Financial Management			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective	7	2L+2E	6
Professor(s)	Dragan Mikerević, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
Financial Management	Direct

Subject goals:

The subject enables students to become familiar with the concepts of advanced financial management and in particular highlights the importance of strategic decisions made in the company. One of the goals of studying this subject is to become familiar with the methodologies for solving various financial problems, as well as understanding the company's environment as an important factor of influence in making financial decisions.

Learning outcomes (gained knowledge):

Upon completion of this course students will be able to understand the importance and ways of making strategic decisions in the company. In addition, they will learn certain techniques that will enable them to implement these decisions in practice. Also, they will acquire the necessary skills in basic functioning of financial markets and learn the basic concepts and settings of the problems of company restructuring.

Subject contents:

The financial system of the company, its environment and strategic financial management. Business environment. Price and the time value of money. CAPM and APT theories. Financial markets and their efficiency. Hypothesis of market efficiency. Company's strategy. Making investment decisions. Making funding decisions. Theory and the importance of capital structure. Making decisions about dividends. Restructuring and competitiveness of enterprises.

Teaching methods and learning activities:

Lectures i.e. systematic transfer of knowledge from the literature. During the classes, some of the topics will be discussed or illustrated by various simulations and programs from the field of finance. Illustrations and exercises. In addition to examples that will be discussed, the classes will also cover the examples (solving problem tasks) that will be used to illustrate and practice specific topics (collectively and individually). Illustrations and exercises involve two-way communication, and students are invited to freely express their opinions on the case for illustration and exercise. Discussion of case studies. The main form of work will be case studies so that students learn how to use their gained knowledge for practical purposes.

Preparation and presentation of the seminar paper with the mandatory application of the methodology for the preparation of professional papers.

References:

Mikerević, D. (2005). *Strategic Financial Management*. Banja Luka: Faculty of Economics and Finance

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Dragan Mikerević, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Audit of Financial Statements			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective	8	2L+2E	6
Professor(s)	Novak Kondić, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
Auditing	Direct

Subject goals:

The subject aims to expand the knowledge that students gained in the field of auditing into the field of practical action in this area. In addition to the basic concepts of auditing and all of its forms, it provides insight into the audit regulations, with special emphasis on the International Standards on Auditing (ISA). A significant part of the course is devoted to practical study of the audit, which shows a complete audit process on a practical example and allows students to apply their knowledge in practice.

Learning outcomes (gained knowledge):

Upon completion of this course, students will be able to practically apply the knowledge gained from the audit of financial statements, as the most important components of the audit. They will master some of the International Standards on Auditing (ISA), which are crucial for undisturbed performance of auditing in practice and through practical examples they will see how those standards are implemented in our practice, as well as in the practice of other countries that have accepted them.

Subject contents:

Auditing goals and general principles. Terms of audit engagement and accepting the client. Audit quality control. Documentation in the audit. Detection of frauds. Control of the implementation of laws and regulations. Planning and risks in auditing financial statements. The evidence in the audit. Working papers. Record of planning the audit. Record of audit testing. Reminder for creation of the audit planning. Dossier "The auditor's report."

Teaching methods and learning activities:

Lectures i.e. systematic transfer of knowledge from the literature. During the classes, some of the topics will be discussed or illustrated by various simulations and programs for auditing. Illustrations and exercises. In addition to examples that will be discussed, the classes will also cover the examples (solving problem tasks) that will be used to illustrate and practice specific topics (collectively and individually). Illustrations and exercises involve two-way communication, and students are invited to freely express their opinions on the case for illustration and exercise. Discussion of case studies. The main form of work will be case studies so that students learn how to use their gained knowledge for practical purposes. Preparation and presentation of the seminar paper with the mandatory application of the methodology for the preparation of professional papers.

References:

Hayes, R.; Schilder, A.; Dassen, R.; Wallage, P.; *Principles of Auditing – An International Perspective*. Banja Luka: Association of Accountants and Auditors of Republic of Srpska
 Božić, R.; Kondić, N. (2007). *Audit of financial statements – a practical guide to the audit*, 2nd amended and supplemented edition. Banja Luka: FEBU and AAA RS
International standards and communications audit, assurance and ethics. (2004). Belgrade: AAA S and RS
Code of Ethics for Professional experts. Banja Luka: AAA RS

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Novak Kondić, PhD, Associate Professor

THE FOURTH YEAR OF STUDY
DEPARTMENT: BUSINESS ECONOMICS
MODULE: INTERNATIONAL ECONOMICS

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Economics of the European Union	4	2			8
International Finance	4	2			8
Foreign Trade Business	4	2			8
Elective subject	2	2			6
International Business Law			4	2	6
Contemporary Economic Systems			4	2	6
International Marketing			4	2	7
Elective subject			2	2	6
Graduate paper					5
TOTAL:	14	8	14	8	60

ELECTIVE SUBJECTS

Module: International Economics

Financial Markets (7th semester)

World Markets

Economics and Development of National Economy

Economic Doctrines

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Business Economics Module: International Economics	

Subject name	European Union Economics			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	7	4L+2E	8
Professor(s)	Goran Popović, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

The subject provides students with knowledge of history of the European Union creation, the main EU institutions, as well as other regional integration in the world. Students will learn what kind of trade policy the EU is applying, how the EU influences the development of rural regions, what attitudes of the leading EU institutions are related to industrial, common agricultural and regional policies. The students will learn to interpret macroeconomic indicators: population, gross domestic product, inflation, investment, unemployment, etc. and to use the information obtained in the assessment of development of certain countries and regions; they will understand the role of EU monetary policy towards the countries in the region and important items in the EU budget and the differences between the budget of individual countries and the EU budget.

Learning outcomes (gained knowledge):

Upon completion of this course the student will dispose of basic knowledge of the facts, principles and processes related to the European Union. The student will be able to practically apply the acquired knowledge in the analysis of basic macroeconomic indicators in the EU, and will acquire knowledge of trade, industrial, regional, agricultural and other policies of the European Union, which have a significant impact on our country as well.

Subject contents:

Introductory lecture: History of the EU and basic information about the EU. European Union institutions. Regional integrations. The main macroeconomic indicators: population, GDP, inflation, investments. The main macroeconomic indicators: unemployment, types of unemployment and unemployment rates in the EU. EU trade policies. Industrial policy of the European Union. EU competition policy. EU regional policy. The common agricultural policy and rural development: the emergence, goals and role of the Common Agricultural Policy (CAP), the consequences of CAP implementation. The common agricultural policy and rural development: rural development policy of the EU. European Monetary Union. EU budget.

Teaching methods and learning activities:

Lectures i.e. systematic transfer of knowledge from the literature, interactive teaching. Exercises, illustrations, discussions with students, application of knowledge for practical purposes, debate on cases from practice. Preparation and presentation of seminar paper with the mandatory application of the methodology for the preparation of professional papers, consultations.

References:

Popovic, G. (2009). *European Union Economics*-Macroeconomics aspects and common policies. Banja Luka: Faculty of Economics
 Commission of the European Communities. (2009). Brussels, 1.12.2009. SEC, Volume I, II, III.

Types of assessment and grading:

Attendance	4 points	Colloquium I	0-35 points	Final exam	0-16 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 - 10 points	Colloquium II	0-35 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Goran Popović, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Business Economics Module: International Economics	

Subject name	International Financing			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	7	4L+2E	8
Professor(s)	Vasilj Žarković, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

The goal of the subject is to give students the necessary knowledge in the field of international financing. In the past few decades, international financing has recorded rapid and, at certain times a very fast development. National financial markets are increasingly losing the attribute of national and become part of the global financial market - the world market. Major financial and currency crises during the last and at the beginning of this century drew attention to the problems addressed by international financing. Complex relationships in international finance that occur as a result of continuous technological development, financial globalization and financial integration of national economies set new tasks and demands on economic theory, which should respond to various challenges and crises that the world is facing with.

Learning outcomes (gained knowledge):

The main result of studying this course is to gain the necessary knowledge in the field of international financing. In fact, the gained knowledge will allow students to practically view the international financial movements in order to make quality business decisions, not just those relating to cooperation with foreign partners, but to a great degree those related to operations within the domestic economy.

Subject contents:

Key thematic issues covered by the subject are: international financing – the subject, development and significance, foreign exchange rates and currency markets (factors that determine the exchange rate in the long and in the short term, fixed and fluctuating exchange rates - strengths and weaknesses), the international monetary system, characteristics of contemporary international financial markets, international capital flows, international financial organizations, Euro-market, financing export transactions, currency crisis and speculative attacks, problems of international debt and the debt crisis, global economic and financial crisis of the early twenty-first century.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, exercises, discussions, seminar papers, case studies and consultations. During the lectures a number of issues and problems of international financing will be analyzed with the active role of students to freely express their views and opinions.

References:

Jovanović, Gavrilović, P. (2008). *International Business Financing*. Belgrade: Faculty of Economics
 Pelević, B. and Vučković, V. (2008). *International Economics*. Belgrade, Faculty of Economics
 Krugman, P. and Obstfeld, M. (2009). *International Economics*. Zagreb, Mate
 Miškin, F. and Eakins, S. (2005). *Financial Markets and Institutions*. Zagreb: Mate

Types of assessment and grading:

Colloquia are a written form of the exam, and final exam is oral. The very activity of students is estimated through discussions, seminar papers and case studies.

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Vasilj Žarković, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Business Economics Module: International Economics	

Subject name	Foreign Trade Business			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	7	4L+2E	8
Professor(s)	Milenko Krajišnik, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The main goal of this subject is to enable students to master the basic instruments of foreign trade policy, and to learn the elements, techniques and forms of foreign trade operations and ways of their realization.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Upon completion of this course the student will gain basic knowledge about the instruments of foreign trade policy, then about the types of foreign trade operations, ways of their implementation, and learn about the risks of foreign trade operations. The student will gain knowledge of all the documents that appear in foreign trade operations, as well as techniques and stages of performing a complete foreign trade business.

Subject contents:
 Foreign trade and foreign trade operations, the organization of foreign trade affairs, direct participants in foreign trade operations, indirect participants in foreign trade operations. Foreign trade policy and foreign trade policy instruments. Multilateral institutions of international trade. Negotiations in foreign trade operations, the risks in foreign trade operations and financing of foreign trade operations. Foreign trade affairs, regular exports of goods, regular imports of goods, exports and imports of services, exports and imports of intellectual property, complex foreign trade operations. Electronic technology and foreign trade operations.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures, discussions, seminar papers, analysis of practical examples, exercises and consultations. During the lectures, in addition to the systematic transfer of knowledge from the literature, the ability and ways of practical application of that knowledge will be covered. Various possibilities of application of theoretical elements in practice are topics for active student participation in discussions. Preparation and presentation of seminar papers with the application of the methodology for the preparation of professional papers. During exercises and consultations some practical elements and practical application of theoretical knowledge will be discussed in more detail.

References:
 Kozomara, J. (2005). *Foreign Trade*. Belgrade: Institute of Economic Diplomacy
 Vukmirica, V. (2000). *World Trade Policy and Market*. Belgrade: Grmec - Economic Review
 Kovacevic, M. (2002). *International Trade*. Belgrade: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Milenko Krajišnik, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Business Economics Module: International Economics	

Subject name	International Business Law			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	7	4L+2E	6
Professor(s)	Rajko Kasagić, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

The aim of the study of International Business Law is the need for students of economics to learn the basic legal rules that are governing international economic relations, i.e. relations between economic entities from different countries. The subject allows students to study the function of state in foreign economic relations and the determination of the legal framework of business operations of economic entities in the event of concluding an agreement with a foreign element. In addition, the subject covers the public international law, because modern life directs countries towards continuous international negotiations in order to resolve a number of issues of common interest.

Learning outcomes (gained knowledge):

Studying this subject a student will gain necessary knowledge about the way of functioning of international economic relations, the subjects of international business law, making a contract with an international element, international payments, foreign credit transactions, and settlement of international disputes.

Subject contents:

The first part of the subject matter covers the basic concepts, economic relations, subjects, sources and principles of international business law. The second part is reserved for gaining the knowledge in the system of international business law, making a contract with an international element, international insurance, international payments, foreign credit transactions and settlement of international disputes.

Teaching methods and learning activities:

Lectures i.e. systematic transfer of knowledge from the literature. Exercises, where, with plenty of concrete examples from practice, students will try to present the real life situations with the purpose of better understanding and mastering the curriculum. Consultations and seminar papers that will be presented, if necessary, in lectures and exercise classes.

References:

Kasagić, R. (2008). *International business law*. Banja Luka: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Rajko Kasagić, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Business Economics Module: International Economics	

Subject name	Contemporary Economic Systems			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	8	4L+2E	6
Professor(s)	Đoko Slijepčević, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The subject provides students with knowledge about economic systems and ways of their analysis and comparison. The students will learn all about the development of various types of economic systems throughout history, occurrence of various macroeconomic theories and policies, and learn how the different schools explained and solved problems in macroeconomic policy. The students will understand the importance and role of government in industrial development and transformation to a modern market economy.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Upon completion of this course the student will dispose of basic knowledge about facts, principles and concepts in modern economic systems. The student will be able to practically apply the gained knowledge in evaluating and comparing different economic systems, as well as in the analysis of the influence of macroeconomic policy and the state on the development of economic systems.

Subject contents:
 The concept and definition of the economic system. Typology of economic systems. Evaluation of the effectiveness of the economic system: goals, success factors, performance criteria, indicators of success. Comparative analysis of major determinants of economic systems: ownership, decision making, motivation, coordination mechanisms. Economic system and economic development: essential subsystems of the economic system for economic development. Economic system and economic policy: the components of economic policy, short-and long-term goals, standard measures and discriminatory measures of economic policy. The economic functions of government and public sector economy: the basic functions of government, the formation of demand for public sector governance, representative democracy, the forming offers the public sector. Shortcomings of market mechanisms and the role of the state: monopolies, external effects, the provision of public goods, the necessity of redistribution of national income. The traditional macroeconomic policy: the Great Depression, Keynesian policy, stagflation 70's and 80's of the 20th century. The new macroeconomic policy: monetarism, rational expectations theory, theory of economics of- fers. Phillips curve: short, long, Friedman-Delphs curve. Globalization and transition. Features of the world economy: Megatrends, Topfler waves, worldwide problem of unemployment. Characteristics of privatization and transition in Eastern European and Balkan countries. Comparative analysis of the success of contemporary economic systems: economic growth, efficiency, stability, openness, distribution, standard and quality of life.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures i.e. systematic transfer of knowledge from the literature, interactive teaching. Exercises, illustrations, discussions with students, application of knowledge for practical purposes, debate on cases from practice. Preparation and presentation of seminar paper with the mandatory application of the methodology for the preparation of professional papers, consultations.

References:
 Bajec, J. and Joksimović, Lj. (2006). *Modern Economic Systems*. Belgrade: Faculty of Economics
 Jergin, D.; Stanley, J. (2004). *Commanding heights*. Belgrade, Narodna knjiga – Alfa
 Stiglitz, J. (2004). *Public Sector Economics*. Belgrade: Faculty of Economics (Selected parts)

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Đoko Slijepčević, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Business Economics Module: International Economics	

Subject name	International Marketing			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	8	4L+2E	7
Professor(s)	Perica Macura, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals: The goal is that students, on the basis of the gained knowledge of the principles (basics) of marketing, explore the elements and processes of international marketing. International marketing is taught from the perspective of the processes and tendencies that exist in the modern international marketing environment.

Learning outcomes (gained knowledge): With a renewal and deepening of knowledge of the principles of marketing students acquire skills and knowledge to study the elements of international marketing from the theoretical aspect, but also the skills and knowledge of specific (managerial) involvement in the current international marketing flows.

Subject contents: Basic principles of marketing and international marketing; International dimensions of marketing; International marketing environment; Globalization and modern processes in the market; International marketing research, analysis and decision making; International marketing management; Market-entry strategies in the process of international marketing; International marketing program.
--

Teaching methods and learning activities: Lectures, consultations, exercises, individual students' presentations and written papers (seminar papers), and workshops.
--

References: Jović, M. (2006). <i>International Marketing</i> . Belgrade: Interma Net Cateora, Ph. (1996). <i>International Marketing</i> . New York: Irwin McGraw-Hill Rakita, B. (2009). <i>International Marketing</i> . Belgrade: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:					
Attendance	4 points	Colloquium I	0-35 points	Final exam	0-16 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 - 10 points	Colloquium II	0-35 points		

Special remarks for the subject:
Name of the professor who provided the information: Perica Macura, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Business Economics Module: International Economics	

Subject name	Financial Markets			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective	7	2L+2E	6
Professor(s)	Goran Radivojac, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
Financial Management, Macroeconomics, Financial mathematics	Knowledge of basic principles of finance

Subject goals:
 The goal of studying the subject is to enable students to master basic concepts and categories in the field of modern financial markets. Financial instruments, financial markets and participants are the basics for understanding the economic system and thus are part of the compulsory curriculum.

Learning outcomes (gained knowledge):
 After passing the exam, the students of this study program will be able to explain what are the financial markets, what are the segments of the financial markets, institutions and instruments of the financial markets. The efficiency of modern financial markets and their regulation are the basic elements of understanding of the market functioning. Also, students will master the basic methods of risk assessment and yield of securities traded in financial markets.

Subject contents:
 The basics of the financial system. Place and role of financial systems in the market economy. Relationship between financial and real sectors of the economy. Analysis of financial markets. The concept, role and development of financial markets. Division and types of financial markets. Stock exchanges and stock exchange transactions. Basic characteristics of modern financial markets. The purposes and objectives of the legal regulation of financial markets. The basic forms of regulation. The efficiency of financial markets. Participants in financial markets. Pension funds. Investment companies. Shares. Bonds. Derivative financial instruments. Money Market, Capital Market. The foreign exchange market. Financial derivatives market. Primary and secondary markets.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures + exercises

References:
 Živković, B. and Šoškić, D. (2007). *Financial markets and institutions, second edition*. Belgrade: Faculty of Economics
 Erić, D. (2003). *Financial markets and instruments*. Belgrade: Čigoja

Types of assessment and grading:					
Colloquia (written) and oral exam					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Goran Radivojac, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Business Economics Module: International Economics	

Subject name	World Markets			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective	8	2L+2E	6
Professor(s)	Vasilj Žarković, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

The goal of this subject is to provide students with necessary knowledge of modern developments in the world economy. In the past few decades, there has been increasing global connectivity, integration and interdependence in economic, social, technological, cultural and political spheres. Economic dimensions of the connectivity are reflected through the growing integration of commodity and financial flows, labor markets and regional economic integration. In such a globalized economy, national economies function within an integrated international market. The dominant direction, in which the markets are evolving, is the liberalization of movement of goods, capital and labor.

Learning outcomes (gained knowledge):

The main result of studying this subject is gaining the necessary knowledge in the field of modern world economy. The acquired knowledge will enable students to gain broader knowledge about the process of globalization of world economy and markets. National markets are increasingly losing the attribute of national and become part of the world market.

Subject contents:

Key thematic areas within this subject are: basic characteristics and trends in the contemporary world economy; integration of commodity flows; integration of financial flows; labor market integration; transnational companies in the world economy; regional economic integrations; World Trade Organization; the institutionalization of international trade in primary products; economic organizations of the developed countries.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, exercises, discussions, seminar papers, case studies and consultations. During the lectures a number of issues and problems will be analyzed with the active role of students to freely express their views and opinions.

References:

Pelević, B.; Vučković, V. (2008). *International Economics*. Belgrade: Faculty of Economics
 Krugman, P.; Obstfeld, M. (2009). *International Economics*. Zagreb: Mate
 Miškin, F.; Aikins, S. (2005). *Financial Markets and Institutions*. Zagreb: Mate

Types of assessment and grading:

Colloquia are a written form of the exam, and final exam is oral. The very activity of students is estimated through discussions, seminar papers and case studies.

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Vasilj Žarković, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Business Economics Module: International Economics	

Subject name	Economics and Development of National Economy			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective	8	2L+2E	6
Professor(s)	Milenko Krajišnik, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The goal of studying this subject is that students master the basics of the economic system, and to understand the importance of certain factors of development and their impact on the development of national economy. The students are also introduced to basic theoretical approaches to economic development and the basic characteristics and trends of economic development in the modern world.

Learning outcomes (gained knowledge):
 The student gets a clear knowledge of the basic elements of the economic system and the organization of the economy and on all subsystems of the economic system: the prices system, planning system, fiscal system, foreign exchange system, monetary-credit system and a system of organizing the economy. The student will be able to analyze the role and influence of some factors on the development of national economy.

Subject contents:
 Economic system: definition, components, the efficiency of functioning. National income and gross national product: two theoretical schools; allocation of national revenue.
 Factors of production and factors of economic development. Basic economic theories of economic development and strategy.
 Priorities in the economic development of small under-developed countries.
 Basic subsystems of economic system. Economic policy and economic growth and development. Comparative analysis and structural questions of development in BiH

Teaching methods and learning activities:
 Lectures, exercises and seminar classes which includes the preparation and presentation of seminar papers.

References:
 Đorđić, S. (2009). *Modern economic growth and economic system*. Banja Luka: Faculty of Economics
 Đerić, B. (1997). *Theory and Policy of Economic Development*. Belgrade: modern administration

Types of assessment and grading:
 Continuous assessments, preparation and presentation of seminar papers and oral examination.

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Milenko Krajišnik, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Business Economics Module: International Economics	

Subject name	Economic Doctrines			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective	8	2L+2E	6
Professor(s)	Đoko Slijepčević, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

The subject provides students with knowledge about the development of economic thought through history. The students will understand how the economic thought was changing through the different epochs, how the different theories addressed the economic problems in society, as well as the contributions of each of the studies schools and their most important representatives. The students will understand the importance of knowing different schools of economic thought, and their role in the modern progress of science and understanding of the difficulties in macroeconomic policy.

Learning outcomes (gained knowledge):

Upon completion of this course the student will dispose of basic knowledge about facts, principles and concepts of economic doctrines. The students will be able to practically apply the gained knowledge in solving current issues that modern macroeconomic policy is facing with and to make comparative analysis of the solutions offered by certain theories; he/she will realize what are the contributions of the Marginalist school, which is considered to be the architect of microeconomics. The student will learn how were thinking Smith, Ricardo, Keynes, Sismondi, Owen, Marx, Menger, Jevons and others who are considered to be the most important names in the history of economic thought.

Subject contents:

Creation of economic thought, economic ideas of the Middle Ages. Mercantilists learning. Physiocracy. Classical political economics. Development of classical economics. Emergence and development of socialist thought. Marxist economics. Historical school. Marginalism. Institutions, John Maynard. Keynes' economics. Postmarshallian economics. Radical political economics. Modern trends in economics

Teaching methods and learning activities:

Lectures i.e. systematic transfer of knowledge from the literature, interactive teaching. Exercises, illustrations, discussion with students, application of knowledge for practical purposes, debate on cases from practice. Preparation and presentation of seminar paper with the mandatory application of the methodology for the preparation of professional papers, consultations.

References:

Jaksic, M.; Pejic, L. (2003). *History of Economic Thought*. Belgrade: Faculty of Economics
 Soskic, B.(1995). *Economic Thought: Development and Modern Principles*. Belgrade: Modern Administration
 Ekelund, R.B.; Hébert, R.F. (1997). *History of Economic Theory and Methods*. Zagreb: Mate
 Jaksic, M.; Dimitrijevic, B. (1999). *Development of Economic Thought: Examples and Tests*. Belgrade: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Đoko Slijepčević, PhD, Full Professor

FOURTH YEAR OF STUDY
DEPARTMENT: BUSSINES ECONOMICS
MODULE: MANAGEMENT AND ENTREPRENEURSHIP

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Strategic Management	4	2			8
Marketing Management	3	2			8
Quality Management	3	2			8
Elective subject	2	2			6
Market Research			4	2	7
Economics and Management of SMEs			4	2	7
Management Information Systems			4	2	5
Elective subject			2	2	6
Graduate paper					5
TOTAL:	12	8	14	8	60

ELECTIVE SUBJECTS

Module: Management and Entrepreneurship

Economics and Development of National Economy
Investment Management
Economic Statistics
Financial Markets (7th semester)

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Business Economics Module: Management and Entrepreneurship	

Subject name	Strategic Management			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	7	4L+2E	8
Professor(s)	Jovo Ateljević, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals: This is one of the key subjects in the field of business economics and management, and the very nature of the subject which is primarily related to the close connection between theory and practice, sets its main goals, as well as the methods of learning. The overall goal of the subject is to offer students, in a simple but systematic way, a good foundation in the field of strategic management and to interest them to a greatest possible extent in further studies in relevant areas. In terms of academic content, the subject has three objectives: a) allow students to learn and understand the conceptual issues of the subject and its integral relationship with other fields in economics and management, b) provide students with understanding the strategic management by combining general theoretical settings of strategic management with practical implications in the modern enterprise whose management is dictated by the dynamic business environment, and c) to provide students with tangible strategic analysis, design, implementation, and skills that can be easily applied in practice.
--

Learning outcomes (gained knowledge): Upon the successful completion of the course, students will be able to: acquire and understand the basic theoretical and conceptual settings of strategic management; independently explain the meaning and importance of theoretical models that are commonly used in the context of strategic management; efficiently and effectively link the strategic management or its parts with the other study areas of business economics and management; independently make a strategy of business or other organization. In addition to the above, students will also: improve their written and oral communication skills and knowledge of English language; reform their culture of expression through a more liberal use of literature and all relevant sources of information/data; further develop their approach to critical thinking and the ability of the parallel thinking; improve other skills such as teamwork, leadership, business decision-making, etc.

Subject contents: Strategy and management: a conceptual and contextual understanding; analysis of external factors-the structure and sector analysis; analysis of internal factors – analysis of company resources, value chain analysis and analysis of other suitable methods; business strategy and new paradigms of business strategy; strategies of corporations and enterprise growth; growth strategy through mergers and acquisitions, strategic management in the public sector; strategic management in the public sector; strategic management of the innovations; innovations and business networking; strategy of international enterprises and strategy of internationalization of enterprises; international market and the strategy of its conquest; strategic response to recent changes in the global market.

Teaching methods and learning activities: Lectures: interactive teaching in order to engage students and stimulate their critical thinking. Conventional lectures will be enriched with video presentations and lectures given by the representatives from the practice. Seminars / exercises: In this part of the learning activities, the students will have the opportunity to actively participate in the discussion that refers primarily to the analysis of case studies with the aim of linking theory and practice.
--

References: Johnson, G.; Scholes, K.; Whittington, R. <i>Exploring Corporate Strategy</i> . Text and Cases, (edition 7 th or 8 th) Thompson, J.; Martin F. (2005). <i>Strategic Management</i> . Awareness, Analysis and Change (5th Edition), Thomson Mašić, B. (2006). <i>Strategic Management</i> . Beograd: University Singidunum Jovanović, P. (1999). <i>Strategic Management</i> . Beograd : Grafoslog

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:
Name of the professor who provided the information: Jovo Ateljević, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Business Economics Module: Management and Entrepreneurship	

Subject name	Marketing Management			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	7	3L+2E	8
Professor(s)	Perica Macura, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

The goal is that students, on the basis of the gained knowledge of the principles (basics) of marketing, explore the elements and processes of marketing management. Marketing management is taught from the perspective of practical application of marketing concepts in business operations of enterprises and institutions, taking into account the current processes and trends that dominate the market and environment.

Learning outcomes (gained knowledge):

With a renewal and deepening of knowledge of the principles of marketing students acquire skills and knowledge to study the application of the concept of marketing in companies and institutions from the theoretical aspect but also the skills and managerial knowledge for the inclusion in modern market (marketing) flows. This includes acquiring knowledge and skills in the creation of appropriate marketing strategies, including the brand management.

Subject contents:

Introduction to basic principles of marketing management; planning of marketing activities; marketing plan; organization of marketing activities; marketing strategy; product in marketing strategy, price in marketing strategy; marketing channel strategy; promotion strategy; segmentation, differentiation and market positioning; brand creation and management; control of marketing activities.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, consultations, exercises, individual students' presentations and written papers (seminar papers), and workshops.

References:

Kotler, P., Marketing Management, Zagreb, Mate, 2000
 Macura, P., Marketing – micro, small and medium sized enterprises, Banja Luka, Faculty of Economics, 2009

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Perica Macura, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Business Economics Module: Management and Entrepreneurship	

Subject name	Quality management			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	8	3L+2E	8
Professor(s)	Zdravko Todorović, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 Students should: be familiar with the basics of the quality system, understand the standards, gain knowledge about the objectives, organization, implementation and effects of the quality system, demonstrate knowledge of methods used to improve its application, monitor and implement innovations in the quality system.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Students need to understand the functioning of the quality system, develop the ability to communicate with experts from other fields, properly analyze and interpret the available information, make appropriate recommendations and apply appropriate methods in order to increase the effectiveness of management system.

Subject contents:
 Systems theory. Industrial systems. Quality (perception of quality, circle of quality, quality of semi-products, products, software and services, determining the properties and characteristics of quality). Measurement, Research and Control. Determination of the value of quality. Quality management. Standards of Quality Management System ISO 9000. System of quality. Quality management with computers. Managing the economics of quality. Methods and techniques of the quality system. Documentation of the quality system.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures are conducted by the method of combination (“ex cathedra” / “case”). The theoretical part of teaching content is presented by “ex cathedra” method with the use of presentations; the second part of the teaching is done by “case” method of presented analyses of characteristic cases and examples that illustrate the theoretical content. The main form of work will be analyses of case studies so that students learn how to use their gained knowledge to practical purposes. Seminars include preparation, presentation and defense of the paper with the application of the methodology for the preparation of professional papers. Through the topics of seminar papers, the entire theoretical content of the subject is addressed.

References:
 Todorović, Z. (2009). *Quality Management*. Banja Luka: Faculty of Economics
 Klarić, S.; Pobrić, S. (2009). *Quality Management – Tools and improvement methods*. Mostar: Faculty of Mechanics

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Zdravko Todorović, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Business Economics Module: Management and Entrepreneurship	

Subject name	Market research			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	8	4L+2E	7
Professor(s)	Ljiljana Laks-Pregl, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites

Subject goals:

The subject enables students to understand the meaning and importance of market research as the most important function of marketing without which one can not imagine the process of decision-making, or solving business problems in marketing.

Learning outcomes (gained knowledge):

Upon completion of this course the student will gain basic knowledge about the research process, methods of collecting primary and secondary data, types of research and specific areas of market research. Knowledge of the market are all the more detailed and precise, databases are the basis for decision-making, technology is more and more sophisticated, and the process of market segmentation and selection of target marketing groups adapts to the very individualized needs and desires.

Subject contents:

The curriculum is divided into three parts. The first part is an introduction to market research. The second part involves the process of market research and follows the logic of this process: From defining the problem and hypothesis to the compilation of reports on the results. After that the subject covers exploratory, descriptive and causal research, gathering of secondary data and methods for collecting primary data, measuring of the attitudes, and sample and sampling. The third part refers to the application of market research. First, it analyzes the organization of market research departments in companies, and then research that is directly related to marketing strategy: market segmentation and determination of the target group, research necessary in planning and implementation of marketing mix elements, as well as specifics of foreign market research and market research for the purpose of investment decision-making.

Teaching methods and learning activities:

Lectures i.e. systematic transfer of knowledge from the literature. During the lectures hours the practical problems of domestic and international market research and practice are covered, and students are actively involved in the teaching process.

Illustrations and exercises. In addition to examples that will be discussed, the classes will also cover the examples (solving problem tasks) that will be used to illustrate and practice specific topics (collectively and individually). Illustrations and exercises involve two-way communication, and students are invited to freely express their opinions on the case for illustration and exercise.

Discussion of case studies. The main form of work will be case studies so that students learn how to use their gained knowledge for practical purposes.

Preparation and presentation of the seminar paper with the mandatory application of the methodology for the preparation of professional papers.

References:

Šipka, D.; Vasiljev, S. (1996). *Market Research*. Banja Luka: Glas Srpski
 Tihi, B. (2007). *Market Research*. Sarajevo: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Ljiljana Laks-Pregl, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Business Economics Module: Management and Entrepreneurship	

Subject name	Economics and Management of Small and Medium-Sized Enterprises			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	8	4L+2E	7
Professor(s)	Saša Petković, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 This subject enables students to understand the importance and role of small and medium-sized enterprises (SMEs) in economic growth and development of a country. The students will gain systematic knowledge of managing the processes within SMEs as well as analyzing the impact of external factors on growth and development of SMEs. The students will enrich theoretical knowledge, gained by studying Enterprise Economics and Entrepreneurial Economics in the first few years of study, with the conceptual knowledge of efficient and effective management of SMEs, and will acquire the necessary knowledge to continue their education at the second cycle studies.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Upon completion of this course the student will gain basic knowledge about entrepreneurship and managing SMEs. The student will be able to find the optimal solutions in managing SMEs applying the basic knowledge of economic theory and science in decision-making and will have a basic knowledge for further study of the theory of economics and management of SMEs. The student will be able to work independently and in a team, and to analyze business problems and develop a business plan for each project in the company.

Subject contents:
 The role of small enterprises and entrepreneurship in the development of civilization from a historical perspective. Defining SMEs. Organizational – legal forms of SMEs. Management of SMEs. Analysis of contemporary theories of companies - from neoclassical theory to the entrepreneurial theory of companies. The basic features of small and medium enterprises - the strengths and weaknesses of small and medium enterprises. From idea to product and service - analysis of company's market environment. Innovation and entrepreneurship. The basic tools of market research in SMEs. Costs as a form of investment. Capacity as a starting point of cost dynamics. Zone of capacity utilization and cost dynamics. Quantitative Structure costs and profit zone. Analysis of marginal costs. Break even analysis and the effects of changes of influencing factors on the break even point. From sales to marketing orientation of companies. Positioning of SMEs products and services. SMEs and direct marketing. Models and forms of financing of SMEs according to the phases of the life cycle. Funding from the capital. Funding from the debt. Preparation and evaluation of investment studies and business plans in SMEs.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures, i.e. systematic transfer of knowledge from the literature and practical examples. Illustrations and exercises that involve two-way communication and students are invited to freely express their opinions on cases that will be discussed. The main form of work will be analysis of the case studies so that students learn how to use gained knowledge to practical purposes. During the semester two study visits to successful SMEs in the Republic of Srpska will be organized, as well as lectures and interviews with successful entrepreneurs and managers.

References:
 Berberović, Š.; Jelić, M. (2006). *SMEs Management*. Banja Luka: Faculty of Economics
 Dostić, M. (2004). *SMEs Management*. Sarajevo: Faculty of Economics
 Casson, M. (2003). *The Entrepreneur. An Economic Theory*, 2nd edition, Cheltenham, Edward Elgar

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Saša Petković, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Business Economics Module: Management and Entrepreneurship	

Subject name	Management Information Systems			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	8	4L+2E	5
Professor(s)	Vesna Aleksić Marić, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The goal of the subject is to introduce students with contemporary theoretical and practical aspects of management information systems and information technologies for management. Alongside with gradual introduction of students to modern tools for creating business applications, the goal is that students are trained to use new information technologies for making business decisions.

Learning outcomes (gained knowledge):
 The subject provides students with the integration of basic management and IT knowledge in the design and application of information and communication technologies, introduction to the theory and practice of effective management of information technology and projects for the development of management information systems, and understanding the range and possibilities of IT in terms of management.

Subject contents:
 The term of information and communication technologies. Information technology as a support to decision-making. Data, information and knowledge. Decision-making process. Management of information resources. Management information systems – types and functions. Transactional Information Systems. Management information systems. Information systems for support to decision-making. Expert systems and intelligent systems of support to business decision-making. Basic components of management information systems. Management information systems based on the Web. System analysis and modeling of management information systems. Design of management information systems. Design of databases and files. Network design. Network Configuration and division of networks according to geographic areas. Deployment, management and maintenance of management information systems. An audit of management information systems. ERP integrated business software and management information systems. The term of integrated software. The evolution of integrated software. How ERP can be used for the improvement of company's performance? Internet, network computing and electronic business communications. Knowledge management and business intelligence. Ethical and social issues related to the management of information systems.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures, case studies, and exercises on the computers.

References:
 Stankić. R.; Krsmanović, B. (2009). *Management Information Systems*. Bijeljina: Faculty of Foreign Trade

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:
 Passed test on the computers is a prerequisite for taking the final exam.

Name of the professor who provided the information: Vesna Aleksić Marić, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Business Economics Module: Management and Entrepreneurship	

Subject name	Economic statistics			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective	7	2L+2E	6
Professor(s)	Jasmin Komić, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
Statistics	

Subject goals:

The subject enables students to become familiar with different methods of statistical analysis related to demographics, the statistical coverage of production, national accounts, and quality control and other.

Learning outcomes (gained knowledge):

Students will master the statistical methodology and its application in order to obtain the results, through the various analyses and research procedures, on the basis of which, further, valid conclusions can be drawn and appropriate decisions can be made.

Subject contents:

Statistic system. Population statistics. Labor and employment statistics. Capacities and their statistic inclusion. Statistics and analysis of production. Macroeconomic balance-sheet and economic models. Statistics and productivity analysis. Price statistics and exchange ratios. Life standard statistics. Conjunction statistics.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, exercises and seminar papers

References:

Mladenović, D.; Đolević, V.; Šoškić, D. *Economic Statistics*.

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Jasmin Komić, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Business Economics Module: Management and Entrepreneurship	

Subject name	Economics and Development of National Economy			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective	8	2L+2E	6
Professor(s)	Milenko Krajišnik, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The goal of studying this subject is that students master the basics of the economic system, and to understand the importance of certain factors of development and their impact on the development of national economy. The students are also introduced to basic theoretical approaches to economic development and the basic characteristics and trends of economic development in the modern world.

Learning outcomes (gained knowledge):
 The student gets a clear knowledge of the basic elements of the economic system and the organization of the economy and on all subsystems of the economic system: the prices system, planning system, fiscal system, foreign exchange system, monetary-credit system and a system of organizing the economy. The student will be able to analyze the role and influence of some factors on the development of national economy.

Subject contents:
 Economic system: definition, components, the efficiency of functioning. National income and gross national product: two theoretical schools; allocation of national revenue.
 Factors of production and factors of economic development. Basic economic theories of economic development and strategy.
 Priorities in the economic development of small under-developed countries.
 Basic subsystems of economic system. Economic policy and economic growth and development. Comparative analysis and structural questions of development in BiH

Teaching methods and learning activities:
 Lectures, exercises and seminar classes which includes the preparation and presentation of seminar papers.

References:
 Đorđić, S. (2009). *Modern economic growth and economic system*. Banja Luka: Faculty of Economics
 Đerić, B. (1997). *Theory and Policy of Economic Development*. Belgrade: modern administration

Types of assessment and grading:
 Continuous assessments, preparation and presentation of seminar papers and oral examination.

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Milenko Krajišnik, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Business Economics Module: Management and Entrepreneurship	

Subject name	Investment Management			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective	8	2L+2E	6
Professor(s)				

Prerequisites	Type of prerequisites
Financial Management, Financial Mathematics	Knowledge of basic principles of finance

Subject goals:
The subject aims to enable students to master the basic concepts and categories in the field of investments and investment management.

Learning outcomes (gained knowledge):
After passing the exam, the students of this study will be able to explain what are investments, what types of investments there are and how to perform evaluation and decision making on investments.
Investment management includes knowledge of various aspects of investments in private and public companies, investments in real assets and the securities. After passing the exam, students should master the basic elements of the investment management.

Subject contents:
The basic principles of investment valuation D 17, H 8, H 9. *Greenfield* investments. Investments in companies with negative earnings D 22. Investments in young and beginner companies D 23. Investment in private companies D 24. Mergers and acquisitions D 25. Investment in real assets D 26. Investments in other assets D 27. Basic elements of investment in securities.

Teaching methods and learning activities:

Lectures + Exercises

References:

Fabozzi, F.J.; Markowitz, H.M. (2002). *The Theory & Practice of Investment Management*. John Wiley and Sons
Litterman, B. (2003). *Modern Investment Management*. John Wiley and Sons
Damodaran, A. (2003). *Investment Valuation*. John Wiley and Sons
Higgins, R.S. (2007). *Analysis for Financial Management*. McGraw Hill

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Activity in class (Term paper, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Goran Radivojac, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Academic undergraduate studies – I Cycle		
	Study program(s):	Academic undergraduate studies Department: Business Economics Module: Management and Entrepreneurship	

Subject name	Financial Markets			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective	7	2L+2E	6
Professor(s)	Goran Radivojac, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
Financial Management, Macroeconomics, Financial mathematics	Knowledge of basic principles of finance

Subject goals:
 The goal of studying the subject is to enable students to master basic concepts and categories in the field of modern financial markets. Financial instruments, financial markets and participants are the basics for understanding the economic system and thus are part of the compulsory curriculum.

Learning outcomes (gained knowledge):
 After passing the exam, the students of this study program will be able to explain what are the financial markets, what are the segments of the financial markets, institutions and instruments of the financial markets. The efficiency of modern financial markets and their regulation are the basic elements of understanding of the market functioning. Also, students will master the basic methods of risk assessment and yield of securities traded in financial markets.

Subject contents:
 The basics of the financial system. Place and role of financial systems in the market economy. Relationship between financial and real sectors of the economy. Analysis of financial markets. The concept, role and development of financial markets. Division and types of financial markets. Stock exchanges and stock exchange transactions. Basic characteristics of modern financial markets. The purposes and objectives of the legal regulation of financial markets. The basic forms of regulation. The efficiency of financial markets. Participants in financial markets. Pension funds. Investment companies. Shares. Bonds. Derivative financial instruments. Money Market, Capital Market. The foreign exchange market. Financial derivatives market. Primary and secondary markets.

Teaching methods and learning activities:

Lectures + exercises

References:

Živković, B. and Šoškić, D. (2007). *Financial markets and institutions, second edition*. Belgrade: Faculty of Economics
 Erić, D. (2003). *Financial markets and instruments*. Belgrade: Čigoja

Types of assessment and grading:

Colloquia (written) and oral exam

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Goran Radivojac, PhD, Assistant Professor

CONTENT OF THE CURRICULUM OF GRADUATE ACADEMIC STUDIES — MASTER STUDIES

NAME AND OBJECTIVES OF THE STUDY PROGRAM

Studies on the second cycle at the Faculty of Economics (academic graduate programs) are organized in two study programs:

- 1. Finance, Banking and Insurance;**
- 2. Business Economics.**

Each of the study programs contains two modules:

- 1.a) Accounting and Auditing;
- 1.b) Financial Management, Banking and Insurance;
- 2.a) International Economics;
- 2.b) Management and Entrepreneurship.

The scientific area to which the study programs belong is Economics.

The constant growth of knowledge in the field of economic science required frequent changes to the curriculum and adjustments to the new economic and social reality. Dramatic socio-economic changes and the requirements from economic and non-economic environment for new profiles of experts, have led to the quick response of our Faculty which, through these study programs, offers the new model of higher education, in compliance with the requirements of the Bologna Declaration and expressed needs.

The conditions in which the Faculty existed and survived have imposed the education of professionals in the field of modern business, such as: management, entrepreneurship, banking, marketing, accounting, audit, business finance, insurance, human resources, business information, international economics, etc. Parallel to this, the Faculty gave necessary knowledge for scientific research in various areas of contemporary economic science.

The main objective of both study programs of the graduate academic studies is education of relevant experts in a particular field at the master level, who will be trained to perform the complex and managerial jobs in the economy, as well as for inclusion in scientific-research work.

The program aims to enable students to work on solving concrete problems in economics and business economics (management and business), as well as for further academic researches within the doctoral studies. The program enables students to gain knowledge and master skills that are necessary to perform very complex managerial and analytical activities in various fields.

STUDY PROGRAM MODEL

Model of study programs is 4 + 1 + 3. Undergraduate studies last 4 years or 240 ECTS credits, and the master program lasts one year or 60 ECTS credits. Doctoral studies last 3 years or 180 ECTS credits, bringing the total for all three cycles to 480 ECTS credits.

SCIENTIFIC AREA TO WHICH THE STUDY PROGRAMS BELONG

Study programs on one-year graduate academic studies – master studies belong to the scientific area of Economics.

The study program Finance, Banking and Insurance comprises the following scientific areas:

- *Business Finance*
- *Accounting and Auditing*
- *Monetary Economics*
- *Fiscal Economics*

- *Management*
- *Actuarial science*
- *Operations Research*
- *The study program Business Economics comprises the following scientific areas:*
- *International Economics*
- *International Business Law*
- *Business Law*
- *Monetary Economics*
- *Marketing*
- *Entrepreneurial Economics*
- *Management*
- *Theoretical Economics*
- *Sociology of Culture*

TYPES OF STUDY AND THE LEARNING OUTCOME

The second cycle (one-year graduate academic studies – master studies) lasts for two semesters, with the total of 60 ECST credits.

Upon completion of the second cycle of studies, students will have the following qualifications (learning outcomes):

- they will show a systematic understanding and mastering of new specific and theoretical knowledge in the field of economics and management, based on current knowledge and broaden the knowledge gained during undergraduate studies.
- they will apply conceptual and abstract thinking with a high level of creativity and use their knowledge and understanding in new and unfamiliar areas, within the wider context in the field of study program.
- they will successfully perform the managerial tasks in the field of economy, especially in the narrow orientation within their departments such as finance, banking, insurance, accounting, international economics, management and entrepreneurship. They will also be able to transfer their knowledge to those without, but also to those with, economic knowledge and to participate in research projects.
- they will have the interpersonal and teamwork skills, appropriate to different contexts of learning and employment, and will show the abilities of leadership and initiative.
- they will possess the learning skills to study the literature that will enable them to continue their studies in a way that will largely be self-directed and autonomous, and they will be enabled for future independent or team oriented scientific-research work.
- they will be able to continue their studies in the third cycle, i.e. the three-year doctoral studies.

PROFESSIONAL, ACADEMIC OR SCIENTIFIC TITLE

Upon completion of the second cycle the student obtains the title:

Master of Economics (with addition of the area in which the Master's degree was obtained).

CONDITIONS FOR ADMISSION TO THE STUDY PROGRAM

On the basis of Article 52 of the Statute of the University of Banja Luka, the Scientific-research Council of the Faculty of Economics at the session held on 20th October 2010, has made the following

DECISION ON THE CONDITIONS OF ADMISSION TO GRADUATE STUDIES - MASTER LEVEL

Article 1

Applicants who have completed basic studies at the Faculty of Economics in Banja Luka directly enroll in graduate degree program of academic studies and pay the school fees according to the pricelist made by the Government of the Republic of Srpska.

Article 2

All the candidates who have completed the first cycle of studies at **faculties of economics** in the Republic of Srpska and Bosnia and Herzegovina, as well as students from abroad who have validated their diplomas at the Ministry of Education and Culture of the Republic of Srpska, have the right of entry to the second cycle of studies, provided that they have finished four years of study or (acquired) a total of 240 ECTS points, and have a harmonized curriculum to the curriculum of the Faculty of Economics in Banja Luka (<http://www.efbl.org/lat/studiji/nastavniplan>), as stipulated in the Rules of studying at the first and second cycle of studies at the University of Banja Luka (http://courses.unibl.org/uni/doc/pravila_studiranja_I_stepen.pdf). Compliance of the curricula must be at least 80% by volume and content of each subject.

Article 3

At the admission to the master program, the candidate who has not finished the Faculty of Economics, University of Banja Luka is obliged to submit the following documents:

- (a) Application for admission to master studies.
- (b) Diploma or a certified copy of the diploma of professional title of Bachelor of economics (240 ECTS points).
- (c) Certificate of passed examinations.
- (d) Certified a detailed curriculum for each passed examination.
- (e) Payment slip for the cost of verifying the examinations according to the decision of the Dean of the Faculty of Economics, which is based on the number of passed examinations for which the verification is performed.

The Faculty of Economics shall, within 15 days of the request submission, issue a decision on the status of verified examinations.

Article 4

Candidates who have completed the first cycle of studies at faculties of economics lasting three years or 180 ECTS points cannot directly enroll the master program, and they acquire the right of entry into the fourth year of studies at the Faculty of Economics in Banja Luka, in accordance with the Article 25 of the Rules of Study at the first and second cycle of studies at the University of Banja Luka. After graduating and acquiring the title of Bachelor of economics, they will be able to enroll the master program directly.

Article 5

Students who have the Bachelor of economics degree (240 points ECT) but did not graduate at the Faculty of Economics in Banja Luka, and who have received the Dean's decision on compliance of curricula, shall undergo the entrance exam from the following subjects:

1. Principles of Economics

References:

Mladen, I. (2010). *Principles of Economics*. Banja Luka: Faculty of Economics

Course description:

Political economics as a science. What is economics. Research methods in economics. The economic laws. Three key economic laws. The scope of social production. Social reproduction. Commodity production and the market. Basic elements of supply and demand. Elasticity of supply and demand. Forms of exchange of goods. Money. The modern economic system. Participants in the economic events and their behavior. Production volume and capital turnover. Production costs. Profit, profit rate and capital accumulation. Distribution as a phase of reproduction process. Labor market. Market of the loan capital. Real capital market. Banking system. The market of natural resources. Merchant capital. Share capital. Market structure of the modern capitalism. Economic functions of the country in contemporary economies. Public goods, externalities and public choice. Economic policy of the country in certain areas. Economic growth. Economic crises. International exchange.

2. Financial Accounting

References:

Šnjegota, D. (2010). *Application of IFRS through the Chart of Accounts framework*. Banja Luka: Faculty of Economics, Finrar d.o.o

Škarić Jovanović, K. (2007). *Financial Accounting*. Belgrade: Faculty of Economics

Course description:

The content of the subject consists of the following key themes: bookkeeping and accounting; object and purpose of accounting; principles of orderly bookkeeping and accounting principles; basic global procedures in the accounting and accounting tools, accounting accounts: concept, types and rules of making entries into accounts; business (economic) changes in accounts; chart of accounts layout and chart of accounts; property inventory; errors in accounting; establishment of legal entities and obtaining the initial capital; procurement of fixed and current assets; liabilities: definition, classification, origin and settlement; expenses and costs by nature (cost of materials, cost of goods sold, gross wages costs, depreciation costs, etc., financial expenses, other expenses and revaluation expenses), the principles of assessment of income; business, financial, other and revaluation income; methods of balancing financial results; pre-closing and closing entries; basic principles of preparation and presentation of financial statements in accordance with IFRS; basics of the financial statement analysis.

Students who enroll the master studies in the department: Finance, Banking and Insurance will also need to take an exam from the third subject:

3. Financial Management

References:

Mikerević, D.(2009). *Financial Management*. Banja Luka: Faculty of Economics

Course description:

Enterprise business functions and tasks of business functions. Financial policy and financing rules. Money market and capital market. Stock market and currency market. Corporate finance, joint ventures, loans and specific forms of financing. Making funding decisions. Analysis of income, property and financial status of companies. Company's solvency rating. Financial planning, business and financial risk. The time dimension of money. The notion and quantification of investment, financial assessment and evaluation of project liquidity. Analysis of uncertainty. Financial management of permanent and long-term capital and fixed assets. Managing short-term liabilities and working capital. Managing dividend.

Students who enroll master studies in the department: Business Economics will also need to take an exam from the third subject:

3. Enterprise Economics**References:**

Berberović, Š.; Todorović, Z. (2009). *Enterprise Economics*. Banja Luka: Faculty of Economics

Salvatore, D. (1989). *Managerial Economics*. Zagreb: Mate

Course description:

The theory of an enterprise, enterprise economics and techniques of optimization. The analysis of demand, evaluation of demand, demand forecast. The theory and evaluation of income. The theory and evaluation of production. The theory and evaluation of consumption. The theory and evaluation of expenses. The theory and evaluation of profit. Market structure and determination of prices (perfect competition, monopoly, monopoly competition and oligopoly). Forms of productive calculation. Forms of market calculation. Regulation, risk analysis and determination of the required capital. Break event point. Principles of productivity, economy, profitability.

Entrance exam results:

Recognition of diplomas and entrance exam results will be published within 15 days of taking the entrance exam.

FINAL PAPER AND DIPLOMA

Procedure for the selection of topic, evaluation and defense of the final (master) thesis

A student can select the topic of the final (master) thesis the earliest after acquiring 30 ECTS points, according to the following procedure:

1. When selecting the topic of the final paper, a student consults with the potential mentor.
2. The student submits application of the final paper topic, signed by a mentor, to the Commission for graduate studies.
3. Commission for graduate studies suggests to the Scientific-Teaching Council the topic and a three-member Commission for evaluation and defense of the final paper, from among the teachers.
4. After passing all examinations, the student submits completed master paper to the Commission for evaluation and defense of the final paper.
5. Commission for evaluation and defense of the final paper submits a report within 15 days upon the submission of the final paper.
6. Report on the evaluation of the final paper shall be made available to the members of

the Scientific-Teaching Council within 7 days. (On the bulletin board and the Faculty's website).

7. After this, the report is accepted by the Commission for graduate studies and Scientific-Teaching Council.
8. Defense of the final paper can be done as early as two days of accepting the Report on the evaluation final paper by the Scientific-Teaching Council.

ORGANIZATION AND DURATION OF THE STUDIES

The second cycle (one-year graduate academic studies – master studies) lasts for two semesters, with the total of 60 ECST credits. It will be organized as a regular or a part-time study with the classes taking place at the Faculty of Economics. Students will attend lectures and exercise classes, participate in discussions, independent research, visit businesses, listen to guest lectures of experts from government, NGO and the private sector, and write the final master paper.

CRITERIA AND CONDITIONS FOR ECTS CREDITS TRANSFER

Conditions for transfer of ECTS credits from one study program to another within the University of Banja Luka and between the University of Banja Luka and other universities are defined in the Rules of Studying in the First and Second Cycle Studies, in Articles 24 and 29.

METHOD OF SELECTION OF SUBJECTS FROM OTHER STUDY PROGRAMS

There is no overlap of subjects between the study programs. A subject that is on the list of elective subjects in both study programs will be selected among the other elective subjects by polling that will be conducted before the beginning of the ninth and tenth semesters, so that the subject for which the students show most interest will be included as an elective subject by the decision of the Scientific-Educational Council.

REQUIREMENTS FOR TRANSFER FROM OTHER STUDY PROGRAMS

According to the Rules of Studying on the First and Second Cycle Studies (Article 24) the conditions for transfer from one program to another are determined by the University Senate, based upon the proposal of the Faculty / Academy.

More precise conditions for transfer from other study programs within the same or related studies will be defined by the Regulation on the Harmonization of Curricula that will be adopted by Scientific-Educational Council of the Faculty of Economics in Banja Luka before the start of the academic year 2010/2011.

STUDENTS' RESPONSIBILITIES AND DYNAMICS OF STUDIES

Students' responsibilities and dynamics of studies are defined by the Law on Higher Education, the Statute and the Rules of Studying on the First and Second Cycle of the University of Banja Luka.

DEPARTMENT: FINANCE, BANKING AND INSURANCE
MODULE: ACCOUNTING AND AUDITING

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Corporate Finance	2	2			7
Advanced Audit	2	2			7
Globalization and Financial Management	2	2			6
Methodology of Scientific Research Paper	2	0			4
Elective subject	2	2			6
Financial Reporting in the Function of Management			2	2	5
Consolidated and Special Balance Sheets			2	2	4
Elective subject			2	2	6
FINAL MASTER PAPER					15
TOTAL:	10	8	6	6	60

MODULE: FINANCIAL MANAGEMENT, BANKING AND INSURANCE

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Corporate Finance	2	2			7
Advanced Audit	2	2			7
Globalization and Financial Management	2	2			6
Methodology of Scientific Research Paper	2	0			4
Elective subject	2	2			6
Bank Management			2	2	5
Insurance Management			2	2	4
Elective subject			2	2	6
FINAL MASTER PAPER					15
TOTAL:	10	8	6	6	60

DEPARTMENT: BUSINESS ECONOMICS
MODULE: INTERNATIONAL ECONOMICS

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Theory and Policy of International Trade	2	2			7
Open Economy Macroeconomics	2	2			6
Transnational Corporations and Corporate Governance	2	2			7
Methodology of Scientific Research Paper	2	0			4
Elective subject	2	2			6
Integration and Regionalization of the World Economy			2	2	5
Globalization and Entrepreneurship			2	2	4
Elective subject			2	2	6
FINAL MASTER PAPER					15
TOTAL:	10	8	6	6	60

MODULE: MANAGEMENT AND ENTREPRENEURSHIP

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Transnational Corporations and Corporate Governance	2	2			7
Global Marketing	2	2			6
Theory and Policy of International Trade	2	2			7
Methodology of Scientific Research Paper	2	0			4
Elective subject	2	2			6
Globalization and Entrepreneurship			2	2	5
Managerial Skills			2	2	4
Elective subject			2	2	6
FINAL MASTER PAPER					15
TOTAL:	10	8	6	6	60

ELECTIVE SUBJECTS:

Module: Accounting and Auditing and Module: Financial Management, Banking and Insurance

Fiscal and Monetary Finance
 Company Valuation
 Evaluation of Investment Projects
 Investment in Securities
 Code of Ethics and International Regulations
 Information Technologies in Accounting and Auditing
 Preparation and Presentation of Business Balance Sheets in Accordance with IFRS
 Risk Assessment
 Actuarial Mathematics

Module: International Economics

International Finance
 International Monetary System
 European Union Law
 Quality and Competitiveness
 Global Marketing
 Business Culture and Ethics

Module: Management and Entrepreneurship

Quality and Competitiveness
 Business Analysis in Small and Medium-Sized Enterprises
 Management of Non-profit Organizations
 Business Culture and Ethics
 International Finance
 International Monetary System
 European Union Law

**CONTENT OF THE CURRICULUM OF ACADEMIC GRADUATE
ACADEMIC STUDIES – MASTER STUDIES AT THE FACULTY
OF ECONOMICS IN BANJA LUKA BY YEARS AND SUBJECTS**

THE FIFTH YEAR OF STUDY
DEPARTMENT: FINANCE, BANKING AND INSURANCE
MODULE: ACCOUNTING AND AUDITING

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Corporate Finance	2	2			7
Advanced Audit	2	2			7
Globalization and Financial Management	2	2			6
Methodology of Scientific Research Paper	2	0			4
Elective subject	2	2			6
Financial Reporting in the Function of Management			2	2	5
Consolidated and Special Balance Sheets			2	2	4
Elective subject			2	2	6
FINAL MASTER PAPER					15
TOTAL:	10	8	6	6	60

ELECTIVE SUBJECTS

Module: Accounting and Auditing and Module: Financial Management, Banking and Insurance

Fiscal and Monetary Finance
 Company Valuation
 Evaluation of Investment Projects
 Investment in Securities
 Code of Ethics and International Regulations
 Information Technologies in Accounting and Auditing
 Preparation and Presentation of Business Balance Sheets in Accordance with IFRS
 Risk Assessment
 Actuarial Mathematics

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing and Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Corporate Finance			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	9	2L+2E	7
Professor(s)	Dragan Mikerević, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 Students will gain professional knowledge in this field that will be significantly useful to them to effectively manage the company finance and to build their professional careers.

Learning outcomes (gained knowledge):

Presented issues should contribute to:

- a) better understanding of this, according to the many, growing and exciting theories and practices,
- b) managing the various methodologies for solving financial problems,
- c) understanding the environment which is of significant influence in making financial decisions.

Subject contents:

The theory of the firm and the global economy; Demystification of corporate governance; Enterprise value indicators; The indicators for diagnosing the condition and the success of the company; Accounting versus economic profit; Du Pont system of analysis; The problem of short, medium and long term financing; Capital structuring and financial strength; Profitability and company value; Capital structure and dividend policy; Scope of fundamental and technical analysis; Finance in the function of strategic decision-making; Access to financing small and medium enterprises; Restructuring and competitiveness of enterprises; Status changes and changes in the legal form the company; Acquisitions and other modalities of restructuring to strengthen the competitiveness of companies; The financial markets efficiency theory; The portfolio theory in corporate finance.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, discussions and analyses of typical cases. Independent research on this topic through pre-examination papers.

References:

Mikerević, D. (2009). *Financial Management*. Banja Luka: Faculty of Economics and Finrar
 Mikerević, D.(2005). *Strategic Financial Management*. Banja Luka: Faculty of Economics and Finrar
 Rodić, J. and Filipović, M. (2008). *Corporate Finance*. Belgrade: Belgrade Business School
 Rodić, J. (2003). *Corporate Finance and Valuation of Enterprise Value*. Belgrade: Economics
 Koletnik, F. (1991). *The Value of the Company*. Zagreb: Accountants and Financial workers Association of Croatia

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Dragan Mikerević, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing and Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Advanced Audit			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	9	2L+2E	7
Professor(s)	Novak Kondić, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

The goal of the subject is to enable the auditor to express an opinion whether the financial statements in all relevant material aspects are made in accordance with established financial reporting framework.

One of the goals is to master the skills which the auditor would need in order to collect evidence for expression of opinions.

Learning outcomes (gained knowledge):

Learning outcomes should provide the ability of auditors to understand the essence of the auditing profession, to master the skills of collecting adequate evidence for the formation of beliefs on the financial statements and to render an opinion based on that. To adopt ethical principles and achieve one's own virtues in business such as integrity, professionalism, independence and others.

Subject contents:

Subject contains of:

General audit objectives. International standards and communications of audit, assurance and ethics. Performing audit procedures. Professional requirements for obtaining an audit license. Demand and supply of audit services. Internal controls. Internal audit. Access to criminal activities. Application of laws and regulations in performing audits. Simulation of practical audit performance. Continuous monitoring of audit regulation changes.

Teaching methods and learning activities:

The classes will be based on the interaction between teaching staff, associates and students in the form of presentations, discussions and practical essays.

References:

Božić, R.; Kondić, N. (2007). *Audit of financial statements – a practical guide to the audit*, 2nd amended and supplemented edition. Banja Luka: FEBU and AAA RS

Hayes, R.; Schilder, A.; Dassen, R.; Wallage, P. (2002). *Principles of Auditing – An International Perspective*. Banja Luka: Association of Accountants and Auditors of Republic of Srpska

International standards and communications audit, assurance and ethics. Belgrade: AAA S and RS, 2004

Code of Ethics for Professional experts, AAA RS, Banja Luka, 2007

William F.M.; Jr. (2000). *Handbook for Auditors and students with the task*. Faber and Zgombic Plus

Types of assessment and grading:

Pre-testing or writing the pre-examination paper.

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Novak Kondić, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing and Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Globalization and Financial Management			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	9	2L+2E	6
Professor(s)	Vasilj Žarković, PhD, Assistant Professor and Dejan Mikerević, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The goal of the subject is to familiarize students with the process of globalization of world economies and business conditions that business entities in modern times are faced with, and to understand the basic characteristics of the modern development trends in economic and monetary sphere. Then it is the tendency to understand the impact of the development of world economy on B&H and the Republic of Srpska, as well as to become familiar with the principles of international financial management.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Student is trained to perform the business operations in the contemporary conditions of globalization and changes that are occurring in the global economy, such as the development of modern technologies and financial and economic crises. The student gets a clear idea of the content, significance and functionality of education in financial management, globalization and modern trends in the global economy, monetary policy, international monetary system, international currency markets and the impact of world economy on B&H and RS, in order to obtain best possible results in the course of his/her future work engagements. The student is being trained for engaging in international business arrangements, working for international organizations and major international companies and for carrying out significant state, political and economic responsibilities.

Subject contents:
 Contemporary trends in the global economy – Main characteristics of the contemporary global economic order. Bretton Woods IMS. Contemporary international monetary system. Regional monetary cooperation. European Economic and Monetary Union. Euro – the current position and prospects. Globalization of world economy – Characteristics of the globalization process and its effects. The role of financial markets in the globalization process. Position of enterprises in globalization. The world economy and B&H – Characteristics of world economic growth: growth, structure, unemployment and megatrends. Characteristics of the economies of the RS and B&H. External institutional framework and the development of BiH economy. Economic development of BiH: Projects GFEDS (Global Framework of Economic Development Strategy) and PRSP. International financial management – Analysis of conditions in international financial markets. Determinants of changes in exchange rates. Choice of currency in business arrangements. Protection against the exchange rate risk.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures, discussions, seminar papers, case studies and consultations. Independent research and analysis of the experiences of developed countries, international organizations, multinational companies, institutions in the field of monetary and economic policy. Visits to national and international institutions specialized in the topics listed in the contents of the subject and writing papers based on the independent research.

References:
 Buckley, A. (1997). *Multinational finance*. Philip Allan, London:
 Hantington, S. (2000). *Clash of Civilizations and the reshaping of world order*. Podgorica: CID
 Jovanović Gavrilović, P. (2010). *International Business Financing*. Belgrade: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Dejan Mikerević, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing and Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Methodology of Scientific Research Paper			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	9	2L+0E	4
Professor(s)	Vujo Vukmirica, PhD, Professor Emeritus and Ivan Šijaković, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The goal of the subject is to introduce students to basic principles, functions and practical solutions of application of various methodologies of scientific research in the field of social sciences. The subject will provide the basic knowledge in the field of scientific research methodology.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Upon completion of the course students should be able to: use basic knowledge of philosophy and logic to understand the scientific research; effectively use and evaluate information resources, and to apply appropriate methods of making scientific papers or research reports; students will be able to successfully use appropriate scientific, research methods to address specific research tasks and problems.

Subject contents:
 Basics of scientific theory and research; Business and economic research in the broader scientific context; Conceptual foundations of the research (concepts, theories and models; formulation and explanation of research topics and issues; defining the object and purpose of research; formulating the research hypothesis); Research approaches, strategies and planning (selecting the research methods, determining the population and sample for the research); Theoretical review of the research (review of the literature and research in accordance with the research concept); Operationalization of the research (measurement of economic variables; Typology of data; Search of primary and secondary sources; Arranging the data; Data analysis; Hypothesis testing); Discussion of the results; Writing a research paper; oral presentation of the research papers.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures i.e. systematic transfer of knowledge from the literature. Illustrations and exercises. In addition to examples that will be discussed, the class will deal with problem tasks which will be illustrated and exercised certain topics (collectively and individually). In addition to examples that will be discussed, the class will solve problem tasks, thereby illustrating and exercising certain topics (collectively and individually). Discussion of cases from practice. Preparation and presentation of seminar paper.

References:
 Todorović, Z.; Šijaković, I.; Marić, T. (2007). *Instructions for making scientific paper*. Banja Luka: Faculty of Economics
 Ristić, Ž. (2006). *About the research, methods and knowledge*. Belgrade: Institute for Educational Research
 Zelenika, R. (1998). *Methodology and technology of the scientific and technical research*. 3. amended ed. Rijeka: Faculty of Economics
 Kukić, S. (2005). *The methodology of scientific research*. Mostar: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:
 None

Name of the professor who provided the information: Zdravko Todorović, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing	

Subject name	Financial Reporting in the Function of Management			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	10	2L+2E	5
Professor(s)	Snežana Rakovački-Tubić, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The subject aims to enrich the knowledge gained during the undergraduate studies in the field of providing accounting information for management, new findings from the global theory and practice as well as the possibility of their application in the practice of domestic companies.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Student should understand: systematic approach to the construction of a management accounting, i.e. its relationship with the reform processes of the company as a whole, and for the purpose of its adjusting to the conditions of market economy; determinants of organizational structure and efficient operation of both conventional and strategic management accounting in domestic enterprises; and to link the issue of full cost accounting, differential values accounting and responsibility accounting with the problems of compiling reports and their suitability for management, information needs and new instruments of strategic management, aiming to implement strategic management accounting.

Subject contents:
 Scope and limitations of conventional management accounting: The role of management accounting in informing the management; Development of management accounting within the cost accounting; Conventional accounting – strategic issues; Assessment of situation of the management accounting in the practice of local companies and consideration of the role that chief of accounting (controller) has in the local companies in: building and implementation of a broad set cost accounting; selecting the system and methods for the calculation of costs, revenues and results; establishing a methodology compatible with budgeting and budget control; preparing reports and setting up distribution channels for the reports; establishing close cooperation between the parts of the accounting functions and managers of the different levels of management. Strategic management accounting as a response to the challenges of modern times: The necessity of changing the focus of management accounting; Development of the concept of strategic management accounting; Consequences of the development of strategic dimension of management accounting; Strategic cost analysis; Use of the value chain in the strategic cost analysis; Calculation of product attributes. Product profitability analysis; Customer profitability analysis; Competitive accounting. The role of strategic management accounting in the creation of corporate strategies: The influence of organizational structure (singular, vertically-integrated companies, conglomerates, multinational and global companies and non-profit organizations). Problems of designing strateg. oriented system of management accounting: Creating, critical success factors and functioning of the strategically oriented system of management accounting.

Teaching methods and learning activities:
Lectures, i.e. the transfer of systematic knowledge from the literature. **Illustrations and exercises.** In addition to examples that will be discussed, certain topics of importance for the practical implementation of activities in the field of conventional and strategic-oriented management accounting will be illustrated and exercised in the class. **Preparation and presentation of seminar paper** with mandatory application of the methodology for the preparation of professional papers.

References:
 Mićević V. (2003). *Strategic management accounting*. Belgrade: Faculty of Economics
 Rodic, J.; Rakovački-Tubić S. (2010). *Cost Accounting and Accounting and the effects of the segments the company*. Banja Luka: Finrar and Faculty of Economics
 Stevanovic, N.; Malinić, D.; Milicevic, V. (2007). *Managerial Accounting*. Belgrade: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:
 None

Name of the professor who provided the information: Snežana Rakovački-Tubić, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing	

Subject name	Consolidated and Special Balance Sheets			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	10	2L+2E	4
Professor(s)	Kata Škarić-Jovanović, PhD, Full Professor and Duško Šnjegota, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	-

Subject goals:

The goal of the subject is to understand the nature and essence of the circumstances that are requiring the preparation and presentation of consolidated and special balance sheets, as well as the importance of information presented in these balance sheets to their users (investors, banks, government, business partners, etc.). A particular objective of this subject relates to the understanding of theoretical assumptions and techniques of preparation of the consolidated and special balance sheets.

Learning outcomes (gained knowledge):

Student should be able to understand the circumstances which require preparation and presentation of consolidated and special balance sheets, the importance of information presented in these balance sheets for the users of these information (investors, banks, government, business partners, etc.), to master the theoretical assumptions and techniques of preparation of the consolidated and special balance sheets and knowledge required to read and analyze information presented in them, i.e. making relevant long decisions based on such information.

Subject contents:

The curriculum of the subject Consolidated and Special Balance Sheets includes three relatively independent parts. The first part includes the matter that deals with the balance sheets of a group, i.e. the consolidated balance sheets. Subject of this study are the objectives, assumptions, principles and methods of consolidating the financial statements.

The second part includes the matter that relates to the special balance sheets, i.e. the balance sheets that are compiled in certain specific cases, such as the balance of establishment, the balance of fusion, the settlement balance, the balance of bankruptcy, liquidation balance, etc.

Finally, the third part deals with the tax balance. The subject of consideration are normative bases for the preparation of tax balance, relationship between the tax and the business balance sheets, the rules for making tax balances, etc.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, discussions, case studies, consultations.

References:

Ranković, J. (2004). *Special Balance Sheets*. Belgrade: Proinkom

International Financial Reporting Standards (IFRS)

Scientific and professional papers published in conference proceedings and journals of The Association of Accountants and Auditors of Serbia and the Association of Accountants and Auditors of the Republic of Srpska.

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Duško Šnjegota, PhD, Assistant Professor

THE FIFTH YEAR OF STUDY
DEPARTMENT: FINANCE, BANKING AND INSURANCE
MODULE: FINANCIAL MANAGEMENT, BANKING AND INSURANCE

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Corporate Finance	2	2			7
Advanced Audit	2	2			7
Globalization and Financial Management	2	2			6
Methodology of Scientific Research Paper	2	0			4
Elective subject	2	2			6
Bank Management			2	2	5
Insurance Management			2	2	4
Elective subject			2	2	6
FINAL MASTER PAPER					15
TOTAL:	10	8	6	6	60

ELECTIVE SUBJECTS

Module: Accounting and Auditing and Module: Financial Management, Banking and Insurance

Fiscal and Monetary Finance
Company Valuation
Evaluation of Investment Projects
Investment in Securities
Code of Ethics and International Regulations
Information Technologies in Accounting and Auditing
Preparation and Presentation of Business Balance Sheets in Accordance with IFRS
Risk Assessment
Actuarial Mathematics

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Corporate Finance			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	9	2L+2E	7
Professor(s)	Dragan Mikerević, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
Students will gain professional knowledge in this field that will be significantly useful to them to effectively manage the company finance and to build their professional careers.

Learning outcomes (gained knowledge):
Presented issues should contribute to:
a) better understanding of this, according to the many, growing and exciting theories and practices,
b) managing the various methodologies for solving financial problems,
c) understanding the environment which is of significant influence in making financial decisions.

Subject contents:
The theory of the firm and the global economy; Demystification of corporate governance; Enterprise value indicators; The indicators for diagnosing the condition and the success of the company; Accounting versus economic profit; Du Pont system of analysis; The problem of short, medium and long term financing; Capital structuring and financial strength; Profitability and company value; Capital structure and dividend policy; Scope of fundamental and technical analysis; Finance in the function of strategic decision-making; Access to financing small and medium enterprises; Restructuring and competitiveness of enterprises; Status changes and changes in the legal form the company; Acquisitions and other modalities of restructuring to strengthen the competitiveness of companies; The financial markets efficiency theory; The portfolio theory in corporate finance.

Teaching methods and learning activities:
Lectures, discussions and analyses of typical cases. Independent research on this topic through pre-examination papers.

References:
Mikerević, D. (2009). <i>Financial Management</i> . Banja Luka: Faculty of Economics and Finrar
Mikerević, D. (2005). <i>Strategic Financial Management</i> . Banja Luka: Faculty of Economics and Finrar
Rodić, J. and Filipović, M. (2008). <i>Corporate Finance</i> . Belgrade: Belgrade Business School
Rodić, J. (2003). <i>Corporate Finance and Valuation of Enterprise Value</i> . Belgrade: Economics
Koletnik, F. (1991). <i>The Value of the Company</i> . Zagreb: Accountants and Financial workers Association of Croatia

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:
Name of the professor who provided the information: Dragan Mikerević, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing and Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Advanced Audit			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	9	2L+2E	7
Professor(s)	Novak Kondić, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The goal of the subject is to enable the auditor to express an opinion whether the financial statements in all relevant material aspects are made in accordance with established financial reporting framework.
 One of the goals is to master the skills which the auditor would need in order to collect evidence for expression of opinions.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Learning outcomes should provide the ability of auditors to understand the essence of the auditing profession, to master the skills of collecting adequate evidence for the formation of beliefs on the financial statements and to render an opinion based on that. To adopt ethical principles and achieve one's own virtues in business such as integrity, professionalism, independence and others.

Subject contents:
 Subject contains of:
 General audit objectives. International standards and communications of audit, assurance and ethics. Performing audit procedures. Professional requirements for obtaining an audit license. Demand and supply of audit services. Internal controls. Internal audit. Access to criminal activities. Application of laws and regulations in performing audits. Simulation of practical audit performance. Continuous monitoring of audit regulation changes.

Teaching methods and learning activities:
 The classes will be based on the interaction between teaching staff, associates and students in the form of presentations, discussions and practical essays.

References:
 Božić, R.; Kondić, N. (2007). *Audit of financial statements - a practical guide to the audit*. 2nd amended and supplemented edition. Banja Luka: FEBU and AAA RS
 Hayes, R.; Schilder, A.; Dassen, R.; Wallage, P. (2002). *Principles of Auditing – An International Perspective*. Banja Luka : Association of Accountants and Auditors of Republic of Srpska
International standards and communications audit, assurance and ethics. Belgrade: AAA S and RS, 2004
Code of Ethics for Professional experts. Banja Luka: AAA RS, 2007
 William F.M.; Jr. (2000). *Handbook for Auditors and students with the task*. Faber and Zgombic Plus

Types of assessment and grading:
 Pre-testing or writing the pre-examination paper.

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Novak Kondić, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing and Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Globalization and Financial Management			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	9	2L+2E	6
Professor(s)	Vasilj Žarković, PhD, Assistant Professor and Dejan Mikerević, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

The goal of the subject is to familiarize students with the process of globalization of world economies and business conditions that business entities in modern times are faced with, and to understand the basic characteristics of the modern development trends in economic and monetary sphere. Then it is the tendency to understand the impact of the development of world economy on B&H and the Republic of Srpska, as well as to become familiar with the principles of international financial management.

Learning outcomes (gained knowledge):

Student is trained to perform the business operations in the contemporary conditions of globalization and changes that are occurring in the global economy, such as the development of modern technologies and financial and economic crises. The student gets a clear idea of the content, significance and functionality of education in financial management, globalization and modern trends in the global economy, monetary policy, international monetary system, international currency markets and the impact of world economy on B&H and RS, in order to obtain best possible results in the course of his/her future work engagements. The student is being trained for engaging in international business arrangements, working for international organizations and major international companies and for carrying out significant state, political and economic responsibilities.

Subject contents:

Contemporary trends in the global economy – Main characteristics of the contemporary global economic order. Bretton Woods IMS. Contemporary international monetary system. Regional monetary cooperation. European Economic and Monetary Union. Euro – the current position and prospects. Globalization of world economy – Characteristics of the globalization process and its effects. The role of financial markets in the globalization process. Position of enterprises in globalization. The world economy and B&H – Characteristics of world economic growth: growth, structure, unemployment and megatrends. Characteristics of the economies of the RS and B&H. External institutional framework and the development of BiH economy. Economic development of BiH: Projects GFEDS (Global Framework of Economic Development Strategy) and PRSP. International financial management – Analysis of conditions in international financial markets. Determinants of changes in exchange rates. Choice of currency in business arrangements. Protection against the exchange rate risk.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, discussions, seminar papers, case studies and consultations. Independent research and analysis of the experiences of developed countries, international organizations, multinational companies, institutions in the field of monetary and economic policy. Visits to national and international institutions specialized in the topics listed in the contents of the subject and writing papers based on the independent research.

References:

Buckley, A. (1997). *Multinational finance*. Philip Allan. London
 Hantington, S. (2000). *Clash of Civilizations and the reshaping of world order*. Podgorica: CID
 Jovanović Gavrilović, P. (2010). *International Business Financing*. Belgrade: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Dejan Mikerević, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing and Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Methodology of Scientific Research Paper			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	9	2L+0E	4
Professor(s)	Vujo Vukmirica, PhD, Professor Emeritus and Ivan Šijaković, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The goal of the subject is to introduce students to basic principles, functions and practical solutions of application of various methodologies of scientific research in the field of social sciences. The subject will provide the basic knowledge in the field of scientific research methodology.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Upon completion of the course students should be able to: use basic knowledge of philosophy and logic to understand the scientific research; effectively use and evaluate information resources, and to apply appropriate methods of making scientific papers or research reports; students will be able to successfully use appropriate scientific, research methods to address specific research tasks and problems.

Subject contents:
 Basics of scientific theory and research; Business and economic research in the broader scientific context; Conceptual foundations of the research (concepts, theories and models; formulation and explanation of research topics and issues; defining the object and purpose of research; formulating the research hypothesis); Research approaches, strategies and planning (selecting the research methods, determining the population and sample for the research); Theoretical review of the research (review of the literature and research in accordance with the research concept); Operationalization of the research (measurement of economic variables; Typology of data; Search of primary and secondary sources; Arranging the data; Data analysis; Hypothesis testing); Discussion of the results; Writing a research paper; oral presentation of the research papers.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures i.e. systematic transfer of knowledge from the literature. Illustrations and exercises. In addition to examples that will be discussed, the class will deal with problem tasks which will be illustrated and exercised certain topics (collectively and individually). In addition to examples that will be discussed, the class will solve problem tasks, thereby illustrating and exercising certain topics (collectively and individually). Discussion of cases from practice. Preparation and presentation of seminar paper.

References:
 Todorović, Z.; Šijaković, I.; Marić, T. (2007). *Instructions for making scientific paper*: Banja Luka: Faculty of Economics
 Ristić, Ž. (2006). *About the research, methods and knowledge*. Belgrade: Institute for Educational Research
 Zelenika, R. (1998). *Methodology and technology of the scientific and technical research*. 3. amended ed. Rijeka: Faculty of Economics
 Kukić, S. (2005). *The methodology of scientific research*. Mostar: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:
 None

Name of the professor who provided the information: Zdravko Todorović, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Bank Management			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	10	2L+2E	5
Professor(s)	Dragana Bašić, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
----------------------	------------------------------

No prerequisites

Subject goals:

The goal of the subject is to provide the student with theoretical education, but also analytical thinking about the dynamics of relationships, trends and changes in the financial markets and banking business, about the place and role of banking institutions in the financial system, genesis and changes in the structure of banking products, management methodology in accordance with the basic principles of risk management and banking, as well as the basis of regulation and supervision of banks and the causes and models of banking crises management.

Learning outcomes (gained knowledge):

Student is enabled to successfully monitor and control banking risks, and to effectively manage the Bank by applying modern management methods, the general regulatory framework and control mechanisms. The student gets a clear theoretical foundation necessary for successful follow-up of contemporary trends in banking, analysis and management of banking risks and banking crises. The student is being trained for successful participation in international research projects, employment and further improvement in the banking profession.

Subject contents:

The methodology of bank management. Managing the investment portfolio and liquidity of the banks. Business and credit policy of the bank. Managing the bank sources of funding. Managing the bank deposit sources. Managing the bank non-deposit sources. Bank capital management and capital adequacy. Strategic planning in banks. Asset-liability management in banks. *Analyzing and managing banking risks.* Bank's risk exposure. The role of environment in assessing the risk exposure of banks. Key participants in the process of risk management. Internal and external control mechanisms. Credit risk management. Liquidity risk management. Operational risk in banking. Measuring and managing market risks. Techniques of assets and liabilities management (determination and assessment of the interest rates and control of disparities sensitive to interest rate and duration of the disparities, application of financial derivatives, other instruments for banks' risk management). Banking crisis and overcoming models. *Regulation and supervision of banks.* The reasons for regulation and supervision of banks. Systems and participants in the regulation and supervision of banks. Basel agreements.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, discussions, analysis of cases and consultations. Independent research and analysis of bank experiences and banking systems in the region and in the world.

References:

Brajovic, Bratanović, S. (2006). *H. van Greuning, analysis and management of banking risks*. Zagreb, Mate Plakalović, N. (2004). *Monetary Economics-Theory, Institutions and Policies*. Srpsko Sarajevo: Institute for publishing textbooks
 Rose, S. P; Hudgins, C. S. (2005). *Bank Management and Financial Services*. Belgrade: Data status

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Dragana Bašić, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Insurance Management			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	10	2L+2E	4
Professor(s)	Dragutin Šipka, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
Attended and passed examination from the following subjects: “Economics of Insurance” and “Life Insurance” during the undergraduate studies.	

Subject goals:
Mastering the essence and function of insurance.

Learning outcomes (gained knowledge):
Scientific knowledge and preparation of personnel from economy, state institutions and insurance industry through mastering the complex insurance market, bearing in mind that the insurance industry, as a part of the financial sector, is in second place in the world today – behind the banking industry.

Subject contents:
Market characteristics of insurance. Modern aspects of management in insurance. Distribution of insurance products. Funds and insurance economics. International conventions and recommendations of the European Union. Methods and processes of risk management. Annuity insurance. Pension insurance. Functioning of the International Green Card system. Credit insurance. Health insurance.

Teaching methods and learning activities:
Lectures and exercises

References:
Avdalovic, V. (2008). <i>Insurance Management</i> . Podgorica: Faculty of Business Management
Kalinic, V.; Avdalovic, V.; Avdalovic, S. (2004). <i>Management-marketing of insurance</i> . Novi Sad: Faculty of Business Assistance

Types of assessment and grading:
Pre-examination paper, examination / oral or written/

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:
Name of the professor who provided the information: Dragutin Šipka, PhD, Full Professor

THE FIFTH YEAR OF STUDY
DEPARTMENT: FINANCE, BANKING AND INSURANCE
ELECTIVE SUBJECTS

Module: Accounting and Auditing

Module: Financial Management, Banking and Insurance

- Fiscal and Monetary Finance
- Company Valuation
- Evaluation of Investment Projects
- Investment in Securities
- Code of Ethics and International Regulations
- Information Technologies in Accounting and Auditing
- Preparation and Presentation of Business Balance Sheets in Accordance with IFRS
- Risk Assessment
- Actuarial Mathematics

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing and Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Fiscal and Monetary Finance			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective		2L+2E	6
Professor(s)	Nikola Špirić, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

Introducing the students to contemporary theoretical knowledge and a place that fiscal and monetary policy takes in the overall economic policy. Adopting the knowledge of the possibilities and limitations when using the instruments of fiscal and monetary policy. The ultimate goal of the subject is that students master the aforementioned knowledge in order to be able to apply them in practice and that they are actively involved in analyzing and solving practical problems in the area of fiscal and monetary policy.

Learning outcomes (gained knowledge):

Student is able to follow and analyze trends in the field of fiscal and monetary policy. The student gets a clear idea about the content of measures of fiscal and monetary policy and their importance for overall economic policy of the country. The student has the capability to create and implement measures of fiscal and monetary policy in the direction of stimulating overall economic growth and development of the country, and further improvement in these areas.

Subject contents:

The introductory part on fiscal policy. The size and structure of public sector and the modern tendencies in that area. The reasons and forms of state interventions in the economy. The functions of modern states as a basis for creation of public expenditures (the role of the government in education, health care, pension insurance, social security, etc.). Types of public expenditures. Analysis of public revenues of the contemporary states. Types of public revenues. Public debt and the connection of public debt with the fiscal deficit. The budget system of B&H. The budget of the European Union. The reasons, principles and models of fiscal decentralization. The introductory part on the monetary economy and money. Money and monetary instability. Monetary system and elements of the monetary system. The way of functioning and organization of central banks with regard to the Central Bank of B&H and the European Central Bank. The definition of money and monetary aggregates. The mechanisms of creation and withdrawal of primary money and money supply. The process of credit multiplication. Approach to conducting monetary policy. Application of the instrument of monetary regulation in the direction of conducting an effective monetary policy.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, discussions, critical reviews, analysis of cases from practice and consultations. Students' independent researches in the field of applied measures of fiscal and monetary policy, and comparative analysis of fiscal and monetary policies in different countries. Visit to institutions that define and lead fiscal and monetary policy in B&H and the Republic of Srpska.

References:

Dušanić, B. J.; Spiric, J. N. (2009). *Monetary and public finance*. Banja Luka: Faculty of Economics
 Vukmirica, V.; Spiric, N. (2005). *Economic and monetary integration of Europe*. Banja Luka: Faculty of Economics
 Stiglitz, J. E. (2004). *Public Economics*. Belgrade: Faculty of Economics
 Rosen, H. S. (1995). *Public Finance*. New York: Irwin / McGraw-Hill Companies, Inc.
 Plakaločić, N. (2004). *Monetary Economics*. Srpsko Sarajevo: Institute for Textbooks and Teaching Aids

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Nikola Špirić, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing and Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Company Valuation			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective		2L+2E	6
Professor(s)	Goran Radivojac, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
Mastering methodologies for solving one of the most complex problems in microeconomics.

Learning outcomes (gained knowledge):
Training students for understanding the value of the company, introducing students to regulations and methodologies to gain knowledge of the objective value of the company.

Subject contents:
Conceptual separation of the company value. Development of the company valuation. The subject and purpose of assessment. The role of the appraiser in the company valuation. The recommended form and content of the assessment reports on the value of the company. The basis for the company valuation. Evaluation of economic policies, market of goods and services and competitiveness of company. Financial analysis. Company valuation. Principles of valuation. The choice of valuation method. Methods for substance valuation. Return methods. Test on the acceptability of valuation.

Teaching methods and learning activities:

References:
Rodic, J. (2003). <i>Corporate Finance and Valuation</i> . Belgrade: Economics
Mikerevic, D. (2009). <i>Financial Management</i> . Banja Luka: Faculty of Economics and Finance
Rodic, J.; Filipovic, M. (2008). <i>Corporate Finance</i> . Belgrade: Belgrade Business School
Leisure, V.; Cvetanovic, M. <i>Valuation</i> . Belgrade: Association of Accountants and Auditors of Serbia
Ilic, G.; Stevanovic, S. (1994). <i>Valuation, principles and methods</i> . Belgrade: Association of Accountants and Auditors of Serbia
Koletnik, F. (1991). <i>Value of the enterprise</i> . Zagreb: Association of accounting and financial staff of Croatia
Leko, V.; Vlahovic, A.; Leisure, V. (1997). <i>Capital evaluation – methodology and examples</i> . Belgrade: Institute of Economics

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:
Name of the professor who provided the information: Dragan Mikerević, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing and Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Evaluation of Investment Projects			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective		2L+2E	6
Professor(s)	Goran Radivojac, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 Through this subject the student will strengthen the knowledge of a very complex investment decision-making process.

Learning outcomes (gained knowledge):
 By giving consideration to these issues the student will be enabled for the application of precise terminology in the field of investment as well as in the field of quantitative methods for assessment of the effectiveness of investment projects. At the same time, the practical problems and dilemmas that exist in investments will be indicated through the use of case studies.

Subject contents:
 Concept, process and classification of investments; Basic elements of the plan of investment projects; Residual value projections of revenues, expenditures, profit and net cash flow of investments; Statistical (traditional) methods for evaluation of the efficiency of investment projects: Return period; Accounting rate of return; Dynamic methods for evaluation of the efficiency of investment projects: Net present value; Profitability index; Internal rate of return; Conflict between the net present value and internal rate of return; Multiple internal rate of return; Modified internal rate of return; Company liquidity assessment; Risk assessment of investment projects; Practical problems in assessing the investment projects.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures, discussions and analyses of typical cases. Independent research on this topic through pre-examination papers.

References:
 Đuričin, D. (2005). *Management (with) projects*. Belgrade: Faculty of Economics
 Koletnik, F. (1991). *Value of the enterprise*. Zagreb: Association of accounting and financial staff of Croatia
 Mikerevic, D. (2009). *Financial Management*. Banja Luka: Faculty of Economics and Finrar
 Mikerevic, D. (2005). *Strategic Financial Management*. Banja Luka: Faculty of Economics and Finrar
 Rodic, J.; Filipovic, M. (2008). *Corporate Finance*. Belgrade: Belgrade Business School
 Poznanić, V.; Cvetanović, M. *Valuation*. Belgrade: Association of Accountants and Auditors of Serbia

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Dragan Mikerević, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing and Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Investment in Securities			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective		2L+2E	6
Professor(s)	Dejan Mikerević, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The goal of this subject is that students acquire appropriate methods of risk analysis and yield securities in the financial markets. The classical techniques of risk management of investment portfolios, as well as methods of measuring the realized performance will be analyzed in this subject. Also, the subject will address the instruments and hedging techniques.

Learning outcomes (gained knowledge):
 The student has the capability to monitor, select and choose securities when creating an appropriate investment portfolio. Then, the student will be qualified to analyze and understand the results from portfolio analysis, and to distinguish the quality of management of portfolio investments. Also, the student will be able to actively participate in the management of investments in securities of institutional investors and banks.

Subject contents:
 Modern investment in the securities includes the use of a portfolio concept that was developed by Harry Markowitz. Prior to creating the portfolio it is necessary to make a decision about the type of securities that the investment portfolio consists of and make the appropriate selection of issuers in accordance with the preferences of investors. Investing in securities entails defining the investment objectives, determining the availability of securities in which we can invest available money, the selection of models for defining the value of securities in order to determine whether they are underestimated or overestimated, establishing an investment strategy which we will implement in order to achieve defined investment objectives, choosing the best portfolio in order to achieve defined objectives, and implementation of techniques for the assessment of risk and return of the portfolio. So, the following areas will be studied as part of the subject: the modern financial market environment, the analysis of return and risks of individual securities (technical and fundamental analysis), analysis and selection of portfolio securities – risk and return, the Markowitz's model of portfolio selection, the application of CAPM and index models, equity portfolio management strategies, and bond portfolio management strategies. Then, a hedging – term, types and hedging techniques, the use of futures, options and swap arrangements as instruments of protection of investments in securities.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures, discussion and analysis of cases, and consultations. Independent researches and analysis of the experience of Developed countries and Developing countries.

References:
 Soskic, B. D. (2006). *Securities: portfolio management and investment funds, third edition*. Belgrade: Faculty of Economics.
 Bodie, Z.; Kane, A.; Marcus, J.A. (2004). *Investments*. 5th Edition, McGraw-Hill
 Fabozzi, J. F.; Markowitz, M. H. (2002). *The Theory and Practice of Investment Management*. John Wiley and Sons

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Goran Radivojac, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing and Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Code of Ethics and International Regulations			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective		2L+2E	6
Professor(s)	Novak Kondić, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The goal of the subject is for students to master the professional ethics and international regulations as a basis for increasing the confidence of investors and management in the accounting profession.

Learning outcomes (gained knowledge):
 The student is enabled to monitor international professional regulations. The student receives clear information about the content and importance of the Code of Ethics and international legislation in the field of accounting and auditing. The student is qualified for inclusion and further improvement in the accounting profession.

Subject contents:
 Code of Ethics for professional accountants. International accounting standards. International standards of auditing and quality control. Code of Professional Ethics of the International Federation of Accountants (IFAC) contains the basic ethical concepts, basic principles of professional conduct, the recommended rules of proper behavior, prohibitions, interpretations of rules, definitions of relevant terms. Accounting standards represent the concepts that are used to convert the accounting records in reliable and uniform accounting reports. Accounting standards rely on accounting principles – they are their detailed elaboration. Auditing Standards contain basic principles and basic procedures together with appropriate guidance in the form of notes and other materials, including attachments. Basic principles and basic procedures should be understood and applied in the context of explanation of other materials that provide guidance for their application.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures, discussions and case studies, and consultations. Independent research and analysis of the experiences of developed countries and transnational companies. Visits to local and international professional associations.

References:
 Code of Ethics for Professional Accountants (revised July 2009), International Ethics Standards Board for Accountants International Federation of Accountants 545 Fifth Avenue, 14th Floor New York, New York 10017 USA,
 The 2009 Handbook of International Standards on Auditing and Quality Control, International Federation of Accountants
 International Financial Reporting Standards (IRFS), 2008. The International Accounting Standards Board (IASB)

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Dragan Mikerević, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing and Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Information Technologies in Accounting and Auditing			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective		2L+2E	6
Professor(s)	Branko Krsmanović, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:

The goal of the subject is that the student masters academic skills, knowledge and techniques of application of information technologies (IT) in accounting and auditing, understanding that information technology is used as a support to the global strategy of business organizations.

Learning outcomes (gained knowledge):

After studying this subject the student is able to understand the principles of the digital economy and e-business and to master: modern techniques of design and development of accounting information systems, accounting software quality requirements, development of the feasibility study of accounting information systems, application of information technology in the general and subsidiary ledgers, ERP technology and the principles of financial and audit reporting on the Internet. Furthermore, the student gets a clear idea about the impact of information technology on the audit process and the possibilities of application of information technology as a support to the audit work.

Subject contents:

The development of information technology, techniques of traditional and digital economy, computer communications, business strategy and IT, critical success factors, information for business decision-making, decision support systems, information management, strategic planning of information systems (IS), IT strategy formulation, the link between IT managers and users, advanced techniques for the design of IT, project planning and control, standards of the accounting software, traditional structure of the IS department, access to supply of existing information systems, feasibility study, CASE tools, prototyping, information subsystem in accounting, parsing of the accounting-financial processes, general ledger, technology of the general ledger's work, business factors, formal and logical control, accounting entry, reports and information, support tools of the general ledger, accounting analysis, utility accounting records, financial records, department records, records of finished goods and intermediate goods, accounting of fixed assets, small inventory, treasury business, ERP technology, ERP systems implementation phase, the integrated audit in the ERP system, e-business, financial reporting and audit reports on the Internet, XBRL standard, questions of security, auditing in computer environment, the techniques of computer aided audit, ethics and computer technology of the general ledger, business factors, formal and logical control, accounting, reports, information, support tools, general ledger, accounting analysis, subsidiary ledgers, material accounting records, inventory accounting records, records of finished goods and intermediate goods, accounting of fixed assets, small inventory, treasury business, ERP technology, ERP system implementation phases, the integrated audit within the ERP system, e-business, financial reporting and audit reports on the Internet, XBRL standard, security issues, auditing in computer environment, the techniques of computer aided audit, ethics and computer technology.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, discussions and case studies, and consultations. Independent research and active participation of students in the form of presentations that they prepare individually or in teams to complement a particular theme. Visits to business organizations and institutions that have advanced IT support to business.

References:

Krsmanović B.; Polić S. (2008). *Information Technology in Accounting and Auditing*. Bijeljina and Banja Luka: Faculty of Foreign Trade and Finrar; ACCA – Information Systems, 2004-2005.

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Branko Krsmanović, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing and Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Preparation and Presentation of Business Balance Sheets in Accordance with International Financial Reporting Standards			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective		2L+2E	6
Professor(s)	Duško Šnjegota, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	–

Subject goals:
 The main goal of the subject is to understand the philosophy of the International Accounting Standards and International Financial Reporting Standards and the circumstances requiring their use in the process of preparation and presentation of the balance sheets, i.e. financial statements. The specific goals of the subject refer to the understanding of the importance and essence of financial and nonfinancial information presented in business balance sheets based on IAS/IFRS by their users (investors, banks, governments, etc.), as well as mastering the various possible approaches to classification, valuation and presentation of balance items in accordance with the principles contained in those standards.

Learning outcomes (gained knowledge):
 A student should be able to understand the application of International Accounting Standards and International Financial Reporting Standards, the circumstances requiring their use in the process of preparation and presentation of business balance sheets, and the importance and essence of financial and nonfinancial information presented in business balance sheets based on these standards, as well as to master the different methods and techniques of classification, valuation and presentation of balance items in accordance with the principles contained in them. The student should also acquire the necessary knowledge for reading and analyzing the information presented in business balance sheets prepared under IAS/IFRS, and for making adequate conclusions based on such information.

Subject contents:
 The curriculum of the subject “Preparation and presentation of business balance sheets in accordance with IFRS” includes three relatively independent parts. The first part includes the matter that refers to the study of principles contained in the relevant IAS/IFRS, which are used in classification, valuation and presentation of the elements of financial statements.
 The second part includes the matter that refers to understanding the impact of the effects of IAS/IFRS implementation on the business balance sheets, i.e. financial statements. Finally, the third part deals with the analysis of the impact of various financial and nonfinancial information presented in business balance sheets prepared under IAS/IFRS on the process of business decision making.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures, discussions, case studies and consultations.

References:
 Šnjegota, D., T. (2010). *Application of the International standards of financial reporting through balance sheet framework*. Banja Luka: Faculty of Economics
 International Financial Reporting Standards (IFRS) – updated translations
 Scientific and professional papers published in conference proceedings and journals of The Association of Accountants and Auditors of Serbia and the Association of Accountants and Auditors of the Republic of Srpska.

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:
 Name of the professor who provided the information: Duško Šnjegota, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing and Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Risk Assessment			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective		2L+2E	6
Professor(s)	Novak Kondić, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The aim of this subject is to introduce students to the problem of risk and uncertainty as the basic components of the future of business systems.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Mastering this subject, the student is qualified to respect the risk when making business decisions and to take it into consideration when managing business system. In this way the student will become more sensitive to this factor when making business decisions.

Subject contents:
 The basics of risk management. The process of risk management. Risk assessment (quantitative and qualitative). Risk treatment. Reaction to risk. Reporting on risk. Example of risk registers. Holders of risk. Risk management and governance. Enterprise risk management and corporate governance. Definitions of corporate governance. Risk and chance. The principle of efficiency. The audit plan. Various risk categories. Risk management activities. Projects and risk. What are the concrete challenges? Project paths. The problem of sustainability of growth and progress. Equality and opportunity for all. Benchmarking. Problem areas. The Boston matrix.

Teaching methods and learning activities:
 Presentation, discussions and analysis of specific cases. Individual researches on this topic through the pre-examination papers.

References:
 Hancock, D. (2010). *Risk assessment – translation, seminar material*. London: Cranfield School of Management
 Hayues, R.; Shilder, Dassen, R.; Wallage, P. (2002). *Principles of Auditing*. Banja Luka: Association of Accountants and Auditors of Republic of Srpska
 Đukić, Đ. (2007). *Risk management and capital in banks*. Belgrade: Belgrade Stock Exchange

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Novak Kondić, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Finance, Banking and Insurance Module: Accounting and Auditing and Module: Financial Management, Banking and Insurance	

Subject name	Actuarial Mathematics			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective		2L+2E	6
Professor(s)	Milivoj Krčmar, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
Mastering the modern quantitative methods for analyzing and managing the risk in financial markets.

Learning outcomes (gained knowledge):
After studying this course the student is qualified to perform the duties of the actuary.

Subject contents:
Probability in life insurance. Formulas for arithmetic means and variance of present values of payments under the contracts for the annuity insurance. Irregular future annuity. Net and gross premiums. Mathematical (premium) reserve (individual and group methods of calculating the premium reserve). Insurance for more than one person. Joint survivorship; joint multiple payments, joint insurance in case of death. Repurchase and use of contractual elements of the insurance policy. Repurchase of the insurance policy. Calculating the new elements of insurance. Technique of discounting the future costs for insurance pricing and estimates profitability. Cash flow techniques, depending on multiple characteristics. Changes in the assessment of investments. Estimates of assets with fixed cash flows.

Teaching methods and learning activities:
Lectures, exercises and seminar papers

References:
Hull C. J. (2009). <i>Options, futures and other derivatives</i> . PIE

Types of assessment and grading:
Written and oral examination

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Milivoj Krčmar, PhD, Full Professor
--

THE FIFTH YEAR OF STUDY
DEPARTMENT: BUSINESS ECONOMICS
MODULE: INTERNATIONAL ECONOMICS

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Theory and Policy of International Trade	2	2			7
Open Economy Macroeconomics	2	2			6
Transnational Corporations and Corporate Governance	2	2			7
Methodology of Scientific Research Paper	2	0			4
Elective subject	2	2			6
Integration and Regionalization of the World Economy			2	2	5
Globalization and Entrepreneurship			2	2	4
Elective subject			2	2	6
FINAL MASTER PAPER					15
TOTAL:	10	8	6	6	60

ELECTIVE SUBJECTS

Module: International Economics

International Finance
International Monetary System
European Union Law
Quality and Competitiveness
Global Marketing
Business Culture and Ethics

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Business Economics Module: International Economics and Management and Entrepreneurship	

Subject name	Theory and Policy of International Trade			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	9	2L+2E	7
Professor(s)	Gordana Čenić-Jotanović, PhD, Full Professor and Milenko Krajišnik, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
The goal of the subject is that students explore the commercial aspects of international economic relations on the basis of knowledge gained during basic studies. International trade and trade policy are studied from the aspect of contemporary theories of international trade that are the basis as well as the consequences of real international trade flows.

Learning outcomes (gained knowledge):
With the renewal and deepening of knowledge in the theory of international trade and politics a student acquires skills for further study of international trade flows from the theoretical aspect but also the ability of management involvement in foreign trade flows.

Subject contents:
Introduction to the international trade theory and policy; Theory of international trade in terms of liberal and protectionist theories; The effect of international trade on national income and interdependence of these quantities; Microeconomic analysis of pricing in international trade; Trade relations and elasticity in international trade; Theory and policy of instruments of trade policy: tariffs, non-tariff protectionist instruments and a special analysis of modern protectionist measures in trade policy; International trade as a factor of globalization; Rules in international trade: institutionalization, the role of the WTO and other international institutions.

Teaching methods and learning activities:
Lectures, consultations, individual students' papers and presentations, and workshops.

References:
Krugman P.; Obstfeld, M. (2009). <i>International Economics, Theory and Politics</i> . Belgrade: Datastatus
Salvatore D. (2009). <i>International Economics</i> . Belgrade: CID
Čenić-Jotanović G. (2009). <i>International Economics</i> . Banja Luka: Grafomark

Types of assessment and grading:
Pre-examination paper – analysis of the agreed theme, oral examination, seminar paper on the topic of the student's choice.

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:
Name of the professor who provided the information: Gordana Čenić-Jotanović, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Business Economics Module: International Economics	

Subject name	Open Economy Macroeconomics			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	9	2L+2E	6
Professor(s)	Goran Popović, PhD, Associate Professor and Borivoje Krušković, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
The main goal of the subject is that the student, by using the methods of macroeconomic analysis, can give a review of macroeconomic developments in the national or international economy.

Learning outcomes (gained knowledge):
Student gets a clear idea of the fundamental macroeconomic theories, analysis and measures. He/she critically evaluates the results of macroeconomic analysis and economic trends, both in the national economy and internationally. The student uses macroeconomic analysis to assess current economic trends and gains knowledge for the assessment of future trends and changes. All analyses are based on the most contemporary macroeconomic theory and practice.

Subject contents:
Macro-economic aggregates and indicators; Balance of payments, mobility of capital and interest rate parity; Effect of capital movement on the balance of payments; Balancing the Balance of payments; Solow-Swan Model; Exogenous growth model: Ramsey-Cass-Koopmans model optimization; New Growth Theory; Cycles: different views of the economic process; Dynamic interpretation of the unemployment-experience of the EU; Shapiro-Stiglitz Model. Investments; Real exchange rate and the primary current account; Long-term and short-term determinants of exchange rates. Determinants of demand for money and the role of equilibrium interest rates; Inflation and Fisher's principle; The cost of inflation and expectations; Objectives, targets and instruments of monetary policy; Derived demand for primary money and open market operations; Monetary policy in an open economy; Open market interventions and sterilization; Dichotomy, neutrality of money and general equilibrium with rigid prices; Mundell-Fleming model; Monetary Union, Foreign Exchange Council, Dollarization; The IS-LM and AS-AD models; Deficit funding; Macroeconomic stabilization; Exchange rate crises; The Lucas critique; Portfolio Balance model; Optimum currency area; Macroeconomic forecasting; Macroeconomic implications of regional policy; Macroeconomics and Politics; Externalities.

Teaching methods and learning activities:
Lectures and exercises; Seminar papers.

References:
Burda, M.; Viploš, Č. (2004). *Macroeconomics*. Belgrade: CLDS
Kovač, O. (2003). *International finance*. Belgrade: CID
Kovač, O. (2002). *Foreign Trade Balance and Economic Growth*. Belgrade: CID
Romer, D. (1996). *Advanced Macroeconomics*. New York: Mc Graw Hill

Types of assessment and grading:
Continuous assessment of knowledge; Tests; Seminar papers; Examinations: written and oral.

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Goran Popović, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Business Economics Module: International Economics and Management and Entrepreneurship	

Subject name	Transnational Corporations and Corporate Governance			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	9	2L+2E	6
Professor(s)	Zdravko Todorović, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals::
 This subject aims to develop an analytical framework that explains the managing relations between modern national companies and transnational corporations.

Learning outcomes (gained knowledge):
 A student should understand the basic elements of the theory of modern national companies and transnational corporations. The student gets a clear idea of the management structure of modern national companies and transnational corporations and their influence on economic development. The student is enabled to define a company's business strategy based on the OECD principles of corporate governance.

Subject contents:

Transnational corporations: The appearance of transnational corporations; The concept of transnational corporations; Types of transnational corporations; TNCs in the global economy: the leaders of globalization; TNCs and economic development: from the perspective of the capital-importing country; TNCs and economic development: from the perspective of the capital-exporting country; TNCs and corporate governance.

Corporate governance: The concept of the corporation; The Principal-agent problem; The concept, theoretical approaches and mechanisms of corporate governance with reference to the OECD principles and EU directives and recommendations; Joint stock company: the triangle of a owner, supervisory and management board; Supervisory board as a key body of control and strategic management; Shareholders Assembly; Open and closed systems of corporate governance: the German and Anglo-American system of corporate governance; An example from the region; Corporate management and the Capital Market; Publication and transparency of reporting; Corporate governance in transition countries with special reference to the consequences of privatization on the shareholder structure and culture; Corporate social responsibility and corporate governance; Ethics and corporate governance; Convergence of corporate governance systems and best practices; Case studies: Enron, USA; Parmalat, Italy, Lehman Brothers, USA; UBS, Switzerland, and Merrill Lynch, USA; Continued development of corporate governance: requirements of investors and "standard-setters" (OECD, IFC).

Additional thematic areas: Control processes: risk management, internal control and internal audit in the system of corporate governance; Corporate governance in financial institutions; Performance and compensation for the executive and non-executive managers; Corporate governance in companies with majority state ownership; Corporate governance in family-owned companies: the institution of family management and specific management problems in family-owned companies; Insider trading and regulation of the flow of price-sensitive information.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, i.e. the transfer of systematic knowledge from the literature. **Illustrations and exercises.** In addition to examples that will be discussed, the class will deal with problem tasks that will be used to illustrate and exercise certain topics. **Discussion of cases from practice. Preparation and presentation of seminar paper** with mandatory application of the methodology for the preparation of papers.

References:

Basic literature:

Todorović, Z.; Babić, M. (2008). *Corporate governance as a factor of accelerated economic development*. Banja Luka: Atlantic

Lojpur, A.; Lakićević, M. (2009). *Corporate governance in theory and practice of privatization*. Revised edition. Podgorica: Faculty of Economics

Handbook on corporate governance for companies in Bosnia and Herzegovina. (2009). International Finance Corporation (IFC)

Further reading:
Manual on management of family firms (BiH edition). (2009). International Finance Corporation (IFC)
Corporate Governance Lessons from the Financial Crisis. (2008). OECD

Types of assessment and grading:

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

None

Name of the professor who provided the information: Zdravko Todorović, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Business Economics Module: International Economics and Management and Entrepreneurship	

Subject name	Methodology of Scientific Research Paper			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	9	2L+0E	4
Professor(s)	Vujo Vukmirica, PhD, Professor Emeritus and Ivan Šijaković, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The goal of the subject is to introduce students to basic principles, functions and practical solutions of application of various methodologies of scientific research in the field of social sciences. The subject will provide the basic knowledge in the field of scientific research methodology.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Upon completion of the course students should be able to: use basic knowledge of philosophy and logic to understand the scientific research; effectively use and evaluate information resources, and to apply appropriate methods of making scientific papers or research reports; students will be able to successfully use appropriate scientific, research methods to address specific research tasks and problems.

Subject contents:
 Basics of scientific theory and research; Business and economic research in the broader scientific context; Conceptual foundations of the research (concepts, theories and models; formulation and explanation of research topics and issues; defining the object and purpose of research; formulating the research hypothesis); Research approaches, strategies and planning (selecting the research methods, determining the population and sample for the research); Theoretical review of the research (review of the literature and research in accordance with the research concept); Operationalization of the research (measurement of economic variables; Typology of data; Search of primary and secondary sources; Arranging the data; Data analysis; Hypothesis testing); Discussion of the results; Writing a research paper; oral presentation of the research papers.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures i.e. systematic transfer of knowledge from the literature. Illustrations and exercises. In addition to examples that will be discussed, the class will deal with problem tasks which will be illustrated and exercised certain topics (collectively and individually). In addition to examples that will be discussed, the class will solve problem tasks, thereby illustrating and exercising certain topics (collectively and individually). Discussion of cases from practice. Preparation and presentation of seminar paper.

References:
 Todorović, Z.; Šijaković, I.; Marić, T. (2007). *Instructions for making scientific paper*. Banja Luka: Faculty of Economics
 Ristić, Ž. (2006). *About the research, methods and knowledge*, Belgrade: Institute for Educational Research
 Zelenika, R. (1998). *Methodology and technology of the scientific and technical research*. 3. amended ed. Rijeka: Faculty of Economics
 Kukić, S. (2005). *The methodology of scientific research*. Mostar: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:
 None

Name of the professor who provided the information: Zdravko Todorović, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	FACULTY OF ECONOMICS		
	Graduate Studies – MASTER		
Study program(s):	Academic graduate studies Department: Business Economics Module: International Economics		

Subject name	Integration and Regionalization of the World Economy			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	10	2L+2E	5
Professor(s)	Vujo Vukmirica, PhD, Professor Emeritus and Goran Popović, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites

Subject goals:
The goal of the subject is that students master the principles of, and analyze relationships within contemporary trends in the global economy in order to understand the role of integration processes and their impact on economic developments in the world.

Learning outcomes (gained knowledge):
The student gets a clear idea and knowledge of integration processes in the world and the impact of these processes on commodity and financial flows. He or she meets all kinds of regional economic integrations and their importance for the member states and overall world economy. In particular, the student is introduced in detail to all aspects of the European Union.

Subject contents:
Main characteristics and trends in the contemporary world economy – development of the world economy, features, global processes, current challenges; Integration of commodity flows – development of international trade and the impact of integrations on the international trade, development and integration of financial flows, characteristics of international capital flows; Labor market integration – movement of labor, the competitiveness of individual regions; The role of transnational corporations (TNCs) in the integration of world economy – the creation and development of TNCs, forms of TNCs, method of operation and influence on the integration processes; Regional economic integrations – motives and effects of integrations, institutional forms of international integrations, European Union, other regional integrations.

Teaching methods and learning activities:
Lectures, exercises and seminar classes with the writing of seminar papers.

References:
Krugman, P.; Obstfeld, M. (2008). *International Economics, Theory and Policy*. Belgrade: Data status
Jovanovic, M. (2006). *European Economic Integration*. Belgrade

Types of assessment and grading:
Continuous assessment of knowledge, preparation and presentation of seminar paper and oral examination

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Milenko Krajišnik, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Business Economics Module: International Economics and Management and Entrepreneurship	

Subject name	Globalization and Entrepreneurship			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	10	2L+2E	4
Professor(s)	Nikola Vukmirović, PhD, Full Professor and Saša Petković, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The goal of the subject is that students master the theory of economic globalization and entrepreneurial environment and that they understand the methods of managing international entrepreneurial ventures, transfer of technology, knowledge and entrepreneurial skills. The ultimate goal is to enable students to develop above-average, innovative ways of thinking and create new entrepreneurial ventures based on knowledge gained.

Learning outcomes (gained knowledge):
 The student is trained to follow the megatrends of doing business in a globalized world. The student gets a clear idea about the contents, significance and function of entrepreneurship education in order to connect education, economy and state institutions. The student gains skills which enable them to participate in international research projects, self-employment and further training in professional entrepreneurial consulting.

Subject contents:
 The globalization of economic and entrepreneurial environment and the globalization of business: new technologies and business predictions. International transfers of: technology, knowledge and entrepreneurial experience. Megatrends in the development of modern entrepreneurship: economic globalization, technologization, informatization, internationalization and ecologization in entrepreneurship. Innovation and Entrepreneurship in theory and practice of economic development. Methods and techniques of reducing uncertainty and risk in entrepreneurship. Building the infrastructure of entrepreneurship and entrepreneurial society. Entrepreneurial economy, innovation and the transition paradigm. Entrepreneurship education as a key factor in the new economic development. Special forms of entrepreneurship: family, women, rural entrepreneurship, etc. Directions for the development of entrepreneurship in the future. Principles of international entrepreneurship. Entrepreneurial strategies and economic changes in the EU. Entrepreneur intelligence and internal entrepreneurship in the transnational companies. The experience of developed countries in setting up and managing entrepreneurial ventures.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures, discussions, analysis of cases and consultations. Independent research and analysis of the experience of developed countries and transnational companies. Visits to international institutions specialized in the research of: business globalization, international entrepreneurship and transfer of knowledge, technology and experience.

References:
 Vukmirović, N. (2006). *Contemporary Entrepreneurship*. Banja Luka: Faculty of Economics
 Barringer, B.R. & Ireland, R.D. (2006). *Entrepreneurship*. University of Central Florida, A & M

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Nikola Vukmirović, PhD, Full Professor

THE FIFTH YEAR OF STUDY
DEPARTMENT: BUSINESS ECONOMICS
MODULE: MANAGEMENT AND ENTREPRENEURSHIP

Subject name	Winter semester		Summer semester		ECTS
	L	E	L	E	
Transnational Corporations and Corporate Governance	2	2			7
Global Marketing	2	2			6
Theory and Policy of International Trade	2	2			7
Methodology of Scientific Research Paper	2	0			4
Elective subject	2	2			6
Globalization and Entrepreneurship			2	2	5
Managerial Skills			2	2	4
Elective subject			2	2	6
FINAL MASTER PAPER					15
TOTAL:	10	8	6	6	60

ELECTIVE SUBJECTS

Module: Management and Entrepreneurship

Quality and Competitiveness
Business Analysis in Small and Medium-Sized Enterprises
Management of Non-profit Organizations
Business Culture and Ethics
International Finance
International Monetary System
European Union Law

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Business Economics Module: International Economics and Management and Entrepreneurship	

Subject name	Transnational Corporations and Corporate Governance			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	9	2L+2E	7
Professor(s)	Zdravko Todorović, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals::
 This subject aims to develop an analytical framework that explains the managing relations between modern domestic companies and transnational corporations.

Learning outcomes (gained knowledge):
 A student should understand the basic elements of the theory of modern domestic companies and transnational corporations. The student gets a clear idea of the management structure of modern domestic companies and transnational corporations and their influence on economic development. The student has the capability to define a company's business strategy based on the OECD principles of corporate governance.

Subject contents:
Transnational corporations: The appearance of transnational corporations; The concept of transnational corporations; Types of transnational corporations; TNCs in the global economy: the leaders of globalization; TNCs and economic development: from the perspective of the capital-importing country; TNCs and economic development: from the perspective of the capital-exporting country; TNCs and corporate governance.
Corporate governance: The concept and definition of corporate governance; Theoretical approaches to corporate governance; Corporate governance mechanisms; Open and closed systems of corporate governance: German system of corporate governance; Anglo-American system of corporate governance; Corporate governance in transition countries; Corporate social responsibility of companies; Convergence of corporate governance systems and best practices.

Teaching methods and learning activities:
Lectures, i.e. the transfer of systematic knowledge from the literature. **Illustrations and exercises.** In addition to examples that will be discussed, the class will deal with problem tasks that will be used to illustrate and exercise certain topics (collectively and individually). **Discussion of cases from practice.** The main form of work will be processing cases from practice, so that students can learn how to use the gained knowledge in practice. **Preparation and presentation of seminar paper** with mandatory application of the methodology for the preparation of papers.

References:
 Babić, M.; Todorović, Z. (2008). *Corporate governance as a factor of accelerated economic development*. Banja Luka: Atlantik
 Pitelis, C.; Sugden, R. (2000). *The Nature of Transnational Firm*. Roulledge
 Monks, R. A.G.; Minow, N. (2004). *Corporate governance*, 3ed. Blackwell Business

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:
 None

Name of the professor who provided the information: Zdravko Todorović, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA
	FACULTY OF ECONOMICS		
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Business Economics Module: Management and Entrepreneurship	

Subject name	Global Marketing			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	9	2L+2E	6
Professor(s)	Perica Macura, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
The goal is that students, on the basis of the knowledge gained during the basic studies, explore the elements and processes of global marketing. Global marketing is taught from the perspective of the process of market globalization and the tendencies in modern marketing.

Learning outcomes (gained knowledge):
With the renewal and deepening of knowledge in marketing and international marketing, students acquire skills and knowledge to study the flows of global marketing from a theoretical perspective, but also skills and knowledge of management involvement in the modern market (marketing) flows.

Subject contents:
Introduction to basic principles of marketing and international marketing; Globalization and modern processes in the market; Globalization and the consumer; Current trends in modern marketing; Characteristics of global marketing; Global marketing strategy; Initial market-entry strategies; Global competitive advantage; Positioning and segmentation of global markets; Corporate infrastructure for global marketing; Dynamics of globalization.

Teaching methods and learning activities:
Lectures, consultations, individual students' papers and presentations, and workshops.

References:
Douglas, S.; Craig, S. (1997). *Global marketing strategy*. Belgrade: Grmeč
Cateora, Ph. (1996). *International marketing*. New York: Irwin McGraw-Hill
Jović, M. (2006). *International marketing*. Belgrade: Interma Net
Rakita, B. (2009). *International marketing*. Belgrade: Faculty of Economics
Macura, P. (2009). *Marketing – Basic*. Banja Luka: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:
Pre-examination paper – analysis of the agreed theme, oral examination, seminar paper on a topic of the student's choice.

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Perica Macura, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Business Economics Module: International Economics and Management and Entrepreneurship	

Subject name	Theory and Policy of International Trade			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	9	2L+2E	7
Professor(s)	Gordana Čenić-Jotanović, PhD, Full Professor and Milenko Krajišnik, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The goal of the subject is that students explore the commercial aspects of international economic relations on the basis of knowledge gained during basic studies. International trade and trade policy are studied from the aspect of contemporary theories of international trade that are the basis as well as the consequences of real international trade flows.

Learning outcomes (gained knowledge):
 With the renewal and deepening of knowledge in the theory of international trade and politics a student acquires skills for further study of international trade flows from the theoretical aspect but also the ability of management involvement in foreign trade flows.

Subject contents:
 Introduction to the international trade theory and policy; Theory of international trade in terms of liberal and protectionist theories; The effect of international trade on national income and interdependence of these quantities; Microeconomic analysis of pricing in international trade; Trade relations and elasticity in international trade; Theory and policy of instruments of trade policy: tariffs, non-tariff protectionist instruments and a special analysis of modern protectionist measures in trade policy; International trade as a factor of globalization; Rules in international trade: institutionalization, the role of the WTO and other international institutions.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures, consultations, individual students' papers and presentations, and workshops.

References:
 Krugman P.; Obstfeld, M. (2009). *International Economics, Theory and Politics*. Belgrade, Datastatus
 Salvatore D. (2009). *International Economics*. Belgrade: CID
 Čenić-Jotanović G. (2009). *International Economics*. Banja Luka: Grafomark

Types of assessment and grading:
 Pre-examination paper – analysis of the agreed theme, oral examination, seminar paper on the topic of the student's choice.

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Gordana Čenić-Jotanović, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Business Economics Module: International Economics and Management and Entrepreneurship	

Subject name	Methodology of Scientific Research Paper			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	9	2L+0E	4
Professor(s)	Vujo Vukmirica, PhD, Professor Emeritus and Ivan Šijaković, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
The goal of the subject is to introduce students to basic principles, functions and practical solutions of application of various methodologies of scientific research in the field of social sciences. The subject will provide the basic knowledge in the field of scientific research methodology.

Learning outcomes (gained knowledge):
Upon completion of the course students should be able to: use basic knowledge of philosophy and logic to understand the scientific research; effectively use and evaluate information resources, and to apply appropriate methods of making scientific papers or research reports; students will be able to successfully use appropriate scientific, research methods to address specific research tasks and problems.

Subject contents:
Basics of scientific theory and research; Business and economic research in the broader scientific context; Conceptual foundations of the research (concepts, theories and models; formulation and explanation of research topics and issues; defining the object and purpose of research; formulating the research hypothesis); Research approaches, strategies and planning (selecting the research methods, determining the population and sample for the research); Theoretical review of the research (review of the literature and research in accordance with the research concept); Operationalization of the research (measurement of economic variables; Typology of data; Search of primary and secondary sources; Arranging the data; Data analysis; Hypothesis testing); Discussion of the results; Writing a research paper; oral presentation of the research papers.

Teaching methods and learning activities:
Lectures i.e. systematic transfer of knowledge from the literature. Illustrations and exercises. In addition to examples that will be discussed, the class will deal with problem tasks which will be illustrated and exercised certain topics (collectively and individually). In addition to examples that will be discussed, the class will solve problem tasks, thereby illustrating and exercising certain topics (collectively and individually). Discussion of cases from practice. Preparation and presentation of seminar paper.

References:
Todorović, Z.; Šijaković, I.; Marić, T. (2007). <i>Instructions for making scientific paper</i> . Banja Luka: Faculty of Economics
Ristić, Ž. (2006). <i>About the research, methods and knowledge</i> . Belgrade: Institute for Educational Research
Zelenika, R. (1998). <i>Methodology and technology of the scientific and technical research</i> . 3. amended ed. Rijeka: Faculty of Economics
Kukić, S. (2005). <i>The methodology of scientific research</i> . Mostar: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:
None

Name of the professor who provided the information: Zdravko Todorović, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Business Economics Module: International Economics and Management and Entrepreneurship	

Subject name	Globalization and Entrepreneurship			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	10	2L+2E	4
Professor(s)	Nikola Vukmirović, PhD, Full Professor and Saša Petković, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The goal of the subject is that students master the theory of economic globalization and entrepreneurial environment and that they understand the methods of managing international entrepreneurial ventures, transfer of technology, knowledge and entrepreneurial skills. The ultimate goal is to enable students to develop above-average, innovative ways of thinking and create new entrepreneurial ventures based on knowledge gained.

Learning outcomes (gained knowledge):
 The student is trained to follow the megatrends of doing business in a globalized world. The student gets a clear idea about the contents, significance and function of entrepreneurship education in order to connect education, economy and state institutions. The student gains skills which enable them to participate in international research projects, self-employment and further training in professional entrepreneurial consulting.

Subject contents:
 The globalization of economic and entrepreneurial environment and the globalization of business: new technologies and business predictions. International transfers of: technology, knowledge and entrepreneurial experience. Megatrends in the development of modern entrepreneurship: economic globalization, technologization, informatization, internationalization and ecologization in entrepreneurship. Innovation and Entrepreneurship in theory and practice of economic development. Methods and techniques of reducing uncertainty and risk in entrepreneurship. Building the infrastructure of entrepreneurship and entrepreneurial society. Entrepreneurial economy, innovation and the transition paradigm. Entrepreneurship education as a key factor in the new economic development. Special forms of entrepreneurship: family, women, rural entrepreneurship, etc. Directions for the development of entrepreneurship in the future. Principles of international entrepreneurship. Entrepreneurial strategies and economic changes in the EU. Entrepreneur intelligence and internal entrepreneurship in the transnational companies. The experience of developed countries in setting up and managing entrepreneurial ventures.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures, discussions, analysis of cases and consultations. Independent research and analysis of the experience of developed countries and transnational companies. Visits to international institutions specialized in the research of: business globalization, international entrepreneurship and transfer of knowledge, technology and experience.

References:
 Vukmirović, N. (2006). *Contemporary Entrepreneurship*. Banja Luka, Faculty of Economics
 Barringer, B.R. & Ireland, R.D. (2006). *Entrepreneurship*. University of Central Florida, A & M

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Nikola Vukmirović, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Business Economics Module: Management and Entrepreneurship	

Subject name	Managerial Skills			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Compulsory	10	2L+2E	5
Professor(s)	Gordana Ilić, PhD, Associate Professor and Zoran Lukić, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites.	

Subject goals:
 Acquire the necessary managerial knowledge and skills, learn their importance and role, and apply them in situations where they could be of critical importance to the commercial success of a particular organization.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Students are given the opportunity of access to a wide range of managerial knowledge and skills needed in the everyday conduct of affairs, and their acquisition for the effective control and management of organizations in modern and turbulent business conditions. It is necessary to develop an interest in the practical application of managerial skills which can be used for effective influence on the behavior of employees, successful communication in various business situations, and identifying and effective resolution of conflicts and creating of the image of a successful organization.

Subject contents:
 Introduction; Personal skills of managers (general skills – dealing with people; conceptual, social and technical knowledge and skills); Time management of managers; Delegation skills and ability; Interpersonal skills (skills to develop good relationships with co-workers and employees in general, skills to influence others – leadership, counseling and training skills – coaching, networking skills); Communication skills (the importance of communication skills, interpersonal communication skills – listening skills and non-verbal communication skills); Group skills (group management skills, conflict management skills, change management skills); Other management skills and techniques (benchmarking, outsourcing, balanced scorecard – BSC, management by objectives – MBO).

Teaching methods and learning activities:
 Lectures, exercises, business cases, individual work on seminar papers and practical tasks. Classes are interactive; therefore discussions and debates are welcomed.

References:
 Bahtijarević-Šiber, F.; Sikavica, P.; Pološki Vokić, N. (2008). *Contemporary Management – skills, systems and challenges*. Zagreb: Školska knjiga
 Whetten D.; Cameron K. (2007). *Developing Management Skills*. New Jersey: Prentice Hall
 Ognjanov, G. (2004). *Communicative Power of Sale*. Belgrade: Dosije
 Ilić, G. (2005). *Fundamentals of Management*. Laktaši: Grafomark

Types of assessment and grading:
 Class activities are assessed through seminar papers, discussions and case studies. Colloquium may be part of a written exam. Final exam refers only to the theoretical issues.

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Gordana Ilić, PhD, Associate Professor

THE FIFTH YEAR OF STUDY
DEPARTMENT: BUSINESS ECONOMICS
ELECTIVE SUBJECTS:

Module: International Economics

International Finance
International Monetary System
European Union Law
Quality and Competitiveness
Global Marketing
Business Culture and Ethics

Module: Management and Entrepreneurship

Quality and Competitiveness
Business Analysis in Small and Medium-Sized Enterprises
Management of Non-profit Organizations
Business Culture and Ethics
International Finance
International Monetary System
European Union Law

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Business Economics Module: International Economics and Management and Entrepreneurship	

Subject name	International Finance			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective		2L+2E	6
Professor(s)	Vasilj Žarković, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
The goal of the subject is to give students a wider knowledge in the field of international finance. In the past few decades, international finance has recorded fast and, at certain times, a very turbulent development. Major financial and currency crises during the last century and at the beginning of this century drew attention to the problems that international finance deal with. Complex relationships in international finance, due to continuous development, financial globalization and financial integration of national economies, set new tasks and demands on the economic theory, which should respond to various challenges and crises that the world is facing with.

Learning outcomes (gained knowledge):
The acquisition of knowledge in the field of international finance and capacitating the students to understand contemporary developments in the international finance.

Subject contents:
Key thematic areas of the subject International Finance are: the exchange rate and foreign exchange markets; factors that determine the level of exchange rates; fixed exchange rates and foreign exchange interventions; macroeconomic policy in the conditions of fluctuating exchange rates; balance of payments; international monetary system; the European Monetary Union; International capital markets; currency crises and speculative attacks; problems of international debt and debt crisis; economic reforms of the '90s; developing countries – growth crises and reforms.

Teaching methods and learning activities:
Lectures, <i>exercises</i> and consultations.

References:
Kovač, O. (2004). <i>International Finance</i> . Belgrade: Faculty of Economics
Miljković, D. (2008). <i>International Finance</i> . Belgrade: Faculty of Economics
Jovanović Gavrilović, P. (2008). <i>International Business Financing</i> . Belgrade: Faculty of Economics
Pelević B.; Vučković, V. (2007). <i>International Economics</i> . Belgrade: Faculty of Economics
Krugman, P.; Obstfeld, M. (2009). <i>International Economics</i> . Zagreb: Mate
Mishkin, F.; Eakins, S. (2005). <i>Financial Markets and Institutions</i> . Zagreb: Mate

Types of assessment and grading:
Colloquium and the final examination.

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:
Name of the professor who provided the information: Vasilj Žarković, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Business Economics Module: International Economics and Management and Entrepreneurship	

Subject name	International Monetary System			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective		2L+2E	6
Professor(s)	Dragana Bašić, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites

Subject goals:

The goal of the subject is to give students a wider knowledge in the field of the international monetary system. The international monetary system has significantly changed over time. Economic mechanisms and the rules of the game were changing, and the world economy was rapidly developing, which required changes in the functioning of the international monetary system. The international monetary system has changed, but the goals always remained the same. These goals are the realization of internal and external balance.

Learning outcomes (gained knowledge):

The acquisition of wider knowledge of the international monetary system and enabling the students to understand contemporary developments in the international monetary system.

Subject contents:

Key thematic areas of the subject International Monetary System are: the objectives of macroeconomic policy in an open economy; the international gold standard; the Bretton-Woods system and the IMF; the problems of international liquidity; macroeconomic policy in conditions of fluctuating exchange rates; optimum currency areas and European experience; the European Monetary Union and its future; problems of external balance in the USA; the international monetary system and the developing countries; the crisis of the international monetary system.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, *exercises* and consultations.

References:

Kovač, O. (2004). *International Finance*. Belgrade: Faculty of Economics
 Miljković, D. (2008). *International Finance*. Belgrade: Faculty of Economics
 Jovanović Gavrilović, P. (2008). *International Business Financing*. Belgrade: Faculty of Economics
 Pelević B.; Vučković, V. (2007). *International Economics*. Belgrade: Faculty of Economics
 Krugman, P.; Obstfeld, M. (2009). *International Economics*. Zagreb: Mate
 Mishkin, F.; Eakins, S. (2005). *Financial Markets and Institutions*. Zagreb: Mate

Types of assessment and grading:

Colloquium and the final examination.

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Vasilj Žarković, PhD, Assistant Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Business Economics Module: International Economics and Management and Entrepreneurship	

Subject name	European Union Law			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective		2L+2E	6
Professor(s)	Rajko Kasagić, PhD, Associate Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The goal of the subject is to introduce students to the functioning of EU institutions and ways of decision-making and their implementation. Students will learn about the basic legal aspects of some common EU policies.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Student gets the basic knowledge of the decision-making and functioning of the EU legal system. This particularly refers to some common policies (Competition Policy, Common Agricultural Policy, etc.). The student is enabled to find, perform a basic interpretation of and possibly use the EU legal acts primarily related to the functioning of economic systems and certain economic sectors and areas.

Subject contents:
 Introduction: The emergence and development of the EU; EU institutions (European Council, Council of the EU, European Commission, European Parliament, European Court of Justice, European Court of Accounting, Committees, ECB, EIB, etc.); The most important documents and events in the EU; The main indicators of EU27; The key political moments and the way of decision-making in the EU: The concept and nature of Community law; Term and types of sources of law in the EU; Internal Market Law; The principle of free movement of capital, goods and services; Legal aspects of EU Customs policy; Legal aspects of the EU Common Agricultural Policy; Legal aspects of the EU Foreign Trade Policy; Legal aspects of the EU Industrial Policy; General and specific issues of the EU Competition Law; Legal aspects of mergers, acquisitions and the abuse of dominant position; Conditions for accession and legal aspects of Association Agreements; Future directions of EU development.

Teaching methods and learning activities:
 Lectures; exercises; preparation of seminar papers.

References:
 Kasagić, R. (2005). *European Union Law*. Banja Luka: Faculty of Economics
 Vukadinović, R. (2006). *European Union Law*. Banja Luka-Kragujevac: Faculty of Law
 Hiks, S. (2007). *The Political System of European Union*. Belgrade: Službeni glasnik
 Popovic, G. (2009). *European Union Economics-Macroeconomics aspects and common policies*. Banja Luka: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:
 Students' work is assessed throughout the whole teaching process and on the final examination.

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Rajko Kasagić, PhD, Associate Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Business Economics Module: International Economics and Management and Entrepreneurship	

Subject name	Quality and Competitiveness			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective		2L+2E	6
Professor(s)	Jovo Ateljević, PhD, Associate Professor and Zdravko Todorović, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
 The goal of the subject is that students master the theory of quality and the theory of competitiveness, and to realize that quality is competitive advantage for the development of economy and the society.

Learning outcomes (gained knowledge):
 Student needs to understand the basic elements of the theory of quality and competitiveness. Student gets a clear idea of the quality system and the ability of company and countries that produce quality goods and services that pass international market tests in a free and equal market conditions while simultaneously increasing the profit of the company, and retaining and increasing the real income of the population. A student is qualified to define a business strategy of the company based on quality as a competitive advantage.

Subject contents:
Theory of Quality: Historical development of quality and quality concepts; Quality characteristics; Evaluating the quality; Defining the quality; Quality of the conception; Quality of the construction; Quality of the craftsmanship; Quality from the viewpoint of society; Procedures for testing the quality; Model of economic quality. Cost of quality.
Theory of competitiveness: Concepts and definitions of competitiveness; Goals of competitiveness; Micro and macroeconomic aspects of competitiveness; Porter's diagram; Economies by the degree of competitiveness; Macroeconomic policies in the function of competitiveness; Indicators of competitiveness; Micro and macroeconomic indicators; Problems in measuring competitiveness.
Quality and macroeconomic aspects of competitiveness: Quality management systems in international business transactions; Harmonization with EU quality standards; Macroeconomic aspects of quality measured by the degree of "certification"; Quality and the process of industrialization.
Quality and microeconomic aspects of competitiveness: Quality and market structures; Quality and the theory of enterprise; Quality management and business processes; TQM and business excellence.

Teaching methods and learning activities:
Lectures, i.e. the transfer of systematic knowledge from the literature. During the classes some of the topics will be covered and illustrated by a variety of simulations and programs for graphic analysis and problem solving in which students play an active role. **Illustrations and exercises.** In addition to examples that will be discussed, the class will deal with problem tasks that will be used to illustrate and exercise certain topics (collectively and individually). **Discussion of cases from practice.** The main form of work will be processing of cases from practice, so that students learn how to use the gained knowledge in practice. **Preparation and presentation of seminar paper** with mandatory application of the methodology for the preparation of papers.

References:
 Todorović, Z. (2009). *Quality Management*. Banja Luka: Faculty of Economics
 Porter, M.E. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*. New York: Free Press

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:
 None

Name of the professor who provided the information: Zdravko Todorović, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Business Economics Module: International Economics and Management and Entrepreneurship	

Subject name	Business Culture and Ethics			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective		2L+2E	6
Professor(s)	Ivan Šijaković, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites

Subject goals:
 The goal of the subject is to introduce students into the discussion and study of the importance of business culture to the economy, business and entrepreneurship. Also, students need to learn important principles about the relationship between morality and doing business, and to be capacitated to recognize the need for application of moral norms and principles in business, to learn about the areas of business in which ethical mistakes are usually made and any impact they have on the business as a whole.

Learning outcomes (gained knowledge):
 A student who passes the examination is able to: govern the organizational culture of the business entity; identify and distinguish ethical from non-ethical practices in business; distinguish between moral and legal obligations; understand, create and enforce a code of ethics in business; distinguish between the collective and individual ethical norms; feel the border that the ethical way of doing business is reaching; protect the environment; assist the social and cultural development in his/her community.

Subject contents:
 1. Subject and method of business culture and ethics; 2. Parts of the business culture; 3. Culture of the environment; 4. Culture of the economic sector; 5. Culture within the company; 6. Culture of the founder, owner and manager; 7. Conflict management in the enterprise; 8. Time management; 9. Business and morality; 10. Collective and individual ethics in business; 11. Law and business ethics; 12. Ethical dimensions in marketing, banking, finance and accounting; 13. Ethics and management; 14. Work and Ethics; 15. Moral attitude toward employees, customers and suppliers; 16. Ethics in employment.

Teaching methods and learning activities:
 Lessons are conducted through lectures / exercises (power point), workshops, development of materials, consultations, seminar and other papers.

References:
 Janićijević, N. (1997). *Organizational Culture*. Belgrade: Faculty of Economics
 Fukujama, F. (1997). *Cultures Clash*. Belgrade: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
 Lorens, E. (2004). *Harison and Samjuel P. Hantington*. Culture is important, Plato. Belgrade
 Kotter, J. (1992). *Corporate Culture and Performance*. Free Press
 Cameron, K.; Quinn, R. Diagnosing and Changing Organizational Culture: Based on the Competing Values Framework (The Jossey-Bass Business & Management Series), 2005
 Riderstrale, J.; Nordstrom, K. (2004). Belgrade, Funky business, Plato, 2004
 Ričard, T.; Džordž, D. (2003). *Business Etics*. Belgrade: Filip Višnjić
 Dramond, DŽ.; Bejin, B. (2001). *Business Etics*. Klio, Belgrade
 Šijaković, I. (2005). *Business Etics*. Banja Luka: Acta Economica, pp. 119-129.

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Ivan Šijaković, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Business Economics Module: International Economics	

Subject name	Global Marketing			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective	9	2L+2E	6
Professor(s)	Perica Macura, PhD, Full Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
The goal is that students, on the basis of the knowledge gained during the basic studies, explore the elements and processes of global marketing. Global marketing is taught from the perspective of the process of market globalization and the tendencies in modern marketing.

Learning outcomes (gained knowledge):

With the renewal and deepening of knowledge in marketing and international marketing, students acquire skills and knowledge to study the flows of global marketing from a theoretical perspective, but also skills and knowledge of management involvement in the modern market (marketing) flows.

Subject contents:

Introduction to basic principles of marketing and international marketing; Globalization and modern processes in the market; Globalization and the consumer; Current trends in modern marketing; Characteristics of global marketing; Global marketing strategy; Initial market-entry strategies; Global competitive advantage; Positioning and segmentation of global markets; Corporate infrastructure for global marketing; Dynamics of globalization.

Teaching methods and learning activities:

Lectures, consultations, individual students' papers and presentations, and workshops.

References:

Douglas, S.; Craig, S. (1997). *Global marketing strategy*. Belgrade: Grmeč
Cateora, Ph. (1996). *International marketing*. New York: Irwin McGraw-Hill
Jović, M. (2006). *International marketing*. Belgrade: Interma Net
Rakita, B. (2009). *International marketing*. Belgrade: Faculty of Economics
Macura, P. (2009). *Marketing – Basic*. Banja Luka: Faculty of Economics

Types of assessment and grading:

Pre-examination paper – analysis of the agreed theme, oral examination, seminar paper on a topic of the student's choice.

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Perica Macura, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Business Economics Module: Management and Entrepreneurship	

Subject name	Business Analysis in Small and Medium-Sized Enterprises			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective		2L+2E	6
Professor(s)	Nikola Vukmirović, PhD, Full Professor and Saša Petković, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites	

Subject goals:
The goal of the subject is to enable students to deepen the knowledge gained in previous levels of undergraduate studies in business economics and economic analysis, and to recognize the importance of microeconomic and macroeconomic analysis for planning and implementation of business activities in small and medium-sized enterprises. Specific goals are: development of skills that will enable students to master the microeconomic categories and phenomena that are necessary for the microeconomic analysis, with an emphasis on small and medium-sized enterprises; recognition of cause-and-effect connections and relationships that exist in the operations of such companies in the domestic, regional and international markets in the global environment.

Learning outcomes (gained knowledge):
Students will be able to work independently and in a team that is engaged in research and microeconomic analysis of economic entities and their position in the market with regard to the specific microeconomic analysis in small and medium-sized enterprises. In addition, students will have specific knowledge in managing small and medium-sized enterprises, and will be able to implement their knowledge in the economy.

Subject contents:
Theoretical classes (lectures) and practical classes (tutorials, study research)
Introduction. Definition, importance and role of small and medium-sized enterprises (SMEs). The characteristics of SMEs. Entrepreneurship and small business. The specific characteristics of management in SMEs. The functions of management in a small business enterprise. Enterprise theories and SMEs. SMEs in developed countries and economic structure. The basic principles of microeconomic analysis and their application in practice of SMEs. Analysis of the factors of individual and aggregate demand. The decision theory and optimization using boundary value analysis. Types and structure of the SME market. The influence of macroeconomic developments on SMEs: short-term and long-term economic fluctuations. Nature of the necessary financial resources. Identifying liabilities by the sources of capital. Budgeting as a tool to manage small business enterprises. Development and evaluation of investment studies and business plans in the SME.

Teaching methods and learning activities:
Ex-cathedra teaching, presentations, group work, case studies, two study visits to successful SMEs in Banja Luka.

References:
Berberović, Š.; Todorović, Z. (2009). *Enterprise Economics*. Banja Luka: Faculty of Economics
Berberović, Š.; Jelić, M. (2006). *SMEs Management*. Banja Luka: Faculty of Economics
Vukmirović, N. (2005). *Contemporary entrepreneurship. Science and skills for business success*. Banja Luka: Faculty of Economics
Salvatore, D. (1989). *Managerial Economics*. Zagreb: Mate
Siropolis, N.C. (1990). *Small business management*. Zagreb: Mate

Types of assessment and grading:					
Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Nikola Vukmirović, PhD, Full Professor

	UNIVERSITY OF BANJA LUKA FACULTY OF ECONOMICS		 <div>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA</div>
	Graduate Studies – MASTER		
	Study program(s):	Academic graduate studies Department: Business Economics Module: Management and Entrepreneurship	

Subject name	Management of Non-profit Organizations			
Subject code	Status of subject	Semester	Number of classes per week	Number of ECTS credits
	Elective		2L+2E	6
Professor(s)	Gordana Ilić, PhD, Associate Professor and Zoran Lukić, PhD, Assistant Professor			

Prerequisites	Type of prerequisites
No prerequisites.	

Subject goals:
To introduce students to basic concepts and modern trends in the field of management of non-profit organizations. Gaining knowledge about the factors that influence the shaping of non-profit organizations and understanding the theory and practice of management. Adopting the concepts of leading and managing human resources in non-profit organizations.

Learning outcomes (gained knowledge):
Students will be trained to think strategically, to plan and manage the activities of non-profit organizations, to use modern methods and techniques in planning and managing the non-profit organizations, to effectively and efficiently manage the non-profit organization and its resources, and to lead and manage human resources in non-profit organizations. Students gain knowledge and skills to manage and control projects in non-profit organizations.

Subject contents:
Definition and characteristics of non-profit organizations. The context for the operation of non-profit organizations. Planning in non-profit organizations. Organizing the non-profit organization. Leadership – management function of non-profit organizations. Human resources management in non-profit organizations. Financial management of non-profit organizations. Project management in non-profit organizations. Measuring the success of non-profit organizations. Social Entrepreneurship. Ethical dilemmas of non-profit organizations. Internationalization of the non-profit sector. Development challenges of non-profit organizations in the future.

Teaching methods and learning activities:
Lectures, seminar classes, exercises, written papers and solving business cases (group and individual work).

References:
Lukić, Z.; Babić, M. (2009). *Management: theories, functions, and institutional aspects of corporate governance*. Banja Luka: Faculty of Economics
Connors, T. D. (2001). *The Nonprofit Handbook: Management*. Third Edition, New York John Wiley and Sons, Inc.
Wolf T. (1999). *Managing a nonprofit organization*, New York: FIRESIDE BOOK
Tavčar, M. (2005). *Management of non-profit organization*, Koper: Faculty of Management

Types of assessment and grading:
Pre-examination paper – analysis of the agreed theme, oral examination, seminar paper and solving of business cases (group and individual work).

Attendance	2 points	Colloquium I	0 – 20 points	Final exam	0 – 50 points
Class activities (seminar papers, discussions, case studies)	0 – 8 points	Colloquium II	0 – 20 points		

Special remarks for the subject:

Name of the professor who provided the information: Zoran Lukić, PhD, Assistant Professor